

2009

Memòria Socioeconòmica de Barcelona

Consell Econòmic i Social
de Barcelona

Crèdits	3
Presentació, Comissió Executiva del CESB	4
Introducció, Joan B. Casas, degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya	5
Capítol 1. Situació econòmica l'any 2009	
1.1 Marc econòmic internacional	9
1.2 Situació econòmica a Espanya l'any 2009	13
1.3 L'economia catalana l'any 2009	21
1.4 L'economia de la ciutat el 2009	26
1.5 Clima empresarial a la província de Barcelona. Cambra de Comerç de Barcelona	31
Capítol 2. Mercat laboral 2009	
2.1 Població activa i inactiva. Dades EPA	35
2.2 Població ocupada i afiliació a la Seguretat Social	38
2.3 Contractació	44
2.4 Població aturada	50
2.5 Mercat laboral: comparació amb altres àmbits	56
2.6 Prestacions per desocupació	68
2.7 Expedients de regulació d'ocupació	70
2.8 Salut laboral	73
Anex Capítol II (Tables)	75
Capítol 3. Polítiques actives	
3.1 Ajuntament de Barcelona	93
3.2 Agents econòmics i socials	104
3.3 Generalitat de Catalunya	111
3.4 Xarxa de Parcs Científics i Tecnològics de Catalunya (XPCAT)	125
3.5 Mediació laboral, negociació col·lectiva i intermediació laboral a Catalunya	129
Capítol 4. Qualitat de vida	
4.1 Població	136
4.2 Qualitat de vida	138
4.3 Habitatge	143
4.4 Salut pública a Barcelona	149
4.5 Polítiques de Benestar Social a Barcelona	150
Capítol 5. Perspectives	
Propostes davant la crisi	
L'Acord Estratègic, el full de ruta per sortir reforçats de la crisi. Antoni Castells	156
Propostes de l'Ajuntament de Barcelona per sortir de la crisi. Jordi W. Carnes	159
Solucions davant la crisi econòmica: l'opinió dels agents socials	
Joan Carles Gallego Herrera , <i>Secretari general de CCOO de Catalunya</i>	162
Joan Rosell Lastortras , <i>President de Foment del Treball Nacional</i>	165
Josep M. Àlvarez i Suàrez , <i>Secretari general d'UGT de Catalunya</i>	166
Les sortides a la crisi: diferents perspectives	
El sistema de formació professional reglada de Catalunya, avaluat. Jorge Calero	169
Impacte de la crisi sobre la salut pública. Lucía Artazcoz i Imma Cortès	172
Per què parlem d'innovació quan volem dir competitivitat? Xavier Testar ,	174
Capítol 6. Perspectives	
Sobre l'activitat econòmica	178
Sobre el mercat de treball	178
Sobre les polítiques actives d'ocupació	179
Sobre la qualitat de vida	181

La Memòria Socioeconòmica de Barcelona 2009 ha estat aprovada pel Ple del Consell Econòmic i Social de Barcelona de 5 de juny de 2010

President (en funcions)

Vicenç Tarrats, *Comissions Obreres del Barcelonès*

Vicepresident/es

Àngel Crespo, *Comissions Obreres del Barcelonès*

Jordi W. Carnes, *Ajuntament de Barcelona*

Juan José Casado, *Unió General de Treballadors de Catalunya*

Agustí Bonavia, *Foment del Treball Nacional*

Secretari general

José A. Fernández

El grup de treball ha estat format per

Agustí Bonavia

Vicenç Tarrats

José Antonio Alcaide

José Miguel Beneroso

Francesc Gisbert

Imma Miret

Dolors Cotrina

José A. Fernández

Pascual Bayarri

Amb la supervisió i col·laboració extraordinària del *degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya*,

Joan B. Casas

Recollida de dades i redacció dels capítols I, III i IV

Gabinet Tècnic de Programació i Barcelona Economia, Ajuntament de Barcelona

Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona

Consell Municipal de Benestar Social de Barcelona, Ajuntament de Barcelona

Col·laboració que ha estat possible gràcies als convenis de col·laboració que el CESB té amb les tres entitats

I amb la participació de:

Gabinet tècnic i departaments de formació de CC.OO., UGT i FTN; Barcelona Activa, Fundació Barcelona Formació Professional i Consell Municipal de Persones amb Discapacitat de Barcelona, de l'Ajuntament de Barcelona; Agència de Salut Pública de Barcelona; CIDEM, Servei d'Autoempresa i Servei d'Ocupació (SOC) de la Generalitat; Xarxa de Parcs Científics i Tecnològics de Catalunya (XPCAT); i Delegació provincial de l'INEM

Amb la col·laboració de la Secretaria Tècnica del CESB

Col·laboracions especials per al capítol 5

Antoni Castells, *Conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya*

Jordi W. Carnes, *Tinent d'alcalde d'Hisenda i Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Barcelona*

Joan Carles Gallego, *Secretari general de CCOO de Catalunya*

Joan Rosell, *President de Foment del Treball Nacional*

Josep M. Àlvarez, *Secretari general d'UGT de Catalunya*

Jorge Calero, *President del Consell Superior d'Avaluació de l'Educació a Catalunya*

Lucia Artazcoz i Imma Cortès, *Agència de Salut Pública de Barcelona*

Xavier Testar, *Director del Programa "Barcelona, Recerca i Innovació". Promoció Econòmica, Ajuntament de Barcelona*

Direcció editorial i coordinació: José A. Fernández

Disseny i maquetació: sSB

Presentació

Comissió Executiva del CESB

La Memòria Socioeconòmica de Barcelona 2009 que presentem és producte de l'esforç col·lectiu de les institucions i de les persones que formen el CESB, però fonamentalment és reflex de l'esperit de millora permanent que Rosa Virós, presidenta del CESB 2005-2010, va imprimir als treballs desenvolupats durant el temps que va ser amb nosaltres. La mirada sàvia i serena de Rosa Virós animava a la millora constant, a la recerca de coneixement, a compartir anhels i a sumar esforços per contribuir a allò a què ella sempre apel·lava: la governança de Barcelona.

Rosa Virós ens va deixar definitivament al mes de maig passat, però la seva absència no és un buit, sinó afany de superació i estímul per continuar treballant sense estridències, exigents amb nosaltres mateixos, al servei de les persones de la nostra ciutat, escoltant i aprenent dels qui més en saben, tal com ella ens va ensenyar.

Dona lleial als seus compromisos, sempre ens va transmetre enteresa i optimisme. Fa cinc anys, quan va deixar la Universitat, li vam proposar que presidís el CESB i, tot i que no vam ser els únics a reclamar la seva atenció, sempre ens va transmetre la ferma voluntat de ser fidel a la paraula donada al Consell Econòmic i Social de Barcelona.

És impossible definir la petjada del seu benfer. Aquesta és una qüestió inabastable que transcendeix els actes i les paraules perquè, abans de tot, era una persona que anteposava el bé comú a qualsevol altra consideració. Dona de profundes conviccions humanístiques, va fer prevaler el valor de l'esforç compartit, del treball en equip i del diàleg davant les actituds individualistes. Optimista fins al darrer dia, se'n va anar silenciosament, com si tingués por de molestar.

Aquesta memòria recull els seus darrers suggeriments. D'una banda, desdoblem el capítol de Mercat de treball i ampliem els àmbits d'anàlisi de les dades d'atur, ocupació, expedients de regulació d'ocupació i salut laboral, mentre que les polítiques actives d'ocupació i de creació d'empreses són presentades en un capítol propi. D'altra banda, el capítol de Perspectives deixa de ser un compendi d'articles i opinions diverses i s'articula al voltant d'un tema comú que li dona continuïtat per, d'aquesta manera, presentar enfocaments diferents d'una mateixa realitat.

Breu ressenya biogràfica de la Sra. Rosa Virós i Galtier

M. Rosa Virós Galtier, nascuda a Barcelona, l'any 1935, ex-rectora de la Universitat Pompeu Fabra, ha estat catedràtica de Ciència Política i de l'Administració de la Universitat Pompeu Fabra fins la seva jubilació i posteriorment Presidenta del Consell Econòmic i Social de Barcelona.

Es va doctorar en Dret per la Universitat de Barcelona l'any 1975 amb una tesi sobre el comportament electoral a Catalunya, concretament en els municipis de Girona, durant la **segona República**. Ha sigut professora de la Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials de la Universitat de Barcelona en el període 1970-1990.

Al 1991 es va incorporar a la UPF com a directora dels recentment creats estudis de Gestió i Administració Pública. Durant els últims 10 anys, ha sigut membre de la Comissió Gestora de la Universitat; degana dels Estudis de Ciències Polítiques i Gestió Pública; directora del Departament de Ciències Polítiques i Socials; membre del Consell Social; vicerectora de Desenvolupament Estatutari; vicerectora de Comunitat Universitària i Relacions Institucionals, Secretària general i **Rectora de la Universitat Pompeu Fabra fins l'any 2005, la primera dona rectora**.

Com investigadora es va especialitzar en l'estudi del comportament electoral, la cultura política y la metodologia de les ciències socials aplicades a l'anàlisi polític.

Des de finals de 2005 fins el maig del 2010, mes de la seva mort, va ser Presidenta del Consell Econòmic i Social de Barcelona, òrgan de participació dels principals agents econòmics i socials de la ciutat.

Va compaginar la Presidència del CESB amb les següents responsabilitats:

Membre del Jurat al 2007 del Premio Nacional de Sociología y Ciencia Política organitzat pel *Centro de Investigaciones Sociológicas*.

Membre de la Junta de Govern de *la Biblioteca Nacional*.

Presidència del 5è. *Congrés del Consell de la Gent Gran de Catalunya*.

Vocal del *Centre d'Estudis d'Opinió*.

Membre del *Consello Rector de l'Escola Galega de Administración Pública*.

Vocal de la *Comisión Mixta de Traspasos Estado-Generalitat de Catalunya*.

Introducció

Joan B. Casas. Degà del Col·legi d'Economistes de Catalunya

L'any 2009 ha estat, fins ara, l'exercici més crític de l'actual fase de recessió econòmica que viu el món i, sobretot, els països més desenvolupats. El 2009, les constants vitals de les economies van mostrar davallades significatives i molt preocupants, sobretot durant el primer semestre, amb indicadors greus en diversos àmbits que a molts ens recorden els pitjors registres de la Gran Depressió del final dels anys trenta del segle XX, que va tenir com a trets més característics, entre d'altres, el fet que la van patir la globalitat de països i la generalitat de sectors. Tanmateix, els països més afectats van ser els de l'Europa més meridional i els sectors més perjudicats els de la construcció, les finances i l'automoció.

El 2009, l'economia mundial va patir una contracció històrica d'un 0,6% en el conjunt de l'exercici, substancialment per sota de la pujada del 3% del 2008 i del voltant del 5% de mitjana dels quatre anys anteriors. Igual que en l'exercici anterior, l'evolució va estar liderada pels països emergents. Mentrestant, els països més desenvolupats, sobretot els comunitaris, van ser els més castigats per la difícil conjuntura econòmica, seguint el patró del 2008. Així, globalment, els països més desenvolupats van patir un descens d'un 3,2% (0,5% el 2008), cosa que contrasta amb el creixement d'un 2,1% dels emergents (6,1% el 2008). La recessió es va concentrar en la primera meitat, atès que després de l'estiu, i especialment, en el darrer trimestre, les dades van mostrar una millora de l'activitat força generalitzada, tot i que dins de la franja negativa i amb molts dubtes.

Els Estats Units van experimentar, en el conjunt del 2009, una davallada del seu PIB d'un 2,4%, en contrast amb l'ascens d'un 0,4% de l'any anterior, fet que evidencia una moderació en la marxa negativa en el tercer i, sobretot, el quart trimestres de l'exercici. Val a dir, per exemple, que l'economia nord-americana va iniciar el 2009 amb retrocessos de més d'un 3% i el va acabar amb un increment d'un 0,1%. Per la seva banda, l'economia de la Unió Europea va registrar una contracció sense precedents, superior a un 4%, mentre que la de la zona euro va caure exactament un 4%. Cal destacar que, malgrat el millor registre assolit al darrer trimestre, l'evolució de l'activitat comunitària es va mantenir durant tot l'any en taxes negatives, amb un perfil conjuntural molt més preocupant que el d'altres regions del món. El procés de recuperació mostrat pels països europeus va ser –i continua sent–, doncs, molt més lent i fràgil que el dels Estats Units a causa del poc dinamisme del consum privat i de la inversió, arrossegat per la manca de confiança dels agents econòmics i pel difícil panorama general d'una àrea que reflecteix la seva diversitat en uns moments com els actuals (atur, endeutament, capacitat productiva excedent, finances públiques...). El panorama més preocupant va correspondre als països del sud del continent, amb Grècia al capdavant. Amb un perfil similar a l'europeu es va trobar el 2009 el Japó, que va patir un retrocés del seu PIB d'un 5,2% que va intensificar el descens de l'exercici passat (1,2%). Finalment, les economies emergents van consolidar encara més el seu potencial econòmic gràcies a uns registres positius en un context de recessió i a una gran capacitat per sortir més ràpidament de la crisi. De fet, aquests van ocupar l'espai deixat pels països desenvolupats. La Xina, l'Índia i el Brasil van representar una cinquena part del PIB mundial en termes de paritat de poder adquisitiu, percentatge similar al dels Estats Units i de la Unió Europea. Va destacar la Xina, que el 2009 va experimentar un augment d'un 9,6% de la seva economia, per sota del 13,0% del 2009.

El comerç internacional es va veure clarament afectat per la crisi econòmica i va assolir retrocessos superiors als previstos. Concretament, la contracció va ser d'un 12,2% en termes reals i d'un 23% en valor, els descensos més importants des de la Segona Guerra Mundial. No obstant això, un aspecte positiu segons l'Organització Mundial de Comerç va ser l'absència d'incrementos importants en els obstacles al comerç com a possible resposta a la difícil conjuntura. Cal ressenyar que les exportacions i les importacions de tots els països van caure de manera generalitzada i que el continent asiàtic és el que va registrar uns dades menys negatives. Les manufactures més afectades pel retrocés del comerç van ser el ferro i l'acer, la maquinària industrial i l'automòbil.

El context de crisi econòmica mundial de 2009, amb feblesa de la demanda i del mercat laboral, va permetre continuar contenint les tensions inflacionistes d'anys anteriors, tot i que l'evolució dels preus del petroli va condicionar la marxa d'aquestes al final de l'exercici. Així, per exemple, en el conjunt de l'OCDE l'índex de preus al consum va registrar una pujada d'un 0,5% (3,7% el 2008), impulsat pels preus del petroli a partir de l'octubre, després de palesar percentatges interanuals negatius en els mesos centrals de l'any. Per la seva banda, la Unió Europea es va caracteritzar per una alça dels preus al consum d'un 1,0% (3,7% el 2008). Els preus internacionals de primeres matèries van experimentar un descens significatiu durant el 2009 amb relació al 2008, si bé l'evolució al llarg de l'any es va caracteritzar per una progressió ascendent en paral·lel a la moderació de la recessió econòmica, que va portar a ascensos generalitzats en el darrer trimestre. L'índex The Economist de preus va mostrar un retrocés en el global de l'exercici d'un 20,0% en

dòlars (d'un 15,2% en euros), amb davallades en els tres primers trimestres i una pujada notable en l'últim. Aquest s'explica, sobretot, per la davallada dels preus dels productes industrials (d'un 27,1%), entre les quals va destacar la relativa als metalls. D'altra banda, el 2009 el preu del petroli en la varietat brent del Mar del Nord va caure un 36,7%, mentre que l'any passat va presentar un increment del 34,1%. En aquest cas, la cotització va patir caigudes d'un 40-50% durant bona part de l'exercici, per invertir la tendència i créixer un 35,7% en els darrers tres mesos. De fet, va iniciar el 2009 amb un preu mitjà de 44,5 dòlars per barril en el període gener-març, per tancar-lo amb una cotització de 74,5 dòlars al mes de desembre, com a conseqüència de les expectatives de millora econòmica, els retalls d'oferta adoptats per l'OPEP i l'evolució del dòlar en els mercats de divises.

L'any 2009, els governs i les autoritats dels països desenvolupats van continuar aplicant polítiques econòmiques de caràcter expansiu amb l'objectiu d'impulsar la demanda interna i estimular l'economia, així com mesures encaminades a facilitar la liquiditat del sistema bancari. Per exemple, es pot apuntar que la política monetària es va continuar relaxant. Així, el Banc Central Europeu va reduir el tipus d'interès oficial des del 2,00% del mes de gener fins a l'1,00% del mes de desembre, mentre que l'euríbor a tres mesos va baixar un 2,09% fins a un 0,70%. Els resultats de totes aquestes actuacions van ser limitats, si es considera que només van permetre frenar en part el procés de deteriorament de l'activitat però no invertir la davallada. Paral·lelament, l'augment de les despeses públiques generades en la lluita contra la crisi (atur, ajuts a famílies i empreses, plans a sectors i empreses, ...) i la caiguda dels ingressos a causa dels efectes d'aquesta van provocar un deteriorament dels comptes públics i van impulsar un augment exponencial dels dèficits governamentals. Això va obligar les autoritats de diversos països a reflexionar sobre la necessitat de posar en marxa programes d'ajustament pressupostari, amb conseqüències negatives per a la confiança dels agents econòmics i la marxa de l'activitat a curt termini.

L'any 2009, la cotització de l'euro en els mercats internacionals de divises va perdre posicions amb relació a determinades monedes i va invertir així la tendència d'exercicis anteriors. Per contra, va destacar l'apreciació del dòlar respecte a les divises importants, com l'euro, el ien japonès, la lliura esterlina i el franc suís, gràcies, sobretot, al millor comportament de l'economia nord-americana i als dubtes fiscals de determinats països desenvolupats. Així, es va produir una apreciació del dòlar respecte a la divisa comunitària d'un 5,3%.

La crisi econòmica del 2009 va resultar especialment dura amb Espanya, atès que va tenir lloc en un context caracteritzat per un model productiu intern clarament superat, com ja anunciaven alguns experts i organismes internacionals. El PIB estatal va experimentar un retrocés d'un 3,6%, després del creixement del 0,9% del 2008, xifrat en 1.051 miliards d'euros. Es tracta del descens més important des de mitjan segle XX. Mentrestant, a Catalunya el PIB va caure un 4,0%, mentre que el 2008 va tenir un augment del 0,2%. L'evolució de l'activitat es va caracteritzar per una primera part de l'any força negativa, fins a assolir una caiguda del PIB d'un 4,2% en el període abril-juny, seguida d'una moderació dels registres desfavorables després de l'estiu, per acabar l'exercici amb un descens interanual d'un 3,1% en el darrer trimestre.

La crisi va afectar totes les comunitats autònomes espanyoles, amb un retrocés més destacat d'Aragó, la Comunitat Valenciana, Canàries i Catalunya. En sentit contrari, els descensos més petits van correspondre a Extremadura i Navarra.

La contracció de la demanda interna privada va ser el principal causant del retrocés de les economies estatal i catalana. De fet, el component més important de la demanda agregada, el consum familiar, va patir en el conjunt de l'Estat una davallada d'un 5,0% durant el 2009 (un 5,4% a Catalunya), alhora que la formació bruta de capital fix va caure un 15,3% (un 14,3% al Principat), arrossegada, sobretot, per la inversió en béns d'equip. Paral·lelament, el consum públic va créixer un 3,8%, per sota del 5,5% del 2008. Fruit del retrocés de la demanda interna, les importacions espanyoles van patir una davallada del 17,9%, que va ser del 14,4% a Catalunya. Per la seva banda, les exportacions a l'Estat van disminuir un 11,5%, caiguda que va ser d'un 13,2% al Principat. Val a dir que el 2009 el sector exterior va continuar contribuint positivament a l'economia interna amb una aportació més gran que l'any anterior.

Tots els sectors d'activitat es van veure castigats per la crisi econòmica. La contracció més important va correspondre a la indústria, amb un descens del PIB estatal d'un 14,7%, la caiguda més forta de les darreres dècades, que en el cas de Catalunya va ser d'un 13,6%. Més específicament, les activitats secundàries més afectades van ser el material de transport, la confecció, el tabac, la maquinària i el material de construcció. El sector energètic, per la seva banda, va experimentar a Espanya una davallada d'un 8,2% (5,1% a Catalunya), seguit de la construcció, que va patir un retrocés d'un 6,3% (6,6% al Principat). Paral·lelament, el PIB de l'agricultura va baixar un 2,4% a l'Estat, mentre que a Catalunya ve créixer un 6,4%, i el corresponent als serveis va caure un 1,0% (1,2% al Principat). Val a dir que dins del sector terciari cal diferenciar entre els serveis de mercat i serveis de no-mercat, atès que l'activitat dels primers va caure i la dels segons va créixer. Entre els serveis de mercat, els més afectats per la crisi van ser les tecnologies de la informació, les

comunicacions i els serveis a empreses.

Durant el 2009 es va intensificar la destrucció de llocs de treball i l'atur es va convertir en el principal problema de l'economia i de la societat. A Espanya, l'ocupació va caure globalment un 6,7% i va assolir davallades superiors al 7% en els mesos centrals, entre l'abril i el setembre, mentre que a Catalunya el descens va ser més gran (gairebé un 9%). Això contrasta amb la disminució d'un 0,6% del 2008. Paral·lelament, la taxa d'atur estatal va pujar de l'11,3% de l'exercici anterior al 18,0% del 2009, és a dir fins a 4.326.000 persones, amb un percentatge superior al 16,3% assolit a Catalunya. Cal apuntar que a Espanya la taxa de desocupació s'ha incrementat gairebé 10 punts en només dos anys. D'altra banda, el 2009 la inflació va experimentar una evolució singular i històrica atès que va registrar una contenció important i, el que és més destacat, es va mantenir durant bona part de l'any en taxes negatives. En el global de l'exercici, en el conjunt de l'Estat l'índex de preus al consum va créixer un 0,8% en taxa interanual, inferior a l'1,2% de Catalunya, tot i que va experimentar un descens d'un 0,3% de mitjana, mentre que al Principat va ser del 0,2%. Tanmateix, entre els mesos de març i octubre l'IPC es va mantenir en nivells negatius, que en alguns casos van arribar a superar l'1%. El gir alcista dels preus a partir de l'octubre s'explica per l'impuls dels preus dels carburants i combustibles. Finalment, cal esmentar que el sector públic no va escapar als efectes de la crisi econòmica, de tal forma que el dèficit dels comptes va registrar, al llarg del 2009, un augment substancial, fruit de l'ascens notable de les despeses i de la contracció dels ingressos. Així, al final de l'any el dèficit del sector públic estatal se situava en l'11,2% del PIB.

Barcelona i la Regió Metropolitana (RMB) també es van veure afectades per la crisi econòmica. El PIB metropolità va patir un descens estimat de gairebé un 4%, en línia amb el registrat al conjunt de Catalunya, mentre que el 2008 hi va haver un augment del 0,7%, fet que es confirma amb la contracció del nombre d'establiments empresarials i de treballadors a l'RMB, d'un 5,5% el primer i d'un 4,5% el segon. No obstant això, cal remarcar el millor comportament de Barcelona i el seu entorn gràcies a les especials característiques del seu model productiu, que des del punt de vista sectorial està més focalitzat en els serveis –tant privats (turisme, comerç...) com públics (sanitat, ensenyament...)– i menys en la indústria i la construcció. Es tracta d'un model productiu cada vegada més basat en el coneixement i la innovació, en un alt grau d'obertura econòmica a l'exterior i lideratge internacional, i un pes creixent de serveis d'elevat valor afegit.

A principi del 2010 sembla que el pitjor de la crisi econòmica ha passat, atès que ha caigut la velocitat d'empitjorament del PIB i milloren alguns indicadors. De fet, la crisi ha permès corregir alguns desequilibris de la nostra economia agregada (dèficit per compte corrent, taxa d'estalvi, inflació, competitivitat...) i ha obligat a ajustar l'estructura per preparar un futur de creixement més sostenible.

No obstant l'anterior, el context europeu i la realitat estatal palesen un panorama preocupant pel que fa les finances públiques, que ha aconsellat adoptar plans de consolidació fiscal en diversos països (Espanya, Alemanya, França ...), així com definir programes de rescat financer. En el cas d'Espanya, a més, s'hi afegeix la urgència de dissenyar un nou model productiu, sobre la base d'impulsar veritables reformes estructurals (mercat de treball, sistema financer, sector energètic...).

En els primers mesos del 2009, la crisi ha mostrat el seu aspecte més cru i ha palesat, en molts casos, els pitjors resultats de la història recent. Tot sembla indicar que en el primer trimestre s'ha tocat fons, però, tanmateix, es mantenen grans incerteses sobre la durada que tindrà l'actual conjuntura i els efectes que finalment se'n derivaran. Per a Catalunya, la crisi ofereix una important oportunitat per assentar les bases del que ha de ser el futur de l'economia, per a la qual cosa és fonamental dissenyar tan aviat com sigui possible un sistema de finançament adequat per al Principat, que sigui capaç de respondre a les seves necessitats actuals i futures. Aquest sistema de finançament és bàsic per definir un model amb uns trets o uns altres. Així mateix, el moment actual és el més idoni per abordar determinades reformes estructurals, algunes de les quals fa temps que cal endegar (mercat laboral, ensenyament...). Finalment, no ens hem d'oblidar de la urgència de dur a terme un marc d'infraestructures eficient, fonamental per dotar de més competitivitat el teixit productiu.

1

Situació econòmica

1.1 Marc econòmic internacional

La crisi financera internacional encetada durant la segona meitat de 2007 ha acabat afectant de ple el conjunt de l'activitat econòmica. La recessió que ha caracteritzat l'economia mundial al llarg de 2009, tant per l'abast geogràfic com per la intensitat que ha assolit, n'és la conseqüència més notòria encara que també respon a altres factors. Que és la primera gran crisi de l'economia globalitzada sembla corroborar-ho el fet que els països que s'han mantingut al marge són l'excepció. Un altre tret que cal remarcar és que l'afectació més important s'ha produït entre les economies més avançades, que acostumen a ser les més integrades i dependents dels fluxos financers internacionals. Si les previsions més recents es confirmen i l'economia mundial reprèn la trajectòria expansiva al llarg de 2010, la major part de les economies emergents i de nova industrialització hauran superat la recessió de 2009 sense gaires perjudicis.

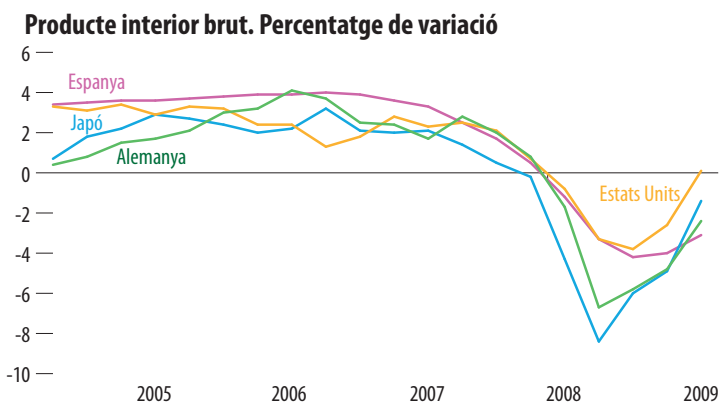
Per explicar el perquè de la intensitat de la davallada que han registrat les taxes de creixement del PIB de les economies avançades s'ha de tenir en compte que la crisi financera emergeix enmig d'una conjuntura expansiva i, gairebé en un tancar i obrir d'ulls, tot el que eren facilitats i disponibilitat màxima de recursos financers a preu assequible es transforma en desconfiança i restriccions severes i relativament indiscriminades per accedir al crèdit. La paràlisi de la demanda que deriva d'aquest radical canvi d'escenari i la pèrdua de riquesa financera es produeixen en un context de forta expansió de la capacitat productiva. Aquesta combinació ha agreujat l'impacte del canvi de conjuntura en el mercat de treball i també en l'àmbit de l'empresa privada.

Principals indicadors econòmics de les economies avançades

	Producte interior brut Taxa de variació real			Preus de consum harmonitzats			Taxa d'atur		
	Mitjanes anuals %			Taxes de variació en %			% de població activa		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Alemanya	2,5	1,3	-5,0	2,3	2,8	0,2	8,4	7,3	7,5
França	2,3	0,4	-2,2	1,6	3,2	0,1	8,4	7,8	9,5
Itàlia	1,5	-1,3	-5,0	2,0	3,5	0,8	6,1	6,7	7,8
Regne Unit	2,6	0,5	-4,9	2,3	3,6	2,2	5,3	5,6	7,6
Espanya	3,6	0,9	-3,6	2,8	4,1	-0,3	8,3	11,3	18,0
Zona euro	2,7	0,6	-4,1	2,1	3,3	0,3	7,4	7,5	9,4
Unió Europea	2,9	0,7	-4,2	2,3	3,7	1,0	7,1	7,0	8,9
Estats Units	2,1	0,4	-2,4	2,8	3,8	-0,4	4,6	5,8	9,3
Japó	2,4	-1,2	-5,2	0,0	1,4	-1,4	3,9	4,0	5,1

Font Eurostat i OCDE

Un cop superat el pitjor de la crisi, ens podem interrogar novament sobre el grau de responsabilitat dels enormes desequilibris –dèficit públic i exterior– de l'economia dels Estats Units en la sacsejada que ha patit l'economia mundial. Uns desequilibris que, d'altra banda, no haurien assolit unes magnituds tan exagerades sense la connivència interessada d'altres països –la Xina com a principal exponent– i sense el protagonisme creixent de l'economia financera que ha afavorit un apalancament excessiu de l'activitat econòmica. Restablir la confiança en el sistema financer sembla ser el camí inevitable a curt i mitjà termini per sortir de la crisi, alhora que es considera indispensable establir una regulació més estricta dels mercats financers per prevenir crisis de conseqüències tan devastadores com l'actual. D'altra banda, és inevitable i fins i tot saludable que la purga dels excessos dels darrers anys condicioni el creixement de l'economia mundial a mitjà termini.

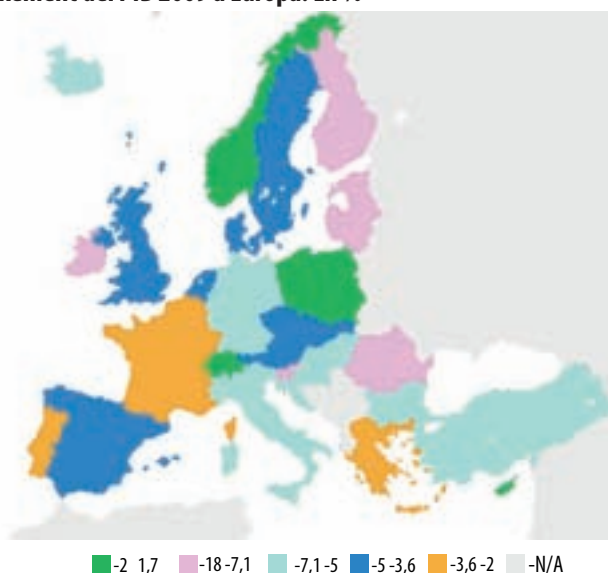

Les dades disponibles de variació del PIB mostren que a més de la distinció entre països avançats i emergents també s'observen variacions de diferent magnitud entre els que han registrat pèrdues de volums de producció al llarg de 2009. La Unió Europea i el Japó han liderat la recessió amb variacions anuals de prop del 4% i el 5%, respectivament. El descens del PIB dels Estats Units s'estima proper al 2,5%. Unes diferències que s'accentuen si aquests descensos es relacionen amb els augments previs. Així, l'economia japonesa, després de dos anys de davallada, ha vist com perdia tot el que havia guanyat d'ençà del 2004. En el cas de la Unió Europea, el retrocés de 2009 situa el volum del PIB en els valors de 2006 mentre que als Estats Units, la pèrdua del darrer any ha absorbit els guanys acumulats durant el bienni precedent.

A l'àmbit de la Unió Europea s'observa un ventall molt ampli de variacions del PIB. Si ens fixem únicament en les cinc economies més potents, tres –Alemanya, el Regne Unit i Itàlia– han acabat retrocedint més que la mitjana. Una variació que ha estat parcialment compensada per les contraccions més moderades de França i Espanya. És relativament sorprenent constatar la manca de correlació existent entre l'estructura i l'especialització productiva de les diferents economies europees i la intensitat amb què ha retrocedit el PIB.

Així, mentre Alemanya s'ha vist abocada a una recessió accentuada per la caiguda de les exportacions, Itàlia i el Regne Unit l'han d'imputar bàsicament a la davallada de la demanda interna. Aquesta és una situació semblant a la que s'ha donat a Espanya, mentre que l'evolució més equilibrada i moderada ha estat la francesa.

Creixement del PIB 2009 a Europa. En %

Font Eurostat

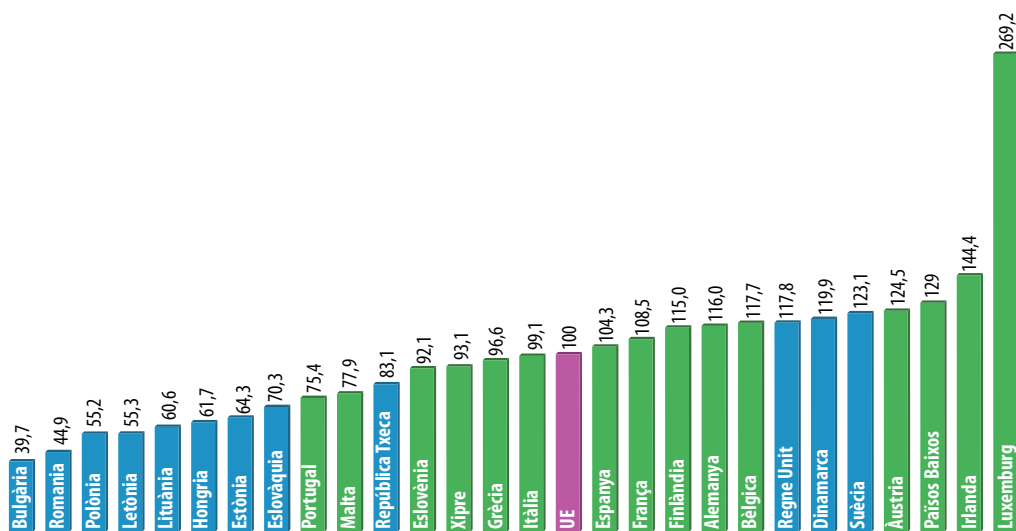
La situació és ben diferent pel que fa als preus de consum. Amb l'excepció del Regne Unit, la majoria de les grans economies occidentals i el Japó han vist com, en paral·lel a la contracció del PIB, les seves taxes d'inflació es reduïen de manera significativa, tant gràcies a l'evolució del preu del petroli i altres matèries bàsiques durant la primera meitat de 2009 com a la feblesa de les corresponents demandes internes. Una evolució tan marcada que, associada a la deprimida conjuntura econòmica, ha fet emergir, sense gaire fonament, l'espectre de la deflació.

La recessió ha impactat de manera molt significativa en el mercat de treball de la majoria dels països desenvolupats. La destrucció de teixit productiu i llocs de treball ha estat la tònica general com ho constata l'evolució a l'alça de les taxes d'atur tant al conjunt de la Unió Europea com als Estats Units i al Japó. Sense perdre de vista que les diferents regulacions laborals pròpies de cada país poden distorsionar l'evolució dels indicadors del mercat de treball davant d'una variació similar dels volums d'activitat, l'anàlisi comparativa de les taxes d'atur situa l'economia espanyola al capdavant del procés de destrucció de llocs de treball per segon any consecutiu.

En termes de mitjana anual, el 2009 la taxa d'atur en el conjunt de països de la zona euro s'estima al voltant del 9,5%, aproximadament dos punts percentuals més que un any abans. A Espanya, l'increment ha estat de sis punts percentuals fins a gairebé doblar la taxa d'atur de la Unió Europea. Una evolució poc correlacionada amb la del PIB. Alemanya, per contra, ha fet compatible un retrocés intens del PIB amb un increment mínim de les xifres d'aturats.

Entre aquests dos extrems, a França, Itàlia i el Regne Unit, les taxes d'atur s'han situat a la banda baixa de la mitjana europea després de registrar augments de menys de dos punts percentuals amb relació a 2008. En el cas dels Estats Units, la crisi ha generat una imatge insòlita com és que la taxa d'atur hagi superat la de la zona euro. Per contextualitzar l'entorn en què s'ha desenvolupat aquesta conjuntura de recessió econòmica pot ser útil una representació gràfica de la classificació dels 27 països membres de la Unió Europea segons el PIB per càpita. L'extensió de la crisi en la totalitat dels països fa que les posicions relatives es mantinguin sense canvis rellevants. A grans trets, s'escurcen les diferències entre els membres de la zona euro alhora que es frena el procés de convergència de la majoria dels socis més recents de la Unió Europea.

PIB per càpita, en paritat de poder adquisitiu (UE27=100)

Font: Eurostat

Perspectives econòmiques per a 2010

Després d'un tancament de 2009 en el qual les economies més influents han presentat variacions intertrimestrals del PIB positives, les perspectives econòmiques a curt termini que elaboren diversos organismes internacionals s'afanyen a donar per superada la fase recessiva alhora que, sense reserves, apunten unànimement que 2010 i 2011 seran anys d'expansió relativament generalitzada per a l'economia mundial. Òbviament, amb ritmes de creixement ben diferents entre les economies més avançades i les emergents o d'industrialització recent.

PIB. Previsions macroeconòmiques per a 2010 i 2011. Taxa de creixement real en %

	OCDE		FMI		Com. Europea		The Economist	
	Abril 2010	2011	Abril 2010	2011	Gener 2010	2011	Abril 2010	2011
Alemanya	1,4	1,9	1,2	1,7	1,8	2,9	1,6	1,6
França	1,4	1,7	1,5	1,8	2,5	3,3	1,5	1,6
Itàlia	1,1	1,5	0,8	1,2	2,5	3,2	0,7	1,1
Regne Unit	1,2	2,2	1,3	2,5	2,6	3,9	1,3	2,1
Espanya	-0,3	0,9	-0,4	0,9	-0,3	2,4	0,4	0,8
Zona euro	0,9	1,7	1,0	1,5	1,8	2,9	1,2	1,4
Unió Europea	-	-	-	-	1,9	3,2	-	-
Estats Units	2,5	2,8	3,1	2,6	2,2	1,9	3,1	2,9
Japó	1,8	2,0	1,9	2,0	0,1	-0,1	1,9	1,6
Xina	10,2	9,3	10,0	9,9	-	-	9,7	8,2

Font: OCDE, FMI, Comissió Europea i The Economist

Segons les darreres previsions avançades per l'OCDE, s'espera que durant el bienni 2010-2011 el PIB mundial creixi a un ritme proper al 3,5% de mitjana anual. Es tracta d'una taxa de creixement comparativament elevada –cinc punts percentuals més que la variació de 2009– i molt condicionada a la no-repetició de desastres naturals com els viscuts en el que va d'any. També es contempla un escenari d'inflació continguda que permeti mantenir els tipus d'interès en uns valors reals compatibles amb la inversió privada. El mateix s'ha de dir del preu del petroli que, en línia amb la recuperació de l'economia, mostra una tendència lleument alcista d'ençà de la segona meitat de 2009.

De la bateria de dades estimades disponibles i detallades a la taula adjunta en sobresurt, a banda del retorn de l'economia xinesa a taxes de creixement anual properes al 10%, la previsió que els Estats Units poden començar a créixer a un ritme significatiu aquest mateix any. Si això es concreta, es podran veure avenços en la reducció de les xifres d'atur a partir de 2011. Les previsions són igualment expansives per a l'economia japonesa tot i que es preveuen variacions força més moderades. Les millores previstes en el mercat de treball són, en aquest cas, escassament rellevants.

Pel que fa a l'economia de la zona euro, les previsions de primavera de l'OCDE són menys optimistes que les de la Comissió Europea de començament d'any. Es preveu un repunt molt discret –al voltant de l'1%– per a 2010 i gairebé el doble un any després. Valors que situen la prevista recuperació de l'economia europea en una posició de relativa feblesa i a la cua del creixement de l'economia mundial.

Aquest entorn de creixement baix que pot penalitzar les exportacions espanyoles, sumat a la necessitat de limitar el protagonisme de la despesa pública en la demanda interna i la incertesa que encara planeja sobre els mercats financers, a més de la lentitud amb què es normalitza l'accés al crèdit, són alguns dels factors que fan preveure que l'economia espanyola no recuperarà la tendència pròpiament expansiva fins al 2011.

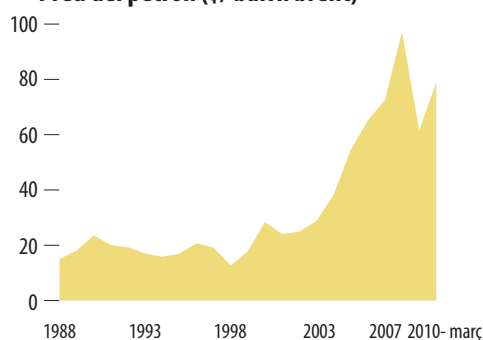
Inflació. Previsions per a 2009 i 2010. Taxes de variació en %

	FMI		The Economist
	Abril 2010	2011	Abril 2010
	2010	2011	2010
Alemanya	0,9	1,0	0,9
França	1,2	1,5	1,4
Itàlia	1,4	1,7	1,3
Regne Unit	2,7	1,6	2,7
Espanya	1,2	1,0	1,3
Zona euro	1,1	1,3	1,3
Unió Europea	-	-	-
Estats Units	2,1	1,7	2,0
Japó	-1,4	-0,5	-1,0
Xina	3,1	2,4	3,5

Nota: per als països europeus, la dada correspon a l'índex de preus de consum harmonitzat, mentre que per als Estats Units i el Japó és l'índex de preus de consum nacional. Font: OCDE, FMI i Comissió Europea

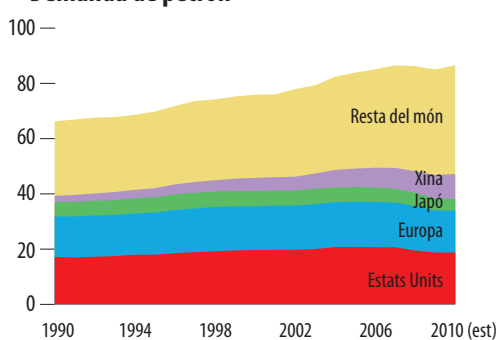
A banda d'un nou capítol de la crisi financera, associat potser a les finances públiques, un dels molts factors que pot pertorbar la trajectòria expansiva de l'economia mundial al llarg d'aquest any seria un repunt, ara com ara improbable, de les tensions inflacionistes. Efectivament, les previsions sobre l'evolució dels preus de consum no preveuen aquesta eventualitat tot i la trajectòria lleument alcista de la cotització del petroli a remolc d'una demanda mundial que es comença a mostrar lleument expansiva. En definitiva, ateses les dades de final de 2009 és raonable pensar que 2010 serà un any de creixement per a l'economia mundial. El que ja és més discutible és si aquest creixement serà prou intens i tindrà o no continuïtat. Formular aquest dubte equival a preguntar-se si el sector privat de l'economia està en condicions de començar a recuperar el protagonisme que ha cedit al sector públic durant la crisi. Serà el moment de comprovar si la depuració dels excessos ha estat suficient.

Preu del petroli (\$/ barril Brent)

Font: Agència Internacional de l'Energia

Demanda de petroli

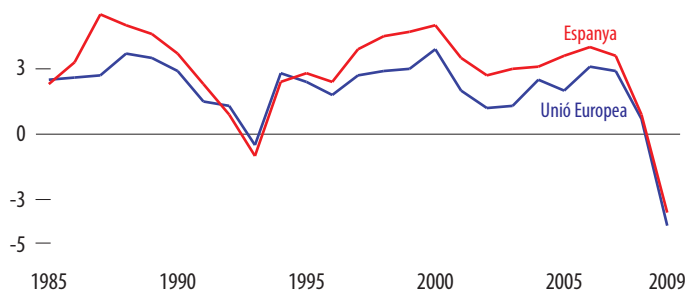
1.2 Situació econòmica a Espanya l'any 2009

2009 va ser un any molt complicat per a l'economia espanyola. Després de pràcticament tres quinquennis de creixement intens i sostingut, l'alentiment iniciat el 2007 va donar pas a una forta crisi que es va manifestar amb cruïsa al llarg de 2009. En conjunt, el PIB va caure un 3,6%, una dada que no només tanca un dels períodes de creixement més intensos i sostinguts de l'economia espanyola moderna, sinó que a més destaca per ser el més baix dels darrers cinquanta anys.

Que la situació sigui difícil per a la major part de les economies desenvolupades no amaga el fet que, a Espanya, la recuperació sembli més llunyana o menys concreta que en el cas de l'economia nord-americana o la de molts dels veïns europeus, tot i que un bon nombre d'indicadors sembla que ja han tocat fons. A l'hora d'escriure aquestes pàgines, en els primers mesos de 2010, ja s'han comptabilitzat diversos senyals no només d'estabilització del ritme de caiguda sinó d'inici de la recuperació, si bé en el mercat laboral la situació encara és molt negativa.

El quadre macroeconòmic de la comptabilitat nacional de 2009 que publica l'INE palesa una moderació de la contracció en els darrers mesos de l'any, un tret compartit amb la major part de les grans economies europees. En conjunt, el descens global del PIB d'Espanya esmentat anteriorment –un 3,6%, quatre punts i mig per sota del creixement de l'any anterior– no ha estat tan intens com a la Unió Europea (-4,2%) o a la zona euro (-4,0%). En aquests dos àmbits ha pesat molt la difícil situació econòmica d'Alemanya, Itàlia i el Regne Unit, una situació que, com en el cas d'Espanya, ha presentat una discreta millora a final d'any, esperançadora però tan discreta que encara no permet pensar que la recuperació sigui ràpida.

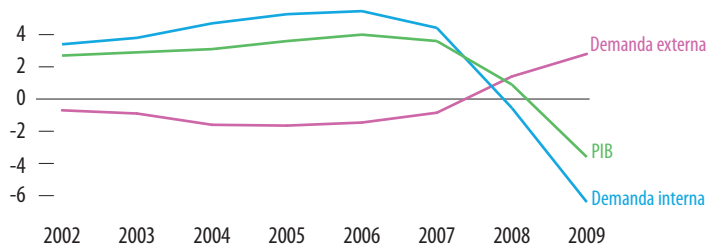
Evolució del PIB 1985-2008. Variació anual

Font: INE i Eurostat

El canvi en l'esquema de funcionament intern dels principals components del PIB que havia prevalgut durant dos lustres i que es va trencar el 2008 es va consolidar el 2009: si durant l'etapa de fort creixement la demanda interna era la que més havia contribuït al creixement del PIB, un cop iniciada la recessió ha estat la demanda externa la que ha passat a tenir-hi una contribució neta positiva, mentre que la demanda interna ha restat punts al creixement pel baix to del consum i la inversió. En conjunt, l'aportació negativa al creixement per part de la demanda interna ha passat de -0,6 el 2008 a -6,4 punts el 2009, mentre que en el cas de la demanda externa, la seva contribució al creixement ha passat d'1,4 a 2,8 punts.

PIB i components de la demanda. Contribució al creixement

Font: INE

Com s'ha dit, tant la despesa privada com la inversió han estat dos dels components del PIB més castigats en la recessió. La despesa de les famílies en consum es va anar constreuint de forma molt acusada en la primera meitat de l'any: a mesura que s'accentuava la pèrdua de confiança de les llars, queien les rendes salarials i avançava ràpidament la destrucció d'ocupació; en paral·lel, es produïa un augment de les taxes d'estalvi de les famílies fins a nivells desco-

neguts en les darreres dècades. I tot això en un context d'endeutament familiar elevat, que s'estima que el 2009 s'hagi situat en un 124% de la renda bruta familiar disponible.

Una xifra elevada però, tot i el quasi estancament de les rendes disponibles, inferior a la de 2007 (130%) i de 2008 (127,6%) gràcies a les transferències netes del sector públic i a la reducció de les càrregues financeres. Durant la segona meitat de l'any, i en particular durant el darrer trimestre, es va frenar el deteriorament del consum familiar gràcies, entre altres elements, a la discreta recuperació de la confiança produïda per la reactivació de l'economia mundial, els estímuls fiscals, els baixos tipus d'interès i la disminució de l'exigència de les entitats financeres quant a les condicions d'accés al crèdit.

Pel que fa a la despesa final de les administracions públiques, ha seguit un procés de notable desaceleració al llarg de l'any i ha passat d'un augment del 6% el primer trimestre a un de molt més minso (0,8%) el darrer trimestre. Aquest procés és resultat del reduït augment de les remuneracions dels empleats de les administracions públiques.

La inversió, per la seva banda, també ha reduït el ritme de caiguda durant els darrers mesos de l'any, fet vinculat a la millora relativa de les expectatives empresarials, animades sobretot per la incipient recuperació de la demanda externa en un entorn de tipus d'interès baixos, lleugeres millores de les condicions creditícies i diversos plans públics d'estímul a l'activitat econòmica. Sobretot, s'ha moderat la caiguda de la inversió en béns d'equipament, en part gràcies als ajuts estatals a l'adquisició de material de transport. En canvi, la inversió en construcció s'ha mantingut ancorada en registres al voltant del -11%, amb una notable discrepància interna dels seus components, molt negativa en el cas de l'edificació residencial i amb un modest creixement en les obres d'infraestructures, sobretot les vinculades a l'alta velocitat ferroviària i les promogudes per les corporacions locals.

Al llarg de 2009 s'ha mantingut el procés de contracció del comerç exterior que s'havia iniciat durant els darrers mesos de l'any anterior. Tant les importacions com les exportacions han caigut durant els quatre trimestres de l'any, si bé el ritme de descens de les primeres ha estat molt superior al de les segones. En els dos casos, la caiguda s'ha anat moderant al llarg de l'any i cal destacar una reactivació de les exportacions al mes de desembre, la primera taxa positiva després de catorze mesos de davallades. Des del punt de vista geogràfic, el repunt a l'alça de les exportacions s'ha produït tant a través de les vendes dins de la Unió Europea com a la resta del món –principalment la Xina i Amèrica Llatina–, alhora que des del punt de vista del tipus de béns, les vendes exteriors de turismes han estat responsables de més de la meitat del creixement.

D'altra banda, la despesa dels turistes estrangers s'ha mantingut en taxes negatives, tot i que amb resultats menys desfavorables cap a final d'any. Finalment, les importacions han reflectit al llarg de tot l'any el baix to de l'economia, amb resultats negatius durant els quatre trimestres en tots els seus components. En aquest context, en el qual les importacions s'han reduït més que les exportacions, no sorprèn que el 2009 la retallada del dèficit comercial hagi estat la més intensa de les darreres dècades, amb una reducció del 46,7% amb relació a 2008. En conjunt, s'estima que el dèficit acumulat ha superat de poc la xifra de 50.000 milions d'euros, al voltant del 4,8% del PIB, un percentatge notablement inferior al 9,1% d'un any enrere.

Producte interior brut a preus constants, 2009. Demanda. Variació interanual (%)

	I	II	III	IV	2009
Consum final	-2,6	-3,2	-2,5	-2,3	-2,7
<i>Desp. en consum final de les llars</i>	-5,5	-6,0	-5,0	-3,5	-5,0
<i>Desp. en consum final de les AAPP</i>	6,0	4,7	4,1	0,8	3,8
FBCF	-14,9	-17,0	-16,0	-12,9	-15,0
<i>Béns d'equipament</i>	-24,0	-28,3	-23,8	-15,3	-22,9
<i>Construcció</i>	-11,3	-11,6	-11,4	-10,2	-11,2
Variació d'existències¹	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
Demanda nacional¹	-6,3	-7,4	-6,6	-5,3	-6,4
Exportacions de béns i serveis	-16,6	-14,7	-10,8	-2,9	-11,5
Importacions de béns i serveis	-22,3	-21,7	-17,0	-9,6	-17,9
PIB a preus de mercat	-3,3	-4,2	-4,0	-3,1	-3,6

¹ Aportació al creixement del PIB a preus de mercat. Nota: dades d'estacionalitat i calendari corregides. Volum encadenat de referència 2000.
Font: INE

Des del punt de vista de l'oferta, l'empitjorament progressiu que es va anar apreciànt al llarg de 2008 va donar pas a una situació d'hegemonia de les taxes negatives absolutament generalitzada, de manera que el 2009 les variacions

interanuals dels grans agregats d'activitat han estat negatives durant tots els trimestres, amb una tendència a la moderació del descens també força generalitzada en el darrer trimestre.

En el cas de les branques agrària i pesquera, els descensos de 2009 prolonguen i accentuen la caiguda de l'any anterior i contrasten amb els bons resultats de 2007. A diferència de l'acceleració del creixement que van registrar les branques energètiques al llarg de 2008, el 2009 han mostrat un perfil contractiu que s'ha intensificat en el darrer trimestre de l'any. En canvi, el baix to de la indústria manufacturera al llarg de l'any ha millorat moderadament en el darrer trimestre, amb una reducció del decreixement que ha passat de -15,5% al tercer trimestre a -10,9% al quart. Sense perdre de vista que encara està lluny d'abandonar-se el terreny negatiu, aquesta millora relativa de la indústria manufacturera aporta la novetat de recollir la moderada recuperació de les exportacions i de la demanda interna, amb un avenç tant de la xifra de negoci com de la producció de béns de consum durador.

Producte interior brut a preus constants, 2009. Oferta. Variació interanual (%)

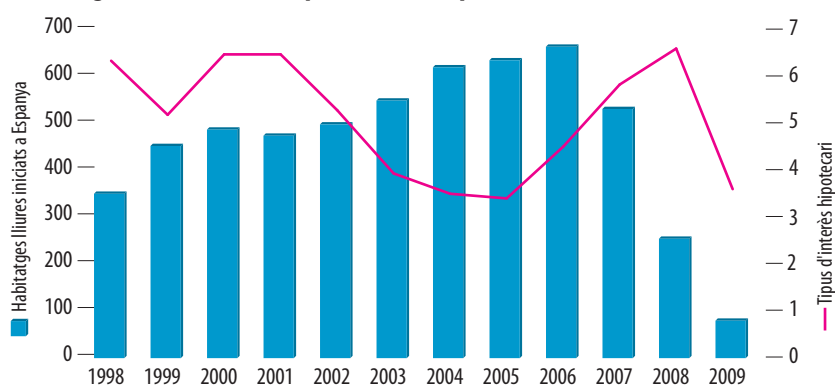
	I	II	III	IV	Anual
Agricultura i pesca	-3,0	-2,5	-2,2	-1,9	-2,4
Energia	-7,6	-9,3	-7,6	-8,3	-8,2
Indústria	-15,3	-16,7	-15,5	-10,9	-14,7
Construcció	-5,8	-6,7	-6,8	-5,8	-6,3
Serveis	-0,3	-1,3	-1,3	-1,1	-1,0
PIB a preus de mercat	-3,3	-4,2	-4,0	-3,1	-3,6

Nota: dades d'estacionalitat i calendari corregides. Volum encadenat de referència 2000. Font: INE

Pel que fa al sector de la construcció, l'ajustament iniciat el 2008 ha tingut continuïtat el 2009, de manera que s'ha capgirat totalment la intensa participació que havia tingut en el llarg període de creixement de l'activitat econòmica, l'ocupació i el crèdit anterior i s'ha produït un ajustament, també molt intens, en els tres vessants. En particular, la correcció més severa s'ha produït en el segment residencial, amb diferències importants dins del territori espanyol i amb més intensitat en l'àmbit de la producció que en el dels preus. També es troben en terreny negatiu l'edificació no residencial i la licitació oficial, si bé aquesta, dins de la seva alta variabilitat, ha registrat un repunt a final d'any, lligat sobretot a les inversions en infraestructures.

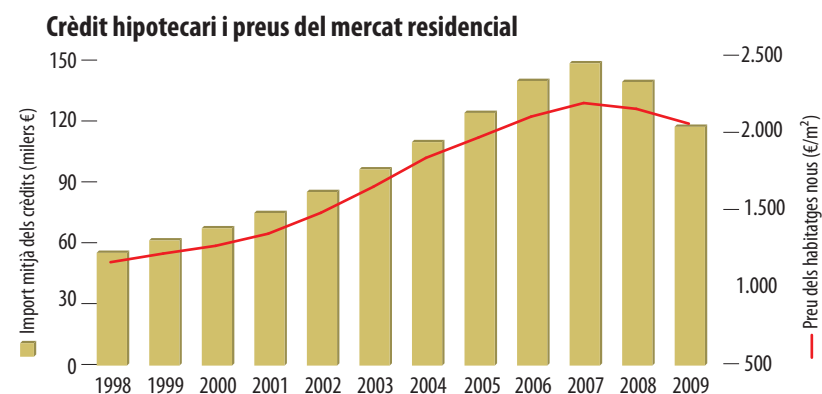
De fet, l'evolució del sector de la construcció està tenint un marcat caràcter simbòlic, que s'estén des del paper impulsor en la fase alcista del cicle econòmic fins a la crisi actual. En part, això és degut a la magnitud de les xifres associades de múltiples indicadors, que inclouen llargs períodes de creixement interanual amb xifres de dos dígit del nombre d'habitatges iniciats, del crèdit concedit per a l'adquisició d'habitatge, dels preus de venda dels habitatges, del consum de ciment o de l'ocupació sectorial, entre altres indicadors. En contrast, els descensos actuals de les mateixes variables se situen en una òrbita similar però molt més intensa perquè es produeixen en un període molt més curt de temps. En poques paraules, el sector de la construcció va créixer molt durant un llarg període i ara està patint un ajustament molt brusc i ràpid. Un ajustament que en algunes àrees en les quals la construcció va suportar el gruix de l'embranchida s'ha traduït en una quasi paràlisi productiva i taxes d'atur molt elevades, mentre que en altres zones o ciutats amb una estructura productiva més diversificada aquest ajustament ha quedat més esmorteït. En capítols posteriors es veurà com Barcelona pertany a aquesta segona categoria, amb un important component d'habitatge protegit.

Habitatges lliures iniciats i tipus d'interès hipotecari

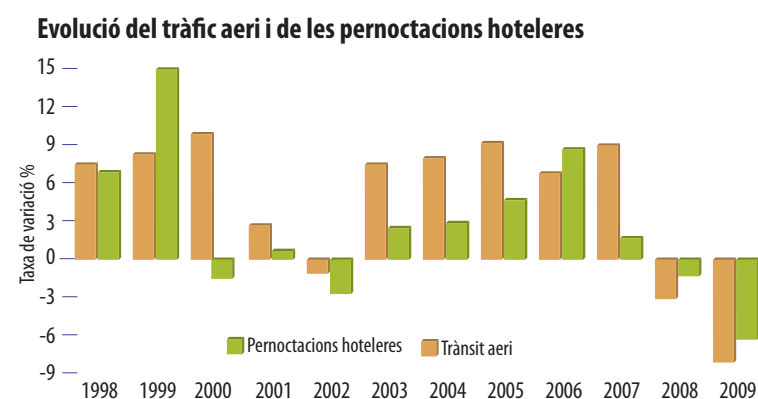
Font: Ministeri de l'Habitatge i Banc d'Espanya

El caràcter simbòlic al qual al·ludíem anteriorment es prolonga en la situació actual sota la forma d'un gran estoc al qual costa molt donar sortida en un escenari de manca de confiança de la demanda, constrenyida per un entorn macroeconòmic i laboral poc favorable. A més, hi ha una part de la demanda més disposada a comprar que té dificultats d'accés al crèdit i/o que resta a l'expectativa de descensos més accentuats dels preus, però que està alerta per beneficiar-se de la sensible millora de l'accessibilitat a l'habitatge que deriva de l'ajustament a la baixa dels preus i dels tipus d'interès, situats en mínims. Des del punt de vista de la producció d'obra nova, la lenta absorció de l'estoc existent ha portat les xifres d'habitatges iniciats a nivells mínims en la història recent, un fet que fa pensar que el 2009 la construcció residencial ha tocat fons.

Font: INE i Ministeri de l'Habitatge

Amb relació a la branca de serveis, l'única entre les importants que va tancar l'any 2008 en positiu, el 2009 s'ha vist arrossegada cap al terreny negatiu amb un perfil decreixent fins a la meitat de l'any i lleugerament menys contractiu en el darrer trimestre. Amb tot, és la branca productiva que ofereix un perfil menys negatiu en l'agregat anual, amb una contracció interanual de l'1%. Cal distingir, això no obstant, entre els serveis de mercat i els de fora de mercat, amb dues evolucions marcadament diferents. En el primer cas, han imperat els signes negatius durant tot l'any, però amb una pauta menys negativa cap a final d'any. Entre aquests serveis destaca un comportament relativament més favorable per part del comerç, en particular de l'associat a la venda de turismes i motocicletes, mentre que altres subsectors com el de tecnologies de la informació i comunicacions i serveis a les empreses han mantingut un to molt baix. El transport de mercaderies i passatgers, d'altra banda, ha acusat el retrocés a escala mundial del comerç internacional i del turisme. Els serveis de fora de mercat s'han mantingut en taxes positives al llarg de tot l'any, però en clara desacceleració del ritme d'avenç.

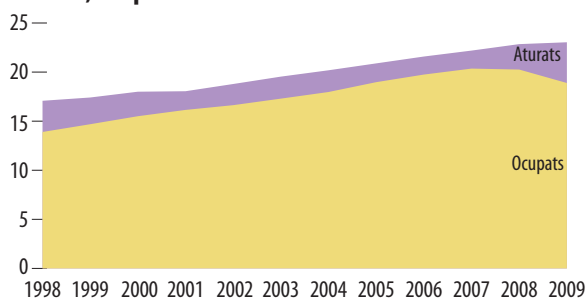

Font: INE i Aena

Potser l'àmbit en què es palesa el costat més aspre de la recessió econòmica és el del mercat laboral. Els nivells màxims d'ocupació i activitat assolits en els anys precedents s'han perdut en la llunyania de forma sobtada, en paral·lel a l'augment del nombre d'aturats des dels nivells mínims assolits tot just dos anys enrere.

El balanç de tancament de 2009 ofereix un panorama molt negatiu, amb descensos del 6,1% del nombre d'ocupats i del 5% del nombre d'assalariats –en dades desestacionalitzades i del quart trimestre de l'any–, tot això en un context d'estancament o lleu contracció de la població activa. Però, com es deia anteriorment, les dades més perturbadores són les que mesuren l'atur, amb un augment del nombre d'aturats superior a 1,1 milions de persones, un 34,7% més que un any enrere.

Actius, ocupats i aturats

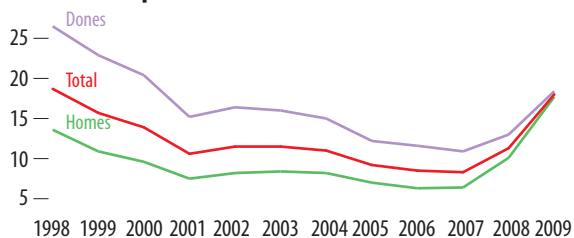

Font: INE

Una de les novetats més significatives d'aquestes dades és el comportament de la població activa, que ha deixat de créixer i s'ha estabilitzat al voltant de 23 milions de persones. Un fet que cal vincular, primerament, al fre del creixement demogràfic i, en segon lloc, al fet que una part dels actius desocupats abandonen el mercat de treball, sigui per les escasses possibilitats de trobar feina, sigui pel retorn al sistema educatiu en el cas dels treballadors més joves. Cal tenir present que el 2008, quan ja s'havia fet palès el deteriorament del mercat de treball, la població activa va mantenir el ritme ascendent, cosa que ha amplificat l'impacte sobre l'atur. Segons dades de l'EPA, la taxa d'atur ha quedat situada en el quart trimestre de l'any en un 18,8%, gairebé cinc punts més que un any enrere i força per sobre de les taxes dels grans països de la UE.

Si bé les xifres absolutes revelen que el col·lectiu masculí ha estat el més castigat per l'atur, l'ascens de les taxes ha estat més equilibrat entre homes i dones, amb un lleuger desavantatge en el cas del col·lectiu femení, que ha tancat l'any amb una taxa del 19,1%, cinc dècimes més que el col·lectiu masculí. La creixent presència relativa i absoluta de les dones en la població activa s'està traduint en una convergència de les dinàmiques que regeixen aquest mercat. Per trams d'edat, les taxes d'atur ofereixen discrepàncies molt més marcades, amb augments generalitzats en totes les franges però particularment intensos en el col·lectiu dels joves entre 16 i 24 anys, atès que les dades del quart trimestre situen aquesta taxa en un 39,1%, deu punts més que un any enrere.

Taxa d'atur per sexes

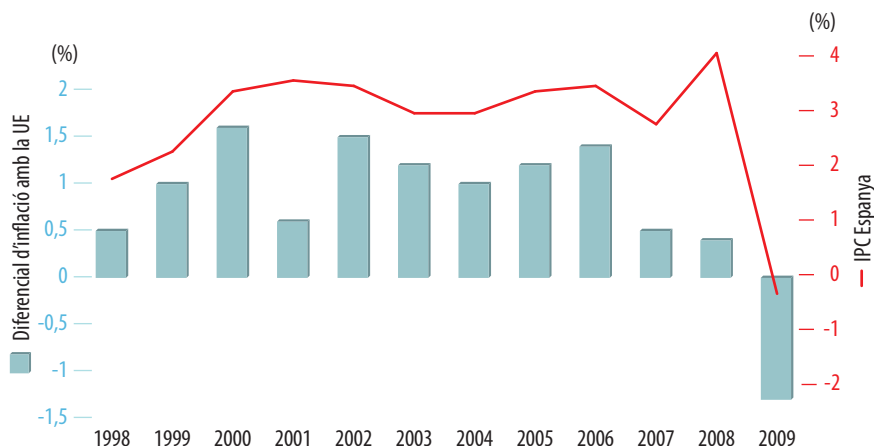
Font: INE

Tot i que al llarg de l'any 2009 el ritme de deteriorament del mercat laboral s'ha anat reduint, durant el quart trimestre de l'any encara han perdut ocupació totes les grans branques d'activitat, a excepció de l'agricultura. En el conjunt de l'any, la construcció és el sector que més ocupació ha perdut (17,3%), per davant de la indústria (1,9%) i els serveis (3,3%). Per situació professional, l'ocupació no assalariada ha estat més castigada que l'assalariada, amb una caiguda d'uns 400.000 llocs de treball (10,3%) en el primer cas i d'uns 815.000 llocs de treball (6%) en el segon. Com havia passat l'any anterior, els ocupats amb contractes temporals han estat els més afectats en el procés d'ajustament, amb el resultat d'una reducció de la taxa de temporalitat de 2,8 punts al llarg de l'any, fins a situar-se en un 25%. Pel que fa als indicadors salarials, si bé durant el 2008 i el primer tram de 2009 s'havien mostrat relativament insensibles al deteriorament de la conjuntura, a final d'any ja han mostrat una moderació que sembla que es prolongarà durant el 2010. La remuneració per assalariat s'ha moderat en tots els grans sectors, però de forma més acusada en els serveis, tant en els de mercat com en els de fora de mercat.

L'elevada variabilitat dels preus que s'havia registrat el 2008 ha donat pas l'any 2009 a una evolució marcadament baixista que ha permès que l'IPC de final d'any se situï en un insòlit 0,8%. La inflació mitjana anual s'ha situat en un -0,3%, el valor més baix des de 1952. Així, els dos valors més utilitzats per referenciar la inflació –el registre de desembre i la mitjana anual– convergeixen molt més que l'any anterior tot i que tenen signes oposats. Quant a l'evolució dels preus en euros dels carburants i combustibles durant el 2009, ha estat descendent, sobretot durant els tres primers trimestres, i també és responsable del moderat canvi de rumb a l'alça registrat al novembre i desembre. Tanmateix,

no es pot obviar que l'atonía del consum i de la demanda interna també ha pesat en la fixació de preus per part de les empreses. Pel que fa a la inflació subjacent, ha registrat una tendència descendent fins a l'octubre, amb un lleu repunt posterior que ha permès tancar l'any amb una mitjana del 0,8%, 2,4 punts menys que l'any anterior.

IPC i diferencial d'inflació amb la UE

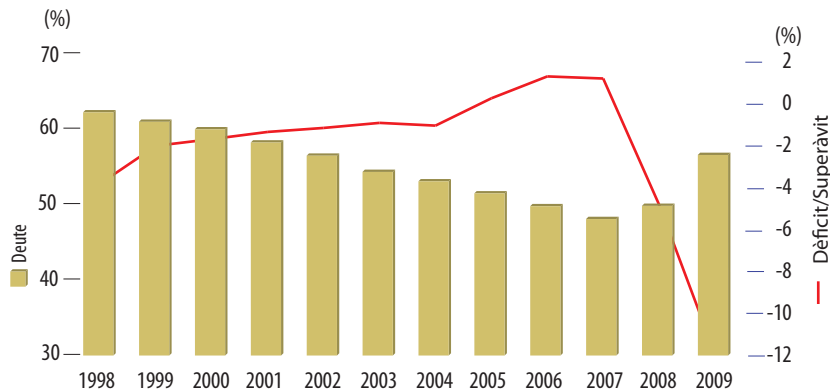
Nota: les dades són mitjanes anuals. Font: INE

Com s'ha indicat, els carburants i combustibles són els components que més han marcat el pas d'aquesta evolució, seguits a molta distància pels aliments no elaborats i els béns industrials. En contraposició, els serveis han anotat variacions positives en tots els seus grans components. Des del punt de vista territorial, la taxa d'inflació més baixa ha estat la de Canàries, amb un -0,4%, mentre que les taxes més altes han correspost a Ceuta, Melilla i Catalunya, amb 1,4%, 1,3% i 1,2%, respectivament. Quant al diferencial d'inflació harmonitzat amb la UE, l'any 2009 ha aportat la novetat de ser favorable a Espanya, un fet que contribueix a la recuperació d'una part de la competitivitat perduda els anys anteriors.

L'augment de la despesa pública en inversió i de la despesa social, com també la disminució paral·lela dels ingressos afectats pel deteriorament de la situació econòmica, han provocat un salt endavant del dèficit públic, que en només un any ha passat d'un 4,1% a un 11,2% del PIB. En el cas de les despeses, els components que més han crescut són les prestacions de l'atur, les dels ajuntaments –sota el programa anomenat Fons Estatal d'Inversió Local–, així com els avançaments a les comunitats autònomes derivats del nou sistema de finançament autonòmic. Pel que fa als ingressos, a banda de la disminució relacionada amb la contracció econòmica, s'ha de considerar que la caiguda general ha resultat amplificada pels canvis de gestió en algunes figures impositives.

Entre les diverses administracions, el dèficit de l'Administració de l'Estat és el més notable i el que més ha augmentat, mentre que el de la Seguretat Social és l'únic que ha aconseguit mantenir-se en terreny positiu, amb un superàvit del 0,8% del PIB. Com a conseqüència d'aquest deteriorament general dels comptes de l'Administració, el deute –mesurat com a percentatge del PIB– ha tornat a augmentar i se situa, a final de 2009, en un 53,2% del PIB, 13,5 punts més que el 2008 i per sota dels registres de països com Itàlia, França o Alemanya.

Deute i dèficit/superàvit públics en % del PIB

Nota: el deute correspon a l'escala esquerra

Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament. En % del PIB (pm)

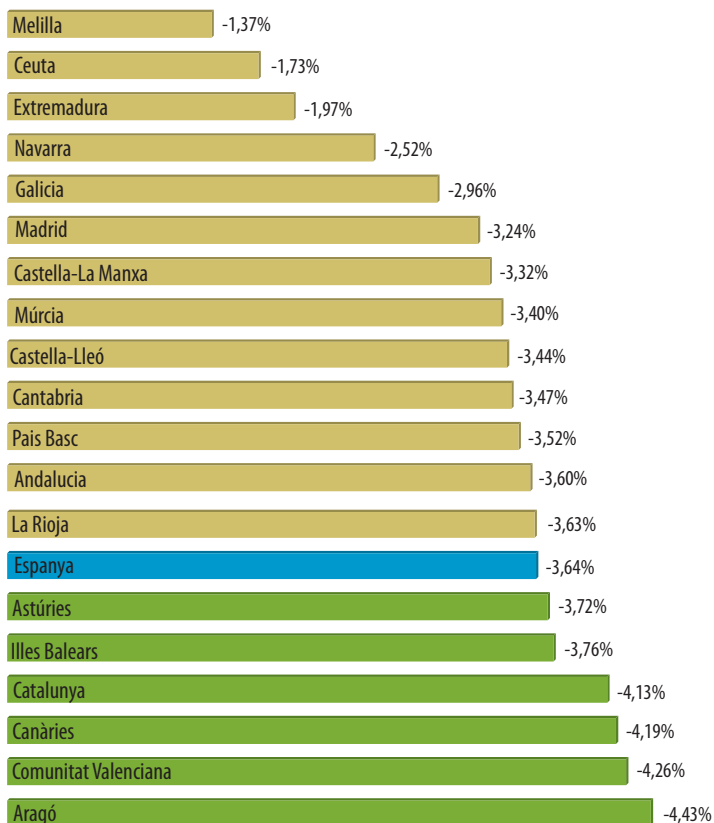
	2005	2006	2007	2008(p)	2009 (p)
Administració central	0,2	0,7	1,1	-2,8	-9,4
Comunitats autònomes	-0,3	0,0	-0,2	-1,6	-2,0
Corporacions locals	-0,1	0,1	-0,3	-0,5	-0,5
Seguretat Social	1,1	1,3	1,3	0,8	0,8
Total	1,0	2,0	1,9	-4,1	-11,2

Font: Banc d'Espanya

Les darreres xifres de comptabilitat regional difoses per l'INE subratllen dos trets molt significatius. D'una banda, la recessió és generalitzada i el 2009 totes les comunitats autònomes han registrat retrocessos de l'activitat econòmica. De l'altra, la mitjana del 3,6 del conjunt del país amaga diferències importants que il·lustren el desigual impacte de la crisi; mirant només els extrems i deixant de banda les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla, la taxa de variació d'Extremadura (-2,0%) és menys de la meitat de la d'Aragó (-4,4%). A més, s'ha alterat significativament el mapa de ritmes de dinamisme que havia predominat durant els darrers anys de creixement. L'àrea mediterrània, que havia liderat el creixement juntament amb Madrid i Canàries, acusa un impacte negatiu més acusat, amb descensos superiors als de la mitjana. En canvi, les regions del nord-oest, tret d'Astúries, i Madrid semblen aguantar millor l'impacte.

Tot i que es barregen molts elements i que es difícil aïllar-los, les diferències d'estructura productiva de les comunitats es perfilen com els elements explicatius més importants. Però, tot i així, és difícil trobar comuns denominadors. Per exemple, les comunitats en les quals la construcció i el sector immobiliari van contribuir més al creixement ara presenten perfils de descens més intens. Pel que fa a la indústria, les comunitats amb indústria especialitzada en béns de consum com Catalunya, València o Aragó pateixen més que les centrades en béns intermedis com el País Basc. En altres casos, com Extremadura, l'escassetat d'indústria, els bons resultats agraris i, sobretot, la forta presència relativa d'inversió pública, han contribuït a fer que la caiguda de l'activitat sigui menys greu que en d'altres comunitats autònomes. En el cas de Madrid, ha estat el vigor del sector serveis –principalment de mercat– el que ha mantingut el ritme de creixement per sobre de la mitjana.

Variació anual del PIB (2008-2009). Variació en termes reals %

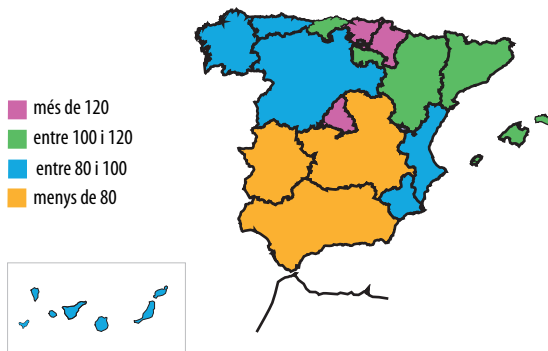

Font: INE

L'any 2009, la mitjana nacional de PIB per habitant ha estat de 22.886 euros, un 3% per sota de la mitjana de la Unió Europea. Per tercer any consecutiu, el País Basc ha ocupat la primera posició, amb 30.703 euros, seguit de Madrid, amb 30.029 euros i, ja per sota dels 30.000 euros, Navarra i Catalunya. L'extrem inferior l'ha tornat a ocupar Extremadura, amb 16.301 euros, seguida per Castella-La Manxa amb 17.208 euros i Andalusia amb 17.485 euros.

En termes generals, la dispersió entre els extrems (màxim/mínim) s'ha mantingut al voltant de l'1,9, és a dir, la riquesa/habitant de la comunitat més rica gairebé equival al doble de la de la comunitat més pobre. Com en els dos anys anteriors, set comunitats autònomes s'han situat per sobre de la mitjana europea, una menys que les que han superat la mitjana espanyola. Finalment, cal subratllar que un cop més és el sector nord-oriental de la Península, juntament amb Madrid i les illes, on es registren les taxes més altes de riquesa per habitant.

PIB per càpita 2009. Espanya=100

1.3 L'economia catalana l'any 2009

Evolució del producte interior brut

Els primers resultats oficials i provisionals referits a l'evolució de l'activitat econòmica a Catalunya durant el 2009 estimen un retrocés del PIB del 4%. Com ha succeït a la resta d'Espanya i a la major part de les economies més desenvolupades, la catalana ha viscut un any de recessió econòmica sense precedents en la història recent. Una evolució que es va iniciar durant la segona meitat de 2008 i que a final de 2009 acumulava sis trimestres consecutius de contracció. Amb aquest resultat s'estroneja un període de tres lustres consecutius d'expansió econòmica sostinguda.

Producte interior brut a preus constants. Catalunya. Variació interanual (%)

	2008	I	II	III	IV	2009
Agricultura	1,7	5,6	7,1	7,1	5,8	6,4
Indústria	-2,6	-15,7	-16,2	-13,0	-5,8	-12,9
Construcció	-1,8	-4,4	-6,0	-7,7	-8,3	-6,6
Serveis	1,9	-0,7	-1,5	-1,4	-1,1	-1,2
PIB a preus de mercat	0,2	-4,1	-4,9	-4,2	-2,9	-4,0

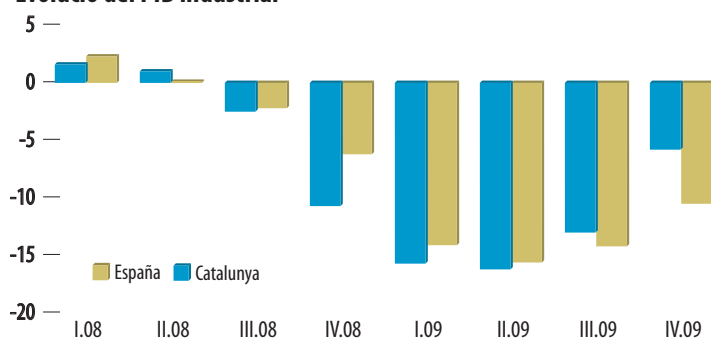
Nota: dades d'estacionalitat corregides. Font: Idescat

Un any enrere, amb les dades de 2008, ja s'apuntava a un model de creixement desequilibrat i sectorialment esbiaixat com a responsable de fons de la recessió que tot just s'iniciava. Un model de creixement que els darrers anys havia basculat excessivament cap a la construcció residencial i les activitats terciàries amb menys valor afegit. Sectors dependents majoritàriament d'una demanda interna sòlida gràcies a una política monetària expansiva i que els permetia evolucionar al marge de la competència internacional. En conseqüència, la productivitat, que va esdevenir una preocupació marginal en la fase expansiva, ha acabat per afectar greument la competitivitat de l'economia catalana. La davallada del 4% en termes de volum que, segons les primeres estimacions oficials, ha registrat el PIB català el 2009 reflecteix força bé l'evolució mantinguda durant la major part de l'any. Una evolució regressiva que ha anat de més a menys. Després de fregar un -5% de variació interanual durant el segon trimestre, la conjuntura econòmica de la segona meitat de l'any s'ha caracteritzat, segons els primers avanços provisionals, per una progressiva moderació de la trajectòria descendent fins a una taxa interanual de -2,9% el darrer trimestre de 2009.

Tant o més remarcable que la intensitat del retrocés és que la recessió ha acabat per impactar finalment en el terciari. Si el 2008 el PIB català va poder eludir, pels pèls, el signe negatiu en la taxa de variació anual, va ser gràcies a l'evolució expansiva d'aquest segment cada cop més important de l'economia catalana. Els resultats de 2009 han situat les coses al seu lloc i només el sector primari –amb una problemàtica pròpia i difícil de sintetitzar en poques paraules– ha trencat la monotonia dels resultats sectorials amb una taxa de creixement clarament positiva.

Si el sector financer i la promoció immobiliària residencial han estat identificats com els principals protagonistes d'una crisi que ha posat punt final a tres lustres d'expansió de l'economia catalana, els resultats macroeconòmics dels darrers dos anys identifiquen l'activitat industrial com la gran perjudicada per aquest canvi d'escenari radical. Després que durant el 2008 patís una davallada del PIB del 2,6%, el 2009 ha liderat la recessió amb una pèrdua estimada provisionalment de gairebé el 13% de mitjana anual. Hi ha diverses les raons que expliquen aquesta forta contracció, que van des de la important davallada de la demanda, tant interna com externa i tant de consum com d'inversió, fins a les restriccions d'accés al crèdit i l'aflorament de dèficits de competitivitat relativament lògics després d'un procés tan llarg i inflacionista de creixement econòmic.

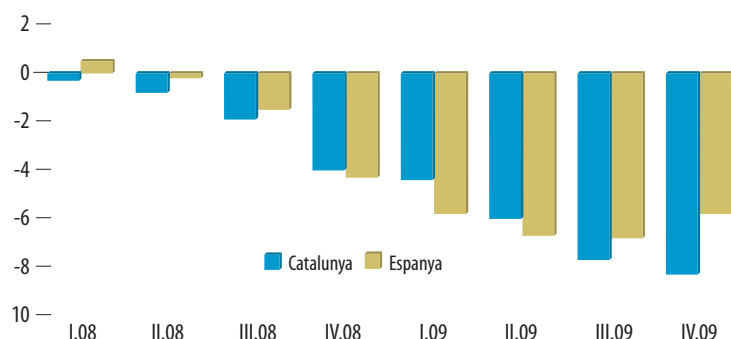
Evolució del PIB industrial

La construcció, després de mostrar-se com un dels motors de l'expansió de l'economia catalana en el que va de segle gràcies als generosos pressupostos públics, a la disponibilitat de mà d'obra abundant i barata i a l'accés relativament fàcil al crèdit en termes de volum i preu, tanca 2009 amb un nou retrocés dels volums d'activitat. En només dos anys, el PIB generat pel sector a Catalunya s'ha reduït prop d'un 8,5% amb relació a les xifres màximes assolides el 2007. És una davallada força més moderada que la registrada per l'activitat industrial gràcies al fet que el sector públic ha actuat amb decisió per intentar compensar la forta paràlisi de la demanda privada i fer més digerible l'impacte en termes d'ocupació, al qual s'associa a la inevitable reconversió d'un sector que els darrers anys s'havia expandit de manera exagerada.

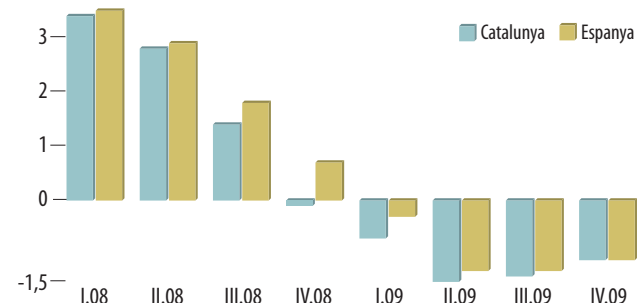
A diferència del sector industrial, que segons el perfil seguit al llarg de 2009 sembla que ha deixat definitivament enrere el pitjor de la crisi, l'evolució de la construcció deixa entreveure una digestió més lenta dels excessos. El fort endeutament associat al sector, l'excés d'oferta disponible en alguns segments com ara el residencial i l'escàs marge de maniobra del sector públic compromès amb la retallada progressiva del dèficit públic són alguns dels factors que estan condicionant la superació de la crisi per part del sector constructor.

Evolució del PIB en la construcció

L'activitat terciària, tot i retrocedir un 1,2% de mitjana anual, presenta els resultats més positius de l'evolució del PIB català al llarg de 2009 juntament amb el primari. L'heterogeneïtat d'un sector cada cop més important en la vida econòmica del país, i especialment el creixent pes relatiu dels serveis de no-mercat, explica la moderació de les taxes de variació interanual registrades al llarg de l'any. Els impactes, directes o no, s'han originat tant per la retallada del consum privat com per la pèrdua d'activitat de les empreses. El comerç, la logística, els serveis a les empreses i fins i tot els serveis financers han registrat retallades en les xifres de negoci. La contracció dels fluxos comercials amb l'exterior i l'atonía del turisme internacional també han contribuït a rebaixar el volum de producció dels serveis a Catalunya.

Evolució del PIB dels serveis

Si l'evolució del PIB des de l'òptica de l'oferta mostra un panorama dominat gairebé en exclusiva pels signes negatius, observat a través dels diferents components de la demanda ofereix una imatge pràcticament idèntica. S'imposa la contundència de les retallades i només dos mantenen l'evolució positiva d'un any abans. L'un és, com ja s'ha avançat, el consum públic, que segons els primers avanços ha crescut un 4,7%, un punt relatiu menys que un any abans i un punt i mig menys que la mitjana del quinquenni anterior. Una evolució discordant amb la del PIB i que s'explica per l'aplicació de mesures fiscals orientades a contrarestar l'impacte de la crisi en el mercat laboral.

L'altre agregat que acaba amb signe positiu per segon any consecutiu és el saldo exterior de l'economia catalana. És un resultat previsible atès que si bé la crisi internacional ha provocat una retallada significativa de les exportacions,

l'evolució de la demanda interna ha generat una contracció encara més intensa de les importacions. Un altre factor que ha contribuït a canviar el signe del saldo dels intercanvis comercials amb l'exterior ha estat la contenció del consum d'energia derivada del petroli i l'evolució a la baixa de la cotització d'aquest i altres inputs bàsics que Catalunya es veu obligada a importar.

Producte interior brut a preus constants. Catalunya. Components de la demanda. Variació anual (%)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
Demanda interna	5,0	4,6	5,6	4,5	-0,7	-6,3
Consum privat	4,5	4,0	3,9	3,3	-0,8	-5,4
Consum públic	7,9	5,3	5,4	6,3	5,7	4,7
Formació bruta de capital	4,7	5,6	9,5	6,1	-3,5	-14,3
<i>Béns d'equipament i altres</i>	4,0	11,0	10,5	9,2	-3,2	-18,7
<i>Construcció</i>	5,4	3,6	6,9	3,8	-5,1	-11,1
Saldo exterior	-0,8	-0,9	-1,0	-1,2	0,9	2,1
<i>Exportacions</i>	4,1	3,9	6,1	4,7	-0,3	-13,2
<i>Importacions</i>	6,0	5,9	8,0	8,4	-6,0	-14,4
PIB a preus de mercat	3,7	3,2	3,7	3,2	0,2	-4,0

Nota: el saldo exterior inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya i equival a l'aportació al creixement

* Les variacions de 2009 són provisionals. Font: Idescat

Dels diferents components de la demanda interna, el que més ha davallat en termes relatius ha estat la inversió, especialment en béns d'equipament. La despesa en construcció ha continuat caient amb força per segon any consecutiu tot i el manteniment de l'esforç inversor del sector públic.

El component que per volum condiona l'evolució del PIB és el consum privat, que el 2009 s'estima que ha patit una retallada del 5,4%. Una variació en consonància amb la inestabilitat i l'enfosquiment de les expectatives del mercat de treball –pèrdua del 10% del nombre d'ocupats en un any i mig– i l'enduriment de les condicions d'accés al crèdit bancari, que després de mantenir un ritme de creixement anual mitjà del 15% en els darrers tres lustres, durant el 2009 ha presentat una taxa d'augment irrellevant, tot i que positiva.

A tall de síntesi, la recessió que ha viscut l'economia catalana i que ha assolit el punt àlgid el 2009 té desencadenants propis –la necessitat de corregir desequilibris creixents originats per una dinàmica econòmica perversa i impròpia d'un país modern– i també d'aliens i molt decisius derivats de la crisi financera i econòmica més greu i general que ha viscut l'economia mundial en els darrers cinquanta anys.

Comerç exterior

Comerç exterior de Catalunya. Milions d'euros

	2005	2006	2007	2008	2009	2009/2008
Total exportacions	42.703	47.219	49.680	50.516	41.158	-18,5 (%)
<i>Béns de consum</i>	16.664	18.377	17.732	18.787	15.811	-15,8 (%)
<i>Béns de capital</i>	3.394	4.561	5.068	4.694	3.043	-35,2 (%)
<i>Béns intermedis</i>	22.645	24.281	26.880	27.035	22.304	-17,5 (%)
Total importacions	67.813	74.788	80.363	77.234	58.802	-23,9 (%)
<i>Béns de consum</i>	21.189	22.725	23.637	22.358	19.811	-11,4 (%)
<i>Béns de capital</i>	6.331	6.935	7.586	6.427	4.654	-27,6 (%)
<i>Béns intermedis</i>	40.293	45.128	49.141	48.449	34.337	-29,1 (%)
Saldo comercial	-25.110	-27.569	-30.683	-26.718	-17.644	-34,0 (%)

Font: Idescat. Elaboració pròpia

Durant el 2009, Catalunya ha exportat mercaderies valorades en més de 41.000 milions d'euros, un 18,5% menys que l'any anterior. Pel que fa a les importacions, valorades en uns 59.000 milions d'euros, el resultat anual ha estat una retallada de gairebé el 24% amb relació al 2008. Aquesta contracció de les importacions ha afavorit un increment significatiu –pràcticament cinc punts relatius– de la taxa de cobertura, que arriba fins al 70%. Un avenç que malauradament no ha anat acompanyat d'un augment del grau d'obertura de l'economia catalana, que mesura el pes del comerç exterior amb relació al PIB. Sincronitzar l'avanç d'aquestes dues taxes seria sinònim de transformació intel·ligent del model econòmic actual.

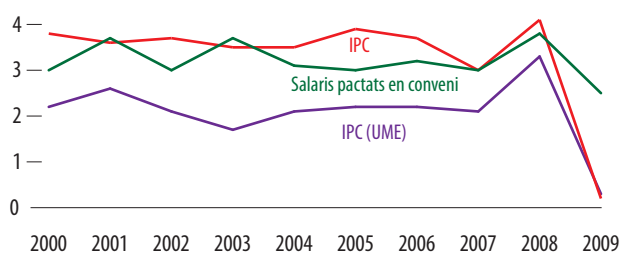
La contracció de la demanda interna, tant del consum com de la inversió privada, ha estat determinant en el fort descens de les importacions. Tot i que les exportacions també han evolucionat a la baixa, aquesta seqüència explica la major part de la retallada del dèficit comercial en un 34% i el canvi de signe del tradicional saldo deficitari de la balança comercial catalana amb l'exterior. Si durant la fase expansiva del cicle econòmic el creixement del dèficit comercial s'associava a la pèrdua de competitivitat del teixit productiu català, el canvi de signe de l'aportació al creixement del PIB per part del sector exterior en la fase recessiva no implica, necessàriament, millores en aquest sentit.

El detall de les dades del comerç exterior de béns a Catalunya posa de manifest que els productes més afectats per la recessió de l'economia mundial de 2009 han estat els béns intermedis, que representen més de la meitat del tràfic comercial. Una reducció especialment intensa en les importacions i que s'ha de relacionar tant amb la caiguda de la demanda interna de consum com amb la política de les empreses industrials de reduir producció i estocs per fer front a la paràlisi del mercat i als problemes financers.

Preus, salaris i crèdit

Per completar aquesta breu síntesi del que ha estat l'evolució de l'economia catalana al llarg del ja històric 2009, convé recordar, encara que només sigui a grans trets, el comportament dels preus de consum, dels salaris i, molt especialment, del crèdit al sector privat. La tendència a la moderació ha estat el denominador comú de les variacions anuals de les tres variables. Per definició, el procés d'ajustament a la conjuntura recessiva ha estat especialment lent en el cas dels salaris pactats en conveni.

Salaris i preus de consum. Catalunya. Variació anual

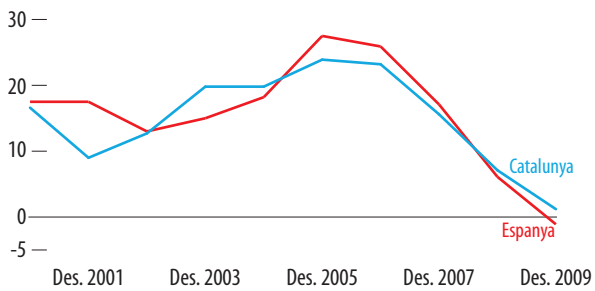
Segons les dades disponibles, el salari mitjà pactat en conveni a Catalunya el 2009 era un 2,5% més elevat que el d'un any abans. Un augment que sorprèn d'entrada perquè es produeix en un context de fort creixement de l'atur i preus de consum estables. En tot cas, és un augment salarial moderat si es compara amb els increments anteriors i relativament justificat per les fortes tensions inflacionistes d'un any abans.

Són aquestes mateixes tensions, que van mantenir la inflació interanual a l'entorn del 5% durant l'estiu de 2008 i per sobre del 4,5% la major part de l'any, juntament amb la confirmació de la duresa de la recessió econòmica, els factors que expliquen l'atípica evolució de l'IPC al llarg de 2009. Una taxa d'inflació ancorada en el 3,6% de mitjana des de començament de segle, de cop i volta es redueix al 0,2%. Un valor mitjà que sorprèn per inusual i que amaga un resultat encara més extraordinari com és el de mig any d'inflació interanual negativa. Les raons d'aquest canvi d'escenari tan radical i sobtat s'han de buscar en la davallada del preu del petroli i altres primeres matèries per la caiguda de la demanda mundial i, en l'ordre intern, la contracció del consum com a conseqüència de la incertesa instal·lada en el mercat de treball.

Acostumats com estem a l'espiral alcista de l'IPC, que justifica els corresponents increments salarials, costa apreciar la cara positiva d'una situació en què els preus creixen clarament per sota de les previsions d'inflació encara que sigui de manera puntual. Un d'aquests aspectes positius és la correcció del diferencial de preus amb el conjunt de la UE. Aquest és un pas del tot necessari per intentar corregir la pèrdua de competitivitat que els productes i serveis catalans han acumulat en els darrers anys d'expansió econòmica en el mercat europeu.

A més d'aquesta estabilitat dels preus de consum, l'altra variació que cal remarcar és la del saldo de crèdit viu en mans del sector privat. La crisi del sistema financer mundial amb origen en el mercat hipotecari nord-americà també s'ha fet sentir en el mercat domèstic en forma de restriccions o sensible enduriment de les condicions d'accés a noves línies de crèdit. Un canvi d'escenari que ha agreujat la situació econòmica i financera de moltes empreses i famílies amb un alt nivell d'endeutament acumulat després d'anys d'accés amb pocs condicionants a finançament barat gràcies al model de creixement imperant.

Crèdit al sector privat. Variació anual del saldo viu

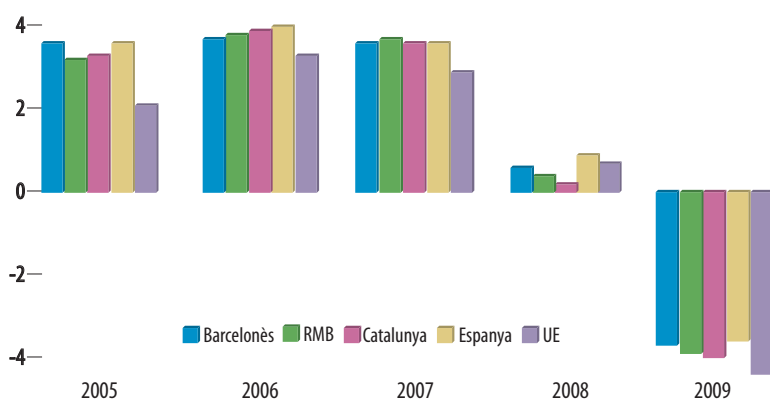
La contundència de les dades és aclaparadora i preocupant. El creixement del PIB, tant a Catalunya com a Espanya, al llarg dels darrers anys ha anat acompanyat per un augment especialment intens –que ha triplicat o quadruplicat el del PIB– del saldo viu del crèdit al sector privat. Aquest elevat endeutament, lligat en bona mesura a actius que la crisi ha devaluat de manera significativa, justifica la prevenció de les entitats financeres a continuar augmentant el seu nivell de risc en el sector privat. En conseqüència, el 2009 ha estat el segon any d'ajustament de la demanda de crèdit a la nova realitat econòmica del país, alhora que ha posat de manifest el que s'ha d'esperar a curt termini. En una conjuntura d'incertesa econòmica com l'actual, l'endeutament acumulat es revela com un dels obstacles que frenen la sortida de la crisi.

1.4. L'economia de la ciutat el 2009

Evolució general

La gran crisi econòmica i financera que ha sacsejat la major part dels països desenvolupats al llarg de 2009 també ha fet escala a Barcelona. Escala i estada com a la majoria de les economies europees. Era previsible atès el grau d'obertura que ha assolit l'economia metropolitana de la mà d'un teixit productiu amb una sòlida tradició exportadora i el creixent protagonisme de la capital catalana com a destinació turística. El primer avanç de l'evolució del PIB metropolità corresponent a 2009 estima una davallada propera al 4%, molt similar a la registrada pel conjunt de Catalunya. La comarca del Barcelonès, i especialment Barcelona, han patit amb menys intensitat els efectes de la recessió gràcies a al fet que la seva estructura productiva, molt polaritzada al voltant del terciari, és menys dependent de la construcció i de l'activitat industrial que la de la resta del país.

Variació del PIB. Preus constants

La davallada que ha registrat el volum del PIB en el conjunt de la regió metropolitana durant el 2009 –similar a la que s'ha produït en el conjunt de la UE– s'explica per la coincidència en el temps de la contracció de la demanda de consum i d'inversió amb la paral·lisi de la construcció residencial en un context de crisi financera global sense precedents. Aquesta conjuntura tan desfavorable per a un segment important del teixit productiu ha acabat incidint en l'activitat i l'ocupació de la major part del terciari de mercat, especialment el més dependent de l'activitat empresarial. El dinamisme mantingut per una part dels serveis de no-mercat –ensenyament, sanitat i dependència bàsicament– i també els relacionats amb la recerca i la innovació, ha contribuït a moderar la intensitat de la pèrdua d'activitat que reflecteixen les dades macroeconòmiques. Cap dels motors més importants que han impulsat el creixement econòmic dels darrers anys des del sector privat ha estat capaç d'aguantar l'embat de la crisi. És cert que no tots han oposat la mateixa resistència ni tots estaran en les mateixes condicions de reprendre la trajectòria expansiva a mesura que la borrasca escampi. Però un dels més ben situats segons les dades més recents sembla el del turisme urbà.

Evolució del teixit productiu metropolità

Les dades de tancament de 2009 corresponents al nombre d'establiments empresarials i de treballadors en actiu mantenen la tendència baixista encetada un any abans. El total de centres de treball amb algun ocupat assalariat s'ha reduït un 5,5% i el de treballadors, incloent-hi els autònoms i els de la resta de règims especials, un 4,5%. En només un any i mig de crisi econòmica, el teixit productiu de la regió metropolitana ha vist desaparèixer el 10% de les empreses i un percentatge similar de llocs de treball.

Qüestions metodològiques relacionades amb la nova CNAE limiten la comparació sectorial entre els dos darrers anys. A grans trets, però, la variació nominal que resulta de comparar les dades de 2009 amb les de 2008 s'ajusta raonablement al que ha passat de fet. En el cas de la indústria, el canvi metodològic l'ha perjudicat lleument. La reducció del nombre d'empreses ha vorejat realment el 10%, una variació més intensa que la registrada un any abans.

La construcció és el sector productiu que més ha notat el canvi de conjuntura econòmica. La crisi financera de la qual deriva la recessió actual va afectar amb especial intensitat la construcció residencial, incloent-hi les activitats industrials i de serveis relacionades. Això explica la major part de la davallada acumulada els darrers dos anys. En aquest cas, però, el canvi metodològic li és favorable i ajuda a dissimular una part de la retallada de capacitat productiva. També és cert que una bona part de l'ajust es va fer el 2008.

El retrocés relativament notable del terciari no es deu tant al canvi de la CNAE com al fet que havent superat amb relativa comoditat el primer impacte de la crisi, els efectes s'han concentrat en el segon any de recessió. L'evolució encara expansiva de la majoria dels serveis públics ha compensat parcialment la forta contracció que ha registrat la major part del terciari de mercat, especialment el relacionat amb l'activitat empresarial i el consum.

Nombre d'establiments empresarials i de treballadors a l'RMB

	Des. 2005	Des. 2006	Des. 2007	Des. 2008	Des. 2009	09/08 (%)
Establiments						
Total	183.335	184.810	185.429	176.869	167.155	-5,5
Indústria	23.786	22.930	22.434	20.851	18.318	n.d.
Construcció	22.762	23.278	23.521	19.252	18.761	n.d.
Serveis	136.217	138.037	138.854	136.108	129.790	n.d.
Treballadors						
Total	2.288.300	2.338.954	2.373.740	2.285.114	2.181.854	-4,5
Indústria	418.102	404.187	399.598	368.585	328.277	n.d.
Construcció	203.304	214.103	216.709	177.489	162.573	n.d.
Serveis	1.589.533	1.655.153	1.697.448	1.668.130	1.612.725	n.d.

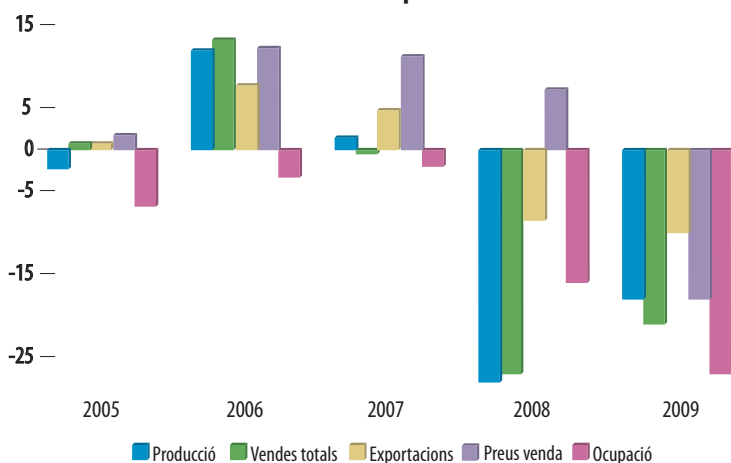
Nota: la implantació de la CNAE-2009 impedeix calcular les variacions sectorials del darrer any

Font: Departament de Treball i Indústria de la Generalitat. Elaboració de Barcelona Economia

La conjuntura industrial

Els resultats de l'enquesta de conjuntura industrial corresponents a 2009 posen de manifest que la forta davallada de 2008 només era un avanç de la que havia de venir un any després. L'evolució a la baixa del negoci ha estat la tònica dominant per a la immensa majoria de les empreses enquestades. Una davallada que s'ha manifestat tant en els volums de producció i vendes com també en el nombre d'ocupats. Entre les empreses exportadores s'ha imposat igualment la valoració negativa, però de manera menys notòria. En definitiva, quatre vectors bàsics en l'activitat empresarial que mostren saldos clarament negatius per segon any consecutiu. Que els preus de sortida de fàbrica també s'hagin apuntat a la tònica descendent sembla confirmar la feblesa manifesta de la conjuntura.

Evolució de l'activitat industrial metropolitana

Font: Cambra de Comerç Indústria i Navegació de Barcelona. Elaboració de Barcelona Economia

Prenent com a referència les dades trimestrals, sembla que la situació ha millorat lleument durant la segona meitat de l'any. Aquesta pot ser una de les raons que justifiquen l'optimisme moderat que desprenen les opinions empresarials sobre les perspectives del negoci a curt termini.

A l'hora d'identificar aquells factors que en opinió dels empresaris afectats han limitat l'expansió del negoci al llarg de 2009, en sobresurten tres. A més de la feblesa de la demanda i de l'augment de la competència –factores clàssics que es fan més presents en conjuntures difícils– els problemes de tresoreria o finançament reclamen més protagonisme que normalment, una conseqüència derivada del descens de la xifra de negoci i de la crisi dels mercats financers.

El sistema financer i la crisi

Efectivament, la crisi financera internacional s'ha traduït en problemes d'àmbit local. A més d'afectar una bona part de l'activitat econòmica a través de la restricció de crèdit, també ha repercutit en la dinàmica operativa de les entitats de crèdit espanyoles. El canvi de conjuntura radical que ha viscut l'economia europea, sumat a la sacsejada que han registrat la promoció i la construcció residencial a Espanya, ha agafat el sector financer del nostre país amb el pas canviat. S'ha passat, sense més, de plans plurianuals d'expansió a una reducció accelerada del nombre d'oficines d'atenció al públic. I es preveu una retallada sensible del nombre d'entitats operatives mitjançant fusions i absorcions.

Barcelona acaba l'any 2009 amb menys de 2.000 oficines de caixes i bancs d'atenció al públic operatives, xifra que ens diu que en només un any i mig se n'han tancat unes 150, el 7,1% de les existents a mitjan 2008. En el conjunt de Catalunya, la retallada ha estat menys intensa perquè el procés ha començat més tard i la dotació per habitant no és tan elevada com a la capital.

Aquest ajustament de "capacitat productiva" per part del sistema financer –com també han fet moltes empreses privades– respon al notable descens d'activitat que la recessió econòmica ha comportat. N'és un bon exemple la situació de quasi estancament que ha registrat el volum de crèdit en el sector privat. A final de 2009, el saldo viu del crèdit del sistema bancari en el sector privat a Catalunya –poc més de 340.000 milions d'euros– era pràcticament la mateixa quantitat que un any abans. Així doncs, el creixement real ha estat pràcticament nul. Serveixi de comparació que a final de 2008 el saldo equivalia a tres vegades el crèdit viu a final de 2001. Un creixement anual acumulatiu del 17,5% durant els darrers set anys que dobla amb escreix el creixement nominal del PIB. Amb aquests precedents, un any i mig de restricció quasi total al crèdit nou pot afectar dramàticament el funcionament de la major part de les activitats econòmiques.

Nombre d'oficines de les entitats de crèdit

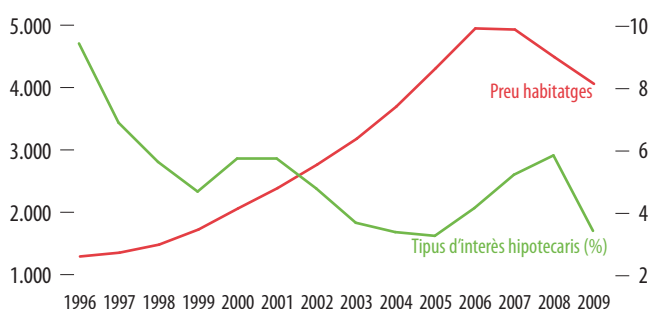
	2005	2006	2007	2008	2009	Var. 2009/2008
Barcelona	2.056	2.076	2.112	2.097	1.978	-5,7 (%)
Resta província	3.486	3.642	3.767	3.769	3.583	-4,9 (%)
Resta Catalunya	2.140	2.215	2.281	2.289	2.201	-3,8 (%)
Catalunya	7.682	7.933	8.160	8.155	7.762	-4,8 (%)
Madrid	3.055	3.140	3.258	3.312	3.221	-2,7 (%)
Resta província	2.351	2.552	2.714	2.798	2.676	-4,4 (%)
Espanya	41.978	43.690	45.499	46.064	44.431	-3,5 (%)

Font: Banco de España. Boletín estadístico. Elaboració de Barcelona Economia

Construcció residencial i mercat immobiliari

Una de les activitats productives que més ha patit el daltabaix del crèdit bancari ha estat la promoció i construcció residencial. En justa correspondència, tot s'ha de dir, perquè també ha estat la més beneficiada en la fase expansiva del cicle. Òbviament, el replegament de la demanda d'habitatge durant la major part de 2009, tot i l'existència d'una oferta abundant, no és imputable només a l'enduriment de les condicions d'accés al crèdit hipotecari. Es poden assenyalar altres factors tant importants o més com ara el fort increment de l'atur, l'enfosquiment de les expectatives econòmiques i laborals i la lentitud amb què els preus dels habitatges i dels actius immobiliaris en general s'han anat ajustant a les noves condicions de la demanda.

Preus del mercat immobiliari residencial

Font: Barcelona Economia. Ajuntament de Barcelona

Barcelona no ha estat, ni de bon tros, l'àmbit geogràfic més afectat per la recessió del mercat immobiliari. Bàsicament, perquè l'oferta de sostre residencial durant el quinquenni previ a la crisi no ha crescut de manera tan desproporcionada com a la resta del país on, de mitjana, la construcció d'habitatges amb relació a la població gairebé quadruplicava la ràtio de la capital, i sobretot, gràcies a la diversificació del sector constructor de la ciutat en obra pública, sostre per a terciari i rehabilitació. Tot i que el percentatge de caiguda del nombre d'habitatges iniciats a Barcelona el 2009 voreja el 50%, similar al del conjunt de Catalunya, en xifres absolutes la producció de sostre residencial nou a Barcelona equival a un 20% dels volums màxims assolits el 2006, mentre que en el conjunt del país els habitatges iniciats el 2009 representen poc més d'un 10% dels iniciats tres anys enrere.

Activitat aeroportuària

El port i l'aeroport de Barcelona han registrat una davallada d'activitat notable com a conseqüència de la crisi econòmica i de l'atonía del comerç internacional. En aquest segon any de crisi, i a diferència del que va succeir el 2008, les variacions a la baixa han estat molt més intenses en el tràfic de mercaderies que no pas en el trànsit de passatgers. Si a l'aeroport aquest tipus d'activitat ha reulat un 10% aproximadament, el tràfic comercial portuari ha retrocedit un 17,3%.

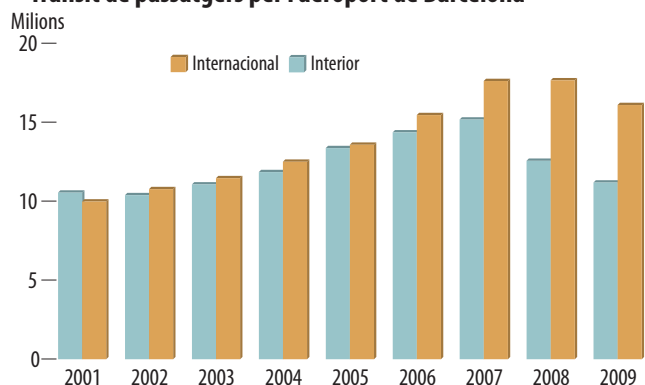
Tràfic de mercaderies pel port de Barcelona (2009)

	Entrades	Sortides	Total	Variació (%)
	Tones	Tones	Tones	2009/2008
Líquids a granel				
<i>Cabotatge</i>	979.525	169.168	1.148.693	-30,1
<i>Exterior</i>	9.914.734	692.396	10.607.130	1,4
Total	10.894.259	861.564	11.755.823	-2,9
Sòlids a granel				
<i>Cabotatge</i>	444.770	37.829	482.599	-13,8
<i>Exterior</i>	2.748.310	690.189	3.438.499	16,7
Total	3.193.080	728.018	3.921.098	11,8
Càrrega general				
<i>Cabotatge</i>	1.627.162	3.383.832	5.010.994	-14,7
<i>Exterior</i>	9.967.847	11.137.971	21.105.818	-27,4
Total	11.595.009	14.521.803	26.116.812	-25,3
Total				
<i>Cabotatge</i>	3.051.457	3.590.829	6.642.286	-17,7
<i>Exterior</i>	22.630.891	12.520.556	35.151.447	-17,2
Total	25.682.348	16.111.385	41.793.733	-17,3

Nota: dades provisionals. Font: Port de Barcelona

La càrrega general, agregat que inclou la mercaderia amb més valor afegit i que aplega més del 60% de la càrrega que passa pel port en volum, ha registrat una davallada del 25,3% el 2009. Una variació tan intensa respon no només al repliegament de la demanda, tant interna com de la resta de la UE, sinó que també està influïda per variacions en les grans rutes marítimes en un intent d'ajustar i optimitzar l'oferta de transport a una demanda més continguda que en el passat recent. Això és el que podria explicar la variació del tràfic exterior d'aquest tipus de càrrega, que ha doblat pràcticament la del cabotatge.

Trànsit de passatgers per l'aeroport de Barcelona

El contrapunt positiu d'aquestes dades es troba, un any més, en el trànsit de passatgers, i més concretament en el segment dels creuers. Sumant els viatgers dels creuers en trànsit i els dels que tenen el port de Barcelona com a punt de sortida i arribada, durant el 2009 s'han comptabilitzat gairebé 2,2 milions de passatgers, un 3,75% més que un any abans. Han evolucionat igualment a l'alça el nombre d'usuaris dels ferris regulars que uneixen Barcelona amb diverses ciutats italianes. Un augment que ha estat insuficient, però, per compensar la caiguda del nombre d'usuaris que han viatjat a les Illes per via marítima. La suma de tots aquests segments ha permès tancar l'any 2009 amb 3,2 milions de viatgers que han passat pel port de la ciutat, una xifra similar a la d'un any abans.

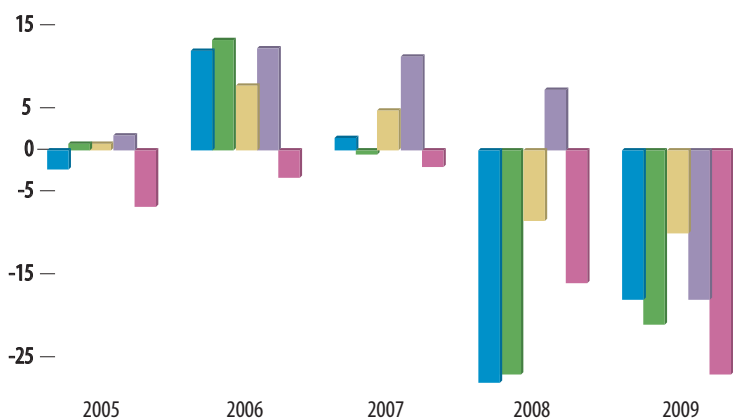
Per contra, el trànsit de viatgers per l'aeroport mostra uns resultats lleument diferents. A la pèrdua d'usuaris de vols interiors registrada el 2008 i que s'impunta majoritàriament a l'entrada en funcionament de l'AVE entre Barcelona i Madrid, al llarg de 2009 s'hi ha afegit un descens de passatgers en tots els segments com a conseqüència de la crisi econòmica. Menys desplaçaments per motius turístics, laborals i de negocis. El resultat final d'aquesta suma de factors, un de conjuntural i un d'estructural, és que després de fixar el màxim històric per sobre de 33 milions de passatgers/any al començament de 2008, les xifres de 2009 registren uns volums de trànsit lleument per sobre del 27 milions. Un descens de prop del 17% en només de dos anys.

Activitat hotelera

Pel que fa a l'activitat hotelera, els resultats disponibles corresponents al nombre de visitants i de pernoctacions informen d'una escassa afectació del clima d'incertesa i desconfiança que ha generat la crisi econòmica en el conjunt de la UE, el principal mercat d'origen dels visitants estrangers que fan estada als hotels de la ciutat.

Segons les dades de Turisme de Barcelona, durant l'any 2009 el nombre de visitants que han pernoctat als hotels de la ciutat –estimats en 6,5 milions– ha continuat lleument a la baixa per segon any consecutiu. En aquests dos anys s'ha acumulat un descens del 9%. Al seu torn, el nombre de pernoctacions hoteleres ha començat a remuntar gràcies a un augment de l'oferta de places i a una política comercial més agosarada per part dels hotels que ha permès tancar l'any facturant 12,8 milions de pernoctacions hoteleres, només un 6% per sota del màxim anual assolit el 2007.

Indicadors d'activitat hotelera a Barcelona

Font: Turisme de Barcelona

A grans trets, sembla que el teixit productiu de la ciutat ha patit amb menys intensitat que el de la resta del territori els efectes de la fase més accentuada de la recessió de 2009. Les raons s'han de buscar en la progressiva terciarització del teixit productiu, que a més de la proliferació de serveis més o menys banals, s'ha caracteritzat per una notable concentració de serveis centrals i estratègics per a les empreses, a més d'una aposta decidida per les activitats relacionades amb el coneixement i les tecnologies de la informació. Els serveis de no-mercat, tot i el procés de descentralització dels darrers anys, també han tingut un paper determinant en l'estabilització de l'economia de la ciutat al llarg d'aquesta conjuntura tan desfavorable. En tot cas, el mercat laboral de la ciutat, molt integrat en el metropolità, ha acabat per patir un ajustament que no difereix gaire, quant a intensitat, del que ha patit la resta del país.

1.5 Clima empresarial a la província de Barcelona

Cambrà de Comerç de Barcelona

La Cambrà de Comerç de Barcelona presenta un indicador que recull el clima empresarial a la província de Barcelona amb l'objectiu de conèixer la tendència de l'evolució de l'activitat econòmica. Aquest indicador resulta especial rellevant ja que les estadístiques oficials sobre l'evolució econòmica de les províncies espanyoles que publica l'INE (Comptabilitat Regional d'Espanya) són molt tardanes. Les darreres dades disponibles en el moment d'escriure aquest informe corresponen a l'any 2007. La Fundació de Caixes d'Estalvis (FUNCAS) també fa estimacions, no oficials, de la comptabilitat regional en l'àmbit provincial, però les darreres xifres corresponen a l'any 2008. En absència d'estadístiques per conèixer, amb una certa rapidesa, l'evolució dels principals agregats macroeconòmics de la província de Barcelona de l'any 2009, la Cambrà de Comerç de Barcelona ha elaborat un indicador de clima empresarial a la província. Aquest indicador es basa en els resultats de l'enquesta de Clima Empresarial de Catalunya (CEC), projecte en què col·labora amb l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), i permet avançar la tendència de l'activitat econòmica l'any que s'acaba de deixar enrere ja que la informació qualitativa de l'enquesta i els agregats macroeconòmics d'activitat estan fortament correlacionats.

El Clima Empresarial de Catalunya¹ és un projecte dissenyat per obtenir resultats per a Catalunya, però s'ha calculat l'error mostrat per a la província de Barcelona i atès que és reduït (inferior al 6%), s'ha considerat oportú utilitzar aquests resultats per elaborar l'indicador que s'exposa més endavant. Cal esmentar que el nombre d'empreses enquestades trimestralment a la província de Barcelona ha estat de 2.500 l'any 2009, xifra que suposa gairebé dos terços de la mostra trimestral del conjunt de Catalunya.

A continuació es presenta l'indicador de clima empresarial per al conjunt de l'economia de la província de Barcelona i per als sectors de la indústria, la construcció i els serveis a les empreses².

L'activitat econòmica a la província de Barcelona

L'any 2008, la província de Barcelona va registrar un creixement reduït, del 0,9 %, segons l'estimació de FUNCAS, pràcticament la mateixa que la del conjunt de Catalunya (1%, segons FUNCAS). Aquesta evolució va marcar el tancament de l'etapa de la darrera expansió econòmica i l'inici de la crisi.

L'any 2009, l'Indicador de Clima Empresarial de la província de Barcelona (ICEB) assenyala que la crisi s'ha accentuat notòriament, com es pot veure al següent gràfic. A més, l'ICEB és marcadament negatiu i, per tant, apunta que el PIB de la província ha caigut el 2009, tal com també ha passat a Catalunya i al conjunt d'Espanya.

Activitat econòmica a la província de Barcelona

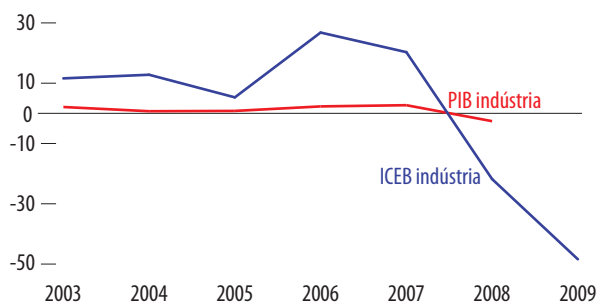
Font: Cambrà de Comerç de Barcelona a partir del Clima Empresarial de Catalunya i de FUNCAS

La crisi en la indústria i la construcció ha estat més intensa que en els serveis a les empreses atès que els saldos de respostes són més negatius. Tanmateix, els tres sectors han patit una contracció de l'activitat molt important a la província de Barcelona l'any 2009.

La indústria a la província de Barcelona

El descens de l'activitat en la indústria s'ha accentuat el 2009 respecte al 2008 (vegeu el gràfic 2), però a partir del segon trimestre aquest descens s'ha començat a moderar. Així mateix, l'estoc de productes acabats s'ha començat a reduir al principi del 2009 i ha mantingut aquesta tendència al llarg de tot l'any. La utilització de la capacitat productiva s'ha recuperat quatre punts percentuals entre el primer i l'últim trimestres del 2009 però està en nivells baixos: 66% el quart trimestre del 2009, quan la mitjana del període 2003-2008 va ser del 77%. Aquesta lleu millora també s'ha vist en l'evolució de la cartera de comandes, que al quart trimestre ha registrat una caiguda més moderada que els tres trimestres precedents.

Indústria a la província de Barcelona

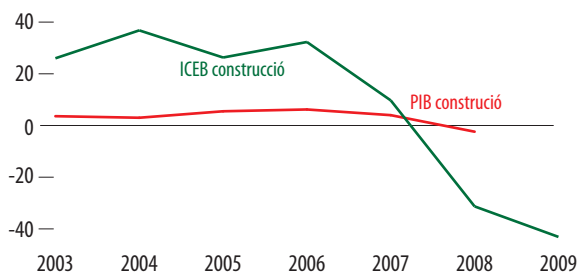

Font: Cambra de Comerç de Barcelona a partir del Clima Empresarial de Catalunya i de FUNCAS

La construcció a la província de Barcelona

La caiguda de l'activitat en la construcció s'ha intensificat el 2009 (vegeu el gràfic 3), tot i que aquesta intensificació ha estat més suau que en els altres sectors analitzats atès que el 2008 el retrocés de l'activitat en la construcció ja va ser fort. La implementació del Pla E ha contribuït a suavitzar la caiguda a partir del segon trimestre del 2009, però molt lleugerament. De fet, el volum de contractació d'obra s'ha reduït fortament: el saldo de respostes va marcar un mínim històric al primer trimestre del 2009 i en el següent ha estat una mica menys negatiu però el registre del quart trimestre és tan negatiu com ho va ser el darrer trimestre del 2008. La caiguda de l'obra executada el 2009 ha estat forta i similar a la de l'any anterior, però no ha augmentat. Els preus de venda a la província de Barcelona han accelerat el ritme de caiguda el 2009 amb relació al 2008, i només a partir del quart trimestre sembla que el descens ha estat una mica més moderat.

Construcció a la província de Barcelona

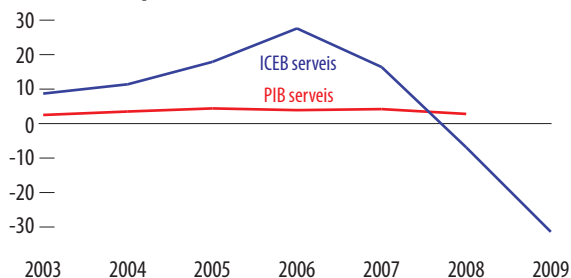

Font: Cambra de Comerç de Barcelona a partir del Clima Empresarial de Catalunya i de FUNCAS

Els serveis a la província de Barcelona

L'any 2008, el sector de serveis va patir la crisi amb menys intensitat que la indústria o la construcció, però l'any 2009 la caiguda de l'activitat d'aquest sector s'ha aguditzat (vegeu el gràfic 4). Malgrat que el 2009 els saldos de respostes del sector serveis a les empreses no han estat tan negatius com en la indústria o la construcció, ja no han mantingut un diferencial tan gran amb aquests dos sectors com el 2008. Ara bé, també cal destacar que al darrer trimestre del 2009 el sector de serveis a les empreses ha tornat a registrar saldos positius, per primera vegada des de l'inici de la crisi (estiu del 2008). Això vol dir que les empreses de la província de Barcelona han mostrat una lleu millora de la marxa dels negocis i un petit augment de la facturació el darrer trimestre. Aquest sector ha registrat una disminució dels preus de venda el 2009, després d'haver mantingut un increment moderat el 2008.

Serveis a la província de Barcelona

Font: Cambra de Comerç de Barcelona a partir del Clima Empresarial de Catalunya i de FUNCAS

¹ El projecte CEC consisteix en una enquesta de periodicitat trimestral, feta a les empreses amb establiments productius localitzats al Principat, sobre l'evolució de les principals variables econòmiques d'interès: marxa dels negocis, vendes, exportacions, ocupació, inversió, preus de venda, etc. A partir d'aquesta enquesta s'obté informació sobre la marxa de l'economia en el trimestre actual (situació) i en el següent (perspectives) per a cadascuna de les variables esmentades. A més, l'enquesta permet obtenir resultats representatius per a la província de Barcelona en l'àmbit sectorial de la indústria, de la construcció i dels serveis a les empreses. Al mateix temps, de l'agregació d'aquests resultats sectorials, ponderats per al pes de cada sector en el VAB català, es poden obtenir resultats per al conjunt de l'economia de la província.

Per elaborar l'Indicador de Clima Empresarial de la Província de Barcelona (ICEB) s'ha seleccionat la variable marxa dels negocis com a representativa de l'evolució de l'activitat econòmica a la província, ja que la correlació entre ambdues variables és elevada. S'ha treballat amb la valoració empresarial de la situació, atès que es disposa dels resultats de l'enquesta per a tots els trimestres del 2009. La informació d'aquesta pregunta s'ha analitzat segons els saldos de respostes. Els saldos són la diferència entre el percentatge de respostes que indica "que la marxa dels negocis ha estat bona" i el percentatge de respostes que indica "que la marxa dels negocis ha estat dolenta"; per tant, assenyalen quina ha estat la tendència de l'evolució de la variable analitzada. Finalment, s'ha treballat amb els saldos anuals, obtinguts com a mitjana simple dels saldos trimestrals.

² Les branques de serveis a les empreses representen gairebé dos terços del conjunt del sector serveis, segons estan definits al projecte de CEC. Les branques incloses en aquest sector són bàsicament: informàtica, lloguer, R+D, estudis de mercat i serveis tècnics, activitats jurídiques, comptables i de gestió empresarial, publicitat i serveis audiovisuals.

2

Mercat laboral

2.1. Població activa i inactiva. Dades EPA

L'Enquesta de Població Activa (EPA) és una investigació continua i de periodicitat trimestral adreçada a les famílies, realitzada per l'INE des de 1964. La seva finalitat és obtenir dades laborals de les persones entrevistades i, per tant, recull informació sobre atur, ocupació, etcètera. La mostra inicial és de 65.000 famílies al trimestre, malgrat que, a la pràctica, aquesta mostra queda reduïda fins al voltant de 60.000 famílies entrevistades de manera efectiva, que equivalen a unes 180.000 persones. Dins del conjunt de dades que es poden utilitzar d'aquesta enquesta, les més significatives es refereixen a població activa, població ocupada i població aturada.

Una radiografia de les principals magnituds que l'EPA dona per a la ciutat de Barcelona, ens indica que la població activa suposava al quart trimestre de 2008 el 60,5% de la població. Un 55,5% d'aquesta població estava ocupada i un 5% a l'atur. Un any després havia crescut el percentatge de població activa, fins a arribar al 61,4% del total, però aquest creixement no s'ha traslladat a un augment de l'ocupació, sinó que es concentra en un increment dels aturats, que ja arriben al 9,3% de la població. Els ocupats baixen el seu pes més de tres punts percentuals, fins al 52,1%.

Principals dades de l'EPA a Barcelona 2009. Milers de persones

	Any 2008				Any 2009			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Població total	1.341,4	1.350,2	1.345,5	1.346,9	1.338,3	1.338,5	1.327,2	1.319,7
Població activa	801,9	835,4	820,5	814,8	813,4	803,6	811,8	810,4
% s/ Total	59,8%	61,9%	61,0%	60,5%	60,8%	60,0%	61,2%	61,4%
Ocupats	743,7	776,8	756,5	746,9	704,3	699,9	704,2	687,4
% s/ Total	55,4%	57,5%	56,2%	55,5%	52,6%	52,3%	53,1%	52,1%
Aturats	58,2	58,6	64,0	67,8	109,1	103,7	107,6	123,0
% s/ Total	4,3%	4,3%	4,8%	5,0%	8,2%	7,7%	8,1%	9,3%
Població inactiva	539,5	514,8	525,0	532,1	524,9	534,9	515,4	509,3
% s/ Total	40,2%	38,1%	39,0%	39,5%	39,2%	40,0%	38,8%	38,6%
Estudiants	70,4	68,2	62,3	77,8	78,3	83,9	61,5	67,9
% s/ Total	5,2%	5,1%	4,6%	5,8%	5,9%	6,3%	4,6%	5,1%
Pensionista	304,9	296,2	288,9	290,8	306,3	299,0	307,7	299,5
% s/ Total	22,7%	21,9%	21,5%	21,6%	22,9%	22,3%	23,2%	22,7%
Feines llar	137,5	123,7	145,1	138,2	113,1	127,4	120,9	115,8
% s/ Total	10,3%	9,2%	10,8%	10,3%	8,5%	9,5%	9,1%	8,8%
Incapacitat	17,3	14,5	15,3	15,8	17,1	19,6	16,1	19,7
% s/ Total	1,3%	1,1%	1,1%	1,2%	1,3%	1,5%	1,2%	1,5%
Altres	9,4	12,2	13,4	9,5	10,1	5,0	9,2	6,4
% s/ Total	0,7%	0,9%	1,0%	0,7%	0,8%	0,4%	0,7%	0,5%

Font: Elaboració pròpia amb dades Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Entre la població inactiva, que al IV trimestre de 2009 representava el 38,6% de la població total (segons l'EPA), destaquen els increments del nombre de pensionistes (augment del 3%) i el de persones amb incapacitat (24,7%), mentre que baixa el nombre d'estudiants (un 12,7%) i el de persones que es dediquen a feines de la llar (un 16,2%).

Evolució per sectors de la població activa mitjana a Barcelona 2008-2009. Milers de persones*

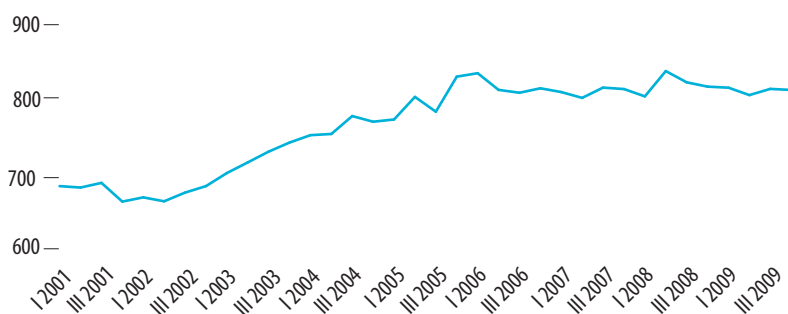
	Any 2008	Any 2009	% variació 08/09
Població activa	818,2	809,8	-1,0%
Agricultura	0,4	0,8	100,0%
% s/ Total	0,0%	0,1%	
Indústria	104,0	93,8	-9,8%
% s/ Total	12,7%	11,6%	
Construcció	63,1	52,2	-17,2%
% s/ Total	7,7%	6,4%	
Serveis	627,0	621,3	-0,9%
% s/ Total	76,6%	76,7%	
Aturat > 1 any	16,0	28,6	79,5%
% s/ Total	1,9%	3,5%	
Aturat busca 1a. feina	7,8	13,1	68,8%
% s/ Total	1,0%	1,6%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

La població activa mitjana de Barcelona al 2009 ha estat de 809.800 persones. Això significa una reducció de l'1% respecte al 2008. Aquesta reducció de la població activa afecta a tots els sectors, especialment a la indústria (-9,8%) i a la construcció (-17,2%). Els serveis, amb un descens de 0,9%, pràcticament no presenten variació. D'altra banda, el nombre de persones que porten més d'un any a l'atur puja un 79,5% i els que busquen una primera feina ho fan en un 68,8%.

Si al primer trimestre de 2009 es va observar un increment de la població activa, els altres tres trimestres de l'any presenten reduccions interanuals del nombre de persones actives a la ciutat. L'anàlisi de l'evolució dels darrers anys mostra que la població activa del quart trimestre de 2009 és la més petita dels darrers cinc anys.

Evolució de la població activa a Barcelona 2001-2009. En milers de persones

Evolució de les principals variables de Població activa a Barcelona. Mitjana anual*

	Any 2008	Any 2009	% variació 08/09
Població activa *	818,2	809,8	-1,0%
Per sexes			
Homes	440,8	424,1	-3,8%
Dones	377,4	385,7	2,2%
Per edats			
16-19 anys	10,9	11,1	2,5%
20-24 anys	47,4	55,2	16,5%
25-54	635,7	615,4	-3,2%
55 anys i més	124,3	128,2	3,1%
Per nacionalitat			
Espanyola	647,0	637,0	-1,5%
Estrangera	171,2	172,8	0,9%
Per estudis			
Sense estudis i primària	106,7	115,4	8,1%
Secundària. 1a. etapa	135,8	132,3	-2,6%
Secundària. 2a. etapa	210,4	192,9	-8,3%
Educació superior	365,3	369,3	1,1%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. * Milers

L'anàlisi comparatiu de les dades mitjanes de població activa de 2008 i 2009 es pot fer prenent com a referència diferents aspectes:

Per sexe

La majoria de la població activa de Barcelona continua sent masculina (52,4%), malgrat que baixa el seu pes sobre el total 1,5 punts, degut a la reducció que presenten els homes al llarg de l'any (un 3,8%) i l'increment (2,2%) de la població activa femenina. Aquestes dades, junt amb les de contractació, demostren que la major flexibilitat laboral que s'observa entre les dones és un factor clau en temps de crisi a l'hora de contractar i, per tant, és un factor que explica que més dones triïn entrar al mercat laboral, normalment a temps parcial.

Per edat

El grup de 25 i 54 anys representa el 76% del total de persones actives a la ciutat. Però és l'únic col·lectiu que presenta una mitjana anual inferior a la de l'any 2008, amb una reducció del 3,2%. La resta de grups d'edat mostren mitjanes superiors a les de l'any anterior, destacant l'increment de 16,5% dels joves entre 20 i 24 anys.

Per nacionalitat

La població activa estrangera a la ciutat s'ha incrementat, com a mitjana, un 0,9% entre 2008 i 2009. Ha passat a representar el 21,3% del total d'actius, 0,4 punts més que l'any anterior.

Per nivell formatiu

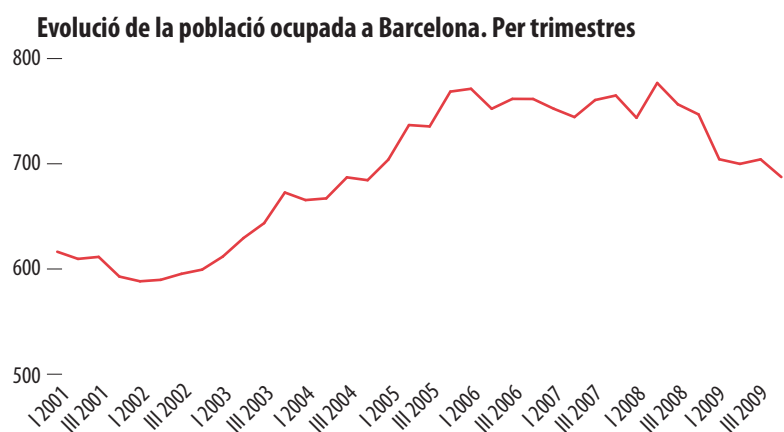
El 45,6% de la població activa ha realitzat estudis superiors, i només el 14,2% té, com a màxim, estudis primaris. És aquest darrer grup el que presenta l'increment més alt respecte el 2008: un 8,1%. Probablement la raó sigui, com ja vam comentar amb les dones i els joves, el fet que el mercat laboral de l'any 2009 s'adreça més a joves, dones i persones amb baixa qualificació.

2.2 Població ocupada

Les estadístiques d'ocupació parteixen de dues fonts diferents: l'Enquesta de Població Activa (EPA), de la que ja hem parlat, i el Registre d'Afiliats a la Seguretat Social.

Població ocupada segons l'EPA

La població ocupada mitjana a Barcelona segons dades de l'EPA va ser l'any 2009 de 699.000 persones, un 7,5% menys que l'any anterior. La reducció interanual de desembre a desembre encara és lleugerament superior (8%), arribant a un total de 687.400 ocupats al desembre de 2009, un nivell que s'apropa a les xifres d'ocupats de finals de l'any 2004, i lluny del màxim (776.800 persones) que es va aconseguir al segon trimestre de l'any 2008.

L'anàlisi comparatiu de les dades mitjanes de població ocupada de 2008 i 2009 ens dona les següents dades:

Principals variables de Població ocupada a Barcelona. Mitjanes anuals*

	Any 2008	Any 2009	Variació 08/09
Població ocupada*	756,0	699,0	-7,5%
Per situació professional			
Assalariats sector privat	531,6	487,9	-8,2%
Assalariats sector públic	97,3	104,0	6,9%
Empresaris	123,0	103,9	-15,5%
Altres	4,2	3,2	-24,6%
Per sexes			
Homes	407,1	364,4	-10,5%
Dones	348,9	334,6	-4,1%
Per edats			
16-19 anys	6,7	5,3	-21,3%
20-24 anys	38,7	39,2	1,4%
25-54	592,1	536,5	-9,4%
55 anys i més	118,5	118,0	-0,4%
Per nacionalitat			
Espanyola	605,0	564,5	-6,7%
Estrangera	151,0	134,5	-10,9%
Per nivell formatiu			
Sense estudis i educació primària	94,0	93,8	-0,2%
Educació secundària 1a. etapa	122,9	103,3	-16,0%
Educació secundària 2a. etapa	192,0	159,6	-16,9%
Educació superior	347,1	342,3	-1,4%
Per sector econòmic			
Agricultura	0,4	0,8	100,0%
Indústria	101,6	86,7	-14,7%
Construcció	54,9	40,8	-25,7%
Serveis	599,1	570,7	-4,7%
Assalariats			
Total	628,9	591,9	-5,9%
Indefinitos	506,8	483,3	-4,6%
Temporals	122,1	108,7	-11,0%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística, Ajuntament de Barcelona. * Milers

Per sexe

L'ocupació entre els homes va caure més (-10,5%) que la femenina (-4,1%). L'any 2009 encara predominen els homes entre la població ocupada (un 52,1% del total), malgrat que les dones han incrementat el seu pes el darrer any, passant del 46,2% al 47,9% del total.

Per situació professional

Quasi el 70% dels ocupats de Barcelona són assalariats al sector privat. Els assalariats al sector públic i els empresaris presenten un pes idèntic: un 14,9% del total en cada cas. Mentre que el total d'assalariats del sector privat i dels empresaris baixa respecte l'any 2008 (un 8,2 i un 15,5%, respectivament), els ocupats al sector públic és l'únic col·lectiu que presenta un increment mitjà interanual: un 6,9%.

Entre els 591.900 assalariats de la ciutat, predominen els contractes indefinits, que representen el 81,6% del total. Per altra banda, i con a mitjana anual, són també els que menys baixen respecte l'any 2008: un 4,6%, per un 11% dels contractes temporals. En canvi, amb dades del quart trimestre la situació és totalment diferent, ja que mentre els contractes indefinits baixen un 7,4% de desembre a desembre, els temporals pugen un 1% al mateix període.

Per edats

Agafant les dades mitjanes anuals, al 2009 el 76,8% dels ocupats tenen entre 25 i 54 anys, mentre que els menors de 25 anys només suposen el 6,4% del total de població ocupada. No obstant, és el col·lectiu de joves entre 20 i 24 anys l'únic que presenta una variació positiva respecte 2008, concretament un modest 1,4%. Els joves menors de 20 són els que presenten la reducció anual major, superior al 21%.

Per nacionalitat

L'any 2009 s'ha incrementat el pes dels nacionals entre la població ocupada de la ciutat, passant del 80 al 80,8% . El descens de l'ocupació entre els estrangers (-10,9%) ha estat major que entre els nacionals (-6,7%).

Per nivell formatiu

La majoria de les persones ocupades a la ciutat l'any 2009 han cursat educació superior, concretament el 49%. Paral·lelament, i juntament amb les persones que tenen, com a màxim, estudis primaris, són els col·lectius que presenten les menors reduccions respecte l'any 2008, en ambdós casos inferiors al 1,5%. Els ocupats que han cursat educació secundària, sigui de primera o segona etapa, pateixen reduccions superiors al 16%.

Per sector productiu

Els serveis ocupen al 81,7% de les persones que treballen a la ciutat, un percentatge que ha pujat 2,5 punts respecte l'any anterior degut al fet que sigui aquest sector qui presenta la reducció d'ocupats menys intensa (-4,7%). En l'extrem contrari està la construcció, que ha passat de representar el 7,3% dels ocupats l'any 2008 al 5,8% de 2009, amb una reducció anual de quasi un 26%. El nombre d'ocupats a la indústria baixa un 14,7%, representant el 12,4% .

Si analitzem la població ocupada no agrària mitjana a Barcelona per branques d'activitat (CNAE 2009), s'observa que les activitats que concentren més ocupació són Administració pública, educació i sanitat (un 21,2% del total), Comerç, reparacions i hoteleria (20,7%) i les Activitats financeres, immobiliàries, professionals, administratives i de serveis auxiliars, que suposen el 19,5% del total d'ocupats no agraris.

Població ocupada a Barcelona per branques d'activitat. Mitjana anual*

Per branques d'activitat. (CNAE-2009)	Any 2008	Any 2009	Variació 08/09
Població ocupada no agrària	755,6	698,2	-7,6%
Alimentació, tèxtil, fusta, paper i arts gràfiques	33,4	23,7	-29,1%
Energia, aigua, química, cautxú i metal·lúrgica, maquinària, material elèctric i de transport	68,2	63,0	-7,7%
Construcció	54,9	40,8	-25,7%
Comerç i reparacions, hoteleria	147,5	144,4	-2,1%
Transports i emmagatzematge	42,1	38,9	-7,6%
Informació i comunicacions	42,9	40,5	-5,5%
Activitats financeres, immobiliàries, professionals, administratives i serveis auxiliars	157,2	136,3	-13,3%
Administració pública, educació i sanitat	142,6	148,1	3,9%
Activitats culturals i esportives, i altres	66,9	62,6	-6,4%

Font: Elaboració pròpia amb dades Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

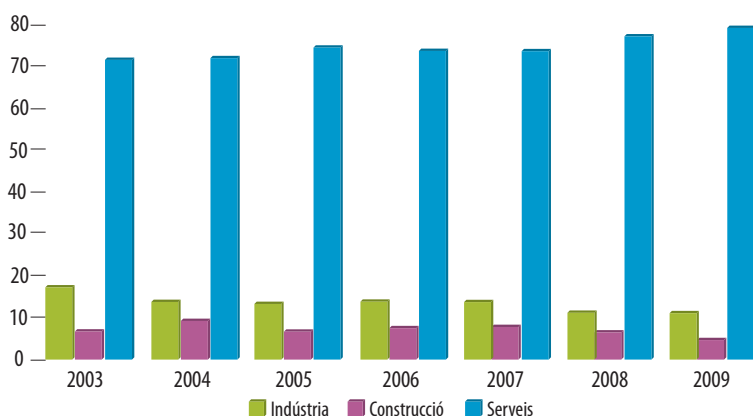
Quant a la seva evolució 2008-2009, comentar que només la branca d'Administració pública, educació i sanitat presenta una variació positiva respecte l'any 2008, un 3,9%. Amb un comportament millor que la mitjana (que baixa un 7,6%) es troben, a més, Comerç, reparacions i hoteleria (-2,1%), Informació i comunicacions (-5,5%) i les Activitats culturals, esportives i altres (-6,4%).

El pes dels serveis s'ha anat incrementant als darrers nou anys, fins a suposar el 83% dels ocupats al darrer trimestre de 2009. La construcció baixa a nivells de 2001, amb baixades els darrers dos anys, mentre que la indústria ha perdut la meitat del seu pes.

Evolució de l'ocupació a Barcelona per grans sectors

IV trimestre	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis
2001	0,7%	22,3%	5,9%	71,1%
2002	0,4%	23,0%	5,4%	71,2%
2003	0,3%	18,0%	7,0%	74,7%
2004	0,2%	14,7%	9,8%	75,3%
2005	0,4%	14,2%	7,3%	78,1%
2006	0,3%	14,6%	8,0%	77,1%
2007	0,0%	14,5%	8,3%	77,2%
2008	0,1%	12,0%	7,1%	80,9%
2009	0,0%	11,9%	5,2%	83,0%

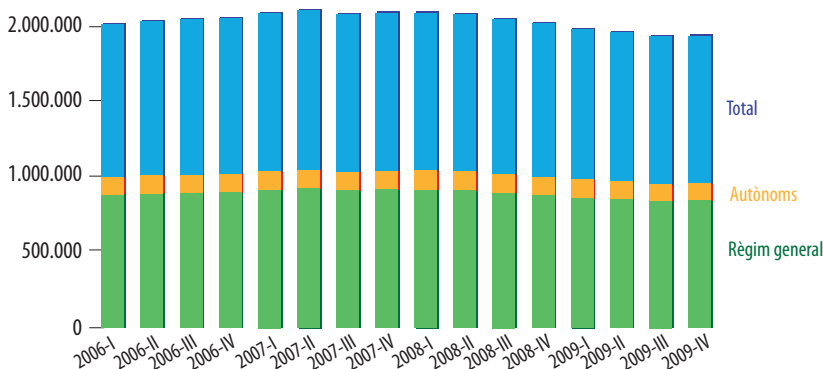
Distribució de l'ocupació a Barcelona per grans sectors 2001-2009

Afiliats a la Seguretat Social

Segons les dades del registre d'afiliats de la Seguretat Social, el nombre de treballadors assalariats (règim general i règims especials) i els ocupats per compte propi (règim d'autònoms) a Barcelona era de 1.021.974 persones en el quart trimestre de 2009, un 3,9% menys que al mateix període de 2008. La reducció al quart trimestre de l'any 2008 va ser d'un 3,2%, una variació molt semblant a la d'aquest any.

Afiliació a la Seguretat Social a Barcelona 2006-2009. Règim general i autònoms

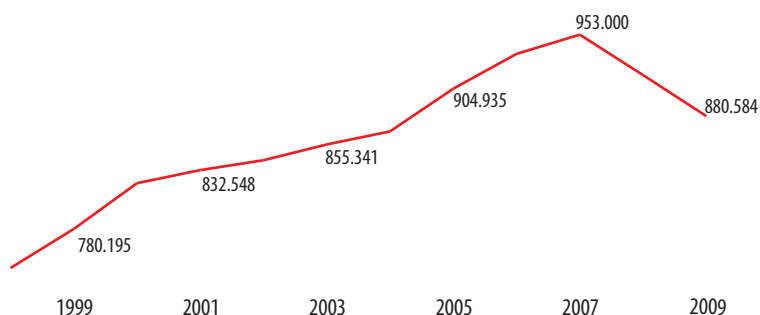
Afiliació a la Seguretat Social a Barcelona

	Nombre d'afiliats			Total	Variacions mateix període any anterior			
	Règim general	Règim autònoms	Règims especials		Règim general	Règim autònoms	Règims especials	Total
Any 2007								
1r trim.	953.648	122.723	23.255	1.099.626	4,30	1,42	-22,63	3,22
2n trim.	961.775	123.361	22.743	1.107.879	4,00	1,49	-22,53	2,99
3r trim.	950.463	122.954	21.663	1.095.080	1,96	1,57	-20,38	1,35
4t trim.	953.000	123.958	21.762	1.098.720	1,82	1,42	-12,38	1,45
Any 2008								
1r trim.	953.143	123.909	22.398	1.099.450	-0,05	0,97	-3,69	-0,02
2n trim.	949.027	123.750	23.854	1.096.631	-1,33	0,32	4,89	-1,02
3r trim.	933.404	122.066	24.294	1.079.764	-1,79	-0,72	12,15	-1,40
4t trim.	917.061	121.170	25.021	1.063.252	-3,77	-2,25	14,98	-3,23
Any 2009								
1r trim.	898.339	118.891	25.297	1.042.527	-5,75	-4,05	12,94	-5,18
2n trim.	890.414	117.718	25.647	1.033.779	-6,18	-4,87	7,52	-5,73
3r trim.	877.654	115.947	25.406	1.019.007	-5,97	-5,01	4,58	-5,63
4t trim.	880.584	115.972	25.418	1.021.974	-3,98	-4,29	1,59	-3,88

Font: Institut General de la Seguretat Social

El descens més important es dona al règim d'autònoms, que baixa un 4,3%, mentre que el règim general, el més majoritari (més del 86% del total d'afiliats) cau un 4%. Els règims especials, per la seva part, s'incrementen un 1,6%. L'evolució dels afiliats al règim general a Barcelona, amb dades de desembre, ens indica que l'afiliació havia pujat ininterrompudament des de l'any 1998 fins a 2007, per després baixar els anys 2008 i 2009. A desembre de 2009, el nombre d'afiliats al règim general és de 880.584, la més baixa dels darrers cinc anys.

Evolució de l'afiliació al règim general de la Seguretat Social a Barcelona

A desembre de 2009, el 70,6% dels afiliats al règim general i el 60% dels autònoms treballen als Altres serveis (el sector serveis, menys comerç i reparacions). El comerç i les reparacions suposen el 15,1% i el 24,6%, respectivament, mentre que la indústria ocupa al 9,5% dels treballadors del règim general i al 6,7% dels autònoms. El sector d'Altres serveis és el que presenta la reducció interanual menor si comparem les dades de 2008 i 2009, ja que hi presenta una variació de -1,8% al règim general i de -2,5% al d'autònoms. La indústria presenta descensos superiors al 8% en ambdós règims, mentre que l'afiliació a la construcció baixa més d'un 13%, tant al règim general com al d'autònoms. El comerç i les reparacions mostra un millor comportament, ja que en cap cas les reduccions són superiors al 6,5%.

Afiliació a la Seguretat Social a Barcelona 2008-2009. Per sectors

Afiliació a desembre	Règim general			Règim d'autònoms		
	2008	2009	Variació	2008	2009	Variació
Total	917.061	880.584	-4,0%	121.170	115.972	-4,3%
Agricultura, ramaderia i pesca	311	297	-4,5%	153	147	-3,9%
Indústria	92.804	83.411	-10,1%	8.485	7.809	-8,0%
Construcció	49.139	42.653	-13,2%	11.461	9.891	-13,7%
Comerç i reparacions	142.142	132.862	-6,5%	29.690	28.550	-3,8%
Altres serveis	632.665	621.361	-1,8%	71.381	69.575	-2,5%

Font: Institut General de la Seguretat Social.

L'evolució de les dades d'afiliats al règim general pel que fa als grans sectors econòmics mostra la preponderància del sector serveis (en aquest cas englobant comerç i reparacions amb la resta de serveis) a la ciutat, i el seu increment continu de pes.

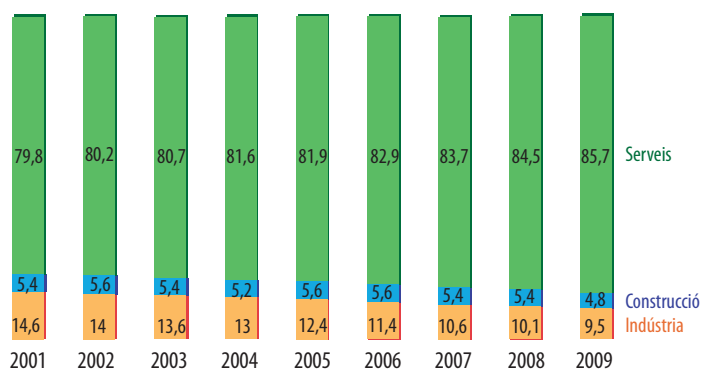
Es confirma així que aquest sector és el que presenta la dinàmica més positiva als darrers anys, passant del 77,9% dels afiliats l'any 1998 al 85,7% de l'any 2009. Per la seva part, la indústria ha perdut, de forma ininterrompuda, 7,4 punts en aquest període.

Evolució de l'afiliació al règim general de la Seguretat Social per sectors

Any	Indústria	Construcció	Serveis	Agricultura
1998	16,9%	5,0%	77,9%	0,0%
1999	16,3%	5,4%	78,2%	0,1%
2000	15,6%	5,6%	78,7%	0,1%
2001	14,6%	5,4%	79,8%	0,1%
2002	14,0%	5,6%	80,2%	0,1%
2003	13,6%	5,4%	80,7%	0,1%
2004	13,0%	5,2%	81,6%	0,2%
2005	12,4%	5,6%	81,9%	0,2%
2006	11,4%	5,6%	82,9%	0,2%
2007	10,6%	5,4%	83,7%	0,2%
2008	10,1%	5,4%	84,5%	0,0%
2009	9,5%	4,8%	85,7%	0,0%

Nota: fins a l'any 2007 s'agafa el cens d'activitats segons CCAE-93. Per als anys 2008 i 2009 es pren la CCAE 2009

Evolució de l'afiliació al règim general de la Seguretat Social per sectors

Aquesta situació és força similar a la que indicaven les dades d'ocupació de l'EPA al darrer trimestre de 2009. Recordem que, segons l'EPA, el 83% dels ocupats a la ciutat estaven al sector serveis, mentre que les dades d'afiliació parlen del 85,7%. Per altra banda, les xifres d'ocupació de l'EPA mostren un major pes de la indústria i la construcció que les que mostren les dades d'afiliació: segons l'EPA, el 11,9% dels ocupats estan a la indústria i el 5,2% a la construcció, mentre que les dades d'afiliació baixen aquests percentatges al 9,5 i el 4,8% respectivament.

Grandària dels centres de cotització a Barcelona i Catalunya

Afiliació a desembre	Barcelona			Catalunya		
	2008	2009	Variació	2008	2009	Variació
Total treballadors	917.061	880.584	-4,0%	2.588.983	2.453.538	-5,2%
D'1 a 10 treballadors	171.324	164.032	-4,3%	625.457	588.889	-5,8%
D'11 a 100 treballadors	271.012	255.650	-5,7%	932.119	868.294	-6,8%
De 101 a 1.000 treballadors	276.991	266.414	-3,8%	702.897	675.880	-3,8%
Més de 1.000 treballadors	197.734	194.488	-1,6%	328.510	320.475	-2,4%
Total centres cotització	76.618	73.524	-4,0%	270.534	256.248	-5,3%
D'1 a 10 treballadors	65.614	63.175	-3,7%	232.542	221.021	-5,0%
D'11 a 100 treballadors	9.844	9.235	-6,2%	34.906	32.268	-7,6%
De 101 a 1.000 treballadors	1.086	1.038	-4,4%	2.939	2.812	-4,3%
Més de 1.000 treballadors	74	76	2,7%	147	147	0,0%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Finalment, destacar que a la ciutat de Barcelona són els centres de cotització de 101 a 1.000 treballadors el grup més nombrós, ja que ocupen al 30,3% dels treballadors afiliats. A Catalunya, en canvi, el grup majoritari és el de centres entre 11 i 100 treballadors. Comparativament, a Catalunya els centres de cotització més petits són més importants que a Barcelona. Així, mentre que a Catalunya el 59,4% dels treballadors estan en centres de fins a 100 treballadors, a Barcelona aquest percentatge baixa al 47,6%. En canvi, a la ciutat els centres amb més de 1.000 treballadors ocupen a més del 22% dels treballadors afiliats al règim general de la Seguretat Social per només el 13,1% a Catalunya.

Quant a l'evolució interanual, destacar que tots els centres de cotització, al marge de la seva grandària, presenten reduccions del nombre de treballadors. Ara bé, tant Barcelona com a Catalunya, són els grans centres els que responen millor als efectes de la crisi. Així, mentre els centres de fins a 100 treballadors presenten reduccions a Barcelona i Catalunya d'entre el 4,3% i el 6,8% de desembre de 2008 a desembre de 2009, els centres amb més de 1.000 treballadors en cap cas tenen reduccions superiors al 2,4%.

2.3. Contractació

Per tipus de contracte i sexe

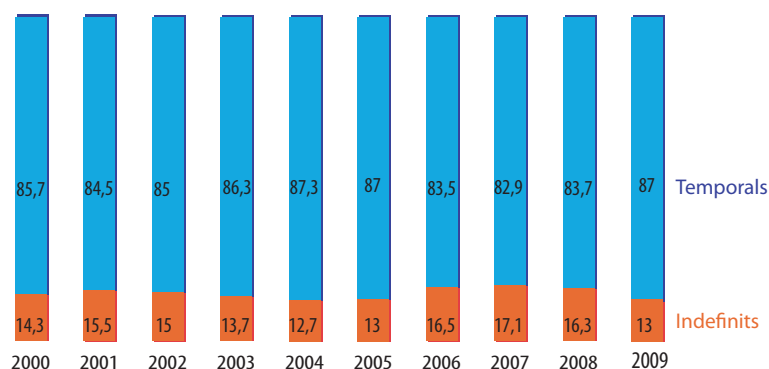
El nombre de contractes formalitzats l'any 2009 a la ciutat va ser de 756.279, xifra que suposa una reducció del 15% respecte a 2008, percentatge força superior al descens de l'any 2008, que va ser de 3,8%. El nombre de contractes indefinits va disminuir un 32,1% i el dels temporals un 11,6%. L'any 2009 els contractes indefinits representen el 13% del total de contractes formalitzats al llarg de l'any, 3,3 punts menys que l'any 2008. Els contractes temporals han augmentat el seu pes sobre el total tres punts i mig als darrers 4 anys, després de la important reducció de l'any 2006.

Contractació laboral a Barcelona per tipus de contracte

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Total	800.509	771.212	714.928	671.879	835.524	887.269	912.761	915.196	889.354	756.279
Indefinits	114.075	119.564	107.054	92.194	106.186	115.529	150.217	156.412	144.588	98.147
% total	14,3%	15,5%	15,0%	13,7%	12,7%	13,0%	16,5%	17,1%	16,3%	13,0%
Temporals	686.434	651.648	607.874	579.685	729.338	771.740	762.544	758.784	744.766	658.132
% total	85,7%	84,5%	85,0%	86,3%	87,3%	87,0%	83,5%	82,9%	83,7%	87,0%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Contractació laboral a Barcelona per tipus de contracte

Contractació indefinida per sexe

La majoria dels 98.147 contractes indefinits formalitzats a Barcelona l'any 2009 són contractes ordinaris, que suposen el 46,5% del total, seguit dels contractes convertits en indefinits, que arriben al 34,6%. Si comparem aquestes xifres amb les de l'any anterior, notem que mentre baixa el pes dels contractes ordinaris (quasi quatre punts i mig en un any), puja la importància dels convertits en indefinits (que passen del 31,2 al 34,6% del total d'indefinitos).

Contractació laboral indefinida. Tipus de contracte

	2008	2009
Ordinari temps indefinit	73.542	45.647
Foment de la contractació indefinida	25.302	18.043
Minusvàlids	603	468
Convertits en indefinits	45.141	33.989
Total indefinits	144.588	98.147

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball

La contractació indefinida ha disminuït al 2009 en totes les modalitats de contractes, especialment en els contractes ordinaris, que baixen quasi un 38% en només un any. Com ja és habitual als darrers anys (des de 2006), els contractes indefinits són més habituals entre les dones (50,2%), atès que aquestes són majoria en els contractes de foment de la contractació indefinida (quasi el 62% del total d'aquests contractes són per dones) i els convertits en indefinits, on el percentatge de dones arriba al 52,2%.

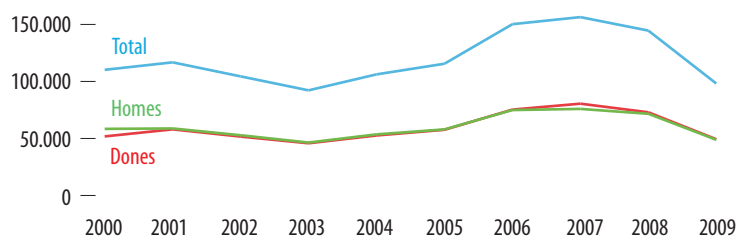
Entre els homes, destaca la seva presència als contractes indefinits ordinaris: un 55,8% d'aquests són formalitzats per homes l'any 2009.

Contractació laboral indefinida a Barcelona per sexe i tipus de contracte

	2009	Variació 2008-09
Ordinari temps indefinit	45.647	-37,9%
	25.479	-37,5%
	20.168	-38,4%
Foment de la contractació indefinida	18.043	-28,7%
	6.869	-22,6%
	11.174	-32,0%
Minusvàlids	468	-22,4%
	253	-26,2%
	215	-17,3%
Convertits en indefinits	33.989	-24,7%
	16.237	-24,9%
	17.752	-24,5%
Total indefinits	98.147	-32,1%
	48.838	-31,8%
	49.309	-32,4%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Contractació laboral indefinida a Barcelona per sexe

Contractació temporal per sexe

Els contractes temporals presenten una evolució a la baixa, excepte en els casos dels contractes d'interinitat i substitució de jubilació, seguint la tendència de l'any 2008, i els de formació (que creixen un 14%) i els d'inserció.

Per sexes, la contractació temporal segueix sent dominada per les dones, que representen el 54,7% del total de contractes temporals de l'any 2009 a la ciutat. A més, la reducció del nombre de contractes temporals disminueix de forma menys intensa en el cas de les dones: un -10,9% per un -12,5% en el cas dels homes.

Les dones copen, amb gran diferència, els contractes temporals d'interinitat, pràctiques i els d'inserció, mentre que els homes destaquen a les modalitats de formació, els contractes lligats a la jubilació, els de minusvàlids i els d'obra i servei, a més de l'apartat d'altres. A la resta de modalitats la distribució per sexes és força similar.

Contractació laboral temporal. Sexe i tipus de contracte

	2008	2009		2008	2009
Pràctiques	3.441	2.822	Substitució jubilació 64 anys	45	46
Minusvàlids	689	619	Jubilació parcial	1.908	369
Obra o servei	273.351	243.813	Relleu	2.058	1.907
Eventuals circumstàncies producció	315.990	258.872	Formació	807	919
Interinitat	142.682	144.105	Temporals d'inserció	7	21
Altres	3.788	3.113	Total temporals	744.766	656.606

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball

La major part dels contractes temporals formalitzats a Barcelona l'any 2009 es concentren en tres modalitats els d'eventuals circumstàncies de producció (39,4% del total), els d'obra i servei (37,1%) i els de interinitat (21,9%).

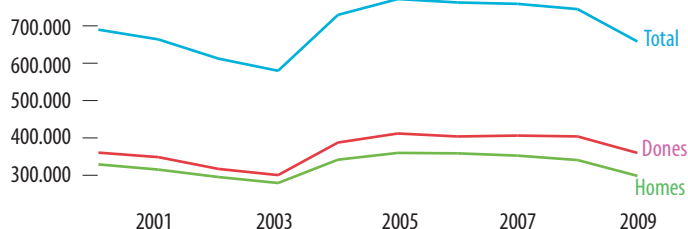
Respecte l'any 2008, s'incrementa el pes de les modalitats d'interinitat (que puja 2,7 punts) i els d'obra i servei, mentre que la modalitat de eventuals circumstàncies de producció baixa tres punts.

Contractació laboral temporal a Barcelona per sexe i tipus de contracte

	2009	Var. 2008-09		2009	Var. 2008-09
Pràctiques	2.822	-18,0%	Jubilació parcial	1.895	-0,7%
Homes	1.089	-25,8%	Homes	1.200	-6,5%
Dones	1.733	-12,2%	Dones	695	11,4%
Temps parcial temporal	0	0,0%	Formació	919	13,9%
Homes	0	0,0%	Homes	550	6,0%
Dones	0	0,0%	Dones	369	28,1%
Minusvàlids	619	-10,2%	Relleu	1.907	-7,3%
Homes	390	-5,6%	Homes	976	-10,0%
Dones	229	-17,0%	Dones	931	-4,4%
Obra o servei	243.813	-10,8%	Temporals d'inserció	21	200,0%
Homes	130.974	-10,0%	Homes	2	100,0%
Dones	112.839	-11,7%	Dones	19	171,4%
Eventuals circumstàncies producció	258.872	-18,1%	Altres	3.113	-17,8%
Homes	127.226	-17,8%	Homes	1.781	-24,8%
Dones	131.646	-18,3%	Dones	1.332	-6,1%
Interinitat	144.105	1,0%	Total temporals	658.132	-11,6%
Homes	34.115	2,7%	Homes	298.329	-12,5%
Dones	109.990	0,5%	Dones	359.803	-10,9%
Substitució jubilació 64 anys	46	2,2%			
Homes	26	-16,1%			
Dones	20	42,9%			

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball

Contractació temporal per sexe

Per nacionalitat

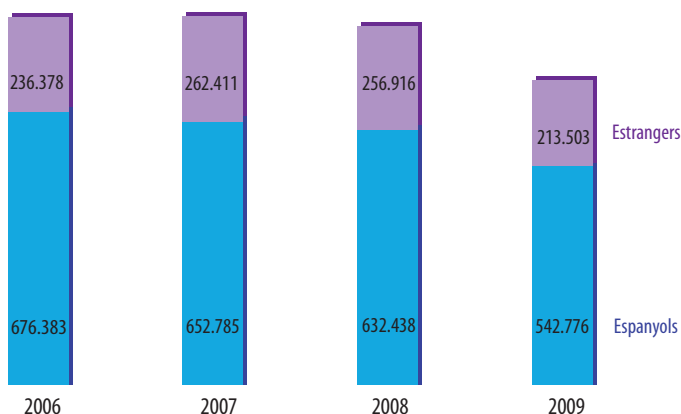
Els contractes formalitzats per estrangers baixen l'any 2009 (-16,9%) per sobre de la reducció de la contractació de nacionals (-14,2%). En canvi, l'evolució del període 2006-2009 és més positiva entre els estrangers: una reducció del 9,7% per una baixada de 19,8% entre els espanyols. La contractació temporal baixa menys entre els espanyols (un 10,3% respecte l'any anterior, per un 14,9% en el cas dels estrangers), mentre que la indefinida cau amb més intensitat en el col·lectiu nacional (reducció interanual del 33,8%) que entre els estrangers (-27,7%). En ambdós casos, el grau de temporalitat dels contractes formalitzats és força similar: 87,2% entre els espanyols, 86,5% entre els estrangers.

Contractació laboral a Barcelona per nacionalitat

	2008	2009	Variació 2006-09	Variació 2008-09
Total	889.354	756.279	-17,1%	-15,0%
Espanyols	632.438	542.776	-19,8%	-14,2%
Indefinits	104.588	69.227	-38,9%	-33,8%
Temporals	527.850	473.549	-15,9%	-10,3%
Estrangers	256.916	213.503	-9,7%	-16,9%
Indefinits	40.000	28.920	-21,5%	-27,7%
Temporals	216.916	184.583	-7,5%	-14,9%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Evolució de la contractació laboral a Barcelona per nacionalitat

Per edat

El 38,7% dels contractes formalitzats l'any 2009 a la ciutat els han fet persones d'entre 30 i 44 anys. Després d'aquest grup es situa el col·lectiu 25-29 anys, que representa el 21,9% del total. Tots els grups d'edat han sofert disminucions del nombre de contractes respecte l'any 2008. Els col·lectius que baixen més, tots ells per sobre del 15% de mitjana, són els dels joves menors de 20 anys (-35,9%), i els grups de 20-24 (-18,8%) i 25-29 anys, amb una reducció del 15,6%. És a dir, tots els grups menors de 30 anys baixen per sobre de la mitjana de ciutat, i a una taxa que va creixent a mesura que baixa l'edat del grup. La situació no és nova, ja que si fem la comparació amb les dades de l'any 2006, es repeteix el mateix comportament.

Contractació laboral a Barcelona per edat

	2008	2009	Variació 2006-09	Variació 2008-09
Total contractes	889.354	756.279	-17,1%	-15,0%
Menys 20 anys	53.844	34.514	-42,7%	-35,9%
Indefinits	7.190	3.164	-48,9%	-56,0%
Temporals	46.654	31.350	-42,0%	-32,8%
% sobre total	6,1%	4,6%		
20-24 anys	195.030	158.410	-23,3%	-18,8%
Indefinits	24.511	15.200	-40,5%	-38,0%
Temporals	170.519	143.210	-20,8%	-16,0%
% sobre total	21,9%	20,9%		
25-29 anys	196.504	165.857	-21,8%	-15,6%
Indefinits	33.886	21.754	-41,8%	-35,8%
Temporals	162.618	144.103	-17,5%	-11,4%
% total % sobre total	22,1%	21,9%		
30-44 anys	326.885	292.529	-8,8%	-10,5%
Indefinits	58.625	42.293	-28,9%	-27,9%
Temporals	268.260	250.236	-4,2%	-6,7%
% sobre total	36,8%	38,7%		
45 anys i més	117.091	104.969	-7,4%	-10,4%
Indefinits	20.376	15.736	-27,3%	-22,8%
Temporals	96.715	89.233	-2,7%	-7,7%
% sobre total	13,2%	13,9%		

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona.

En tots els casos, la baixada dels contractes indefinits és superior a la dels contractes temporals, amb reduccions de la contractació indefinida superiors al 38% respecte l'any 2008 en els dos col·lectius menors de 25 anys. El percentatge de contractes temporals sobre el total de contractes formalitzats l'any 2009 va de 90,8% dels menors de 20 anys al 85% del grup de 45 anys i més. A mesura que creix l'edat de les persones contractades, es redueix, encara que no massa, el percentatge de temporalitat de la contractació. Tots els col·lectius, a més, presenten un increment d'aquest percentatge respecte l'any 2008 (any en que la taxa de temporalitat oscil·lava entre el 87,4% i el 82,1%, segons els col·lectius).

Per sectors

El sector serveis representa el 91,1% del total de contractes formalitzats a la ciutat al llarg de l'any 2009, percentatge similar al de l'any anterior i superior al d'anys anteriors: 89% l'any 2006 i 89,6% l'any 2007. La construcció és el sector que es manté més estable, ja que la seva contractació baixa un 9,3%, per un 14,9% els serveis i un 25,8% la indústria, que també és el sector que més reducció de la contractació presenta als darrers anys: més d'un 43% en el període 2006-2009, per un 28% la construcció i un 15,1% els serveis.

Els serveis són el sector que presenta una major presència dels contractes temporals, que suposen el 87,5% del total, mentre que la indústria és el sector que manté un percentatge menor de temporalitat: un 77,5%, dotze punts inferior a la taxa dels serveis. Ara bé, mentre el percentatge de temporals creix 3,4 punts als serveis al darrer any, a la indústria l'increment és força major: 6,6 punts. I és que és a la indústria, exceptuant l'agricultura, on s'observa el descens més acusat de la contractació indefinida (-42,7%), seguit pels serveis, on baixa un 32,8%.

Contractació laboral a Barcelona per sectors

	2006	2007	2008	2009	Var.2 006-09	Var.2008- 09
Total	912.761	915.196	889.354	756.279	-17,1%	-15,0%
Agricultura	1.302	1.502	1.637	750	-42,4%	-54,2%
Indefinits	324	279	324	140	-56,8%	-56,8%
Temporals	978	1.223	1.313	610	-37,6%	-53,5%
% sobre total	0,1%	0,2%	0,2%	0,1%		
Indústria	34.262	31.101	26.259	19.493	-43,1%	-25,8%
Indefinits	10.495	9.138	7.637	4.379	-58,3%	-42,7%
Temporals	23.767	21.963	18.622	15.114	-36,4%	-18,8%
% sobre total	3,8%	3,4%	3,0%	2,6%		
Construcció	65.093	62.387	51.694	46.883	-28,0%	-9,3%
Indefinits	10.344	10.273	8.061	7.265	-29,8%	-9,9%
Temporals	54.749	52.114	43.633	39.618	-27,6%	-9,2%
% sobre total	7,1%	6,8%	5,8%	6,2%		
Serveis	812.104	820.206	809.764	689.153	-15,1%	-14,9%
Indefinits	129.054	136.722	128.566	86.363	-33,1%	-32,8%
Temporals	683.050	683.484	681.198	602.790	-11,8%	-11,5%
% sobre total	89,0%	89,6%	91,1%	91,1%		

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Per nivell d'estudis

Contractació laboral a Barcelona per nivell d'estudis

	2006	2007	2008	2009	Var. 2006-09	Var. 2008-09
Total	912.761	915.196	889.354	756.279	-17,1%	-15,0%
Fins a primària	105.443	113.304	104.188	83.699	-20,6%	-19,7%
Indefinits	14.154	15.703	16.132	12.571	-11,2%	-22,1%
Temporals	91.289	97.601	88.056	71.128	-22,1%	-19,2%
% sobre total	11,6%	12,4%	11,7%	11,1%		
Programes FP	79.495	90.232	91.933	78.031	-1,8%	-15,1%
Indefinits	10.408	11.716	10.907	7.555	-27,4%	-30,7%
Temporals	69.087	78.516	81.026	70.476	2,0%	-13,0%
% sobre total	8,7%	9,9%	10,3%	10,3%		
Secundària general	553.338	539.552	513.161	436.115	-21,2%	-15,0%
Indefinits	89.340	89.274	80.249	53.102	-40,6%	-33,8%
Temporals	463.998	450.278	432.912	383.013	-17,5%	-11,5%
% sobre total	60,6%	59,0%	57,7%	57,7%		
Tècnics superiors	48.301	41.100	36.282	31.263	-35,3%	-13,8%
Indefinits	9.533	9.021	7.862	5.225	-45,2%	-33,5%
Temporals	38.768	32.079	28.420	26.038	-32,8%	-8,4%
% sobre total	5,3%	4,5%	4,1%	4,1%		
Universitaris	126.184	131.008	143.790	127.171	0,8%	-11,6%
Indefinits	26.782	30.698	29.438	19.694	-26,5%	-33,1%
Temporals	99.402	100.310	114.352	107.477	8,1%	-6,0%
% sobre total	13,8%	14,3%	16,2%	16,8%		

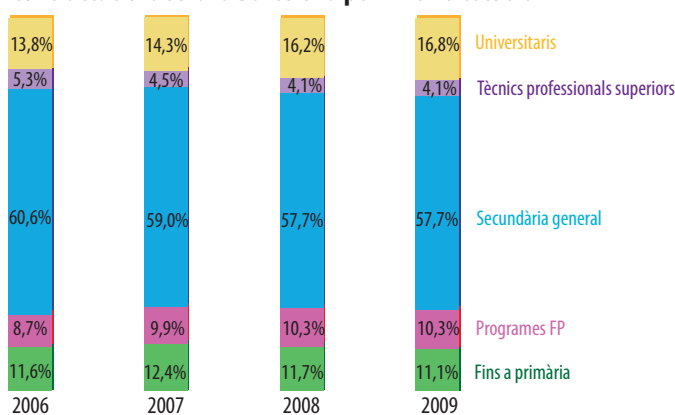
Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

La majoria de les persones (el 57,7%) que han formalitzat contractes al llarg de 2009 a Barcelona tenen un nivell d'estudis de secundària general (batxillerat). Els universitaris són el segon grup en importància, amb un 16,8% del total. Per la seva part, només el 14,4% de les persones contractades han fet estudis relacionats amb la formació professional (programes de FP més tècnics professionals superiors).

Aquests percentatges es mantenen al mateix nivell, pràcticament, de l'any 2008. Si considerem el període 2006-2009, s'incrementa el pes dels contractats amb FP (del 8,7 al 10,3%) i el dels universitaris (del 13,8 al 16,8%), mentre que baixa especialment el percentatge de persones amb secundària general (quasi tres punts).

Els percentatges de contractació temporal són, exceptuant les persones que han estudiat fins a primària, majors que els de l'any 2006. El grau de temporalitat més alt s'observa entre les persones que han estudiat programes de FP (90,3%), mentre que el menor és el dels universitaris (84,5%). Si comparem aquestes dades amb les de l'any 2006, no tem que es redueix la diferència en la taxa de temporalitat entre els contractats en funció del seu nivell d'estudis. L'any 2006 la diferència en el percentatge de contractes temporals entre universitaris i persones amb FP (els grups amb el grau menor i major, respectivament) era de 8,1 punts. L'any 2009 aquesta diferència s'ha reduït a 5,8 punts.

Contractació laboral a Barcelona per nivell d'estudis

Per mesos

Dels dotze mesos de l'any, només en dos hi ha increments interanuals positius de la contractació: al novembre i al desembre. A la resta de mesos, la contractació formalitzada és inferior a la del mateix mes de l'any anterior, sent les reduccions més intenses les dels mesos de gener (-29,2%) i abril (-20,3%).

Contractació laboral a Barcelona per mesos

	Contractes	Variació 2008-09
Gener	59.051	-29,2
Febrer	58.554	-21,4
Març	58.219	-15,3
Abril	57.181	-28,3
Maig	61.373	-17,6
Juny	67.405	-14,4
Juliol	74.856	-20,2
Agost	42.845	-6,9
Setembre	70.228	-10,4
Octubre	74.014	-15,9
Novembre	68.140	12,0
Desembre	64.413	3,0
Totals	756.279	-15,0

Font: Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

2.4. Població aturada

Les estadístiques sobre població aturada també provenen de dues fonts diferents: l'Enquesta de Població Activa, que dóna dades trimestrals i estimades, i el registre de persones desocupades que proporciona mensualment el Departament de Treball de la Generalitat.

Atur segons l'EPA

Segons l'Enquesta de Població Activa, Barcelona tenia una mitjana de 110.900 aturats l'any 2009, xifra que suposa un increment del 78,4% respecte l'any 2008 (més de 58.000 aturats més en només un any). Si comparem les dades del darrer trimestre d'any, l'augment de l'atur és encara més intens: la ciutat arriba als 123.000 aturats al desembre, amb un increment interanual de 81,4%.

Població aturada a Barcelona segons l'EPA. Mitjanes anuals

	2008 Mitjana anual	2009 Mitjana anual	Variació 08/09
Total	62,2	110,9	78,4%
Per sexes			
Homes	33,7	59,7	77,2%
Dones	28,5	51,1	79,7%
Per edats			
16-19 anys	4,1	5,9	42,4%
20-24 anys	8,7	15,9	83,8%
25-54	43,6	78,9	81,0%
55 anys i més	5,8	10,2	76,2%
Per sector			
Agricultura	0,0	0,0	0,0%
Indústria	2,4	7,2	204,3%
Construcció	8,1	11,4	40,6%
Serveis	27,9	50,5	80,9%
Per temps de recerca de feina			
Aturat > 1 any	16,0	28,625	79,5%
Busca 1a. feina	7,8	13,1	68,8%
Ja trobada	4,5	4,5	0,0%
< 3 mesos	25,1	33,5	33,4%
3 a 11 mesos	18,3	45,2	147,4%
1 a 2 anys	7,0	20,0	184,7%
> 2 anys	7,3	7,7	5,8%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Segons les dades mitjanes proporcionades per l'EPA per l'any 2009, el perfil de la persona aturada a la ciutat és el d'un home (53,9% del total d'aturats), d'entre 25 i 54 anys (71,2% dels aturats estan en aquesta franja d'edat), ocupats anteriorment al sector serveis (45,6% del total) i que porta a l'atur entre 3 i 11 mesos (40,7% de les persones en situació d'atur).

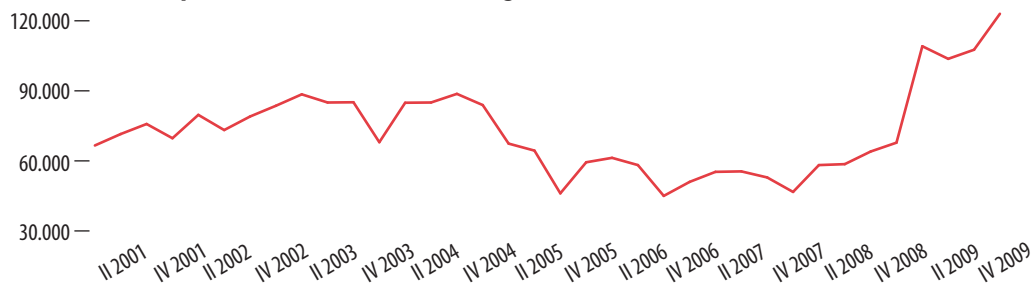
Si comparem les xifres mitjanes dels anys 2008 i 2009, indicar que els increments són força similars entre homes i dones. Per edats, ressaltar que són els grups de 20-24 anys i 25-54 anys els que més augmenten, amb taxes mitjanes anuals superiors al 81%, mentre que són els més joves (menys de 20 anys) als que menys se'ls incrementa l'atur (amb una taxa del 42,4%).

De l'evolució al darrer any de l'atur per sectors destacar el fort increment dels aturats procedents de la indústria (204,7%), molt superior a la de la resta de sectors o situacions: l'atur als serveis creix un 80,9% i els aturats que porten en aquesta situació més d'un any un 79,5%.

Finalment, les dades que l'EPA proporciona sobre el temps de recerca de feina que porten les persones en atur, mostren que els increments més forts es troben en les persones que porten entre 3 i 11 mesos cercant feina (augment del 147,4%) i, especialment, els que estan en aquesta situació entre 1 i 2 anys, que presenten una variació del 184,7% al llarg de l'any 2009. Aquesta evolució ha fet que el pes d'aquests dos grups respecte al total d'aturats hagi passat del 40,7% l'any 2008 al 58,7% l'any 2009: 18 punts en només un any.

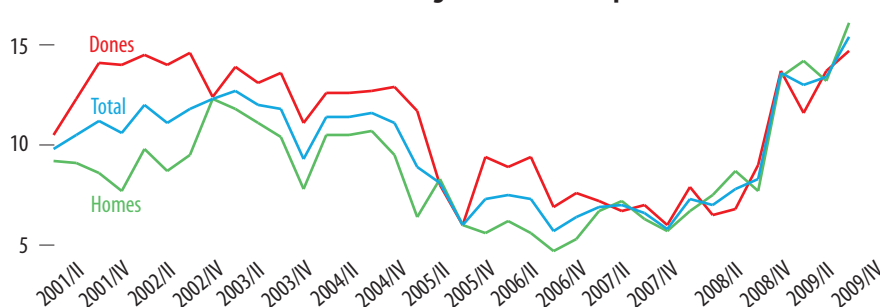
L'increment dels aturats ha estat important al llarg dels darrers dos anys. Al quart trimestre de l'any 2007 s'arribava a un mínim històric d'aturats a la ciutat segons dades de l'EPA, amb un total de 46.700 persones. En només dos anys aquesta xifra ha pujat fins als 123.000 aturats que indiquen les dades del quart trimestre de 2009.

Evolució de la població aturada a Barcelona segons l'EPA. En milers

L'evolució de la taxa d'atur a la ciutat als darrers nou anys indica dos fets rellevants. El primer és que, normalment, la taxa d'atur masculí és inferior a la taxa femenina fins l'any 2007, amb diferències que oscil·len notablement segons l'exercici. En canvi, a partir del primer trimestre de l'any 2007, la taxa d'atur femenina o és igual o inferior a la taxa masculina. L'altre fet a destacar és que la taxa d'atur a la ciutat segons l'EPA presenta una tendència a la baixa entre 2001 i 2005, es manté força estable els anys 2006 i 2007 i creix posteriorment, amb gran intensitat l'any 2008 i més moderadament l'any 2009.

Evolució de la taxa d'atur a Barcelona segons l'EPA. Total i per sexes

Atur segons el registre del Departament de Treball de la Generalitat

L'atur registrat a Barcelona, segons les dades publicades pel Departament de Treball de la Generalitat, es va situar al desembre de 2009 en 101.069 persones, amb un augment de 36% respecte al desembre de 2008.

Les dades són menys negatives de les que reflectia l'EPA, ja que recordem que segons aquesta font Barcelona tenia 123.000 aturats al desembre de l'any 2009, amb un increment interanual de 81,4%.

L'atur creix més entre els homes (40%) que entre les dones (31,7%), fet que explica que el pes dels homes sobre el total d'aturats s'hagi incrementat al llarg de l'any 2009, passant de representar el 51,5% del total (desembre 2008) al 53,1% (desembre 2009).

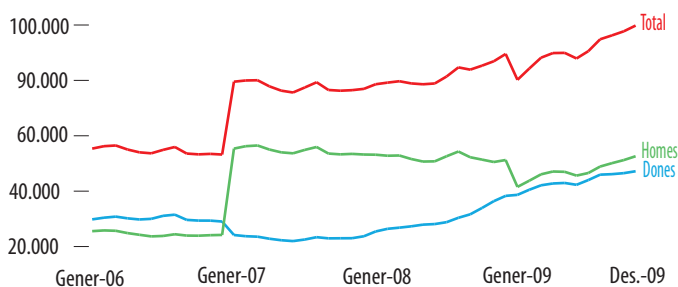
Evolució de la població aturada registrada a Barcelona

	Desembre 2008	Desembre 2009	Variació 08/09
Total	74.304	101.069	36,0%
Per sexes			
Homes	38.297	53.634	40,0%
Dones	36.007	47.435	31,7%

Font: Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

L'increment de l'atur ha estat continu al llarg dels darrers dos anys, fins a arribar al desembre de 2009 a un màxim històric. La pujada del nombre d'aturats ja és del 90% des de desembre de l'any 2006.

Evolució mensual de la població aturada registrada a Barcelona

Per edats

La majoria dels aturats registrats a la ciutat al desembre de 2009 tenen entre 25 i 54 anys (74,3% del total), grup d'edat que és, precisament, el que presenta el major increment interanual: 41,1%.

Per nivell formatiu

Els aturats amb educació superior són el col·lectiu que més creix respecte l'any 2008: un 40,6% de desembre a desembre. El grup majoritari és el de les persones amb educació secundària general, que representen el 61,4% del total d'aturats. Si agrupem els aturats segons grans tipologies en funció del seu nivell formatiu, el 70% de les persones en atur han estudiat fins a secundària general, el 14,7% han fet estudis relacionats amb la formació professional (secundària i superior) i el 15,3% són universitaris. Respecte l'any 2008 no hi ha canvis substantius en aquest sentit, amb una petita reducció de les persones fins a secundària general (baixa 0,8 punts la seva representació) i lleugers increments de pes de les persones amb formació professional (0,2 punts) i dels universitaris (0,5 punts).

Població aturada registrada a Barcelona. Dades generals

	Milers	Any 2008 (desembre)	Any 2009 (desembre)	Variació desembre 2008-09
Total		74.304	101.069	36,0%
Per edats				
16-19 anys		1.109	1.306	17,8%
20-24 anys		4.738	6.111	29,0%
25-54		53.198	75.079	41,1%
55 anys i més		15.259	18.573	21,7%
Per nivell formatiu				
Primària incompleta		2.206	2.998	35,9%
Primaris complets		4.065	5.636	38,6%
Secundària general		46.263	62.097	34,2%
Formació professional		5.683	7.880	38,7%
Tècnics prof. superior		5.115	7.031	37,5%
Educació superior		10.972	15.427	40,6%
Per temps de recerca de feina*				
Fins a 6 mesos		48.290	51.884	7,4%
De 6 a 12 mesos		13.305	22.384	68,2%
Més de 12 mesos		18.612	26.801	44,0%
Per sector econòmic				
Indústria		9.738	11.992	23,1%
Construcció		6.845	12.365	80,6%
Serveis		53.873	72.314	34,2%
Sense ocupació anterior		3.403	4.087	20,1%
Per nacionalitat				
Espanyols		59.091	78.536	32,9%
Estrangers		15.213	22.533	48,1%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. (*) Atès que no hi ha aquestes dades per l'any 2008, la comparativa és gener- desembre 2009

Per nacionalitat

Creix el percentatge d'aturats estrangers a la ciutat, que han passat de representar el 20,5% del total al desembre de 2008 al 22,3% de desembre de 2009. La causa és, lògicament, que mentre l'atur ha crescut al llarg de l'any 2009 un 48% entre els estrangers, entre els nacionals la seva variació ha estat força inferior: un 33%.

Dels 22.533 aturats estrangers registrats a Barcelona a desembre de 2009, el 65% són homes i el 35% dones. Recordem que a nivell global de ciutat el percentatge de dones aturades sobre el total era del 47%, fet que demostra que les dones estrangeres tenen menys pes en el mercat laboral que les nacionals i que l'atur ha castigat, dins del conjunt dels treballadors estrangers, més als homes que a les dones.

Per temps de recerca de feina

Més de la meitat dels aturats (51,3%) porten un màxim de 6 mesos cercant feina. Al llarg de l'any 2009, però, ha caigut el pes d'aquest grup sobre el total quasi 8 punts, amb importants increments tant del nombre d'aturats que porten de 6 a 12 mesos cercant feina (al gener de 2009 representaven el 16,6% del total i al desembre el 22,1%) com de les persones que ja porten més d'un any en aquesta situació, que han passat del 23,25 al 26,5% del total.

Per sector econòmic

Més d'un 71% dels aturats procedeixen del sector serveis. És aquest sector i, especialment, el de la construcció, els que presenten els majors augments respecte desembre de 2008, amb taxes del 34,2 i el 80,6%. Les dades desagregades per activitats econòmiques segons el cens CCAE 2009 permeten analitzar amb més detall aquestes grans xifres.

Atès que no hi ha la disponibilitat d'aquestes dades per l'any 2008, s'ha fet la comparació interanual entre el gener de 2009 i el gener de 2010. Les activitats econòmiques que concentren un major nombre d'aturats al gener de 2010 són el comerç i reparacions (15% del total d'aturats), les activitats professionals i tècniques (14%) i les activitats administratives i serveis auxiliars (13,5%), totes elles dins del sector del serveis. Aquesta situació és força diferent de la que mostra la mitjana catalana, ja que a Catalunya les activitats amb major pes sobre el total d'aturats són les de construcció (17,9% del total), indústries manufactureres (17,4%) i comerç i reparacions (14,3%).

Població aturada a Barcelona per activitats econòmiques segons CCAE 2009

Atur registrat gener	Barcelona			Catalunya		
	2009	2010	Variació	2009	2010	Variació
Total aturats	80.207	105.073	31,0%	455.757	583.883	28,1%
Agricultura, ramaderia i pesca	232	317	36,6%	4.918	7.611	54,8%
Indústries extractives	32	43	34,4%	479	671	40,1%
Indústries manufactureres	9.071	11.533	27,1%	81.408	101.565	24,8%
Energia elèctrica i gas	58	84	44,8%	249	515	106,8%
Aigua, sanejament, residus	542	645	19,0%	3.567	4.238	18,8%
Construcció	9.609	12.607	31,2%	83.045	104.228	25,5%
Comerç i reparacions	12.645	15.711	24,2%	66.987	83.582	24,8%
Transports i emmagatzematge	2.771	3.458	24,8%	15.775	19.426	23,1%
Hostaleria	7.220	8.980	24,4%	36.296	44.899	23,7%
Informació i comunicacions	2.636	3.514	33,3%	6.325	8.657	36,9%
Activitats financeres i assegurances	876	1.086	24,0%	3.012	3.658	21,4%
Activitats immobiliàries	1.127	1.145	1,6%	4.934	4.791	-2,9%
Activitats professionals, tècniques	8.986	14.721	63,8%	26.342	40.788	54,8%
Activitats administratives i serveis auxiliars	12.593	14.161	12,5%	67.612	75.155	11,2%
Administració pública	824	904	9,7%	7.723	9.362	21,2%
Educació	2.003	2.528	26,2%	6.674	8.636	29,4%
Activitats sanitàries i serveis socials	2.784	3.480	25,0%	12.543	16.083	28,2%
Activitats artístiques i recreatives	1.672	2.098	25,5%	6.098	7.605	24,7%
Altres serveis	2.452	3.327	35,7%	10.913	15.001	37,5%
Llars que ocupen personal domèstic	330	432	30,9%	918	1.364	48,6%
Organismes extraterritorials	18	25	38,9%	29	62	113,8%
Sense ocupació anterior	1.726	4.274	147,6%	9.910	25.986	162,2%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Quant a l'evolució entre gener de 2009 i gener 2010, indicar que les activitats que més han incrementat el seu nombre d'aturats són les activitats professionals i tècniques (increment del 63,8%) i el sector de l'energia elèctrica i el gas, que creix un 44,8%. Ara bé, ambdós sectors resten lluny del fort increment dels aturats sense ocupació anterior, que creixen un 147,6% en només un any. En el cas de Catalunya, també són els aturats sense ocupació anterior (augment de 162%) el grup que més creix, seguit de les activitats professionals i tècniques (increment del 63,8%), els Organismes extraterritorials (amb un creixement superior al 113%) i el sector de l'energia elèctrica i el gas, que creix

un 106,8%. Aigua, sanejament i residus, activitats administratives i serveis auxiliars, administració pública i activitats immobiliàries són els sectors que menys creixement de l'atur presenten, tant a Barcelona com a Catalunya.

Per districtes

Entre gener de 2009 i gener de 2010 l'atur creix per sobre de la mitjana de la ciutat (increment mitjà del 31%) als districtes de Sarrià- S. Gervasi (augment de 34,8%), Sant Andreu (32,6%), Gràcia (31,9%) i Sant Martí (31,8%). Els menors increments d'aturats són els dels districtes de Les Corts i Sants- Montjuïc.

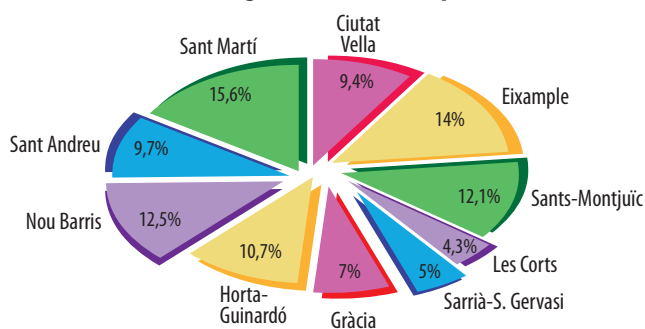
Evolució del nombre d'aturats registrats per districtes

Districtes	Gener 2009	Gener 2010	Var. gener 2009-10	Sobre total aturats ciutat Gener 2009	Població dist. /ciutat Gener 2010	% sobre total aturats ciutat Juny 2009
Barcelona	80.207	105.073	31,0%			
Ciutat Vella	7.448	9.715	30,4%	9,3%	9,4%	6,7
Eixample	11.318	14.774	30,5%	14,1%	14,0%	16,4
Sants- Montjuïc	9.757	12.639	29,5%	12,2%	12,1%	11,3
Les Corts	3.277	4.227	29,0%	4,1%	4,1%	5,1
Sarrià- S. Gervasi	3.953	5.328	34,8%	4,9%	5,0%	8,9
Gràcia	5.608	7.398	31,9%	7,0%	7,0%	7,6
Horta- Guinardó	8.576	11.203	30,6%	10,7%	10,7%	10,5
Nou Barris	10.111	13.130	29,9%	12,6%	12,5%	10,4
Sant Andreu	7.647	10.137	32,6%	9,5%	9,7%	9,0
Sant Martí	12.509	16.489	31,8%	15,6%	15,6%	14,2
NC	3	33	1.000,0	0,0%	0,0%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

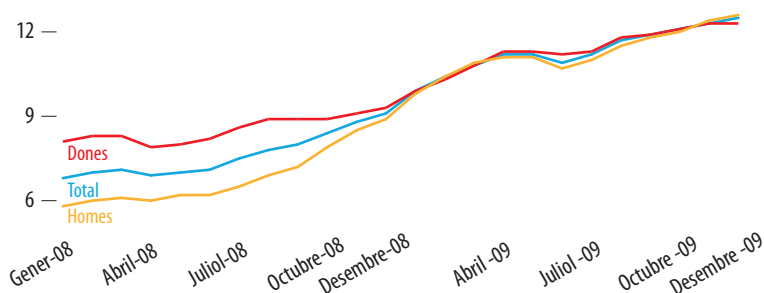
Els districtes que concentren el major nombre d'aturats de la ciutat són els de Sant Martí (15,6% del total d'aturats de Barcelona), Eixample (14%) i Nou Barris (12,5%). Aquestes xifres no han variat ostensiblement des de gener de 2009.

Distribució de l'atur registrat a Barcelona per districtes. Gener 2010

La taxa d'atur es del 12,5 al desembre de l'any 2009, la taxa d'atur més alta dels darrers anys i 3,4 punts per sobre de la taxa de desembre de 2008. La taxa d'atur mitjana l'any 2009 és del 11,3. Malgrat que a desembre de 2009 la taxa d'atur femenina (12,3) és inferior a la dels homes (12,6), dels darrers vint-i-quatre mesos aquesta situació només es produeix quatre vegades: al febrer, març, novembre i desembre de 2009.

Evolució de la taxa d'atur segons atur registrat a Barcelona per sexes

Taxa d'atur segons atur registrat a Barcelona per sexes

	2008			2009		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Gener	5,8	8,1	6,8	9,8	9,9	9,9
Febrer	6,0	8,3	7,0	10,4	10,3	10,4
Març	6,1	8,3	7,1	10,9	10,8	10,8
Abril	6,0	7,9	6,9	11,1	11,3	11,2
Maig	6,2	8,0	7,0	11,1	11,3	11,2
Juny	6,2	8,2	7,1	10,7	11,2	10,9
Juliol	6,5	8,6	7,5	11,0	11,3	11,2
Agost	6,9	8,9	7,8	11,5	11,8	11,7
Setembre	7,2	8,9	8,0	11,8	11,9	11,9
Octubre	7,9	8,9	8,4	12,0	12,1	12,1
Novembre	8,5	9,1	8,8	12,4	12,3	12,3
Desembre	8,9	9,3	9,1	12,6	12,3	12,5
Mitjana anual	6,8	8,6	7,6	11,3	11,4	11,3

Font: Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona

L'evolució dels darrers dos anys de la taxa d'atur registrat a la ciutat mostra dos tendències evidents: el seu creixement al llarg del període i el procés de convergència de les taxes d'atur femenina i masculina.

2.5 Comparació amb altres àmbits

Població activa i taxa d'activitat

Mentre que a Barcelona la població activa va baixar l'any 2009 un 1% respecte l'any anterior (comparant mitjanes anuals), a Catalunya va baixar un 0,9%, mentre que a Espanya fins i tot es va incrementar un 0,8%. En tots tres casos, va pujar la població activa femenina (entre un 1,2% a Catalunya i un 2,9% a Espanya) i va reduir-se la masculina, especialment a Barcelona, on baixa un 3,8%. Barcelona és l'àmbit on les dones tenen al 2009 un pes major sobre el total d'actius, un 47,6%. A Catalunya representen el 44,7% i a Espanya un 43,8%. En tots els casos, el seu pes s'ha anat incrementant als darrers dos anys.

Població activa per àmbits territorials (mitjanes anuals)

	Barcelona			Catalunya		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Total	808,2	818,2	809,8	3.756,6	3.840,4	3.807,6
Per sexes						
Homes	446,6	440,8	424,1	2.136,2	2.159,4	2.105,9
Dones	361,5	377,4	385,7	1.620,4	1.681,1	1.701,7
Per edats						
16-19 anys	13,4	10,9	11,1	88,0	86,1	77,9
20-24 anys	54,9	47,4	55,2	306,1	300,9	282,5
25-54	623,8	635,7	615,4	2.908,1	2.971,7	2.965,4
55 anys i més	116,0	124,3	128,2	454,4	481,7	481,8

	Espanya			Variació 08/09		
	2007	2008	2009	BCN	Catalunya	Espanya
Total	22.189,9	22.848,2	23.037,5	-1,0%	-0,9%	0,8%
Per sexes						
Homes	12.802,5	13.031,7	12.938,5	-3,8%	-2,5%	-0,7%
Dones	9.387,4	9.816,5	10.099,0	2,2%	1,2%	2,9%
Per edats						
16-19 anys	548,2	535,6	450,4	2,5%	-9,5%	-15,9%
20-24 anys	1.885,9	1.872,4	1.772,8	16,5%	-6,1%	-5,3%
25-54	17.349,5	17.886,0	18.173,4	-3,2%	-0,2%	1,6%
55 anys i més	2.406,4	2.554,3	2.640,9	3,1%	0,0%	3,4%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Instituto Nacional de Estadística

L'evolució dels totals d'actius segons diferents grups d'edat varia en funció de l'àmbit territorial. Mentre a Barcelona és el grup de 25-54 anys l'únic que baixa entre el 2008 i 2009 (un 3,2%), a Catalunya i Espanya són els joves menors de 20 anys el col·lectiu que presenta les majors reduccions: un 9,5% en el cas català i un 15,9% en el espanyol.

Els tres àmbits analitzats mostren una reducció als darrers dos anys del pes dels grups més joves sobre el total d'actius. Els menors de 25 anys han baixat el seu pes 0,3 punts a Barcelona des de l'any 2007, a Catalunya un punt i a Espanya 1,1 punts.

La taxa d'activitat ha mostrat un comportament similar als tres àmbits si comparem les dades de quart trimestre de 2007 i 2008, ja que existeix un creixement de la taxa total, la femenina i la masculina. En canvi, al quart trimestre de l'any 2009 la taxa d'activitat total només creix a Barcelona, mentre que baixa a Catalunya i Espanya. La taxa d'activitat masculina baixa als tres àmbits al 2009, mentre que la femenina puja a Barcelona, compensant la baixada de la masculina, i a Espanya i baixa, lleugerament, a Catalunya.

Tant la taxa total com les taxes d'activitat masculina i femenina, són més elevades a Barcelona que a Catalunya i Espanya al quart trimestre de 2009. Si comparem les dades de Barcelona amb les espanyoles, la taxa d'activitat masculina és 3,1 punts més alta, mentre que la diferència és considerablement major en el cas de la taxa femenina: 7,5 punts.

Taxa d'activitat per àmbits territorials. Taxa d'activitat

	Barcelona			Catalunya			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
2007									
1r trimestre	77,2	83,0	71,0	76,5	85,1	67,7	72,2	82,3	61,9
2n trimestre	77,0	83,6	70,1	76,7	86,0	67,2	72,6	82,8	62,1
3r trimestre	77,0	84,2	69,8	77,3	86,8	67,5	72,8	83,1	62,3
4t trimestre	77,4	84,8	70,2	77,4	86,4	68,0	72,8	82,6	62,8
2008									
1r trimestre	78,2	86,6	69,9	77,7	86,6	68,5	73,1	82,8	63,2
2n trimestre	80,3	86,4	74,2	78,1	86,4	69,4	73,6	83,1	63,9
3r trimestre	79,0	86,1	72,1	77,8	86,2	69,2	73,9	83,4	64,1
4t trimestre	78,9	85,2	72,8	78,2	86,0	70,1	74,1	82,7	65,3
2009									
1r trimestre	78,9	83,2	74,8	78,2	85,7	70,4	74,2	82,7	65,5
2n trimestre	78,0	83,4	72,7	77,2	84,9	69,3	74,2	82,5	65,7
3r trimestre	79,0	83,7	74,4	77,6	84,3	70,7	73,9	82,0	65,7
4t trimestre	79,0	84,7	73,4	77,0	83,9	70,0	73,9	81,6	65,9

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. Nota: la taxa d'activitat es calcula per al col·lectiu de 16 a 64 anys.

Població ocupada i taxa d'ocupació segons l'EPA

Si comparem la població ocupada mitjana dels anys 2008 i 2009, Barcelona presenta una reducció (-7,5%) inferior a la catalana (-8,7%) però superior a la del conjunt de l'Estat (-6,8%). El descens de l'ocupació és més significatiu en el cas dels homes que en el de les dones (que presenten variacions negatives entre el 3,5% d'Espanya i el 5,7% de Catalunya). Aquesta evolució ha fet que malgrat que l'ocupació masculina sigui encara majoritària als tres àmbits, el seu pes s'ha reduït als darrers dos anys: 3,2 punts a Barcelona, 2,8 punts a Catalunya i 2,5 punts a Espanya. Barcelona és l'àmbit on el pes de la població ocupada femenina és major l'any 2009: 47,9%.

Pel que fa als grups d'edat, l'evolució no és la mateixa a tots els àmbits. Els joves menors de 20 anys són els que presenten la reducció més important als tres àmbits, superior al 21% en tots els casos. En canvi, Barcelona experimenta un increment de la població ocupada entre 20 i 24 anys, mentre que a Catalunya i a Espanya aquest col·lectiu és el segon que més baixa. Barcelona presenta el millor comportament a tots els grups d'edat exceptuant el de 25-54 anys, grup que cau a la ciutat més que a Catalunya i Espanya.

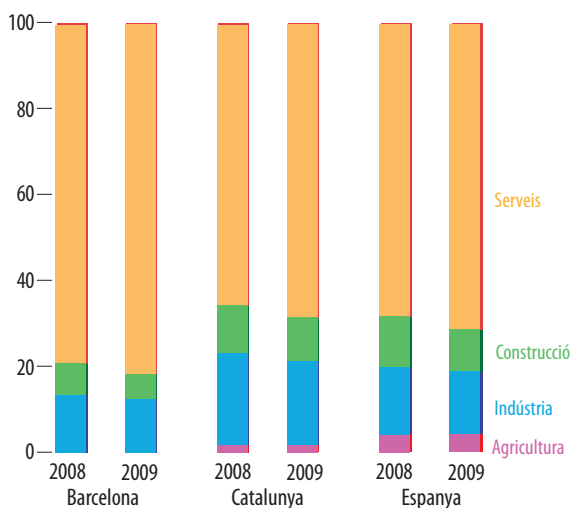
Població ocupada per àmbits territorials. Mitjanes anuals

	Barcelona			Catalunya		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Total	755,6	756,0	699,0	3.510,6	3.494,6	3.188,9
Per sexes						
Homes	418,2	407,1	364,4	2.017,1	1.964,4	1.745,7
Dones	337,4	348,9	334,6	1.493,6	1.530,2	1.443,2
Per edats						
16-19 anys	9,2	6,7	5,3	65,9	55,8	35,4
20-24 anys	49,9	38,7	39,2	275,2	252,2	191,4
25-54	587,4	592,1	536,5	2.737,7	2.728,5	2.528,2
Més de 54 anys	109,1	118,5	118,0	431,9	458,1	434,0
	Espanya			% variació 08/09		
	2007	2008	2009	Barcelona	Catalunya	Espanya
Total	20.356,0	20.257,7	18.888,0	-7,5%	-8,7%	-6,8%
Per sexes						
Homes	11.987,3	11.720,7	10.646,4	-10,5%	-11,1%	-9,2%
Dones	8.368,8	8.537,0	8.241,6	-4,1%	-5,7%	-3,5%
Per edats						
16-19 anys	390,8	324,5	201,3	-21,3%	-36,7%	-38,0%
20-24 anys	1.600,5	1.490,5	1.180,4	1,4%	-24,1%	-20,8%
25-54	16.093,2	16.067,6	15.169,6	-9,4%	-7,3%	-5,6%
Més de 54 anys	2.271,6	2.375,1	2.336,7	-0,4%	-5,3%	-1,6%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'INE

El sector amb més pes als tres àmbits són els serveis, però la seva importància varia força en els tres casos si analitzem la població ocupada mitjana de l'any 2009: mentre que a Espanya els serveis ocupen el 71,1% del total i a Catalunya el 68,4%, a Barcelona aquest percentatge puja al 81,7%. Entre 2008 i 2009, en tots tres casos, els serveis i l'agricultura incrementen el seu pes sobre el total d'ocupació, mentre que baixen el de la construcció i la indústria.

Pes dels diferents sectors a l'ocupació, mitjanes anuals. Per àmbits territorials

El sector serveis és el que menys baixa a Barcelona, Catalunya i Espanya, si comparem les mitjanes anuals dels anys 2008 i 2009, amb caigudes inferiors al 5% en tots els casos. La construcció, per la seva part, és el que presenta les majors reduccions, amb variacions que van des del -18,4% de Catalunya al 25,7% de Barcelona.

Població ocupada per àmbits territorials i sectors econòmics. Mitjanes anuals

	Barcelona		Catalunya		Espanya		Variació 08/09		
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	Barcelona	Catalunya	Espanya
Total	756,0	699,0	3.494,7	3.188,8	20.257,7	18.888,0	-7,5%	-8,8%	-6,8%
Agricultura	0,4	0,8	60,8	57,9	818,9	786,1	100,0%	-4,7%	-4,0%
Indústria	101,6	86,7	749,1	625,2	3.198,9	2.775,0	-14,7%	-16,5%	-13,3%
Construcció	54,9	40,8	398,5	325,2	2.453,4	1.888,3	-25,7%	-18,4%	-23,0%
Serveis	599,1	570,7	2.286,3	2.180,6	13.786,4	13.438,7	-4,7%	-4,6%	-2,5%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'INE. * Les dades per trimestres es presenten a l'annex del capítol

Si comparem les dades de quart trimestre de 2008 i 2009, la reducció de l'ocupació a Barcelona puja respecte la mitjana anual, passant del -7,5 al -8%, destacant la caiguda del sector de la construcció, que baixa la seva ocupació un 32,6% de desembre a desembre.

En canvi, Catalunya i Espanya mostren reduccions de l'ocupació a quart trimestre de 2009 inferiors a les seves respectives mitjanes anuals. Catalunya perd un 7,7% de la seva ocupació al desembre, mentre que la seva mitjana anual és de -8,8%, bàsicament degut a l'alentiment del ritme de caiguda d'ocupació a la indústria, que cau un 12,7% al quart trimestre, quan la mitjana anual és de -16,5%. Espanya, per la seva part, té una reducció mitjana anual de la seva ocupació al 2009 de 6,8%, mentre que de desembre a desembre cau 0,7 punts menys. La indústria i la construcció són els sectors que presenten menors reduccions al quart trimestre que a nivell de mitjana anual.

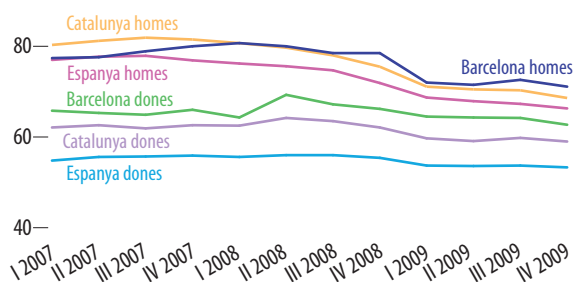
Entre el quart trimestre de 2008 i quart trimestre de 2009, la taxa d'ocupació ha baixat 5,4 punts a Barcelona, 5,1 punts a Catalunya i 3,9 punts a Espanya. Malgrat aquestes dades, Barcelona manté encara al desembre de 2009 una taxa d'ocupació (66,8) superior a la catalana (63,8) i a l'espanyola (59,9). Aquesta diferència és especialment important a la taxa d'ocupació femenina. Així, a Barcelona aquesta taxa és 3,7 punts superior a la taxa de Catalunya i 9,4 punts superior a la mitjana estatal, mentre que les diferències en el cas dels homes són de 2,5 i 4,8 punts, respectivament.

Taxa d'activitat per àmbits territorials

	Barcelona			Catalunya			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
2007									
1r trimestre	71,8	77,4	65,8	71,3	80,3	62,1	66,0	77,0	54,8
2n trimestre	71,6	77,6	65,3	72,1	81,2	62,6	66,8	77,7	55,6
3r trimestre	72,0	78,9	64,9	72,1	81,9	61,9	67,0	77,9	55,7
4t trimestre	72,9	80,0	66,0	72,2	81,5	62,6	66,5	76,9	55,9
2008									
1r trimestre	72,4	80,7	64,3	71,8	80,7	62,5	66,0	76,2	55,6
2n trimestre	74,7	80,0	69,3	72,1	79,7	64,2	65,9	75,6	56,0
3r trimestre	72,7	78,5	67,2	70,8	78,0	63,5	65,5	74,7	56,0
4t trimestre	72,2	78,5	66,2	68,9	75,5	62,1	63,8	71,9	55,4
2009									
1r trimestre	68,2	72,0	64,5	65,5	71,1	59,7	61,2	68,7	53,7
2n trimestre	67,9	71,5	64,3	64,9	70,5	59,1	60,8	67,9	53,6
3r trimestre	68,4	72,6	64,2	65,1	70,3	59,8	60,6	67,3	53,7
4t trimestre	66,8	71,1	62,7	63,8	68,6	59,0	59,9	66,3	53,3

Font: Elaboració pròpia amb dades del departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Evolució de la taxa d'activitat per àmbits territorials (dades trimestrals)

Tant a Barcelona com a Catalunya, Espanya i el conjunt de la UE 15 s'incrementa la taxa d'ocupació femenina dins l'any 2008, per a caure en tots els casos al 2009.

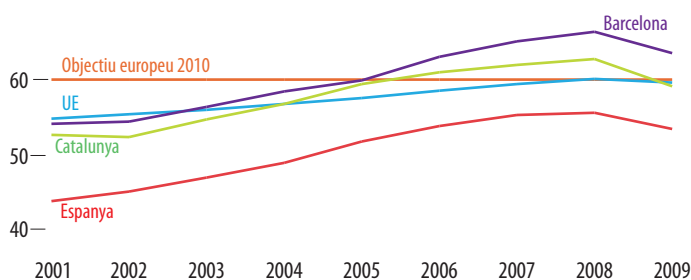
Taxa d'ocupació femenina per àmbits territorials. Mitjanes anuals

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Barcelona	54,3	54,6	56,6	58,7	60,2	63,4	65,5	66,8	63,9
Catalunya	52,8	52,5	54,9	57,0	59,7	61,3	62,3	63,1	59,4
Espanya	43,8	45,1	47,0	49,0	51,9	54,0	55,5	55,8	53,6
UE 15	55,0	55,6	56,2	57,0	57,8	58,8	59,7	60,4	59,9
Objectiu europeu 2010	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Font: Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona

Barcelona és l'àmbit amb la taxa d'ocupació femenina més elevada (63,9 com a mitjana per l'any 2009), quatre punts per sobre de la mitjana de la UE 15. És l'únic àmbit, dins dels analitzats, que encara compleix l'objectiu sobre taxa d'ocupació femenina de la cimera de Lisboa

Taxa d'ocupació femenina per àmbits territorials. Mitjanes anuals

Afiliació

La pèrdua d'afiliació que mostra la ciutat de Barcelona es manté al llarg dels darrers dos anys, ja que són, concretament, vuit trimestres amb taxes de variació interanual negatives. A la província de Barcelona, Catalunya i Espanya l'evolució és molt semblant, malgrat que les reduccions comencen un trimestre després. Els quatre àmbits tenen una evolució similar al llarg de l'any: una reducció interanual màxima al segon trimestre i mínima al quart.

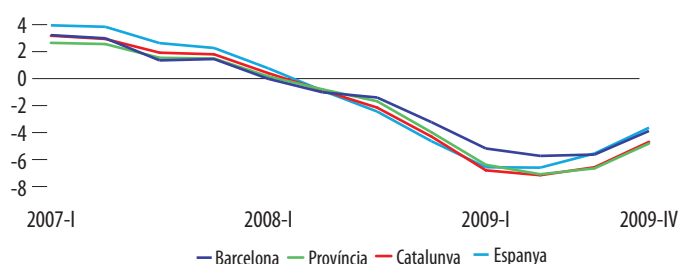
Evolució del nombre d'afiliats. Dades a darrer dia de trimestre

	Nombre d'afiliats				Variacions mateix període any anterior			
	Barcelona	Província	Catalunya	Espanya	Barcelona	Província	Catalunya	Espanya
Any 2006								
1r trim este	1.065.371	2.498.720	3.298.097	18.360.036				
2n trim este	1.075.702	2.518.206	3.360.132	18.642.858				
3r trim este	1.080.470	2.522.035	3.360.053	18.814.068				
4t trim este	1.082.986	2.526.280	3.338.604	18.770.259				
Any 2007								
1r trim este	1.099.626	2.564.828	3.403.062	19.085.110	3,22	2,65	3,18	3,95
2n trim este	1.107.879	2.582.668	3.458.835	19.358.772	2,99	2,56	2,94	3,84
3r trim este	1.095.080	2.560.927	3.424.527	19.307.990	1,35	1,54	1,92	2,63
4t trim este	1.098.720	2.564.016	3.398.642	19.195.755	1,45	1,49	1,80	2,27
Any 2008								
1r trim este	1.099.450	2.568.838	3.416.517	19.230.480	-0,02	0,16	0,40	0,76
2n trim este	1.096.631	2.561.953	3.428.567	19.184.842	-1,02	-0,80	-0,88	-0,90
3r trim este	1.079.764	2.517.823	3.351.065	18.837.302	-1,40	-1,68	-2,15	-2,44
4t trim este	1.063.252	2.462.060	3.252.560	18.305.613	-3,23	-3,98	-4,30	-4,64
Any 2009								
1r trim este	1.042.527	2.404.701	3.184.207	17.967.287	-5,18	-6,39	-6,80	-6,57
2n trim este	1.033.779	2.380.199	3.183.193	17.917.981	-5,73	-7,09	-7,16	-6,60
3r trim este	1.019.007	2.350.344	3.130.967	17.791.858	-5,63	-6,65	-6,57	-5,55
4t trim este	1.021.974	2.343.736	3.099.878	17.640.018	-3,88	-4,81	-4,69	-3,64

Font: Institut General de la Seguretat Social

Per altra banda, dels quatre trimestres de l'any 2009, Barcelona mostra una menor reducció interanual del nombre d'afiliats als tres primers trimestres, mentre que al quart Espanya baixa lleugerament menys (un -3,64%, per un -3,88% de Barcelona).

Evolució de les taxes interanuals de variació del nombre d'afiliats. Per àmbits

La reducció de l'afiliació que s'observa entre desembre de 2008 i desembre de 2009 a Barcelona, Catalunya i Espanya afecta pràcticament igual al règim general i al d'autònoms. Els afiliats al règim general cauen un 4% a Barcelona, un 4,2% a Espanya i un 4,9% a Catalunya, mentre que els autònoms presenten variacions negatives que van del 4,3% de Barcelona al 5% de Catalunya. En canvi, els règims especials presenten increments en tots tres casos, amb augments que van del 1,6% de Barcelona al 6,5% per al conjunt de l'Estat. Al desembre de 2009, els autònoms representen quasi el 18% dels afiliats a Espanya, un percentatge força similar al català, que és del 17,7%. A Barcelona, és força inferior: un 11,3%. En tots els casos, el seu pes baixa al llarg del 2009.

Tots els sectors econòmics pateixen baixades del nombre de treballadors afiliats al llarg de 2009. La construcció és el sector que té les majors reduccions d'afiliació als tres àmbits, amb taxes que van del -9,9% de Catalunya al -13,3% de Barcelona. Els serveis, per contra, són el sector que millor es comporta durant l'any 2009, amb reduccions inferiors al 3% en els tres àmbits. El sector serveis és el majoritari en els tres àmbits, incrementant el seu pes entre desembre de

2008 i desembre de 2009. Aquest percentatge va del 73,4% de Catalunya al 85,5% de Barcelona, on el pes dels serveis es situa onze punts per sobre de la mitjana estatal.

Afiliats a la Seguretat social. Per àmbits

Afiliació a desembre	Barcelona		Catalunya		Espanya	
	2009	Var. 2009/08	2009	Var. 2009/08	2009	Var. 2009/08
Per règims	1.021.974	-3,9%	3.099.878	-4,7%	17.640.018	-3,6%
Règim general	880.584	-4,0%	2.464.906	-4,9%	13.275.386	-4,2%
Autònoms	115.972	-4,3%	547.653	-5,0%	3.157.046	-4,6%
Règims especials	25.418	1,6%	87.319	3,3%	1.207.586	6,5%
Per sectors*	996.556	-4,0%	3.012.559	-4,9%	16.432.432	-4,3%
Agricultura	444	-4,3%	35.029	-20,9%	343.569	-15,1%
Indústria	91.220	-9,9%	498.252	-9,8%	2.299.316	-7,3%
Construcció	52.544	-13,3%	268.533	-9,9%	1.570.424	-12,2%
Serveis	852.348	-2,7%	2.210.745	-2,7%	12.219.123	-2,2%
Règim general nacionalitat**	1.899.951	-5,0%	2.464.906	-4,9%	13.275.386	-4,2%
Nacionals	1.676.777	-4,6%	2.160.262	-4,4%	12.100.320	-3,8%
Estrangers	223.174	-8,2%	304.644	-8,2%	1.175.066	-8,4%

Font: Elaboració pròpia I. (*) No inclou règims especials. (**) Dades provincials en el cas de Barcelona

El pes dels estrangers sobre el total d'afiliació es mou a desembre de 2009 entre el 8,9% del conjunt de l'Estat i el 12,4% del cas català. En tots els àmbits, la reducció d'afiliació és més intensa en el cas dels estrangers que entre els nacionals, ja que mentre les reduccions dels primers són sempre superiors al 8%, les baixades de l'afiliació dels espanyols no arriben al 5%.

Contractació

La contractació a Barcelona baixa l'any 2009 un 15%, menys que a Catalunya (-17,6%) i Espanya (-15,5%). Mentre que la contractació femenina presenta una reducció menor a la ciutat que a la resta d'àmbits, la masculina (-15,8%) es redueix més que a Catalunya (-18,7%) però menys que al conjunt estatal (-15,4%). Barcelona és l'àmbit on la contractació femenina té una major rellevància i l'únic on és majoritària: el 54,1% dels contractes formalitzats l'any 2009 van ser per a dones, set punts per sobre de la mitjana espanyola.

Als tres àmbits analitzats baixa més la contractació indefinida que la temporal. La primera presenta reduccions superiors al 31% en els tres casos, mentre que les reduccions del total de contractes temporals oscil·len entre el 11,6% de Barcelona i el 14,4% de Catalunya. El pes del contractes temporals sobre el total de contractes formalitzats anualment ha pujat, per tant, en tots tres àmbits. En aquest sentit, Barcelona presenta una taxa de temporalitat l'any 2009 del 87%, 3,6 punts inferior a la mitjana estatal però 0,6 punts superior a la taxa catalana.

Contractació per àmbits territorials

	Barcelona			Catalunya			Espanya		
	2008	2009	% var	2008	2009	% var	2008	2009	% var
Indefinits	144.588	98.147	-32,1	425.932	282.630	-33,6	1.902.605	1.312.414	-31,0
Homes	71.644	48.838	-31,8	220.208	146.016	-33,7	1.007.329	696.050	-30,9
Dones	72.944	49.309	-32,4	205.724	136.614	-33,6	895.276	616.364	-31,2
Temporals	744.766	658.132	-11,6	2.095.960	1.794.450	-14,4	14.698.632	12.709.423	-13,5
Homes	340.773	298.329	-12,5	1.070.288	903.020	-15,6	7.777.108	6.739.225	-13,3
Dones	403.993	359.803	-10,9	1.025.672	891.430	-13,1	6.921.524	5.970.198	-13,7
Total	889.354	756.279	-15,0	2.521.892	2.077.080	-17,6	16.601.237	14.021.837	-15,5
Homes	412.417	347.167	-15,8	1.290.496	1.049.036	-18,7	8.784.437	7.435.275	-15,4
Dones	476.937	409.112	-14,2	1.231.396	1.028.044	-16,5	7.816.800	6.586.562	-15,7

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Institut General de la Seguretat Social i el Departament de treball de la Generalitat de Catalunya

La taxa de temporalitat, entesa com el percentatge de contractes temporals sobre el total de contractes formalitzats anualment, ha mostrat una tendència similar en els darrers deu anys tant a Barcelona com a Catalunya i Espanya. En tots tres casos, hi ha un increment de la temporalitat en el període 2001-2004, any en que s'arriba al màxim del període analitzat (87,3% de temporalitat a Barcelona, 87,4% a Catalunya i 91,3% a Espanya). Posteriorment, assistim a una reducció de la temporalitat que arriba fins l'any 2007, exercici que ostenta la taxa de temporalitat mínima d'aquests

deu anys (82,9% a Barcelona, 83% a Catalunya i 88,5% a Espanya). Finalment, als últims dos anys torna a pujar la temporalitat, amb increments especialment elevats l'any 2009, que afecten més a Barcelona que als altres dos àmbits analitzats.

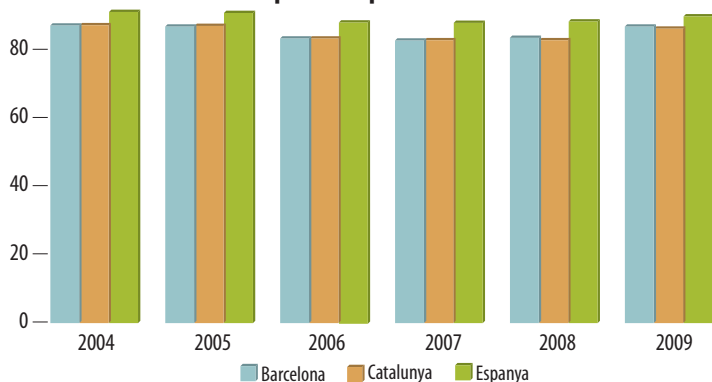
Evolució de la contractació per àmbits territorials. Per tipus de contracte

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Barcelona							
Indefinitos	92.194	106.188	115.529	150.217	156.412	144.588	98.147
Temporals	579.685	729.338	771.740	762.544	758.784	744.766	658.132
Total	671.879	835.526	887.269	912.761	915.196	889.354	756.279
Catalunya							
Indefinitos	273.405	317.610	341.822	472.770	485.787	425.932	282.630
Temporals	1.811.982	2.202.407	2.326.021	2.394.557	2.375.118	2.095.960	1.794.450
Total	2.085.387	2.520.017	2.667.843	2.867.327	2.860.905	2.521.892	2.077.080
Espanya							
Indefinitos	1.269.768	1.419.718	1.542.838	2.177.245	2.220.384	1.902.605	1.312.414
Temporals	13.398.295	14.931.066	15.622.127	16.349.527	16.401.724	14.698.632	12.709.423
Total	14.668.063	16.350.784	17.164.965	18.526.772	18.622.108	16.601.237	14.021.837

Font: Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Espanya manté al llarg dels darrers deu anys una taxa de temporalitat superior a la catalana i a la de la ciutat de Barcelona que, per la seva part, té la taxa menor dels tres àmbits fins l'any 2007. Al 2008 i 2009 Barcelona presenta una temporalitat superior a la mitjana catalana.

Evolució de la taxa de temporalitat per àmbits territorials

Si analitzem la contractació l'any 2009 segons el nivell d'estudis assolit per les persones que formalitzen els contractes, les dades mostren que el pes de les persones que tenen estudis universitaris a Barcelona quasi duplica la mitjana estatal, ja que mentre a Barcelona el 16,8% dels contractes són per a persones amb aquest nivell d'estudis, a Espanya el pes dels universitaris arriba només al 8,7%, i a Catalunya al 11,9%.

En sentit contrari, els contractes realitzats per persones que han estudiat fins a primària suposen a Barcelona el 11,1% del total, quasi dos punts menys que a Catalunya (13,9%) i 8,5 punts per sota la mitjana estatal (19,6%). Les persones que han realitzat estudis de formació professional, siguin mitjans o superiors, representen a Barcelona l'any 2009 un 14,4% del total de contractes, mentre que a Catalunya aquest percentatge baixa al 12,1% i a Espanya al 9,6%.

Evolució de la contractació per àmbits territorials. Per nivell d'estudis

Contractació anual	Barcelona		Catalunya		Espanya	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Total contractes	889.354	756.279	2.521.892	2.077.080	16.601.237	14.021.837
Fins a primària	104.188	83.699	373.366	288.850	3.145.248	2.754.987
Programes FP	91.933	78.031	211.695	176.678	1.018.127	865.316
Secundària general	513.161	436.115	1.574.768	1.288.052	10.442.196	8.712.661
Tècnics superiors	36.282	31.263	89.007	75.328	578.118	472.951
Universitaris, postsecundaris	143.790	127.171	273.056	248.172	1.417.548	1.215.922

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'Institut General de la Seguretat Social i el Departament de treball de la Generalitat de Catalunya

L'evolució de la contractació 2008-2009 mostra que mentre a Barcelona i Catalunya són els contractes formalitzats per persones amb estudis fins a primària els que més baixen (un 19,7% i un 22,6%, respectivament), a Espanya són els dels tècnics professionals superiors (que cauen el 18,2%).

Població aturada i taxa d'atur segons l'EPA

L'increment de l'atur l'any 2009, agafant com a referència les mitjanes anuals dels anys 2008 i 2009, està a Barcelona més de 18 punts per sobre de la mitjana espanyola (increments de 78,4 i 60,2%, respectivament), encara que una mica per sota de l'augment de l'atur a Catalunya (78,9%). Aquesta situació es deu, bàsicament, a l'important creixement de l'atur femení a la ciutat, proper al 80% en només un any, superior a la taxa de Catalunya (71,3%) i molt per sobre de l'increment mitjà estatal, que en el cas de l'atur femení és del 45,2%.

La situació és encara més preocupant si es prenen les dades a quart trimestre d'any. Així, mentre a Espanya i Catalunya els augments de l'atur de desembre de 2008 a desembre de 2009 són respectivament del 34,9 i 41,1%, taxes sensiblement inferiors a les seves mitjanes anuals, a Barcelona l'increment a quart trimestre és de 81,4%, un augment 46,5 punts superior a la mitjana estatal.

Si comparem aquestes dades amb les que s'obtenen segons l'atur registrat a les oficines dels serveis públics d'ocupació, que posteriorment analitzarem, es pot afirmar que mentre a nivell estatal i autonòmic, i fins i tot provincial, les xifres d'evolució de l'atur presenten diferències moderades, en el cas de Barcelona les taxes de variació de l'atur que s'obtenen segons l'EPA i segons els registres públics d'ocupació són ostensiblement diferents, amb uns increments en el primer cas molt per sobre dels que indiquen les xifres d'atur registrat. Aquesta situació es deu, bàsicament, al tamany de la mostra que l'EPA fa servir per a la ciutat, que condiciona els seus resultats. Considerem que s'hauria de modificar i ampliar aquesta mostra per tal de millorar els resultats de l'EPA per a Barcelona.

Evolució de la població aturada mitjana anual. Per sexe i edats

Població aturada	Barcelona			Catalunya		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Total. Milers	52,6	62,2	110,9	246,0	345,8	618,7
Per sexes						
Homes	28,5	33,7	59,7	119,1	194,9	360,2
Dones	24,1	28,5	51,1	126,9	150,9	258,5
Per edats						
16-19 anys	4,3	4,1	5,9	22,1	30,3	42,5
20-24 anys	5,0	8,7	15,9	30,9	48,7	91,2
25-54	36,4	43,6	78,9	170,5	243,2	437,3
> 54 anys	6,9	5,8	10,2	22,5	23,7	47,8
Població aturada	Espanya			Variació 08/09		
	2007	2008	2009	Barcelona	Catalunya	Espanya
Total. Milers	1.833,9	2.590,6	4.149,5	78,4%	78,9%	60,2%
Per sexes						
Homes	815,2	1.311,0	2.292,1	77,2%	84,8%	74,8%
Dones	1.018,7	1.279,6	1.857,5	79,7%	71,3%	45,2%
Per edats						
16-19 anys	157,4	211,1	249,1	42,4%	40,6%	18,0%
20-24 anys	285,4	381,9	592,4	83,8%	87,2%	55,1%
25-54	1.256,4	1.818,4	3.003,8	81,0%	79,8%	65,2%
> 54 anys	134,8	179,3	304,3	76,2%	102,0%	69,7%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Instituto Nacional de Estadística i el Departament de Treball

Per edats, les taxes d'increment mitjanes de Barcelona són superiors a les de Espanya en totes les franges d'edat. Per altra banda, estan per sobre de les de Catalunya en tots els grups exceptuant el col·lectiu de 20-24 anys. Aquesta situació és reflexa en l'evolució de la taxa d'atur. Malgrat que a desembre de 2009 Barcelona es manté com l'àmbit territorial analitzat amb la taxa d'atur més baixa (un 15,4%, mentre que a Catalunya és el 17,0% i a Espanya el 18,9%), les diferències s'han anat reduint al llarg de l'any. Al quart trimestre de 2008, la taxa d'atur de Barcelona estava 3,5 punts per sota de la mitjana catalana i 5,6 punts de l'estatal. Un any després, les diferències són notablement inferiors: 1,7 punts respecte a Catalunya i 3,5 punts respecte al conjunt d'Espanya.

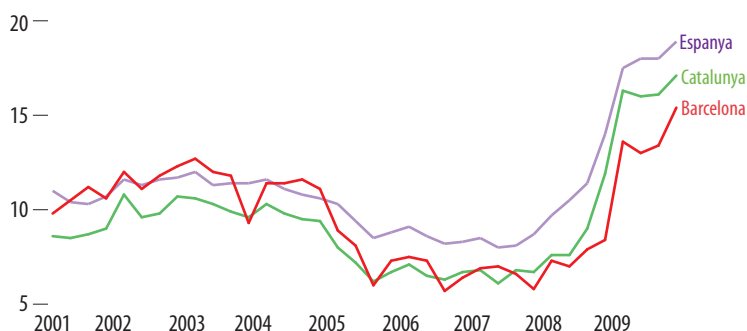
Evolució de la taxa d'atur 2007-2009 segons l'EPA. Per trimestres

	Barcelona			Catalunya			Espanya		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
2007									
1r trimestre	6,9	6,7	7,2	6,8	5,6	8,3	8,5	6,4	11,4
2n trimestre	7,0	7,2	6,7	6,1	5,5	7,0	8,0	6,1	10,5
3r trimestre	6,6	6,3	7,0	6,8	5,7	8,2	8,1	6,3	10,6
4t trimestre	5,8	5,7	6,0	6,7	5,6	8,0	8,7	6,9	11,1
2008									
1r trimestre	7,3	6,8	8,0	7,6	6,8	8,8	9,7	7,9	12,0
2n trimestre	7,0	7,4	6,5	7,6	7,7	7,5	10,5	9,1	12,3
3r trimestre	7,9	8,8	6,8	9,0	9,6	8,3	11,4	10,4	12,7
4t trimestre	8,4	7,8	9,1	11,9	12,3	11,5	14,0	13,0	15,2
2009									
1r trimestre	13,6	13,4	13,7	16,3	17,1	15,3	17,5	17,0	18,1
2n trimestre	13,0	14,2	11,6	16,0	16,9	14,7	18,0	17,7	18,4
3r trimestre	13,4	13,2	13,7	16,1	16,6	15,4	18,0	17,9	18,3
4t trimestre	15,4	16,1	14,7	17,1	18,3	15,7	18,9	18,7	19,2

Font: Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Les dades trimestrals dels anys 2001-2009 indiquen que als tres àmbits la taxa d'atur presenten una tendència a la baixa fins l'any 2005, es manté als dos anys següents, per pujar amb gran intensitat l'any 2008 i amb menys força l'any 2009. Barcelona, que es manté normalment amb una taxa d'atur superior a la catalana i propera a la mitjana estatal fins l'any 2004, presenta des de l'any 2005 al 2009 una taxa d'atur inferior a la taxa catalana i espanyola.

Evolució de la taxa d'atur 2001-2009 segons l'EPA

La taxa d'atur femenina és inferior a la masculina tant a Barcelona com a Catalunya, mentre que a Espanya les dones presenten una taxa d'atur mig punt superior a la taxa masculina i molt per sobre de les que presenten Barcelona i Catalunya: mentre a Espanya la taxa d'atur femenina és del 19,2%, a Catalunya baixa al 15,7% i a Barcelona és encara inferior: un 14,7%.

Població aturada i taxa d'atur segons atur registrat

A desembre de 2009, l'increment interanual de l'atur registrat a Barcelona, segons dades del Servei d'Ocupació de Catalunya, és superior al de la província, Catalunya i Espanya. Així, mentre a Barcelona l'atur registrat puja un 36% al desembre, a nivell provincial l'increment és de 33,1%, a Catalunya augmenta un 32,7% i per al conjunt estatal la taxa interanual creix un 25,4%.

Una anàlisi comparativa amb les dades d'atur de l'EPA indica que si bé ambdues fonts coincideixen en mostrar un creixement de l'atur a Barcelona superior al existent a Catalunya i Espanya, les taxes de variació són força diferents, especialment a la ciutat. En concret, les dades de l'EPA per a Espanya i Catalunya indiquen uns increments de l'atur de desembre a desembre del 34,9 i el 41,1%, respectivament, xifres que superen les taxes obtingudes a partir de l'atur registrat, però amb diferències que no superen mai el deu punts.

En canvi, a Barcelona la situació és molt diferent, ja que mentre l'EPA fixa l'increment de l'atur en un 81,4%, la variació segons el registre del SOC és de només el 36%: una diferència superior als 45 punts.

Evolució de l'atur registrat. Per mesos

Barcelona					Província			
	2008	2009	% variació 2007-2008	% variació 2008-2009	2008	2009	% variació 2007-2008	% variació 2008-2009
Gener	54.804	80.207	3,08	46,35	213.838	338.971	6,96	58,52
Febrer	56.340	84.278	6,72	49,59	220.193	357.229	11,35	62,23
Març	56.867	88.206	7,54	55,11	222.832	373.364	12,84	67,55
Abril	57.687	89.865	11,76	55,78	228.638	380.650	17,60	66,49
Maig	58.629	89.941	15,66	53,41	233.579	381.415	21,50	63,29
Juny	59.374	87.917	16,95	48,07	238.719	371.206	23,22	55,50
Juliol	61.404	90.563	16,72	47,49	247.219	378.667	22,08	53,17
Agost	64.368	94.853	18,52	47,36	262.131	396.592	24,45	51,30
Setembre	65.356	96.250	25,09	47,27	268.491	402.123	33,22	49,77
Octubre	68.344	97.722	32,99	42,99	283.815	408.478	42,95	43,92
Novembre	71.510	99.798	41,53	39,56	300.795	415.635	52,53	38,18
Desembre	74.304	101.069	45,00	36,02	315.457	419.988	56,48	33,14

Catalunya					Espanya			
	2008	2009	% variació 2007-2008	% variació 2008-2009	2008	2009	% variació 2007-2008	% variació 2008-2009
Gener	282.897	455.757	8,25	61,10	2.261.925	3.327.801	8,62	47,12
Febrer	290.912	479.487	12,94	64,82	2.315.331	3.481.859	11,57	50,38
Març	291.640	498.352	14,49	70,88	2.300.975	3.605.402	11,73	56,69
Abril	299.387	505.262	20,40	68,77	2.338.517	3.644.880	15,59	55,86
Maig	305.247	505.041	24,69	65,45	2.353.575	3.620.139	19,28	53,81
Juny	311.422	488.247	26,86	56,78	2.390.424	3.564.889	21,60	49,13
Juliol	321.964	495.911	25,98	54,03	2.426.961	3.544.095	23,17	46,03
Agost	342.082	519.129	27,89	51,76	2.530.001	3.629.080	24,74	43,44
Setembre	354.215	531.352	37,17	50,01	2.625.368	3.709.447	30,14	41,29
Octubre	377.999	543.603	46,50	43,81	2.818.026	3.808.353	37,56	35,14
Novembre	402.836	555.405	55,43	37,87	2.989.269	3.868.946	42,72	29,43
Desembre	423.232	561.761	59,24	32,73	3.128.963	3.923.603	46,93	25,40

Font: Departament de Treball. Generalitat de Catalunya. Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE)

L'atur masculí creix de desembre de 2008 a desembre de 2009 un 40% a Barcelona, quasi quatre punts més que a Catalunya (36,3%) i més de dotze punts per sobre de la mitjana espanyola (27,7%). L'atur femení presenta una evolució similar, amb un diferencial respecte a Catalunya de 2,9 punts i en relació a la mitjana estatal de 8,6 punts. Per edats, assenyalar que l'atur creix de desembre a desembre més a Barcelona que a Espanya en tots els grups d'edat, amb una diferència especialment important en el grup de 25 a 44 anys, concretament de 13,5 punts (increment de 40,8% a Barcelona i de 27,3% a Espanya). La situació és similar respecte a Catalunya, malgrat que en aquest cas hi ha una excepció: la taxa d'atur del col·lectiu major de 44 anys per a Catalunya és superior a la taxa de la ciutat.

Principals variables de l'atur registrat per àmbits territorials. Dades a desembre

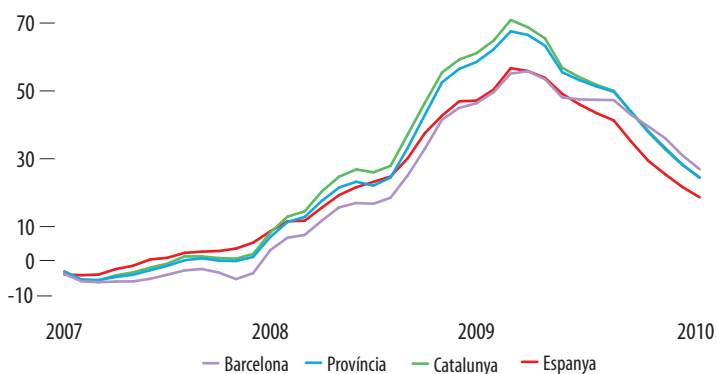
	Barcelona			Catalunya			Espanya		
	2008	2009	% v ar. 08/09	2008	2009	% v ar. 08/09	2008	2009	% var. 08/09
Total. Milers	74.304	101.069	36,0%	423.232	561.761	32,7%	3.128.963	3.923.603	25,4%
Per sexes									
Homes	38.297	53.634	40,0%	222.630	303.377	36,3%	1.576.467	2.012.536	27,7%
Dones	36.007	47.435	31,7%	200.602	258.384	28,8%	1.552.496	1.911.067	23,1%
Per edats									
16-24 anys	5.847	7.417	26,9%	44.299	54.421	22,8%	385.130	446.769	16,0%
25-44 anys	39.534	55.677	40,8%	228.895	307.716	34,4%	1.694.186	2.156.220	27,3%
Més de 45 anys	28.923	37.975	31,3%	150.038	199.624	33,0%	1.049.647	1.320.614	25,8%
Per sector econòmic									
Agricultura	445	311	-30,1%	6.673	7.371	10,5%	101.338	106.133	4,7%
Indústria	9.738	11.992	23,1%	86.362	104.448	20,9%	399.872	508.802	27,2%
Construcció	6.845	12.365	80,6%	65.355	101.571	55,4%	590.730	781.724	32,3%
Serveis	53.873	72.314	34,2%	247.076	323.675	31,0%	1.776.050	2.241.065	26,2%
Sense ocupació anterior	3.403	4.087	20,1%	17.766	24.696	39,0%	260.973	285.879	9,5%

Font: Elaboració pròpia a partir de dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya i del Instituto Nacional de Estadística.

Per sectors, la comparació de l'evolució la llarg de l'any 2009 de l'atur registrat a Barcelona i a la resta d'àmbits és força heterogènia. La principal conclusió és que Barcelona presenta increments interanuals superiors a Catalunya i Espanya en la construcció i els serveis. Són precisament els serveis el sector que més atur registrat acumula a desembre de 2009, malgrat que amb una diferència rellevant: mentre que a Barcelona el 71,5% dels aturats pertany als serveis, a Catalunya i Espanya aquest percentatge no arriba al 58%.

L'evolució de la taxa mensual de variació interanual als darrers dos anys manté unes pautes similars als quatre àmbits territorials analitzats, Barcelona, província, Catalunya i Espanya, malgrat que amb certes diferències. Al llarg de l'any 2007 l'atur presenta taxes negatives de creixement en tots els àmbits durant el primer semestre. Al llarg del segon semestre primer Espanya i després Catalunya i la província de Barcelona comencen a tenir variacions interanuals positives de l'atur, mentre que a la ciutat aquesta situació no es produeix fins al gener de l'any 2008. Durant aquest any 2008, i fins a març-abril de l'any 2009, en tots quatre àmbits s'observa un creixement continu de les taxes interanuals de variació de l'atur, particularment intens en el cas de la província de Barcelona i Catalunya. A partir d'aquest moment es produeix una reducció del ritme de creixement de l'atur, molt important a Espanya i, amb menor força a Catalunya i la província. Barcelona, malgrat que també mostra un alentiment del ritme d'increment de l'atur, aquest és menys intens que a la resta d'àmbits.

Evolució mensual de la taxa de variació interanual de l'atur registrat 2007-2009

L'increment interanual a desembre de l'atur registrat a la ciutat, la província i Barcelona és, com hem vist, superior a la mitjana estatal. De fet, entre les comunitats autònomes només la Comunitat Valenciana i Múrcia, amb uns increments de 33,5 i 34,4%, respectivament, presenten augments de l'atur superiors a Catalunya. Entre les províncies, tenen taxes superiors a la de Barcelona les de València (34,2%), Lleida (37,5%), Guadalajara (39,9%) i Castelló (46,7%). En l'extrem contrari estan Melilla, Ceuta i Extremadura, que presenten increments inferiors al 16%.

La taxa mensual d'atur registrat a Barcelona es manté per sota de la mitjana estatal i la taxa de Catalunya al llarg dels dos darrers anys. A desembre de 2009 la taxa d'atur a Barcelona és de 11,3, a Catalunya puja a 14,9 i a Espanya arriba al 17,1. En tots els casos es tracta dels valors més alts dels darrers anys. Quant a la diferència entre Barcelona i la mitjana espanyola, a desembre de 2008 el diferencial era de 4,5 punts, mentre que a desembre de 2009 és de 4,6 punts.

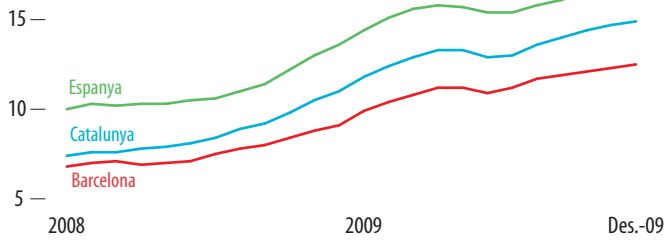
Evolució mensual de la taxa d'atur registrat

	2008			2009		
	Barcelona	Catalunya	Espanya	Barcelona	Catalunya	Espanya
Gener	6,8	7,4	10,0	9,9	11,8	14,4
Febrer	7,0	7,6	10,3	10,4	12,4	15,1
Març	7,1	7,6	10,2	10,8	12,9	15,6
Abril	6,9	7,8	10,3	11,2	13,3	15,8
Maig	7,0	7,9	10,3	11,2	13,3	15,7
Juny	7,1	8,1	10,5	10,9	12,9	15,4
Juliol	7,5	8,4	10,6	11,2	13,0	15,4
Agost	7,8	8,9	11,0	11,7	13,6	15,8
Setembre	8,0	9,2	11,4	11,9	14,0	16,1
Octubre	8,4	9,8	12,2	12,1	14,4	16,6
Novembre	8,8	10,5	13,0	12,3	14,7	16,8
Desembre	9,1	11,0	13,6	12,5	14,9	17,1
Mitjana anual	7,6	8,7	11,1	11,3	13,4	15,8

Font: Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona

Al llarg dels darrers dos anys, el diferencial entre la taxa d'atur de Barcelona i Espanya es va incrementar al llarg de l'any 2008 per a mantenir-se força estable l'any 2009. Respecte a Catalunya, el diferencial ha anat augmentant al llarg del període: si a gener de 2008 era de 0,6 punts, a desembre de 2009 és de 2,4 punts.

Evolució mensual de la taxa d'atur registrat 2008-2009

2.6. Prestacions per desocupació

A partir de l'any 2009, el Servicio Público de Empleo Estatal no elabora les dades de nombre de rebuts i import de les prestacions desagregats per municipis i, per tant, només es pot donar aquestes dades a nivell provincial i sense poder comparar amb les dades de l'any 2008 per a la ciutat.

L'import total de les prestacions per desocupació que el SPEE va pagar a la província de Barcelona al llarg de 2009 va ser de 3.137,8 milions d'euros, un 60,5% més que l'any 2008. El nombre de beneficiaris va ser de 348.082 i el de rebuts 4.505.330, amb increments respecte l'any anterior d'un 37,1 i un 57,2%, respectivament. Aquests forts increments són deguts, bàsicament, a l'augment de les prestacions no contributives (subsidiis i RAI), que de desembre de 2008 a desembre de 2009 creixen un 120% en nombre de beneficiaris i un 86% en l'import íntegre pagat.

Prestacions del Servicio Público de Empleo Estatal a la província de Barcelona

	Desembre 2007	Desembre 2008	Desembre 2009	Vvar. 2007-08	Var. 2008-09
Total	2.232.410	2.866.162	4.505.330	28,4%	57,2%
Nombre rebuts					
Contributives	1.739.382	2.274.769	3.418.819	30,8%	50,3%
No contributives	492.248	590.666	1.082.690	20,0%	83,3%
Altres	780	727	3.821	-6,8%	425,6%
Total	162.718	253.919	348.082	56,0%	37,1%
Nombre beneficiaris					
Contributives	122.021	197.941	224.472	62,2%	13,4%
No contributives	40.697	55.978	123.610	37,5%	120,8%
Total	1.444,5	1.955,0	3.137,83	35,3%	60,5%
Import íntegre (milions euros)					
Contributives	1.257,9	1.722,4	2.705,4	36,9%	57,1%
No contributives	185,9	231,8	431,82	24,7%	86,3%
Altres	0,75	0,70	0,60	-8,2%	-14,5%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servicio Público de Empleo Estatal

Nota: les prestacions contributives inclouen l'atur LPD (Llei de protecció a la desocupació) i l'atur agrícola. En ambdós casos corresponen a persones que han contribuït prèviament i que han estat contractades. Les prestacions no contributives inclouen el subsidi d'atur, el subsidi agrícola i la renda activa d'inserció (RAI). Es tracta de prestacions a determinats col·lectius que no han cotitzat o que tenen un nivell de cotització baix i que, atès el nivell de renda, edat o situació familiar, són candidats a una ajuda pública. L'apartat d'altres inclou, bàsicament, les prestacions d'exportats, que són prestacions d'atur que l'INEM paga per delegació d'altres països de la UE a persones que han traslladat la seva prestació al nostre país.

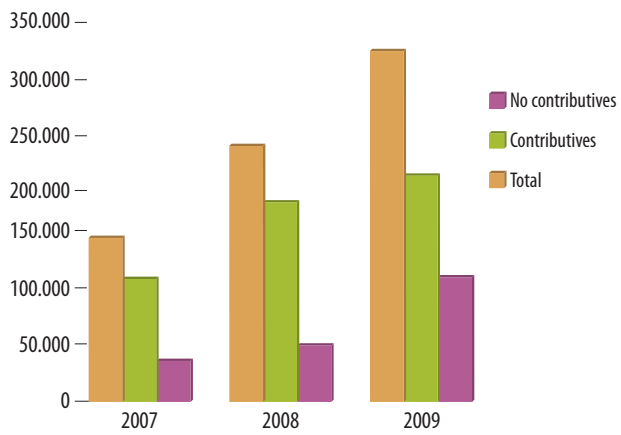
Per la seva part, les dades de beneficiaris de prestacions a la ciutat de Barcelona (les úniques disponibles a nivell de municipi) indiquen que el nombre de beneficiaris s'ha incrementat en un 40%. El 33% d'aquestes beneficiaris són per prestacions no contributives, col·lectiu que ha crescut un 115% en només un any. També s'ha incrementat força el pes dels estrangers sobre el total de beneficiaris (dotze punts des de desembre de 2008). A desembre de 2009, el 24% dels beneficiaris de prestacions a la província de Barcelona estan domiciliats a la ciutat de Barcelona.

Beneficiaris de prestacions del Servicio Público de Empleo Estatal a Barcelona

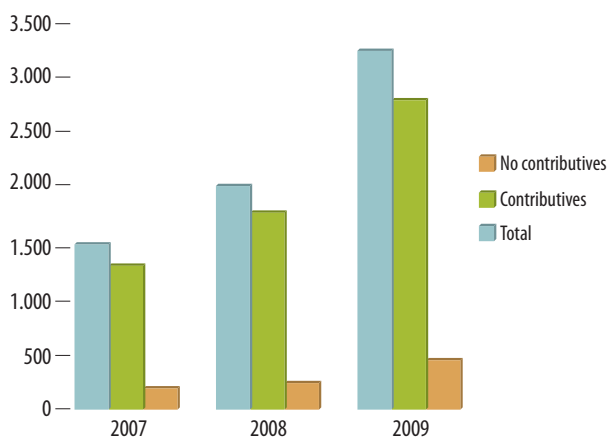
	Desembre 2008	Desembre 2009	Variació 2008-09
Total beneficiaris	59.900	83.702	39,7%
Per nacionalitat			
Espanyols	47.192	63.634	34,8%
% s/ Total	78,8%	76,0%	
Estrangers	12.708	20.068	57,9%
% s/ Total	21,2%	24,0%	
Per tipus de prestació			
Contributives	47.040	56.000	19,0%
% s/ Total	78,5%	66,9%	
No contributives	12.860	27.702	115,4%
% s/ Total	21,5%	33,1%	
% estrangers/ Total	21,2%	31,5%	
% Barcelona/ província	23,6%	24,0%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Servicio Público de Empleo Estatal

Evolució del nombre de beneficiaris de prestacions a la província de Barcelona

Import íntegre de les prestacions a la província de Barcelona (milions d'euros)

2.7. Expedients de regulació d'ocupació

El total d'expedients de regulació d'ocupació que es van tramitar a la ciutat de Barcelona l'any 2009 va ser de 812, un 283% més que l'any anterior, que, per la seva part, ja va tenir un increment de 44% respecte l'any 2007. De totes les categories d'expedients destaca, pel seu increment, la d'expedients de suspensió d'ocupació, que pugen un 1408% en només un any, passant de 25 l'any 2008 a 377 un any després. Es tracta de la categoria més nombrosa l'any 2009, superant als expedients de rescissió, els majoritaris els dos anys anteriors. L'augment dels expedients de regulació és encara més elevat en el cas de Catalunya, que presenta increments del 81% l'any 2008 i de 359% l'any 2009. Això ha fet que el pes de la ciutat sobre el total català hagi baixat de 28% l'any 2007 al 18,7% l'any 2009.

Tant en el cas català com al de Barcelona, és l'apartat dels expedients desistits el que més puja, amb increments superiors al 400%, seguit del capítol dels expedients autoritzats, que pugen un 276% a Barcelona i un 362% a Catalunya.

Expedients de regulació d'ocupació a Barcelona i Catalunya

Expedients	2007	2008	2009	Var. 2007-08	Var. 2008-09
Barcelona	147	212	812	44,2%	283,0%
Autoritzats	133	194	729	45,9%	275,8%
Rescissió	113	158	237	39,8%	50,0%
Suspensió	17	25	377	47,1%	1408,0%
Reducció	3	11	115	266,7%	945,5%
No Autoritzats	5	5	17	0,0%	240,0%
Desistits	9	13	66	44,4%	407,7%
Catalunya	521	944	4.331	81,2%	358,8%
Autoritzats	468	861	3.981	84,0%	362,4%
Rescissió	352	511	841	45,2%	64,6%
Suspensió	108	293	2.573	171,3%	778,2%
Reducció	8	57	567	612,5%	894,7%
No Autoritzats	10	30	82	200,0%	173,3%
Desistits	43	53	268	23,3%	405,7%
% Barcelona/Catalunya	28,2%	22,5%	18,7%		

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

A Barcelona, la majoria dels expedients de regulació d'ocupació realitzats l'any 2009 corresponen el sector serveis (un 58,3%), seguit per la indústria (34% del total). A Catalunya, en canvi, és la indústria qui pateix amb més intensitat la regulació d'ocupació: un 57,3% del total d'expedients afecten el sector industrial l'any 2009.

Expedients de regulació d'ocupació. Per sectors econòmics

	2007 Nombre	% sobre total	2008 Nombre	% sobre total	2009 Nombre	% sobre total	Var. 2007-08	Var. 2008-09
Barcelona	147		212		812		44,2%	283,0%
Agricultura	1	0,7%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Indústria	35	23,8%	72	34,0%	276	34,0%	105,7%	283,3%
Construcció	3	2,0%	25	11,8%	63	7,8%	733,3%	152,0%
Serveis	108	73,5%	115	54,2%	473	58,3%	6,5%	311,3%
Catalunya	521		944		4.331		81,2%	358,8%
Agricultura	21	4,0%	16	1,7%	14	0,3%	-23,8%	-12,5%
Indústria	232	44,5%	539	57,1%	2.483	57,3%	132,3%	360,7%
Construcció	16	3,1%	104	11,0%	374	8,6%	550,0%	259,6%
Serveis	252	48,4%	285	30,2%	1.460	33,7%	13,1%	412,3%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Les dades de treballadors afectats pels expedients de regulació d'ocupació també mostren importants increments. A Barcelona el nombre de treballadors afectats puja un 290% l'any 2008 i un 231% l'any 2009. Si comptem el període 2007-2009, és el sector industrial qui més pateix la pèrdua d'ocupació, passant de 937 treballadors afectats l'any 2007 a 17.539 l'any 2009. L'any 2009, però, són el sector amb un major creixement del nombre de treballadors afectats (un 283%), seguit de la construcció (224%). La indústria manté, això sí, el primer lloc l'any 2009 quant al seu pes sobre

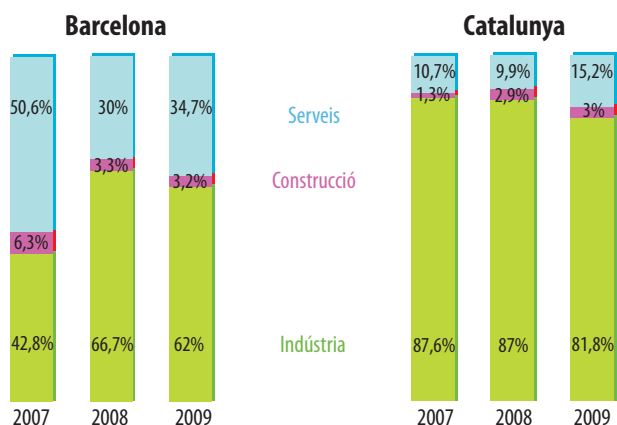
el total de treballadors afectats, ja que el 62% pertany al sector industrial. A Catalunya l'evolució de l'any 2009 és la mateixa que a Barcelona, però amb taxes d'increment superiors a les de la ciutat: un 240% a nivell global i un 421% d'augment en el cas dels serveis, el sector amb el major increment l'any 2009.

Treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació. Per sectors i sexe

	2007		2008		2009		Var. 2007-08	Var. 2008-09
	Nombre	% sobre total	Nombre	% sobre total	Nombre	% sobre total		
Per sectors								
Barcelona	2.190		8.542		28.272		290,0%	231,0%
Agricultura	8	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Indústria	937	42,8%	5.701	66,7%	17.539	62,0%	508,4%	207,6%
Construcció	137	6,3%	281	3,3%	913	3,2%	105,1%	224,9%
Serveis	1.108	50,6%	2.560	30,0%	9.820	34,7%	131,0%	283,6%
Catalunya	22.628		44.083		149.721		94,8%	239,6%
Agricultura	84	0,4%	85	0,2%	81	0,1%	1,2%	-4,7%
Indústria	19.831	87,6%	38.362	87,0%	122.443	81,8%	93,4%	219,2%
Construcció	287	1,3%	1.278	2,9%	4.459	3,0%	345,3%	248,9%
Serveis	2.426	10,7%	4.358	9,9%	22.738	15,2%	79,6%	421,8%
Per sexe								
Barcelona	2.190		8.542		28.272		290,0%	231,0%
Homes	1.479	67,5%	6.862	80,3%	22.114	78,2%	364,0%	222,3%
Dones	711	32,5%	1.680	19,7%	6.158	21,8%	136,3%	266,5%
Catalunya	22.628		44.083		149.721		94,8%	239,6%
Homes	17.500	77,3%	33.141	75,2%	112.101	74,9%	89,4%	238,3%
Dones	5.128	22,7%	10.942	24,8%	37.620	25,1%	113,4%	243,8%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

A Catalunya també és la indústria, amb molta diferència, el sector amb més pes sobre el total de treballadors afectats: l'any 2009 quasi el 82% del total estan a la indústria.

Els expedients de regulació d'ocupació afecten, tant a Barcelona com a Catalunya, més als homes que a les dones. L'any 2009, el 78,2% dels treballadors afectats a Barcelona, i el 74,9% a Catalunya, eren homes.

Per altra banda, a Barcelona i a Catalunya, els expedients de suspensió d'ocupació autoritzats són els que afecten a més treballadors l'any 2009, el 73% del total en el cas de la ciutat i el 80% en el conjunt de Catalunya, quan només fa dos anys, l'any 2007, afectaven al 12,7% dels treballadors a Barcelona i el 5,9% a Catalunya.

Treballadors afectats per expedients de regulació d'ocupació

	2007 Nombre	% sobre total	2008 Nombre	% sobre total	2009 Nombre	% sobre total	Var. 2007-08	Var. 2008-09
Barcelona	2.190		8.542		28.272		290,0%	231,0%
Autoritzats	2.053	93,7%	7.724	90,4%	26.330	93,1%	276,2%	240,9%
<i>Rescissió</i>	1.770	80,8%	3.403	39,8%	4.996	17,7%	92,3%	46,8%
<i>Suspensió</i>	278	12,7%	4.235	49,6%	20.666	73,1%	1423,4%	388,0%
<i>Reducció</i>	5	0,2%	86	1,0%	668	2,4%	1620,0%	676,7%
No Autoritzats	46	2,1%	210	2,5%	193	0,7%	356,5%	-8,1%
Desistits	91	4,2%	608	7,1%	1.749	6,2%	568,1%	187,7%
Catalunya	22.628		44.083		149.721		94,8%	239,6%
Autoritzats	7.728	34,2%	30.223	68,6%	142.357	95,1%	291,1%	371,0%
<i>Rescissió</i>	6.324	27,9%	9.688	22,0%	16.918	11,3%	53,2%	74,6%
<i>Suspensió</i>	1.344	5,9%	19.640	44,6%	120.030	80,2%	1361,3%	511,2%
<i>Reducció</i>	60	0,3%	895	2,0%	5.409	3,6%	1391,7%	504,4%
No Autoritzats	188	0,8%	9.192	20,9%	1.496	1,0%	4789,4%	-83,7%
Desistits	14.712	65,0%	4.668	10,6%	5.868	3,9%	-68,3%	25,7%
% Barcelona/Catalunya	9,7%	19,4%	18,9%					

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

2.8. Salut laboral

Agència de Salut Pública de Barcelona

Lesions per accident de treball

A Barcelona, l'any 2009 s'han produït 36.160 lesions per accident de treball (LAT) amb baixa, 358 de les quals han estat greus i 34 mortals. Respecte a l'any anterior hi ha hagut un descens del 15% en el total i d'un 14% en les greus, mentre que se n'han produït tres més de mortals (augment del 9,7%). El 61,5% dels accidentats han estat homes, que també han patit les lesions més greus (el 79,1% de les greus i el 82,4% de les mortals). Al voltant del 70% han ocorregut en persones amb ocupacions manuals i els grups més afectats han estat, entre els homes, els treballadors qualificats de la indústria i la construcció, seguits pel grup de treballadors no qualificats, i entre les dones les treballadores de serveis i comerç seguides de les no qualificades.

Més d'un 40% de les LAT greus i mortals han estat in itinere (45,8% i 41,2%, respectivament), mentre que una tercera part de les mortals han estat de tipus no traumàtic. Les lesions més estretament relacionades amb les condicions del lloc de treball (les traumàtiques en jornada laboral) han suposat el 42,2% les LAT greus i poc més d'una quarta part de les mortals (26,5%). Des de l'any 2000 s'observa una disminució important de les lesions greus (vegeu la), mentre que les mortals es van mantenir força estables fins a 2003 i posteriorment també han anat disminuint fins a 2007 (amb l'excepció de l'any 2006), amb un lleuger increment en els dos darrers anys. En comparar la magnitud de les LAT ocorregudes a Barcelona amb les de la resta de Catalunya, s'observa una incidència més reduïda a Barcelona en les produïdes durant la jornada laboral i similar en el cas de les esdeingudes in itinere.

Evolució de les lesions per accident de treball greus i mortals segons la gravetat

Font: Registre d'accidents de treball del Departament de Treball. Generalitat de Catalunya.

Malalties professionals

L'any 2006 (últimes dades disponibles), a Barcelona es van notificar 617 malalties professionals (MP) amb baixa que van afectar proporcions similars de dones i homes. La majoria van ser per fatiga de les beines tendinoses (80,8% en homes i 70,9% en dones), seguides de les produïdes per paràlisi dels nervis deguda a pressió (5,8% en homes i 17,9% en dones). La majoria de les MP declarades afectaven població ocupada en feines manuals i les ocupacions més freqüents van ser, entre les dones, les treballadores no qualificades seguides de les de serveis i comerç i, entre els homes, els treballadors qualificats de la indústria i la construcció seguits pels operadors d'instal·lacions i maquinària.

El nombre i la incidència de les malalties professionals ha experimentat una tendència decreixent des de l'any 2001, especialment marcada el 2006. En comparació amb la resta de regions sanitàries de Catalunya, la incidència d'MP és significativament més baixa a Barcelona.

Malalties relacionades amb el treball

Dels 511 casos notifikats el 2009 a la Unitat de Salut Laboral (USL) de Barcelona (a Catalunya, els trastorns de salut relacionats amb el treball que s'atenen als centres d'atenció primària són notifikats voluntàriament pels professionals sanitaris a les USL), gairebé dues terceres parts s'han produït en dones (65,2%). Entre els homes han estat més freqüents en les ocupacions manuals. L'ocupació més freqüent entre les dones ha estat la de professional de suport, seguida de les treballadores de serveis i comerç i, entre els homes, els treballadors qualificats de la indústria i la

construcció seguits dels treballadors no qualificats. Entre 2001 i 2009, els casos notificats han passat de 48 (cal tenir en compte que en els primers anys el sistema estava parcialment implantat) a 511, i els problemes de salut de tipus ansios depressiu han estat els més notificats en els darrers anys (enguany han constituït el 70%), seguits pels trastorns musculoesquelètics (el 18% el 2009). A diferència de la resta de Catalunya, la patologia ansiosa depressiva és la més notificada a aquest sistema.

Evolució de les malalties relacionades amb el treball segons diagnòstic i sexe. Percentatges i nombre total de casos

	2004		2005		2006		2007		2008		2009	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Total (N)	89	103	108	214	144	258	151	266	206	319	178	333
M. del sistema musculoesquelètic (%)	12,4	7,9	15,7	18,2	22,2	16,3	20,5	20,9	25,7	18,8	20,8	16,2
M. del sistema respiratori (%)	2,2	5,0	3,7	2,8	4,9	1,9	2,0	3,0	3,4	2,2	1,7	1,8
Trastorns mentals, comportament (%)	71,9	78,2	66,7	72,4	63,9	70,5	66,9	63,1	58,7	66,8	62,4	73,9
M. del sistema nerviós (%)	2,2	2,0	0,9	1,9	0,7	3,5	2,0	3,4	3,4	2,2	2,2	1,2
Traumatismes i emmetzinaments (%)	4,5	2,0	10,2	1,4	3,5	1,9	2,6	2,7	2,4	3,1	3,9	1,5
Altres (%)	6,7	5,0	2,8	3,3	4,9	5,8	6,0	6,8	6,3	6,9	9,0	5,4

Font: Registre de malalties relacionades amb el treball. Unitat de Salut Laboral de Barcelona. Agència de Salut Pública de Barcelona.

Annex capítol II

2.1. Població activa i inactiva. Dades EPA

Evolució de les principals variables de Població activa a Barcelona. Per trimestres

	2008				2009				Var. IV trim 08/09
	I	I	III	IV	I	II	III	IV	
Població activa. Milers	801,9	835,4	820,5	814,8	813,4	803,6	811,8	810,4	-0,5%
Sexe									
Homes	440,8	452,6	440,5	429,1	421,9	424,8	423,8	425,8	-0,8%
% s/ Total	55,0%	54,2%	53,7%	52,7%	51,9%	52,9%	52,2%	52,5%	
Dones	361,1	382,8	380,0	385,7	391,5	378,8	388,0	384,6	-0,3%
% s/ Total	45,0%	45,8%	46,3%	47,3%	48,1%	47,1%	47,8%	47,5%	
Edat									
16-19 anys	7,6	10,5	14,0	11,3	8,3	10,6	15,5	10,1	-10,6%
% s/ Total	0,9%	1,3%	1,7%	1,4%	1,0%	1,3%	1,9%	1,2%	
20-24 anys	40,4	47,5	50,5	51,0	53,4	50,3	57,7	59,2	16,1%
% s/ Total	5,0%	5,7%	6,2%	6,3%	6,6%	6,3%	7,1%	7,3%	
25-54	635,8	652,8	629,8	624,3	618,1	613,9	616,1	613,4	-1,7%
% s/ Total	79,3%	78,1%	76,8%	76,6%	76,0%	76,4%	75,9%	75,7%	
55 anys i més	118,1	124,6	126,2	128,2	133,6	128,8	122,5	127,7	-0,4%
% s/ Total	14,7%	14,9%	15,4%	15,7%	16,4%	16,0%	15,1%	15,8%	
Nacionalitat									
Espanyola	629,9	654,7	661,0	642,4	639,1	618,7	640,9	649,4	1,1%
% s/ Total	78,6%	78,4%	80,6%	78,8%	78,6%	77,0%	78,9%	80,1%	
Estrangera	172,0	180,7	159,5	172,4	174,3	184,9	170,9	161,0	-6,6%
% s/ Total	21,4%	21,6%	19,4%	21,2%	21,4%	23,0%	21,1%	19,9%	
Nivell formatiu									
Sense estudis i primària	105,2	115,7	100,1	105,7	108,4	115,7	119,7	117,6	11,3%
% s/ Total	13,1%	13,8%	12,2%	13,0%	13,3%	14,4%	14,7%	14,5%	
Ed. secundària. 1a. etapa	137,9	140,7	130,9	133,8	133,3	129,4	133,7	132,6	-0,9%
% s/ Total	17,2%	16,8%	16,0%	16,4%	16,4%	16,1%	16,5%	16,4%	
Ed. secundària. 2a. etapa	209,2	219,2	212,4	200,7	196,9	187,4	196,0	191,2	-4,7%
% s/ Total	26,1%	26,2%	25,9%	24,6%	24,2%	23,3%	24,1%	23,6%	
Educació superior	349,6	359,8	377,1	374,6	374,8	371,1	362,4	369,0	-1,5%
% s/ Total	43,6%	43,1%	46,0%	46,0%	46,1%	46,2%	44,6%	45,5%	
Sector econòmic									
Agricultura	0,0	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	2,0	0,0	-100,0%
% s/ Total	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,0%	
Indústria	106,5	114,1	101,3	94,0	101,0	99,2	88,6	86,3	-8,2%
% s/ Total	13,3%	13,7%	12,3%	11,5%	12,4%	12,3%	10,9%	10,6%	
Construcció	63,8	65,7	62,0	60,7	58,2	50,8	50,3	49,5	-18,5%
% s/ Total	8,0%	7,9%	7,6%	7,4%	7,2%	6,3%	6,2%	6,1%	
Serveis	608,5	633,7	634,8	631,0	616,5	610,7	631,2	626,9	-0,6%
% s/ Total	75,9%	75,9%	77,4%	77,4%	75,8%	76,0%	77,8%	77,4%	
Aturat > 1 any	18,0	14,4	11,5	19,9	24,1	29,7	25,3	35,4	77,9%
% s/ Total	2,2%	1,7%	1,4%	2,4%	3,0%	3,7%	3,1%	4,4%	
Busca 1a. deina	5,1	7,0	10,3	8,7	13,1	12,7	14,4	12,3	41,4%
% s/ Total	0,6%	0,8%	1,3%	1,1%	1,6%	1,6%	1,8%	1,5%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Evolució de la població activa a Barcelona 2007-2009. Per trimestres

	En milers							% de variació						
	Total	Agric.	Indústria	Constr.	Serveis	Aturats > 1 any	Aturats busca 1a. feina	Total	Agric.	Indústria	Constr.	Serveis	Aturats > 1 any	Aturats busca 1a. feina
2007														
I	807,6	0,4	113,3	73,4	599,7	17,1	3,7							
II	799,9	1,4	119,6	61,8	594,2	17,1	5,8							
III	813,5	0,6	118,0	59,9	610,6	18,5	5,9							
IV	811,6	0,0	114,8	67,2	609,1	14,9	5,6							
2008														
I	801,9	0,0	106,5	63,8	608,5	18,0	5,1	-0,7	-100,0	-6,0	-13,1	1,5	5,3	37,8
II	835,4	0,5	114,1	65,7	633,7	14,4	7,0	4,4	-64,3	-4,6	6,3	6,6	-15,8	20,7
III	820,5	0,6	101,3	62,0	634,8	11,5	10,3	0,9	0,0	-14,2	3,5	4,0	-37,8	74,6
IV	814,8	0,5	94,0	60,7	631,0	19,9	8,7	0,4	100,0	-18,1	-9,7	3,6	33,6	55,4
2009														
I	813,4	0,5	101,0	58,2	616,5	24,1	13,1	1,4	100,0	-5,2	-8,8	1,3	33,9	156,9
II	803,6	0,5	99,2	50,8	610,7	29,7	12,7	-3,8	0,0	-13,1	-22,7	-3,6	106,3	81,4
III	811,8	2,0	88,6	50,3	631,2	25,3	14,4	-1,1	233,3	-12,5	-18,9	-0,6	120,0	39,8
IV	810,4	0,0	86,3	49,5	626,9	35,4	12,3	-0,5	-100,0	-8,2	-18,5	-0,6	77,9	41,4

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

2.2. Població ocupada

Principals variables de Població ocupada a Barcelona. Per trimestres

	2008				2009				Var. IV trim. 08/09
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
Total. Milers	743,7	776,8	756,5	746,9	704,3	699,9	704,2	687,4	-8,0%
Situació professional									
Assalariats sector privat	530,5	554,2	523,8	517,7	492,4	493,7	490,5	475,1	-8,2%
% s/ Total	71,3%	71,3%	69,2%	69,3%	69,9%	70,5%	69,7%	69,1%	
Assalariats sector públic	90,4	95,3	102,5	101,0	104,1	98,6	106,2	107,0	5,9%
% s/ Total	12,2%	12,3%	13,5%	13,5%	14,8%	14,1%	15,1%	15,6%	
Empresaris	119,7	125,0	124,5	122,6	103,9	103,3	104,0	104,4	-14,8%
% s/ Total	16,1%	16,1%	16,5%	16,4%	14,8%	14,8%	14,8%	15,2%	
Altres	3,1	2,3	5,7	5,6	3,9	4,3	3,5	0,9	-83,9%
% s/ Total	0,4%	0,3%	0,8%	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%	0,1%	
Sexes									
Homes	411,2	418,9	402,2	396,0	366,1	364,6	368,5	358,2	-9,5%
% s/ Total	55,3%	53,9%	53,2%	53,0%	52,0%	52,1%	52,3%	52,1%	
Dones	332,5	357,9	354,3	350,9	338,2	335,3	335,7	329,2	-6,2%
% s/ Total	44,7%	46,1%	46,8%	47,0%	48,0%	47,9%	47,7%	47,9%	
Edat									
16-19 anys	5,7	6,4	7,9	6,8	3,5	6,5	7,4	3,7	-45,6%
% s/ Total	0,8%	0,8%	1,0%	0,9%	0,5%	0,9%	1,1%	0,5%	
20-24 anys	32,2	40,4	40,8	41,4	37,7	36,1	43,3	39,8	-3,9%
% s/ Total	4,3%	5,2%	5,4%	5,5%	5,4%	5,2%	6,1%	5,8%	
25-54	592,9	613,8	584,2	577,4	539,6	542,8	538,2	525,3	-9,0%
% s/ Total	79,7%	79,0%	77,2%	77,3%	76,6%	77,6%	76,4%	76,4%	
55 anys i més	112,9	116,2	123,6	121,3	123,5	114,5	115,3	118,6	-2,2%
% s/ Total	15,2%	15,0%	16,3%	16,2%	17,5%	16,4%	16,4%	17,3%	
Nacionalitat									
Espanyola	590,5	614,1	621,6	593,9	570,9	553,8	569,3	564,0	-5,0%
% s/ Total	79,4%	79,1%	82,2%	79,5%	81,1%	79,1%	80,8%	82,0%	
Estrangera	153,2	162,7	134,9	153,0	133,4	146,1	134,9	123,4	-19,3%
% s/ Total	20,6%	20,9%	17,8%	20,5%	18,9%	20,9%	19,2%	18,0%	
Nivell formatiu									
Sense estudis i primària	92,7	98,4	87,4	97,4	90,7	92,7	98,1	93,8	-3,7%
% s/ Total	12,5%	12,7%	11,6%	13,0%	12,9%	13,2%	13,9%	13,6%	
Secundària. 1a. etapa	125,9	127,1	119,8	118,8	102,5	103,3	108,4	98,9	-16,8%
% s/ Total	16,9%	16,4%	15,8%	15,9%	14,6%	14,8%	15,4%	14,4%	
Secundària. 2a. etapa	196,3	204,3	193,7	173,7	166,2	157,6	160,4	154,1	-11,3%
% s/ Total	26,4%	26,3%	25,6%	23,3%	23,6%	22,5%	22,8%	22,4%	
Educació superior	328,8	347,0	355,6	357,0	344,9	346,3	337,3	340,6	-4,6%
% s/ Total	44,2%	44,7%	47,0%	47,8%	49,0%	49,5%	47,9%	49,5%	
Sector econòmic									
Agricultura	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,0	0,0	-100,0%
% s/ Total	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,0%	
Indústria	105,8	111,9	99,2	89,6	92,3	91,0	81,9	81,5	-9,0%
% s/ Total	14,2%	14,4%	13,1%	12,0%	13,1%	13,0%	11,6%	11,9%	
Construcció	58,2	58,5	50,3	52,7	44,4	42,1	41,2	35,5	-32,6%
% s/ Total	7,8%	7,5%	6,6%	7,1%	6,3%	6,0%	5,9%	5,2%	
Serveis	579,7	605,9	606,5	604,1	567,1	566,3	579,1	570,4	-5,6%
% s/ Total	77,9%	78,0%	80,2%	80,9%	80,5%	80,9%	82,2%	83,0%	
Assalariats .Milers	620,9	649,5	626,3	618,7	596,5	592,4	596,7	582,1	-5,9%
Tipus de contracte									
Indefinit	501,5	513,0	501,7	510,9	493,9	483,4	482,6	473,2	-7,4%
% s/ Total	80,8%	79,0%	80,1%	82,6%	82,8%	81,6%	80,9%	81,3%	
Temporal	119,4	136,5	124,6	107,8	102,6	109,0	114,1	108,9	1,0%
% s/ Total	19,2%	21,0%	19,9%	17,4%	17,2%	18,4%	19,1%	18,7%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Població ocupada a Barcelona per branques d'activitat. Per trimestres

	2008				2009				Variació IV trim.08/09
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
Població ocupada no agrària. Milers	743,7	776,3	756,0	746,4	703,8	699,4	702,2	687,4	-7,9%
Per branques d'activitat (CCAIE-2009)									
1. Alimentació, tèxtil, fusta, paper i arts gràfiques	34,3	40,1	31,9	27,4	27,0	24,7	22,6	20,5	-25,2%
% s/ Total	4,6%	5,2%	4,2%	3,7%	3,8%	3,5%	3,2%	3,0%	
2. Energia, aigua, química, cautxú i metal·lúrgica, maquinària, material elèctric i de transport	71,6	71,8	67,2	62,2	65,3	66,3	59,3	60,9	-2,1%
% s/ Total	9,6%	9,2%	8,9%	8,3%	9,3%	9,5%	8,4%	8,9%	
3. Construcció	58,2	58,5	50,3	52,7	44,4	42,1	41,2	35,5	-32,6%
% s/ Total	7,8%	7,5%	6,7%	7,1%	6,3%	6,0%	5,9%	5,2%	
4. Comerç i reparacions, hoteleria	146,2	150,2	148,5	145,1	133,8	139,2	154,7	149,8	3,2%
% s/ Total	19,7%	19,3%	19,6%	19,4%	19,0%	19,9%	22,0%	21,8%	
5. Transports i emmagatzematge	40,9	39,0	43,3	45,1	40,1	36,0	39,0	40,4	-10,4%
% s/ Total	5,5%	5,0%	5,7%	6,0%	5,7%	5,1%	5,6%	5,9%	
6. Informació i comunicacions	36,7	40,4	46,1	48,2	41,2	37,9	38,7	44,1	-8,5%
% s/ Total	4,9%	5,2%	6,1%	6,5%	5,9%	5,4%	5,5%	6,4%	
7. Activitats financeres, immobiliàries, professionals, administratives i serveis auxiliars	149,4	165,5	161,1	152,6	137,6	141,4	139,7	126,5	-17,1%
% s/ Total	20,1%	21,3%	21,3%	20,4%	19,6%	20,2%	19,9%	18,4%	
8. Administració pública, educació i sanitat	133,1	142,4	143,4	151,4	149,1	145,3	146,5	151,6	0,1%
% s/ Total	17,9%	18,3%	19,0%	20,3%	21,2%	20,8%	20,9%	22,1%	
9. Activitats culturals i esportives, i altres	73,3	68,4	64,2	61,7	65,3	66,5	60,5	58,1	-5,8%
% s/ Total	9,9%	8,8%	8,5%	8,3%	9,3%	9,5%	8,6%	8,5%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Afiliats a la Seguretat Social

Afiliats Seguretat Social a Barcelona per branques d'activitat segons CCAE 2009

Afiliació a desembre	Règim general			Autònoms		
	2008	2009	Variació	2008	2009	Variació
Total treballadors	917.061	880.584	-4,0%	121.170	115.972	-4,3%
Agricultura, ramaderia i pesca	311	297	-4,5%	153	147	-3,9%
% s/ Total	0%	0,0%		0%	0,1%	
Indústries extractives	85	67	-21,2%	11	9	-18,2%
% s/ Total	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	
Indústries manufactureres	78.723	68.895	-12,5%	8.417	7.746	-8,0%
% s/ Total	9%	7,8%		7%	6,7%	
Energia elèctrica i gas	2.573	2.513	-2,3%	21	21	0,0%
% s/ Total	0,3%	0,3%		0,0%	0,0%	
Aigua, sanejament, residus	11.423	11.936	4,5%	36	33	-8,3%
% s/ Total	1%	1,4%		0%	0,0%	
Construcció	49.139	42.653	-13,2%	11.461	9.891	-13,7%
% s/ Total	5,4%	4,8%		9,5%	8,5%	
Comerç i reparacions	142.142	132.862	-6,5%	29.690	28.550	-3,8%
% s/ Total	15%	15,1%		25%	24,6%	
Transports i emmagatzematge	41.841	40.332	-3,6%	9.235	8.706	-5,7%
% s/ Total	4,6%	4,6%		7,6%	7,5%	
Hostaleria	56.892	55.394	-2,6%	10.119	10.062	-0,6%
% s/ Total	6%	6,3%		8%	8,7%	
Informació i comunicacions	47.785	45.322	-5,2%	4.305	4.196	-2,5%
% s/ Total	5,2%	5,1%		3,6%	3,6%	
Activitats financeres i assegurances	42.843	41.546	-3,0%	2.033	2.008	-1,2%
% s/ Total	5%	4,7%		2%	1,7%	
Activitats immobiliàries	9.402	9.179	-2,4%	2.280	2.242	-1,7%
% s/ Total	1,0%	1,0%		1,9%	1,9%	
Activitats professionals, tècniques	70.977	69.119	-2,6%	15.652	15.618	-0,2%
% s/ Total	8%	7,8%		13%	13,5%	
Activ. administratives i serv. auxiliars	96.748	90.664	-6,3%	6.948	6.584	-5,2%
% s/ Total	10,5%	10,3%		5,7%	5,7%	
Administració pública	78.827	79.447	0,8%	15	19	26,7%
% s/ Total	9%	9,0%		0%	0,0%	
Educació	56.793	58.415	2,9%	2.641	2.680	1,5%
% s/ Total	6,2%	6,6%		2,2%	2,3%	
Activitats sanitàries i serveis socials	78.956	80.965	2,5%	4.436	4.488	1,2%
% s/ Total	9%	9,2%		4%	3,9%	
Activitats artístiques i recreatives	19.693	19.788	0,5%	4.874	4.697	-3,6%
% s/ Total	2,1%	2,2%		4,0%	4,1%	
Altres serveis	27.143	26.326	-3,0%	8.837	8.271	-6,4%
% s/ Total	3%	3,0%		7%	7,1%	
Llars que ocupen personal domèstic	4.472	4.544	1,6%	6	4	-33,3%
% s/ Total	0,5%	0,5%		0,0%	0,0%	
Organismes extraterritorials	293	320	9,2%	0	0	0,0%
% s/ Total	0%	0,0%		0%	0,0%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Afiliats Seguretat Social a Catalunya per branques d'activitat segons CCAE 2009. Afiliació a desembre

	Règim general			Autònoms		
	2008	2009	Variació	2008	2009	Variació
Total treballadors	2.588.983	2.453.538	-5,2%	576.526	545.134	-5,4%
Agricultura, ramaderia i pesca	7.386	7.681	4,0%	28.582	27.289	-4,5%
% s/ Total	0,3%	0,3%		5,0%	5,0%	
Indústries extractives	3.516	3.120	-11,3%	282	264	-6,4%
% s/ Total grup	0,1%	0,1%		0,0%	0,0%	
Indústries manufactureres	470.033	415.224	-11,7%	52.489	48.893	-6,9%
% s/ Total	18,2%	16,9%		9,1%	9,0%	
Energia elèctrica i gas	5.127	5.005	-2,4%	123	132	7,3%
% s/ Total grup	0,2%	0,2%		0,0%	0,0%	
Aigua, sanejament, residus	24.607	25.066	1,9%	398	373	-6,3%
% s/ Total	1,0%	1,0%		0,1%	0,1%	
Construcció	218.456	183.133	-16,2%	99.990	85.098	-14,9%
% s/ Total grup	8,4%	7,5%		17,3%	15,6%	
Comerç i reparacions	461.345	433.777	-6,0%	132.712	128.507	-3,2%
% s/ Total	17,8%	17,7%		23,0%	23,6%	
Transports i emmagatzematge	119.615	113.986	-4,7%	45.425	42.861	-5,6%
% s/ Total grup	4,6%	4,6%		7,9%	7,9%	
Hostaleria	149.103	145.931	-2,1%	51.158	50.649	-1,0%
% s/ Total	5,8%	5,9%		8,9%	9,3%	
Informació i comunicacions	71.194	67.624	-5,0%	11.033	10.934	-0,9%
% s/ Total grup	2,7%	2,8%		1,9%	2,0%	
Activitats financeres i assegurances	72.331	70.154	-3,0%	8.218	8.119	-1,2%
% s/ Total	2,8%	2,9%		1,4%	1,5%	
Activitats immobiliàries	17.087	16.582	-3,0%	6.541	6.185	-5,4%
% s/ Total grup	0,7%	0,7%		1,1%	1,1%	
Activitats professionals, tècniques	134.653	131.421	-2,4%	39.368	40.482	2,8%
% s/ Total	5,2%	5,4%		6,8%	7,4%	
Activ. administratives i serv. auxiliars	201.251	191.959	-4,6%	24.634	21.960	-10,9%
% s/ Total grup	7,8%	7,8%		4,3%	4,0%	
Administració pública	172.658	176.443	2,2%	80	84	5,0%
% s/ Total	6,7%	7,2%		0,0%	0,0%	
Educació	128.829	132.102	2,5%	9.601	9.630	0,3%
% s/ Total grup	5,0%	5,4%		1,7%	1,8%	
Activitats sanitàries i serveis socials	216.823	222.217	2,5%	13.397	13.688	2,2%
% s/ Total	8,4%	9,1%		2,3%	2,5%	
Activitats artístiques i recreatives	43.492	42.958	-1,2%	12.417	11.866	-4,4%
% s/ Total grup	1,7%	1,8%		2,2%	2,2%	
Altres serveis	65.080	62.622	-3,8%	39.971	38.025	-4,9%
% s/ Total	2,5%	2,6%		6,9%	7,0%	
Llars que ocupen personal domèstic	6.098	6.206	1,8%	106	93	-12,3%
% s/ Total grup	0,2%	0,3%		0,0%	0,0%	
Organismes extraterritorials	299	327	9,4%	1	2	100,0%
% s/ Total	0,0%	0,0%		0,0%	0,0%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Evolució de l'afiliació al règim general per sectors. Afiliació a desembre

	Total	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	No classificats
Any 1998	745.462	311	126.232	37.450	580.781	688
% s/ Total		0,0%	16,9%	5,0%	77,9%	0,1%
Any 1999	780.195	1.166	126.904	41.837	610.249	39
% s/ Total		0,1%	16,3%	5,4%	78,2%	0,0%
Any 2000	820.913	1.228	128.315	45.591	645.747	32
% s/ Total		0,1%	15,6%	5,6%	78,7%	0,0%
Any 2001	832.548	1.154	121.449	45.250	664.673	22
% s/ Total		0,1%	14,6%	5,4%	79,8%	0,0%
Any 2002	841.322	1.202	117.837	47.127	675.137	19
% s/ Total		0,1%	14,0%	5,6%	80,2%	0,0%
Any 2003	855.341	1.280	116.638	46.599	690.479	345
% s/ Total		0,1%	13,6%	5,4%	80,7%	0,0%
Any 2004	866.964	1.313	112.955	45.351	707.178	167
% s/ Total		0,2%	13,0%	5,2%	81,6%	0,0%
Any 2005	904.935	1.664	111.839	50.511	740.921	0
% s/ Total		0,2%	12,4%	5,6%	81,9%	0,0%
Any 2006	935.931	1.734	106.484	51.973	775.740	0
% s/ Total		0,2%	11,4%	5,6%	82,9%	0,0%
Any 2007	953.000	2.175	101.477	51.236	798.112	0
% s/ Total		0,2%	10,6%	5,4%	83,7%	0,0%
Any 2008	917.061	311	92.804	49.139	774.807	0
% s/ Total		0,0%	10,1%	5,4%	84,5%	0,0%
Any 2009	880.584	297	83.411	42.653	754.223	0
% s/ Total		0,0%	9,5%	4,8%	85,7%	0,0%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona. Nota: fins a l'any 2007 s'agafa el cens d'activitats segons CCAE-93. Per als anys 2008 i 2009 es pren la CCAE 2009

2.3. Contractació

Evolució contractació laboral indefinida a Barcelona per sexe i tipus de contracte

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ordinari temps indefinit	26.921	23.914	29.641	33.446	58.331	76.060	73.542	45.647
% s/ Total	25,8%	25,9%	27,9%	29,0%	38,8%	48,6%	50,9%	46,5%
Foment de la contractació indefinida	16.259	12.999	14.699	14.382	26.175	32.049	25.302	18.043
% s/ Total	15,6%	14,1%	13,8%	12,4%	17,4%	20,5%	17,5%	18,4%
Minusvàlids	583	466	648	751	660	707	603	468
% s/ Total	0,6%	0,5%	0,6%	0,7%	0,4%	0,5%	0,4%	0,5%
Convertits en indefinits	40.257	36.179	40.643	44.017	65.051	47.596	45.141	33.989
% s/ Total	38,5%	39,2%	38,3%	38,1%	43,3%	30,4%	31,2%	34,6%
Temps parcial indefinit	19.705	18.243	20.380	22.900	0	0	0	0
% s/ Total	18,9%	19,8%	19,2%	19,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aturats en situació d'exclusió social	719	393	177	33	0	0	0	0
% s/ Total	0,7%	0,4%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Total indefinits	104.444	92.194	106.188	115.529	150.217	156.412	144.588	98.147

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Contractació laboral indefinida a Barcelona per sexe i tipus de contracte

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Var.2008-09
Ordinari temps indefinit	23.914	29.641	33.446	58.331	76.060	73.542	45.647	-37,9%
Homes	15.627	19.089	21.709	33.749	41.310	40.795	25.479	-37,5%
% s/ Total modalitat	65,3%	64,4%	64,9%	57,9%	54,3%	55,5%	55,8%	
Dones	8.287	10.552	11.737	24.582	34.750	32.747	20.168	-38,4%
% s/ Total modalitat	34,7%	35,6%	35,1%	42,1%	45,7%	44,5%	44,2%	
Foment de la contractació indefinida	12.999	14.699	14.382	26.175	32.049	25.302	18.043	-28,7%
Homes	4.782	5.209	4.948	8.151	10.768	8.880	6.869	-22,6%
% s/ Total modalitat	36,8%	35,4%	34,4%	31,1%	33,6%	35,1%	38,1%	
Dones	8.217	9.490	9.434	18.024	21.281	16.422	11.174	-32,0%
% s/ Total modalitat	63,2%	64,6%	65,6%	68,9%	66,4%	64,9%	61,9%	
Minusvàlids	466	648	751	660	707	603	468	-22,4%
Homes	279	391	405	348	431	343	253	-26,2%
% s/ Total modalitat	59,9%	60,3%	53,9%	52,7%	61,0%	56,9%	54,1%	
Dones	187	257	346	312	276	260	215	-17,3%
% s/ Total modalitat	40,1%	39,7%	46,1%	47,3%	39,0%	43,1%	45,9%	
Convertits en indefinits	36.179	40.643	44.017	65.051	47.596	45.141	33.989	-24,7%
Homes	18.474	21.091	22.189	32.665	23.399	21.626	16.237	-24,9%
% s/ Total modalitat	51,1%	51,9%	50,4%	50,2%	49,2%	47,9%	47,8%	
Dones	17.705	19.552	21.828	32.386	24.197	23.515	17.752	-24,5%
% s/ Total modalitat	48,9%	48,1%	49,6%	49,8%	50,8%	52,1%	52,2%	
Total indefinits	92.194	106.188	115.529	150.217	156.412	144.588	98.147	-32,1%
Homes	46.416	53.573	57.941	74.913	75.908	71.644	48.838	-31,8%
% s/ Total	50,3%	50,5%	50,2%	49,9%	48,5%	49,6%	49,8%	
Dones	45.778	52.615	57.588	75.304	80.504	72.944	49.309	-32,4%
% s/ Total	49,7%	49,5%	49,8%	50,1%	51,5%	50,4%	50,2%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Contractació laboral temporal a Barcelona per sexe i tipus de contracte

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Var.2008-09
Pràctiques	5.381	4.978	5.146	4.119	3.441	2.822	-18,0%
Homes	2.443	2.274	2.379	1.789	1.467	1.089	-25,8%
% s/ Total modalitat	45,4%	45,7%	46,2%	43,4%	42,6%	38,6%	
Dones	2.938	2.704	2.767	2.330	1.974	1.733	-12,2%
% s/ Total modalitat	54,6%	54,3%	53,8%	56,6%	57,4%	61,4%	
Temps parcial temporal	246.729	268.519	0	0	0	0	0,0%
Homes	87.544	95.404	0	0	0	0	0,0%
% s/ Total modalitat	35,5%	35,5%					
Dones	159.185	173.115	0	0	0	0	0,0%
% s/ Total modalitat	64,5%	64,5%					
Minusvàlids	931	1.156	761	788	689	619	-10,2%
Homes	482	612	467	442	413	390	-5,6%
% s/ Total modalitat	51,8%	52,9%	61,4%	56,1%	59,9%	63,0%	
Dones	449	544	294	346	276	229	-17,0%
% s/ Total modalitat	48,2%	47,1%	38,6%	43,9%	40,1%	37,0%	
Obra o servei	160.692	163.894	275.176	275.136	273.351	243.813	-10,8%
Homes	102.163	104.274	148.225	147.021	145.545	130.974	-10,0%
% s/ Total modalitat	63,6%	63,6%	53,9%	53,4%	53,2%	53,7%	
Dones	58.529	59.620	126.951	128.115	127.806	112.839	-11,7%
% s/ Total modalitat	36,4%	36,4%	46,1%	46,6%	46,8%	46,3%	
Eventuals circumstàncies producció	229.067	241.665	357.890	349.795	315.990	258.872	-18,1%
Homes	122.418	129.610	174.750	169.739	154.827	127.226	-17,8%
% s/ Total modalitat	53,4%	53,6%	48,8%	48,5%	49,0%	49,1%	
Dones	106.649	112.055	183.140	180.056	161.163	131.646	-18,3%
% s/ Total modalitat	46,6%	46,4%	51,2%	51,5%	51,0%	50,9%	
Interinitat	76.380	83.236	115.879	121.079	142.682	144.105	1,0%
Homes	20.749	23.315	28.664	28.856	33.234	34.115	2,7%
% s/ Total modalitat	27,2%	28,0%	24,7%	23,8%	23,3%	23,7%	
Dones	55.631	59.921	87.215	92.223	109.448	109.990	0,5%
% s/ Total modalitat	72,8%	72,0%	75,3%	76,2%	76,7%	76,3%	
Substitució jubilació 64 anys	23	24	38	31	45	46	2,2%
Homes	9	18	26	18	31	26	-16,1%
% s/ Total modalitat	39,1%	75,0%	68,4%	58,1%	68,9%	56,5%	
Dones	14	6	12	13	14	20	42,9%
% s/ Total modalitat	60,9%	25,0%	31,6%	41,9%	31,1%	43,5%	
Jubilació parcial	0	0	1.157	1.559	1.908	1.895	-0,7%
Homes	0	0	705	998	1.284	1.200	-6,5%
% s/ Total modalitat	0,0%	0,0%	56,8%	59,0%	62,4%	62,9%	
Dones	0	0	452	561	624	695	11,4%
% s/ Total modalitat	0,0%	0,0%	36,4%	33,2%	30,3%	36,4%	
Formació	2.719	1.657	1.789	1.103	807	919	13,9%
Homes	1.777	1.076	1.294	775	519	550	6,0%
% s/ Total modalitat	65,4%	64,9%	72,3%	70,3%	64,3%	59,8%	
Dones	942	581	495	328	288	369	28,1%
% s/ Total modalitat	34,6%	35,1%	27,7%	29,7%	35,7%	40,2%	
Relleu	682	1.084	1.242	1.691	2.058	1.907	-7,3%
Homes	371	610	639	863	1.084	976	-10,0%
% s/ Total modalitat	54,4%	56,3%	51,4%	51,0%	52,7%	51,2%	
Dones	311	474	603	828	974	931	-4,4%
% s/ Total modalitat	45,6%	43,7%	48,6%	49,0%	47,3%	48,8%	
Temporals d'inserció	2.000	433	34	0	7	21	200,0%
Homes	1.223	305	28	0	0	2	100,0%
% s/ Total modalitat	61,2%	70,4%	82,4%		0,0%	9,5%	
Dones	777	128	6	0	7	19	171,4%
% s/ Total modalitat	38,9%	29,6%	17,6%		100,0%	90,5%	
Altres	4.734	5.094	3.432	3.483	3.788	3.113	-17,8%
Homes	2.524	2.394	1.491	2.056	2.369	1.781	-24,8%
% s/ Total modalitat	53,3%	47,0%	43,4%	59,0%	62,5%	57,2%	
Dones	2.210	2.700	1.941	1.427	1.419	1.332	-6,1%
% s/ Total modalitat	46,7%	53,0%	56,6%	41,0%	37,5%	42,8%	
Total temporals	729.338	771.740	762.544	758.784	744.766	658.132	-11,6%
Homes	341.703	359.892	358.668	352.557	340.773	298.329	-12,5%
% s/ Total	46,9%	46,6%	47,0%	46,5%	45,8%	45,3%	
Dones	387.635	411.848	403.876	406.227	403.993	359.803	-10,9%
% s/ Total	53,1%	53,4%	53,0%	53,5%	54,2%	54,7%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Evolució contractació laboral temporal a Barcelona per sexe i tipus de contracte

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Pràctiques	5.348	4.912	5.381	4.978	5.146	4.119	3.441	2.822
% s/ Total	0,9%	0,8%	0,7%	0,6%	0,7%	0,5%	0,5%	0,4%
Temps parcial temporal	186.896	178.903	246.729	268.519	0	0	0	0
% s/ Total	30,5%	30,9%	33,8%	34,8%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Minusvàlids	1.252	730	931	1.156	761	788	689	619
% s/ Total	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Obra o servei	144.851	133.246	160.692	163.894	275.176	275.136	273.351	243.813
% s/ Total	23,7%	23,0%	22,0%	21,2%	36,1%	36,3%	36,7%	37,1%
Eventuals circumstàncies producció	192.712	192.597	229.067	241.665	357.890	349.795	315.990	258.872
% s/ Total	31,5%	33,2%	31,4%	31,3%	46,9%	46,1%	42,4%	39,4%
Interinitat	62.726	61.156	76.380	83.236	115.879	121.079	142.682	144.105
% s/ Total	10,2%	10,5%	10,5%	10,8%	15,2%	16,0%	19,2%	21,9%
Substitució jubilació 64 anys	12	10	23	24	38	31	45	46
% s/ Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Jubilació parcial	0	0	0	0	1.157	1.559	1.908	369
% s/ Total	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,3%	0,1%
Relleu	413	474	682	1.084	1.242	1.691	2.058	1.907
% s/ Total	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%
Formació	2.723	2.528	2.719	1.657	1.789	1.103	807	919
% s/ Total	0,4%	0,4%	0,4%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%
Temporals d'inserció	1.611	1.594	2.000	433	34	0	7	21
% s/ Total	0,3%	0,3%	0,3%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Altres	13.872	3.535	4.734	5.094	3.432	3.483	3.788	3.113
% s/ Total	2,3%	0,6%	0,6%	0,7%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Total temporals	612.416	579.685	729.338	771.740	762.544	758.784	744.766	656.606

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Evolució contractació laboral temporal a Barcelona per nacionalitat

	2006	2007	2008	2009	Var.2006-09	Var.2008-09
Total	912.761	915.196	889.354	756.279	-17,1%	-15,0%
Epanyols	676.383	652.785	632.438	542.776	-19,8%	-14,2%
Indefinites	113.361	116.296	104.588	69.227	-38,9%	-33,8%
% s/ Total grup	16,8%	17,8%	16,5%	12,8%		
Temporals	563.022	536.489	527.850	473.549	-15,9%	-10,3%
% s/ Total grup	83,2%	82,2%	83,5%	87,2%		
% total contractes	74,1%	71,3%	71,1%	71,8%		
Estrangers	236.378	262.411	256.916	213.503	-9,7%	-16,9%
Indefinites	36.856	40.116	40.000	28.920	-21,5%	-27,7%
% s/ Total grup	15,6%	15,3%	15,6%	13,5%		
Temporals	199.522	222.295	216.916	184.583	-7,5%	-14,9%
% s/ Total grup	84,4%	84,7%	84,4%	86,5%		
% total contractes	25,9%	28,7%	28,9%	28,2%		

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Evolució contractació laboral temporal a Barcelona per edat

	2006	2007	2008	2009	Var.2006-09	Var.2008-09
Total	912.761	915.196	889.354	756.279	-17,1%	-15,0%
<20 anys						
Total	60.274	64.236	53.844	34.514	-42,7%	-35,9%
Indefinits	6.190	8.172	7.190	3.164	-48,9%	-56,0%
% s/ Total grup	10,3%	12,7%	13,4%	9,2%		
Temporals	54.084	56.064	46.654	31.350	-42,0%	-32,8%
% s/ Total grup	89,7%	87,3%	86,6%	90,8%		
% sobre total contractes	6,6%	7,0%	6,1%	4,6%		
20-24 anys						
Total	206.432	203.453	195.030	158.410	-23,3%	-18,8%
Indefinits	25.542	26.641	24.511	15.200	-40,5%	-38,0%
% s/ Total grup	12,4%	13,1%	12,6%	9,6%		
Temporals	180.890	176.812	170.519	143.210	-20,8%	-16,0%
% s/ Total grup	87,6%	86,9%	87,4%	90,4%		
% sobre total contractes	22,6%	22,2%	21,9%	20,9%		
25-29 anys						
Total	212.007	204.614	196.504	165.857	-21,8%	-15,6%
Indefinits	37.385	37.656	33.886	21.754	-41,8%	-35,8%
% s/ Total grup	17,6%	18,4%	17,2%	13,1%		
Temporals	174.622	166.958	162.618	144.103	-17,5%	-11,4%
% s/ Total grup	82,4%	81,6%	82,8%	86,9%		
% sobre total contractes	23,2%	22,4%	22,1%	21,9%		
30-44 anys						
Total	320.645	325.700	326.885	292.529	-8,8%	-10,5%
Indefinits	59.452	62.216	58.625	42.293	-28,9%	-27,9%
% s/ Total grup	18,5%	19,1%	17,9%	14,5%		
Temporals	261.193	263.484	268.260	250.236	-4,2%	-6,7%
% s/ Total grup	81,5%	80,9%	82,1%	85,5%		
% sobre total contractes	35,1%	35,6%	36,8%	38,7%		
45 anys i més						
Total	113.403	117.193	117.091	104.969	-7,4%	-10,4%
Indefinits	21.648	21.727	20.376	15.736	-27,3%	-22,8%
% s/ Total grup	19,1%	18,5%	17,4%	15,0%		
Temporals	91.755	95.466	96.715	89.233	-2,7%	-7,7%
% s/ Total grup	80,9%	81,5%	82,6%	85,0%		
% sobre total contractes	12,4%	12,8%	13,2%	13,9%		

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Població aturada

Població aturada a Barcelona segons l'EPA. Per trimestres

	2008				2009				Var. IV trim. 2008-09
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
Total. Milers	58,2	58,6	64,0	67,8	109,1	103,7	107,6	123,0	81,4%
Per sexes									
Homes	29,6	33,8	38,3	33,1	55,8	60,2	55,3	67,6	104,2%
% s/ Total	50,9%	57,7%	59,8%	48,8%	51,1%	58,1%	51,4%	55,0%	
Dones	28,6	24,8	25,7	34,7	53,3	43,5	52,3	55,4	59,7%
% s/ Total	49,1%	42,3%	40,2%	51,2%	48,9%	41,9%	48,6%	45,0%	
Per edats									
16-19 anys	1,9	4,1	6,0	4,5	4,8	4,1	8,2	6,4	42,2%
% s/ Total	3,3%	7,0%	9,4%	6,6%	4,4%	4,0%	7,6%	5,2%	
20-24 anys	8,2	7,1	9,7	9,6	15,7	14,2	14,3	19,4	102,1%
% s/ Total	14,1%	12,1%	15,2%	14,2%	14,4%	13,7%	13,3%	15,8%	
25-54	42,8	39,0	45,7	46,9	78,4	71,2	77,9	88,1	87,8%
% s/ Total	73,5%	66,6%	71,4%	69,2%	71,9%	68,7%	72,4%	71,6%	
55 anys i més	5,3	8,4	2,6	6,8	10,2	14,2	7,2	9,1	33,8%
% s/ Total	9,1%	14,3%	4,1%	10,0%	9,3%	13,7%	6,7%	7,4%	
Per sector econòmic									
Agricultura	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
% s/ Total	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	
Indústria	0,7	2,2	2,1	4,4	8,7	8,2	6,8	4,9	11,4%
% s/ Total	1,2%	3,8%	3,3%	6,5%	8,0%	7,9%	6,3%	4,0%	
Construcció	5,6	7,2	11,7	8,0	13,9	8,7	9,0	14,1	76,3%
% s/ Total	9,6%	12,3%	18,3%	11,8%	12,7%	8,4%	8,4%	11,5%	
Serveis	28,8	27,8	28,3	26,8	49,3	44,4	52,1	56,3	110,1%
% s/ Total	49,5%	47,4%	44,2%	39,5%	45,2%	42,8%	48,4%	45,8%	
Aturat > 1 any	18,0	14,4	11,5	19,9	24,1	29,7	25,3	35,4	77,9%
% s/ Total	30,9%	24,6%	18,0%	29,4%	22,1%	28,6%	23,5%	28,8%	
Aturat busca 1a. feina	5,1	7,0	10,3	8,7	13,1	12,7	14,4	12,3	41,4%
% s/ Total	8,8%	11,9%	16,1%	12,8%	12,0%	12,2%	13,4%	10,0%	
Per temps de recerca de feina									
Ja trobada	4,3	1,7	9,8	2,1	3,2	6,0	5,6	3,1	47,6%
% s/ Total	7,4%	2,9%	15,3%	3,1%	2,9%	5,8%	5,2%	2,5%	
< 3 mesos	22,0	21,8	31,3	25,4	45,1	26,3	34,2	28,5	12,2%
% s/ Total	37,8%	37,2%	48,9%	37,5%	41,3%	25,4%	31,8%	23,2%	
3 a 11 mesos	14,9	18,4	14,5	25,2	38,3	41,4	43,9	57,0	126,2%
% s/ Total	25,6%	31,4%	22,7%	37,2%	35,1%	39,9%	40,8%	46,3%	
1 a 2 anys	8,0	9,3	4,0	6,8	15,8	20,9	19,0	24,3	257,4%
% s/ Total	13,7%	15,9%	6,3%	10,0%	14,5%	20,2%	17,7%	19,8%	
> 2 anys	9,0	7,4	4,4	8,3	6,7	9,1	4,9	10,1	21,7%
% s/ Total	15,5%	12,6%	6,9%	12,2%	6,1%	8,8%	4,6%	8,2%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona

Atur registrat a les oficines del SOC

Rànquing d'activitats econòmiques CCAE 2009 segons increment anual gener 2009-10

Barcelona	% variació	Catalunya	% variació
Sense ocupació anterior	147,6%	Sense ocupació anterior	162,2%
Activitats professionals, tècniques	63,8%	Organismes extraterritorials	113,8%
Energia elèctrica i gas	44,8%	Energia elèctrica i gas	106,8%
Organismes extraterritorials	38,9%	Activitats professionals, tècniques	54,8%
Agricultura, ramaderia i pesca	36,6%	Agricultura, ramaderia i pesca	54,8%
Altres serveis	35,7%	Llars que ocupen personal domèstic	48,6%
Indústries extractives	34,4%	Indústries extractives	40,1%
Informació i comunicacions	33,3%	Altres serveis	37,5%
Construcció	31,2%	Informació i comunicacions	36,9%
Total aturats	31,0%	Educació	29,4%
Llars que ocupen personal domèstic	30,9%	Activitats sanitàries i serveis socials	28,2%
Indústries manufactureres	27,1%	Total aturats	28,1%
Educació	26,2%	Construcció	25,5%
Activitats artístiques i recreatives	25,5%	Comerç i reparacions	24,8%
Activitats sanitàries i serveis socials	25,0%	Indústries manufactureres	24,8%
Transports i emmagatzematge	24,8%	Activitats artístiques i recreatives	24,7%
Hostaleria	24,4%	Hostaleria	23,7%
Comerç i reparacions	24,2%	Transports i emmagatzematge	23,1%
Activitats financeres i assegurances	24,0%	Activitats financeres i assegurances	21,4%
Aigua, sanejament, residus	19,0%	Administració pública	21,2%
Activitats administratives i serv. auxiliars	12,5%	Aigua, sanejament, residus	18,8%
Administració pública	9,7%	Activitats administratives i serv. auxiliars	11,2%
Activitats immobiliàries	1,6%	Activitats immobiliàries	-2,9%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Comparació amb altres àmbits

Població ocupada per àmbits territorials i sectors econòmics (per trimestres)

	2008				2009				Var. IV trim 2008-09
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
Barcelona. Milers	743,7	776,8	756,5	746,9	704,3	699,9	704,2	687,4	-8,0%
Agricultura	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,0	0,0	-100,0%
% s/ Total	0,0%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,3%	0,0%	
Indústria	105,8	111,9	99,2	89,6	92,3	91,0	81,9	81,5	-9,0%
% s/ Total	14,2%	14,4%	13,1%	12,0%	13,1%	13,0%	11,6%	11,9%	
Construcció	58,2	58,5	50,3	52,7	44,4	42,1	41,2	35,5	-32,6%
% s/ Total	7,8%	7,5%	6,6%	7,1%	6,3%	6,0%	5,9%	5,2%	
Serveis	579,7	605,9	606,5	604,1	567,1	566,3	579,1	570,4	-5,6%
% s/ Total	77,9%	78,0%	80,2%	80,9%	80,5%	80,9%	82,2%	83,0%	
Catalunya. Milers	3.534,5	3.549,7	3.495,3	3.399,1	3.230,2	3.189,5	3.199,3	3.136,3	-7,7%
Agricultura	58,5	58,9	60,5	65,1	54,9	59,4	58,9	58,4	-10,3%
% s/ Total	1,7%	1,7%	1,7%	1,9%	1,7%	1,9%	1,8%	1,9%	
Indústria	785,6	764,5	745,4	700,7	660,9	622,2	605,9	611,6	-12,7%
% s/ Total	22,2%	21,5%	21,3%	20,6%	20,5%	19,5%	18,9%	19,5%	
Construcció	427,8	413,2	385,2	367,9	341,3	341,4	318,7	299,5	-18,6%
% s/ Total	12,1%	11,6%	11,0%	10,8%	10,6%	10,7%	10,0%	9,5%	
Serveis	2.262,6	2.313,1	2.304,2	2.265,4	2.173,1	2.166,5	2.215,8	2.166,8	-4,4%
% s/ Total	64,0%	65,2%	65,9%	66,6%	67,3%	67,9%	69,3%	69,1%	
Espanya. Milers	20.402,2	20.425,2	20.346,4	19.856,8	19.090,8	18.945,0	18.870,2	18.645,9	-6,1%
Agricultura	863,7	820,8	787,3	803,8	837,8	786,6	737,2	782,6	-2,6%
% s/ Total	4,2%	4,0%	3,9%	4,0%	4,4%	4,2%	3,9%	4,2%	
Indústria	3.313,4	3.244,3	3.195,2	3.042,7	2.900,1	2.799,4	2.719,6	2.680,9	-11,9%
% s/ Total	16,2%	15,9%	15,7%	15,3%	15,2%	14,8%	14,4%	14,4%	
Construcció	2.670,3	2.549,5	2.413,2	2.180,7	1.978,0	1.922,1	1.850,3	1.802,7	-17,3%
% s/ Total	13,1%	12,5%	11,9%	11,0%	10,4%	10,1%	9,8%	9,7%	
Serveis	13.554,8	13.810,6	13.950,7	13.829,6	13.374,9	13.436,9	13.563,1	13.379,7	-3,3%
% s/ Total	66,4%	67,6%	68,6%	69,6%	70,1%	70,9%	71,9%	71,8%	

Font: Elaboració pròpia amb dades del Instituto Nacional de Estadística

Rànquing de províncies segons la variació interanual a desembre de 2009 de l'atur registrat

	Atur registrat	Var. interanual desembre		Atur registrat	Var. nteranual desembre
Províncies			Províncies		
Ourense	24.868	10,82	Sta. C. Tenerife	113.328	24,50
Còrdova	73.723	13,18	Ciudad Real	49.865	25,05
Cadís	168.027	13,80	Almeria	62.439	25,67
Badajoz	74.931	15,01	Conca	15.447	25,82
Càceres	37.389	15,32	Vizcaya	70.495	26,86
Salamanca	27.852	15,42	Burgos	24.552	27,85
Jaen	43.442	16,17	Alava	19.212	27,85%
Huelva	49.940	17,73	Guipúscoa	38.494	28,06
Lleó	35.897	17,84	Toledo	65.207	29,20
Sevilla	199.013	17,95	Alacant	195.049	29,51
Pontevedra	87.209	18,11	Osca	12.429	29,66
A Coruña	89.594	18,25	Segòvia	9.127	29,98
Lugo	21.168	18,52	Tarragona	61.742	30,16
Zamora	13.931	19,86	Terol	8.099	30,23
Palència	11.813	19,99	Saragossa	67.095	30,38
Avila	13.231	20,25	Girona	54.478	30,49
Granada	84.307	20,79	Barcelona	419.988	33,14
Soria	4.700	20,82	València	227.257	34,19
Las Palmas	135.455	20,98	Lleida	25.553	37,46
Albacete	38.674	22,22	Guadalajara	18.957	39,88
Valladolid	40.927	22,67	Castelló	55.541	46,70
Màlaga	170.602	23,12			
Comunitats autònomes			Comunitats autònomes		
Melilla	8.351	8,33	Rioja (la)	21.747	30,45
Ceuta	8.362	11,70	Madrid	451.929	30,87
Extremadura	112.320	15,11	Catalunya	561.761	32,73
Galícia	222.839	17,34	Castella i Lleó	182.030	20,91
Andalusia	851.493	18,37	Canàries	248.783	22,56
Astúries	75.837	19,21	Com. Valenciana	477.847	33,54
Cantàbria	42.294	25,24	Murcia	122.285	34,44
Castella- La Manxa	188.150	27,29	Navarra	40.653	23,36
País Basc	128.201	27,39	Balears (illes)	91.098	24,28
Aragó	87.623	30,26	Espanya	3.923.603	25,40

Font: Elaboració pròpia amb dades del Instituto Nacional de Estadística

Expedients de regulació d'ocupació

EROS a Barcelona. Per sectors i tipus d'expedient

	2007		2008		2009		Var 2007-08	Var 2008-09
	Nombre	% total	Nombre	% total	Nombre	% total		
Agricultura	1	0,7%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Autoritzats	1	0,8%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Rescissió	1	0,9%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Suspensió	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
Reducció	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
No Autoritzats	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
Desistits	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
Indústria	35	23,8%	72	34,0%	276	34,0%	105,7%	283,3%
Autoritzats	32	24,1%	65	33,5%	247	33,9%	103,1%	280,0%
Rescissió	25	22,1%	55	34,8%	66	27,8%	120,0%	20,0%
Suspensió	5	29,4%	6	24,0%	135	35,8%	20,0%	2150,0%
Reducció	2	66,7%	4	36,4%	46	40,0%	100,0%	1050,0%
No Autoritzats	1	20,0%	3	60,0%	5	29,4%	200,0%	66,7%
Desistits	2	22,2%	4	30,8%	24	36,4%	100,0%	500,0%
Construcció	3	2,0%	25	11,8%	63	7,8%	733,3%	152,0%
Autoritzats	3	2,3%	23	11,9%	56	7,7%	666,7%	143,5%
Rescissió	3	2,7%	18	11,4%	22	9,3%	500,0%	22,2%
Suspensió	0	0,0%	5	20,0%	29	7,7%	100,0%	480,0%
Reducció	0	0,0%	0	0,0%	5	4,3%	100,0%	100,0%
No Autoritzats	0	0,0%	1	20,0%	2	11,8%	100,0%	100,0%
Desistits	0	0,0%	1	7,7%	5	7,6%	100,0%	400,0%
Serveis	108	73,5%	115	54,2%	473	58,3%	6,5%	311,3%
Autoritzats	97	72,9%	106	54,6%	426	58,4%	9,3%	301,9%
Rescissió	84	74,3%	85	53,8%	149	62,9%	1,2%	75,3%
Suspensió	12	70,6%	14	56,0%	213	56,5%	16,7%	1421,4%
Reducció	1	33,3%	7	63,6%	64	55,7%	600,0%	814,3%
No Autoritzats	4	80,0%	1	20,0%	10	58,8%	-75,0%	900,0%
Desistits	7	77,8%	8	61,5%	37	56,1%	14,3%	362,5%
Totals	147		212		812		44,2%	283,0%
Autoritzats	133		194		729		45,9%	275,8%
Rescissió	113		158		237		39,8%	50,0%
Suspensió	17		25		377		47,1%	1408,0%
Reducció	3		11		115		266,7%	945,5%
No Autoritzats	5		5		17		0,0%	240,0%
Desistits	9		13		66		44,4%	407,7%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

Treballadors afectats per EROS a Barcelona. Per sectors i tipus d'expedient

	2007		2008		2009		Var 2007-08	Var 2008-09
	Nombre	% total	Nombre	% total	Nombre	% total		
Agricultura	8	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Autoritzats	8	0,4%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Rescissió	8	0,5%	0	0,0%	0	0,0%	-100,0%	0,0%
Suspensió	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
Reducció	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
No Autoritzats	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
Desistits	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0,0%	0,0%
Indústria	937	42,8%	5.701	66,7%	17.539	62,0%	508,4%	207,6%
Autoritzats	883	43,0%	5.141	66,6%	16.410	62,3%	482,2%	219,2%
Rescissió	781	44,1%	1.284	37,7%	2.712	54,3%	64,4%	111,2%
Suspensió	99	35,6%	3.823	90,3%	13.372	64,7%	3761,6%	249,8%
Reducció	3	60,0%	34	39,5%	326	48,8%	1033,3%	858,8%
No Autoritzats	12	26,1%	146	69,5%	92	47,7%	1116,7%	-37,0%
Desistits	42	46,2%	414	68,1%	1.037	59,3%	885,7%	150,5%
Construcció	137	6,3%	281	3,3%	913	3,2%	105,1%	224,9%
Autoritzats	137	6,7%	222	2,9%	777	3,0%	62,0%	250,0%
Rescissió	137	7,7%	166	4,9%	391	7,8%	21,2%	135,5%
Suspensió	0	0,0%	56	1,3%	352	1,7%	100,0%	528,6%
Reducció	0	0,0%	0	0,0%	34	5,1%	100,0%	100,0%
No Autoritzats	0	0,0%	53	25,2%	4	2,1%	100,0%	-92,5%
Desistits	0	0,0%	6	1,0%	132	7,5%	100,0%	2100,0%
Serveis	1.108	50,6%	2.560	30,0%	9.820	34,7%	131,0%	283,6%
Autoritzats	1.025	49,9%	2.361	30,6%	9.143	34,7%	130,3%	287,3%
Rescissió	844	47,7%	1.953	57,4%	1.893	37,9%	131,4%	-3,1%
Suspensió	179	64,4%	356	8,4%	6.942	33,6%	98,9%	1850,0%
Reducció	2	40,0%	52	60,5%	308	46,1%	2500,0%	492,3%
No Autoritzats	34	73,9%	11	5,2%	97	50,3%	-67,6%	781,8%
Desistits	49	53,8%	188	30,9%	580	33,2%	283,7%	208,5%
Totals	2.190		8.542		28.272		290,0%	231,0%
Autoritzats	2.053		7.724		26.330		276,2%	240,9%
Rescissió	1.770		3.403		4.996		92,3%	46,8%
Suspensió	278		4.235		20.666		1423,4%	388,0%
Reducció	5		86		668		1620,0%	676,7%
No Autoritzats	46		210		193		356,5%	-8,1%
Desistits	91		608		1.749		568,1%	187,7%

Font: Elaboració pròpia amb dades del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya

3 | Politiques actives

3.1. Ajuntament de Barcelona

Obrim aquest capítol de polítiques actives per a l'ocupació gestionades a la ciutat de Barcelona amb els programes i les accions portats a terme per l'Ajuntament de Barcelona mitjançant Barcelona Activa, la Fundació Barcelona Formació Professional i l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Barcelona Activa

Barcelona Activa és l'agència de desenvolupament local de l'Ajuntament de Barcelona que té per missió acompanyar la transformació de Barcelona en clau d'iniciativa emprenedora, creixement empresarial, innovació, oportunitats professionals i qualitat de l'ocupació.

L'agència municipal dissenya i implementa iniciatives per assolir la seva missió en el marc d'acció municipal, que són cofinançades, en funció de cada programa, per l'Ajuntament de Barcelona, les administracions competents en el seu àmbit d'actuació, com ara la Generalitat de Catalunya, l'Estat espanyol i la Unió Europea, i una àmplia relació de partners públics i privats estratègics i de prestigi en els diferents sectors i col·lectius objecte de les diferents activitats.

Amb una dilatada trajectòria de 23 anys i una orientació estratègica pionera a l'estat, Barcelona Activa és un agent destacat a nivell nacional i internacional en el disseny i implantació de polítiques locals innovadores de suport a l'empresa i l'ocupació, obtenint el reconeixement de les més altes institucions com ara la Comissió Europea, l'OCDE, el programa Habitat de l'Organització de Nacions Unides, la xarxa europea de ciutats Telecities, la xarxa europea d'incubació empresarial EBN o el Banc Mundial.

Així mateix, els seus programes i metodologies de promoció de l'ocupació i de la creació, creixement i innovació empresarial han estat transferits a altres entorns del món, com ara Santiago de Xile, Buenos Aires, Bogotà, Medellín, Quito, Roma, Sarajevo, Andorra, Brasil, i a altres ciutats espanyoles com ara Bilbao, Mataró o San Sebastián, entre d'altres.

Al mateix temps, Barcelona Activa és una organització singular que es caracteritza per la seva actuació innovadora no només en el disseny de programes i activitats, sinó també en la creació d'entorns favorables que facilitin l'activitat econòmica, la dinamització del mercat laboral i l'atracció i retenció de talent a la ciutat, tot buscant la cooperació entre els diferents operadors que actuen al territori per maximitzar l'impacte i potencialitats de les mesures implementades. Amb la seva actuació, l'agència busca contribuir al progrés de la ciutat i al canvi del model econòmic cap a un model de creixement amb altes dosis de competitivitat i productivitat a través d'activitats de més alt valor afegit.

En l'actual context econòmic, les actuacions de l'agència prenen una rellevància cabdal en la promoció de l'ocupació i del teixit empresarial. En aquest sentit, l'agència és promotora, coordinadora i destacada executora del Pacte per a l'Ocupació de Qualitat a Barcelona 2008-2011 signat el maig de 2008 per l'Ajuntament de Barcelona, el Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya, les organitzacions sindicals CCOO i UGT i les organitzacions empresarials Foment del Treball i Pimec. El Pacte ha estat refermat i ampliat a l'octubre de 2009 per reforçar l'estratègia compartida davant la incidència de la crisi econòmica, incorporant els grups polítics municipals que s'hi han volgut adherir.

Aquest instrument de consens i coordinació ha permès el desplegament a la ciutat, de la mà de Barcelona Activa, d'un ampli mapa d'actuacions efectives a favor de l'orientació i inserció laboral i de l'impuls a la generació d'activitat econòmica, amb especial atenció als col·lectius amb major risc de vulnerabilitat i actuant des de la vessant pal·liativa, cercant l'impacte a curt termini, amb visió preventiva i de transformació estructural del model productiu i de la qualitat del mercat laboral a la ciutat.

Principals resultats de 2009

L'any 2009 ha estat marcat pels reptes derivats de la situació econòmica global i de la necessitat d'avançar cap a un nou paradigma de creixement econòmic. En aquest context, l'actuació de Barcelona Activa l'any 2009 s'ha caracteritzat per un desplegament sense precedents dels dispositius de suport a l'ocupació, la formació, l'empresa i l'activitat econòmica, amb una implicació determinant i coordinada dels diferents agents amb actuació i capacitat d'impacte a la ciutat, en el marc dels objectius estratègics del Programa d'Actuació Municipal 2008-2011 de l'Ajuntament de Barcelona i de l'esmentat Pacte per a l'Ocupació de Qualitat a Barcelona 2008-2011.

L'agència municipal ha atès l'any 2009 un total de 224.268 usuaris i usuàries mitjançant més de 70 programes diferents. A continuació es detallen els trets més destacats de l'actuació de l'agència municipal durant l'any 2009.

Principals resultats 2009

Total usuaris	224.268
Participants al Dia de l'Emprenedor	6.525
Projectes empresarials acompanyats	2.132
Participants en activitats per a l'ocupació	53.649
Participants en activitats per a emprenedors	29.697
Contractes programes d'experienciació laboral	930
% de constitució en empresa de projectes acompanyats	70%
Alumnes en cursos de formació per a l'ocupació	3.542
Empreses instal·lades als entorns d'innovació	116
% inserció programes ocupacionals	65%
Empreses acompanyades en el seu creixement	396
Participants Espai Noves Ocupació	65.606
Supervivència al 4rt any d'empreses incubades	76,5%
Participants divulgació i formació tecnològica-Cibernàrium	62.227

Creació d'empreses

L'any 2009 s'ha caracteritzat, pel que fa al suport a la iniciativa emprenedora, per un ampli increment en l'atenció i acompanyament a persones emprenedores, que ha estat possible gràcies a la remodelació i ampliació de capacitat del Centre per a la Iniciativa Emprenedora Glòries i a la posada en marxa de nous i innovadors programes. Així mateix, l'any 2009 ha vingut marcat per un avenç molt important en la facilitació de l'entorn econòmic per a la creació d'empreses a la ciutat, tant des de la vessant d'agilització administrativa en la constitució d'empreses com des de l'afavoriment d'altres factors, com és l'accés a finançament. Les actuacions més significatives en l'impuls a la creació d'empreses per part de Barcelona l'any 2009 són les següents:

Durant 2009, els programes i activitats de l'agència adreçats al foment de la creació d'empreses han comptat amb 29.697 participants, acompanyant-se 2.132 nous projectes.

Reforç de la línia de treball per fomentar la creació d'empreses en sectors estratègics per a la ciutat, com el media, les TIC o la biotecnologia, amb els programes Microsoft Pre-Incubation Program, CreaMedia i BioEmprenedorXXI, impulsat en col·laboració amb les entitats referents en cada sector. Aquests programes han comptat amb 50 participants.

Ampliació dels programes d'emprenedoria inclusiva per facilitar la creació d'empreses entre col·lectius amb majors dificultats o de major vulnerabilitat, com poden ser les persones emprenedores majors de 40 anys, les persones que volen emprendre en sectors en transformació com ara el comerç o la construcció, i altres col·lectius específics, com aquells projectes perceptors de microcrèdits que requereixen d'un suport addicional per consolidar-se. Un total de 154 participants han accedit a aquests programes.

Posta en marxa de l'Escola de Dones Emprenedores, un ambiciós programa per al suport a dones emprenedores i empresàries que al 2009 ha acompanyat 279 dones amb idees de negoci.

Remodelació de l'equipament municipal Convent de Sant Agustí per convertir-lo en l'espai referent en programes d'emprenedoria inclusiva a la ciutat. Es, també, la seu de l'Escola de Dones Emprenedores.

Progrés en la facilitació de l'entorn econòmic per als negocis a la ciutat. La col·laboració amb el Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme i la Generalitat de Catalunya ha permès que el punt PAIT (Punt d'accés i inici a la tramitació) de Barcelona Activa sigui el primer de tot Catalunya en tramitar telemàticament la constitució de societats limitades en menys de 10 dies, reduint terminis i costos de constitució. En total, des del punt PAIT de Barcelona Activa s'han constituït l'any 2009 un total de 124 noves empreses, 68 d'elles en forma de Societat Limitada Nova Empresa i 56 en forma de Societat Limitada. Per aquest motiu, Barcelona Activa ha rebut el reconeixement del Ministeri com a millor punt PAIT de l'Estat.

Facilitació de l'accés al finançament de projectes empresarials viables, amb nous convenis amb entitats financeres com ara Banc de Sabadell i Microbank, entre d'altres.

Transferència de l'expertise en el foment de la creació d'empreses a altres entorns. En aquest àmbit, l'agència ha col·laborat, aportant experiència i coneixements, en la construcció del portal Inicia de la Generalitat de Catalunya per al suport a l'emprenedoria al territori català.

Creixement empresarial

Des de la línia de Creixement Empresarial, Barcelona Activa ha impulsat l'any 2009 una ampliació de l'oferta de programes i activitats mitjançant la coordinació i cooperació amb el conjunt d'agents que promouen el creixement de les empreses a la ciutat. Així mateix, s'ha incidit en un major grau d'especialització i sectorialització de l'oferta, impulsada a través de 6 àmbits d'actuació: el suport en la gestió estratègica del creixement, la incubació d'empreses innovado-

res, l'accés a finançament per al creixement, la internacionalització, l'ampliació de la capacitat de vendes i la cooperació empresarial. L'actuació de l'agència en l'impuls al creixement empresarial l'any 2009 s'ha caracteritzat per:

El conjunt de programes per al creixement empresarial ha comptat amb 13.089 participants de prop de 1.500 empreses i s'han acompanyat 396 micro, petites i mitjanes empreses de la ciutat en els seus processos de creixement. Així mateix, els entorns d'incubació per al creixement de l'agència han allotjat 116 empreses innovadores.

Foment de la cooperació empresarial, impulsant un ampli conjunt d'activitats per afavorir el networking entre empreses i l'aparició de noves oportunitats de negoci i col·laboració. Entre elles, destaquen trobades sectorials d'empreses de l'aeronàutica i de la moda i el disseny, en el marc dels grans esdeveniments de ciutat en aquests sectors.

Impuls al Dia de l'Emprenedor com la gran plataforma de relació i oportunitats de negoci i creixement per a emprenedors i empreses a Barcelona. L'edició de 2009 va destacar per l'èxit de convocatòria – 6.525 participants en més de 120 activitats- i entitats implicades –més de 70.

Promoció de la internacionalització de les empreses de la ciutat, amb 2 Ponts Tecnològics i d'Innovació als Estats Units (Silicon Valley i Seattle) i a països nòrdics (Suècia i Finlàndia), una missió comercial a Dubai i 2 Ponts Tecnològics inversos, amb empreses alemanyes i xineses. Així mateix, el conveni signat amb la incubadora Plug&Play de Silicon Valley ha facilitat l'aterratge empresarial en aquest pol innovador mundial de 4 joves empreses innovadores de Barcelona.

Impuls a l'accés a finançament, amb preparació per a la inversió mitjançant programes intensius i d'alt nivell i fòrums d'inversió amb una àmplia participació d'inversors i entitats de finançament nacionals i internacionals. L'any 2009 s'han organitzat fòrums d'inversió específics en els sectors mediatech, energies netes i salut, al temps que s'ha impulsat una trobada d'empreses amb inversors internacionals presents a la ciutat amb motiu de la final del concurs europeu d'empreses innovadores Eurecan European Venture Contest, acollit per tercer any consecutiu a la ciutat. També s'ha dissenyat el programa Innoactiva, per millorar l'accés de les empreses a finançament públic per a activitats d'R+D+i, i el programa Barcelona Venture Hub, que es posarà en marxa al 2010, amb l'objectiu de fomentar la inversió internacional en projectes innovadors de Barcelona, tot facilitant la instal·lació temporal a la ciutat i el contacte amb projectes d'alt potencial.

Ampliació de programes de suport a la gestió del creixement, amb formació empresarial avançada, assessorament i mentorització de projectes de creixement i programes integrals d'impuls al creixement, com ara els programes Growth Academy, SeedRocket o l'Escola de Dones Emprenedores.

Foment de l'ampliació de la capacitat de vendes de les empreses de la ciutat com a motor de creixement, amb el seminari d'alt nivell i visió internacional Global Growth Program.

Ocupació

Barcelona Activa ha desplegat l'any 2009 una bateria de dispositius altament innovadors i d'ampli abast per fer front a la situació econòmica i increment de l'atur, perseguint l'impacte a curt termini però també incidint en factors estructurals per avançar en el necessari canvi de model econòmic.

Alineada amb les directrius del Programa d'Actuació Municipal i ostentant la secretaria tècnica del Pacte per a l'Ocupació de Qualitat a Barcelona 2008-2011, l'agència municipal ha desplegat i executat el Pla d'Acció 2009 del Pacte, consensuat per les entitats signants. La posta en marxa d'aquest Pla d'Acció 2009, amb un pressupost de 22,8 milions d'euros, ha suposat l'atenció a més de 92.000 usuaris i usuàries, un 27% més del previst, i l'inici de 6 grups de treball per avançar en els següents terrenys: facilitació de l'activitat econòmica i simplificació administrativa, prevenció del fracàs escolar, inclusió sociolaboral de joves amb dèficits formatius, dispositius d'inserció per a persones aturades provinents de sectors en transformació, progrés professional i polítiques actives d'ocupació. Els grups de treball han estat integrats per les entitats signants i altres entitats referents en cada àmbit de treball, com ara la Cambra de Comerç, el Consorci d'Educació de Barcelona, l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, la Fundació BCN FP i l'Institut Català de Qualificacions Professionals, entre d'altres.

En aquest context, i des de la línia d'Ocupació de Barcelona Activa, s'han impulsat una vintena de programes, amb diferents metodologies i adaptats a les diferents necessitats de les persones aturades:

Durant 2009, des dels programes per a l'ocupació de Barcelona Activa s'han atès 53.649 usuaris i usuàries.

Prop de 18.000 persones aturades s'han inscrit al programa Activa't per l'Ocupació des del seu inici al novembre de 2008. Aquest programa, organitzat conjuntament entre Barcelona Activa i el Departament de Treball de la Generalitat per oferir una resposta ràpida, de gran abast i a mida de les necessitats de les persones aturades, ha ofert 833 sessions informatives, 1.500 càpsules sobre mercat laboral, oportunitats professionals, competències clau i recerca de feina, i més de 1.000 tutories individuals d'acompanyament a la recerca de feina.

Nous programes innovadors i amb enfocament integral per a la inserció laboral de 235 persones aturades amb majors dificultats, com ara les persones majors de 45 anys i les persones aturades provinents de sectors en reestructuració.

Ampliació dels programes de formació-treball mitjançant la contractació de persones aturades per a la seva qualificació professional en ocupacions emergents i amb futur a la ciutat. A les 4 escoles taller iniciades al 2008, amb un fort component en sectors emergents com les arts escèniques i el medi ambient, s'hi han sumat dos cases d'oficis en el sectors del coneixement i el turisme i cultura i un taller d'ocupació en el sector dels serveis a les persones i la comunitat. Juntament amb el programa Plans d'Ocupació, que ha permès contractar 568 persones per a la realització d'obres i serveis d'interès col·lectiu, Barcelona Activa ha contractat 930 persones l'any 2009 mitjançant programes d'experienciació laboral.

Extensió de l'oferta formativa a la ciutat, amb 196 cursos de formació professionalitzadora que han permès formar 3.542 persones aturades.

Programes de qualificació per a joves en situació d'abandonament prematur dels estudis, amb l'objectiu d'incrementar la seva preparació en ocupacions amb futur i motivació per ampliar coneixements mitjançant la seva incorporació a cicles formatius. 284 joves han participat en aquests innovadors programes.

Desplegament de nous dispositius per a la dinamització socioeconòmica i laboral a barris d'especial atenció a la ciutat, en el marc del programa Treball als Barris, que han atès 1.714 usuaris i usuàries, amb actuacions específiques amb joves aturats amb dèficits formatius, dones aturades i altres col·lectius de major vulnerabilitat.

Remodelació de l'equipament Convent de Sant Agustí, que acull activitats de promoció de l'ocupació i emprenedoria inclusiva i que permetrà atendre 12.000 participants l'any.

Capital humà

L'any 2009 l'activitat de la línia de Capital Humà de Barcelona Activa s'ha vist reforçada, ampliant la seva activitat d'orientació professional de darrera generació i promoció de la cultura i valors del treball a la ciutat, consolidant el seu programa de progrés professional i impulsant l'Espai de Noves Ocupacions com a punt de trobada entre oferta i demanda laboral. S'ha continuat transferint la metodologia i continguts de primer ordre de l'equipament a altres indrets del país. Els avenços en aquest sentit realitzats al 2009 es poden resumir com segueix:

La línia de Capital Humà ha atès 65.606 usuaris i usuàries.

Impuls de la mesura de govern per a l'orientació, inserció i desenvolupament professional juvenil a Barcelona 2009-2011. Aquesta mesura permetrà, entre d'altres objectius, oferir orientació acadèmica i professional inicial a tots els estudiants d'ESO, batxillerat i cicles formatius dels centres educatius de la ciutat de Barcelona (més de 22.000 alumnes).

Desplegament del programa per promoure l'èxit escolar i els valors del treball entre els estudiants de secundària, en col·laboració amb el Consorci d'Educació de Barcelona. El programa, iniciat per a l'any escolar 2009-2010, ha comptat amb 909 participants d'ESO, batxillerat i cicles formatius. En el marc de l'esmentada mesura, fins al 2011 més de 10.000 estudiants participaran en aquest programa.

Consolidació del programa de progrés professional i desenvolupament competencial que, amb 744 activitats, ha comptat amb 15.232 participants. S'han impulsat 4 jornades sectorials per conèixer en profunditat el mercat laboral i oportunitats professionals als sectors de l'aeronàutica, la logística, l'alimentació i les indústries creatives i culturals.

Desplegament del projecte d'Antenes, amb un primer conveni mitjançant el qual la Universitat de Barcelona esdevé la primera antena universitària de l'Espai de Noves Ocupacions. Aquest projecte significa l'extensió de les activitats i continguts de l'Espai als centres educatius de la ciutat, amb la finalitat de millorar l'orientació acadèmica i professional dels estudiants, contribuint a un major èxit dels i les joves en la seva etapa educativa.

Posta en marxa, mitjançant la plataforma de continguts i en col·laboració amb Infojobs, d'un nou servei que ofereix informació sobre més de 5.000 ofertes de feina reals a la ciutat, classificades per sector i perfil professional. Aquest servei d'ofertes de feina s'ampliarà amb la participació d'altres portals com ara Manpower i Infofeina.

Transferència de la plataforma de continguts i metodologia d'orientació professional de l'Espai de Noves Ocupacions al Servei Públic d'Ocupació espanyol, per a la seva extensió al conjunt del territori de l'Estat.

CIBERNÀRIUM

Des de l'equipament referent en divulgació i capacitació tecnològica Cibernàrium, Barcelona Activa ha impulsat durant 2009 una ampliació i especialització de l'oferta formativa en Internet i noves tecnologies, al temps que ha posat en marxa el projecte de desplegament d'Antenes Cibernàrium, promovent la divulgació i capacitació digital de proximitat des de diferents equipaments municipals com ara biblioteques o centres cívics, entre d'altres.

L'actuació de l'agència per a la divulgació i capacitació tecnològica s'ha caracteritzat l'any 2009 pels següents trets:

El Cibernàrium, en el seu 10è aniversari, ha atès 62.227 participants, 38.021 dels quals han participat en 2.647 càpsules i tallers formatius de curta durada, 2.565 participants han seguit 212 itineraris grupals a mida i 21.641 han assistit a l'espai per utilitzar autònomament els recursos d'autoús del Cibernàrium.

Ampliació d'horaris de l'equipament, que permet atendre més de 12.000 participants més a l'any.

Reconeixement, per part de la Direcció General de la Societat de la Informació de la Generalitat de Catalunya, del Cibernàrium com a centre col·laborador per a l'acreditació de competències en tecnologies de la informació i la comunicació (ACTIC).

Inici, en fase pilot, del projecte Antenes Cibernàrium, per a l'extensió durant 2010 de les actuacions de divulgació i capacitat tecnològica al territori de la ciutat mitjançant la xarxa de biblioteques municipals i centres cívics, entre d'altres equipaments.

Ampliació de l'oferta de cursos del programa formatiu tecnològic Estiu Internet, amb 17 cursos i 330 participants. El programa, realitzat durant el mes de juliol, està adreçat a professionals del món educatiu, emprenedors/es i treballadors/es de pimes i professionals del món del disseny web.

Posta en marxa de la iniciativa de participació ciutadana en l'àmbit tecnològic jofaigcibernàrium, amb un concurs que ha permès els i les usuàries participar en la nova campanya de comunicació del Cibernàrium, presentant les seves propostes multimèdia.

Promoció de la creativitat i la innovació

L'agència municipal impulsa la creativitat i la innovació de manera transversal amb actuacions promogudes des de les diferents línies d'activitat. Així mateix, promou la divulgació de la creativitat i innovació a la ciutat, contribuint a posicionar internacionalment Barcelona com a ciutat innovadora i creativa, mitjançant diversos elements d'alt impacte. En aquest sentit, les actuacions més destacades en aquest àmbit han estat:

Ampliació del Mapa de la Recerca i la Innovació a 303 actius, d'accés lliure a la web Barcelona Innova. Al mateix temps, s'han continuat les tasques de dinamització de la web per a la promoció de la creativitat, la recerca i la innovació, que ha rebut més de 45.000 visites al 2009.

Nova publicació "Universitat-Barcelona-Empresa" sobre exemples exitosos de productes i serveis fruit de la cooperació entre el món universitari i l'empresa a Barcelona.

Itinerari de l'exposició "Barcelona, recerca i innovació" per 10 espais diferents de la ciutat, essent vista per més de 15.000 visitants.

Elaboració de quatre informes sectorials sobre oportunitats de negoci als sectors de la indústria tradicional; les indústries creatives, la construcció i les ciències de la vida. Els informes seran publicats l'any 2010.

En darrer terme, destaquen les actuacions realitzades per Barcelona Activa en l'àmbit de la cooperació institucional. A l'amplia tasca de col·laboració amb prop de 150 entitats i empreses de la ciutat per a la realització conjunta d'activitats, cal afegir que durant 2009 Barcelona Activa ha participat activament als programes europeus d'intercanvi de coneixements i bones pràctiques Clusnet, en l'àmbit de les polítiques locals de suport a entorns empresarials, i Creative Metropoles, en l'àmbit del suport a les indústries creatives. Al 2009 s'ha aprovat el projecte Exe-More, en el marc del Programa Europeu Erasmus per a Joves Emprenedors, que oferirà, a emprenedors i emprenedores i a les empreses recentment creades, la possibilitat de realitzar una estada en una de les empreses dels entorns participants en el projecte.

Així mateix, l'agència municipal ha continuat transferint el seu model de suport a la creació i el creixement empresarial a les entitats brasileres Anprotec i Sebrae i ha iniciat nous exercicis de transferència en aquest àmbit a Ciutat del Cap (Sud-Àfrica), a l'Institut Tecnològic de Monterrey (Mèxic) i a Conquito-Agència Municipal de Desenvolupament Econòmic de Quito (Equador).

Finalment, i com a referent nacional i internacional en el terreny de les polítiques públiques de suport a persones emprenedores, empresa i ocupació, l'agència municipal ha rebut la visita de 134 delegacions, 43 d'elles estatals i 91 internacionals, amb un total de 1.172 delegats i delegades, amb l'objectiu de conèixer de prop el know-how i les propostes innovadores de Barcelona Activa. Entre elles es pot destacar la visita de l'alcalde de Dublín (Irlanda), l'alcalde de Medellín (Colòmbia) o governadors de províncies d'Indonèsia i de Turquia, entre d'altres.

Fundació BCN Formació Professional

La Fundació BCN Formació Professional és un instrument al servei dels centres de Formació Professional de la ciutat i de les empreses, entitats i representants dels sectors econòmics i socials de Barcelona i la seva àrea metropolitana, una eina per al desenvolupament de projectes compartits entre empreses, estudiants i centres d'FP de la ciutat. L'organització de la Fundació BCN Formació Professional en tres àrees facilita l'atenció als objectius del Pla estratègic 2008-2011 a partir de l'execució de projectes amb les empreses.

Àrees i línies de treball

Àrea Observatori	Àrea FP i Empresa	Àrea Mobilitat i Relacions Internacionals
Elaboració d'indicadors de l'FP	Adhesió d'empreses i entitats col·laboradores	Impuls de les relacions internacionals de ciutats i institucions.
Realització d'estudis i informes d'investigació	Impuls de projectes per a la millora de la qualitat de l'estada en pràctiques	Gestió de la mobilitat d'estudiants, professors i directius.
Impuls de mesures per a la millora de la qualitat de la formació professional	Promoció i difusió dels serveis oferts a l'empresa	Foment de l'aprenentatge de llengües estrangeres.
Detecció de les tendències en matèria d'FP en els contextos nacional i internacional	Foment d'iniciatives per a l'emprenedoria d'alumnes d'FP	Participació i gestió de programes europeus per a la innovació i la transferència entre ciutats i institucions educatives
Avaluació de la posició de Barcelona en matèria d'FP	Promoció dels valors i actituds professionals des de la cultura del treball.	

El context educatiu

A Barcelona, van iniciar el curs 2007-2008 un total de 24.354 alumnes de formació professional, 9.560 a grau mitjà i 14.794 a grau superior. La ciutat concentra un parc de 92 centres de formació professional que despleguen una oferta de 515 títols de 20 famílies professionals diferents. Dels alumnes matriculats, 3.092 ho van fer en centres privats, 9.574 en centres concertats i 11.688 en centres públics. Barcelona exerceix un rol de lideratge en el conjunt de l'oferta formativa d'FP a Catalunya, amb més d'un 30% dels matriculats (el 40% en CFGS i el 25% en CFGM).

La matrícula en cicles formatius creix en el període estudiat (2004-2008) tant a Catalunya (10%) com a la ciutat de Barcelona (7,1%). Ho fa més fora de Barcelona, on els dèficits de l'oferta d'FP han estat tradicionalment més importants. La matrícula en els cicles formatius de grau mitjà creix més (un 8,5% a la ciutat) que en els de grau superior tant a Barcelona com a Catalunya. Els indicadors, en aquest sentit, mostren una evolució positiva.

Tendències de futur

L'evolució de les dades d'inscripció en les proves d'accés als cicles formatius a Catalunya dona una idea de quina podria ser la tendència de la demanda d'FP en l'actual context de crisi econòmica. L'increment de les inscripcions per a les proves d'accés per al curs 2009/10 t ha estat molt important, amb un 22% en grau mitjà i un 32% en grau superior, la qual cosa representa més d'un 27% d'increment total. L'actual crisi econòmica pot estar reforçant l'interès creixent de la població per la formació professional. La competència pels llocs de treball implica la necessitat de tenir més formació i millor per escapar de l'atur.

Evolució de la matrícula en el primer curs de CFGM i batxillerat a Barcelona i Catalunya

	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	Var. 2004-08
Barcelona					
CFGM (1r)	6.013	5.980	6.155	6.418	6,7%
Batxillerat (1r)	12.250	11.986	11.457	11.489	-6,2%
Raó	0,49	0,50	0,54	0,56	
Catalunya					
CFGM (1r)	24.607	24.219	25.473	27.683	12,5%
Batxillerat (1r)	46.488	44.198	43.916	43.764	-5,95
Raó	0,53	0,55	0,58	0,63	

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació

Les dades de la taula següent mostren una comparació de la matrícula en els primers cursos de CFGM i de batxillerat. Tant a Barcelona com a Catalunya, la matrícula en el primer curs dels CFGM creix durant el període estudiat. Tradicionalment, la formació professional s'ha vist com una opció de segon ordre i hi hem d'afegir que una part important de la població jove del nostre país (al voltant del 30%) no cursa estudis postobligatoris (abandonament escolar prematur).¹

El repte de futur de l'FP és continuar guanyant prestigi i esdevenir una via de formació de la població jove que abandona prematurament el sistema educatiu.

Graduació i inserció professional

Graduació i inserció laboral per famílies professionals a Barcelona. Curs 2006/07

	Alumnes graduats	% graduats treballen	% graduats únicament estudien	% alumnes busquen feina
Total	7.772	66,84	28,05	5,14
Sanitat	961	75,93	19,04	5,03
Administració	858	61,25	34,22	4,53
Serveis socioculturals i a la comunitat	716	69,71	28,43	2,03
Imatge personal	605	54,74	30,57	14,69
Manteniment de vehicles autopropulsió	592	67,77	27,96	4,27
Electricitat i electrònica	550	66,27	30,72	3,01
Comunicació, imatge i so	538	55,50	35,89	8,61
Informàtica	455	59,41	36,56	4,03
Hosteleria i turisme	418	74,17	21,03	4,80
Comerç i màrqueting	351	58,42	36,92	4,66
Activitats físiques i esportives	304	65,45	32,46	2,09
Manteniment i serveis a la producció	212	80,54	16,22	3,24
Química	203	73,68	21,64	4,68
Fabricació mecànica	173	57,14	41,56	1,30
Disseny gràfic	148	66,38	30,17	3,45
Edificació i obra civil	128	68,52	30,56	1,85
Arts gràfiques	127	66,04	28,30	5,66
Disseny interiors	79	96,83	3,17	0,00
Fusta i moble	72	73,91	13,04	13,04
Arts aplicades a la indumentària	50	80,00	4,44	15,56
Disseny industrial	45	69,44	19,44	11,11
Joieria d'art	38	96,55	0,00	3,45
Ensenyaments superiors de disseny	34	83,87	6,45	9,68
Escultura	25	66,67	28,57	4,76
Activitats agràries	24	72,73	18,18	9,09
Indústries alimentàries	18	72,22	16,67	11,11
Tèxtils artístics	16	92,31	7,69	0,00
Arts aplicades al mur	15	70,00	30,00	0,00
Tèxtil, confecció i pell	7	71,43	28,57	0,00
Ceràmica artística	6	50,00	33,33	16,67
Esmalts artístics	4	100,00	0,00	0,00

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Educació

En el curs 2006/07 es van graduar a Barcelona 7.772 alumnes de formació professional, un 67% dels quals van obtenir un lloc de treball en els sis primers mesos després d'haver acabat els estudis. El 2008, aquests graduats presentaven una estabilitat laboral (35%) superior a la de la mitjana de la població activa (27%). El 80% d'aquests graduats en FP van obtenir feines que estaven directament relacionades amb l'especialitat en què s'havien format. A aquestes dades hem d'afegir que més de la meitat de les persones graduades en FP accedeixen a llocs de treball en empreses vinculades al centre on han estudiat. Totes aquestes evidències mostren la capacitat dels centres d'FP de Barcelona per proporcionar oportunitats reals d'ocupació al seu alumnat.

Les dades indiquen que els estudis de grau mitjà es perceben en gran part com una etapa no finalista de la trajectòria formativa. Tant els estudis de cicle superior com els de cicle mitjà tenen en comú que són un bon instrument a

disposició dels ciutadan(e)s de Barcelona per evitar l'atur. Únicament entre un 5% (CFGs) i un 6% (CFGM) de les persones graduades en FP a Barcelona estan buscant feina sis mesos després d'haver acabat els estudis.

La taula següent presenta les dades de graduació i inserció laboral per a cadascuna de les famílies professionals d'FP de Barcelona. Les famílies professionals que durant el curs 2006/07 van graduar més alumnes van ser sanitat (1.163), administració (904), serveis socioculturals (751), electricitat i electrònica (668) i imatge personal (605).

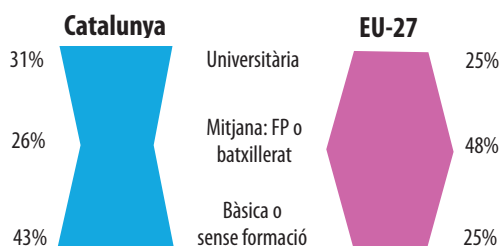
L'encaix entre formació i ocupació

Qualsevol decisió sobre l'oferta de formació professional en el territori ha de tenir en compte tant la demanda de formació de l'alumnat com les necessitats productives de les empreses. Això fa que les decisions en aquest terreny siguin extremadament complexes. Cal tenir present que la influència entre formació i ocupació és bidireccional.

Estructura de qualificacions de la població activa

La formació professional a Catalunya, a causa de l'estigmatització com a opció formativa i a l'elevat abandonament escolar prematur, presenta nivells de matriculació relativament baixos. Aquestes mancances en el desenvolupament de l'FP han tingut conseqüències en l'estructura de qualificacions de la població activa, cosa que queda especialment clara quan es compara la distribució de qualificacions a Catalunya amb la de la EU-27.

Estructura de qualificacions de la població activa a Catalunya i la Unió Europea. 2007

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat

Oferta, demanda i inserció per famílies professionals

La planificació de l'oferta d'FP es troba molt sovint amb el dilema de satisfer demandes contradictòries. La demanda de places escolars de l'alumnat pot seguir lògiques diferents a la demanda de qualificacions professionals de les empreses. Aquesta contradicció, unida a la complexitat d'organitzar una oferta flexible de formació, porta a l'existència de desencaixos entre oferta i demanda de places i oportunitats d'ocupació d'aquestes qualificacions.

Si comparem l'oferta i la demanda de places escolars a l'FP de Barcelona per famílies professionals en la preinscripció pel curs 2007/08 i el percentatge de graduats per famílies professionals que aquell mateix any (2008) no havien trobat feina, és Comunicació, imatge i so l'opció formativa amb més demanda (+7,1), que no sols supera l'oferta existent, sinó que també supera les oportunitats d'ocupació del sector d'activitat, ja que prop d'un 9% dels graduats no aconsegueixen inserir-s'hi. Altres famílies mostren un dèficit de demanda amb relació a l'oferta de places. Els estudis d'informàtica (-2,7) i els d'electricitat i electrònica (-2,5) són els que tenen més dificultats per cobrir l'oferta disponible a la ciutat.

Aquests estudis presenten un nivell d'inserció laboral millor que el de la mitjana però, en canvi, tenen dificultats per captar l'interès de l'alumnat. En la franja mitjana de la taula es troben estudis amb un grau elevat de correspondència entre oferta i demanda. Hi destaquen els serveis socioculturals i a la comunitat amb una correspondència (-0,4) i una inserció laboral elevades.

Àrea Observatori

L'Observatori de l'FP de Barcelona té com a finalitat proporcionar informació sistemàtica i permanent sobre la situació de la formació professional des de la perspectiva de les necessitats del teixit productiu i les empreses de la ciutat de Barcelona i la seva àrea metropolitana.

L'Observatori de l'FP vol ser un instrument útil per a la planificació educativa, l'activitat empresarial i les decisions formatives dels ciutadans i les ciutadanes de Barcelona.

Jornades Internacionals Innovació, Formació professional i Empresa

Les I Jornades Internacionals Innovació, FP i Empresa, organitzades per la Fundació BCN Formació Professional amb la col·laboració del Centre per a la Investigació i la Innovació Educativa (CERI) de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) i el suport de la Cambra de Comerç de Barcelona, van constituir el marc de presentació i avanç de resultats dels dos estudis que l'OCDE va dur a terme en matèria de formació professional: Learning for Jobs: Policy Review of Vocational Education and Training (VET) i Systemic Innovation in Vocational Education and Training. Les jornades van tenir una participació de 500 persones.

Estudi sobre els sectors emergents

Es tracta d'un estudi de recerca impulsat per la Fundació, amb la col·laboració del Pla estratègic metropolità de Barcelona, la Cambra de Comerç de Barcelona i la Diputació de Barcelona. Es proposa analitzar el grau d'adequació de l'actual oferta de formació professional a les necessitats de qualificació dels sectors productius amb futur de Barcelona i la seva regió metropolitana, i pretén proporcionar evidències rellevants per al disseny d'una oferta de formació professional sensible a les transformacions de les ocupacions, a la representativitat empresarial en el territori i al coneixement sobre les necessitats de qualificació de quatre sectors emergents de l'RMB (logística, medi ambient i energies, mitjans de comunicació i biotecnologia) que sigui d'utilitat per als centres de formació i els responsables de la planificació educativa.

Suport a la qualitat i la innovació docent

Amb la voluntat de contribuir al desenvolupament professional i la innovació del professorat i els equips directius dels centres, es va impulsar una línia de treball adreçada a fer estades en ciutats europees per conèixer noves formes d'organització dels centres i de les pràctiques en empreses, noves propostes i models d'inserció, aprofundir en el coneixement del sistema educatiu de l'FP del país destinatari, conèixer metodologies pedagògiques innovadores, conèixer polítiques educatives i de professorat de l'FP i, alhora, difondre i transferir bones pràctiques que s'estiguin duent a terme als centres de la ciutat i que siguin susceptibles de ser exportades. En aquest sentit es posen en marxa dues convocatòries: una s'adreça al professorat i l'altra als equips directius.

Convocatòria per al professorat: Una comissió de mobilitat selecciona els 18 projectes millors i que reuneixen les condicions que planteja la convocatòria. Aquests projectes estableixen col·laboracions concretes entre el centre d'FP al qual pertanyen i un centre o entitat d'una de les ciutats europees que proposen.

Convocatòria per a equips directius L'acció, en sintonia amb l'Estratègia de Lisboa i tenint en compte l'harmonització en els sistemes educatius europeus, respon a la necessitat, de conèixer nous enfocaments en l'organització dels centres i de les pràctiques en empreses, noves propostes i models d'inserció, aprofundir en el coneixement del sistema educatiu d'FP del país destinatari, conèixer metodologies pedagògiques innovadores, conèixer polítiques educatives i de professorat d'FP i difondre i transferir bones pràctiques que s'estiguin duent a terme a Barcelona i siguin susceptibles de ser exportades.

Campanya FP: Futur Prometedor

L'objectiu principal de la campanya 2009 es va centrar a qualificar i prestigiar els estudis de formació professional entre els joves, les famílies i el teixit social. Amb aquest objectiu s'aposta per uns testimonials d'èxit professional, mediàtics, que evidencin una trajectòria professional d'èxit que hagi passat en un moment o l'altre per la formació professional, com ara: Isma Prados, cuiner i assessor professional; Ramon Paredes, vicepresident de Recursos Humans de SEAT, i Andrés Iniesta, jugador del primer equip del FC Barcelona. Jordi Hereu, alcalde de Barcelona, va presidir l'acte d'inauguració de la campanya.

Àrea FP i Empresa

L'Àrea de FP i Empresa té la finalitat d'impulsar totes les oportunitats que sorgeixen en les empreses per concretar-les en projectes que promocionin l'FP, els centres de Barcelona i el procés de transició al món del treball dels seus estudiants.

Projecte Cultura del Treball

Per tal de fomentar els valors de la cultura del treball i mirar d'assolir la millora del capital humà i l'optimització de la inserció del jovent d'FP en el món laboral, en el context d'una ocupació de qualitat i de reforç del desenvolupament econòmic de la ciutat, des d'aquest projecte s'ha portat a terme un conjunt d'accions amb els resultats següents:

La identificació de sis valors intersectorials en l'exercici del treball (iniciativa, flexibilitat, treball en equip, responsabilitat, autoconeixement i respecte) i vuit valors sectorials: orientació al client i confidencialitat (turisme); estima per la feina i pensament analític (manteniment); rigor i empatia (sanitat); autogestió i coordinació (informàtica).

La recopilació d'un total de vint bones pràctiques relacionades amb activitats que treballen els valors des dels centres d'FP. L'edició d'un llibre amb el recull de tots els valors, els seus indicadors i les bones pràctiques associades, així com les conclusions del projecte

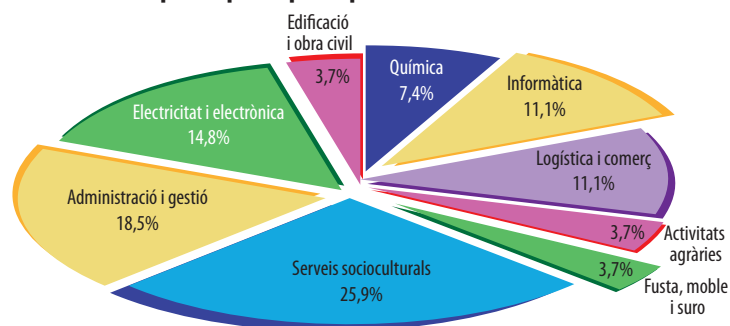
Projecte Insrt Point

Aquest projecte s'ha creat amb l'objectiu d'ampliar el coneixement de les competències dels graduats de formació professional a fi de poder complementar el perfil que sol·liciten les empreses quan formulen una oferta de treball i així ajustar millor el candidat o candidata a cada lloc de treball ofert.

S'ha fet una experiència pilot d'avaluació de competències transversals, en la qual han participat 27 estudiants d'FP. Les 12 competències transversals que s'han treballat en el test han estat les següents: atenció als detalls, capacitat per seguir instruccions, raonament numèric, raonament verbal, raonament figural, problem sensitivity, col·laborador, competitiu, concessiu, conciliador, evasiu i agilitat mental.

El resultat mitjà ha estat de 4,75 sobre 9. Atenent als dos extrems dels valors, és a dir, els punts forts i els aspectes que cal millorar, els resultats a nivell general, amb relació a les competències que han de millorar, van ser: atenció als detalls (59,26%) concessiu (70,37%). Pel que fa als punts forts, la competència amb puntuació més alta és col·laborador (59,27%), seguida d'agilitat mental (55,55%).

Estudiants participants per especialitats

Projecte Fòrum virtual d'FP entr@alumnes

L'objectiu d'aquest projecte ha estat facilitar el coneixement de l'oferta d'FP i les sortides laborals que ofereix a través d'un fòrum virtual d'FP, en el marc de la campanya INFORMA'T de l'Àrea de Joventut. Un grup d'estudiants d'FP que van ser proposats per cada institut van participar voluntàriament com a assessors dels diferents títols que s'imparteixen a Barcelona a alumnes d'ESO i batxillerat. La campanya es va presentar als mitjans el dia 13 de gener i el fòrum va estar actiu del 2 al 13 de març. Els resultats d'aquest projecte es resumeixen així:

Es van fer 388 intervencions al fòrum.

El fòrum va rebre 11.906 visites.

La pàgina web ha rebut 50.700 visites.

Qualificació i acreditació de competències

L'objectiu d'aquest programa és incrementar la col·laboració amb l'ICQP, participar en la confecció de tribunals d'avaluació i participar en el procés d'orientació i acreditació de competències:

Hem participat en el projecte pilot de vuit tribunals en centres d'FP de Barcelona de cinc famílies professionals.

En les tres convocatòries del curs 2008-09 s'han inscrit 677 treballadors.

Per famílies: administració (456), manteniment (60), sanitat (113), comerç (44) i jardineria (4).

Formació a demanda

L'objectiu d'aquest projecte ha estat dissenyar un dispositiu d'informació i promoció per difondre el model de formació contínua a demanda i orientar les empreses a aplicar-lo. Aquest disseny s'ha fonamentat en una enquesta que es va passar a l'empresa. Les seves dades més rellevants:

Pel que fa al coneixement i ús de la formació a demanda, només un 19% de les empreses enquestades respon que no en té coneixement.

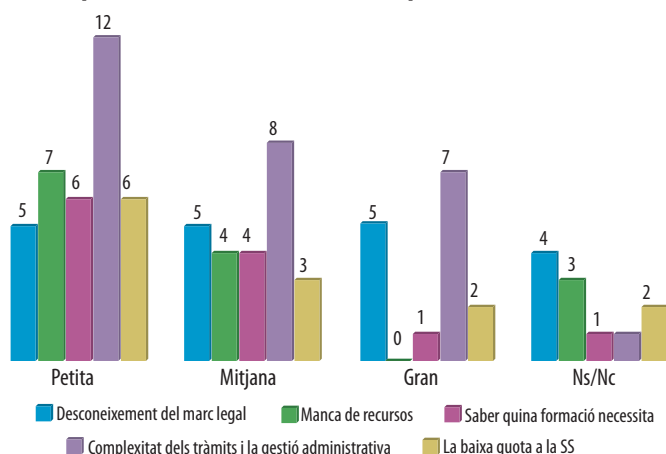
Pel que fa a l'ús, només el 55% de les empreses enquestades l'ha utilitzada en alguna ocasió.

Per contra, l'interès en poder participar el manifesten el 91,4% de les empreses.

Si a més a més tenim en compte que el 70,7% de les empreses enquestades responen que utilitzen altres sistemes per organitzar la formació interna dels seus treballadors, es fa evident que d'altres motius comporten la no-utilització del sistema de formació de demanda.

Els resultats obtinguts ens mostren una realitat fragmentada pel que fa a aquestes dificultats, que totes són més o menys presents. Hi destaca lleugerament la complexitat en la tramitació i la gestió administrativa.

Principals dificultats detectades en l'aplicació del a formació a demanda

Àrea Mobilitat i Relacions Internacionals

L'Àrea de Mobilitat i Relacions internacionals té la finalitat de promoure i gestionar projectes internacionals que facilitin la mobilitat dels estudiants, professors i directius de formació professional de Barcelona. En aquest marc de relacions, aquesta àrea també promou projectes d'innovació i transferència educativa entre les ciutats europees associades a l'Associació Xarxa FP.

Beques ERASMUS per a estudiants d'FP de grau superior (OAPEE)

En col·laboració amb l'Organisme Autònom de Projectes Educatius Europeus (OAPEE) de l'Estat, la Fundació ha gestionat la mobilitat de 13 estudiants de formació professional de grau superior.

Beques ERASMUS per a estudiants d'FP de grau superior (SOC)

Per a l'any 2009, el Servei d'Ocupació Català, en l'Àrea de Projectes Innovadors, ens va aprovar un projecte per a la promoció d'estades europees per a estudiants d'FP. Aquest projecte de mobilitat, a més de promoure les estades europees, comparteix l'objectiu de millorar els coneixements lingüístics i els coneixements tecnològics, alhora que fomenta l'adquisició d'hàbits laborals. S'han fet 59 estades en empreses de diferents ciutats.

Estudiants rebuts a Barcelona

L'Àrea de Mobilitat de la Fundació ha gestionat l'estada i la recerca d'empreses on fer les pràctiques per als estudiants que des de les diferents ciutats de XARXA FP han triat Barcelona. El nombre total ha estat de 29 estudiants rebuts de les diferents ciutats de XARXA FP. Per especialitats, 8 han fet l'estada en empreses d'arts gràfiques, 5 al sector de comercialització turística, altres 5 en empreses de projectes de construcció i 5 més al sector de jardineria.

Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD)

Al quadre següent es poden veure les polítiques actives per a l'ocupació gestionades per l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat.

Itineraris d'inserció laboral

Ordre TRE/337/2008, de 10 de juliol

Del 15/12/2008 al 31/12/2009

Nombre d'itineraris: 107

Cost total del projecte: 230.081,78 euros

Contractes aconseguits: 53

Indefinits: 3 dones i 8 homes

Temporals: 12 dones i 30 homes

Discapacitats	Home	Dona
Física	36	20
Auditiva	3	2
Mental	9	3
Visual	5	1
Intel·lectual	14	14
Total	67	40

Programa de prospecció i acompanyament a la inserció de persones amb discapacitat i/o malaltia mental

Ordre TRE/267/2008, de 22 de maig

Del 15/12/2008 al 31/12/2009

Nombre d'itineraris: 11

Cost total subvencionat: 30.208 euros

Contractes aconseguits: 10

Indefinits: 2 dones i 1 home

Temporals: 3 dones i 4 homes

Discapacitats	Home	Dona
Física	2	1
Auditiva	-	-
Mental	1	1
Visual	-	-
Intel·lectual	4	2

Agents econòmics i socials

Els agents econòmics i socials de Barcelona gestionen diversos programes de formació i inserció per a les persones actives, les que treballen i les que cerquen feina.

Comissions Obreres del Barcelonès

Les accions que CCOO ha portat a terme durant l'any 2009 a la ciutat de Barcelona han estat bàsicament de formació contínua.

Formació

Durant l'any 2009 s'ha organitzat formació a través de la Fundació per a la Formació i l'Estudi Paco Puerto. Només s'ha fet formació contínua i no s'han organitzat cursos de formació ocupacional. Aquesta formació ha estat bàsicament subvencionada pel Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya i el Fons Social Europeu. Tanmateix aquesta formació contínua ha permès la participació de persones en situació d'atur. El total de formació impartida a la ciutat de Barcelona al llarg de l'any 2009 ha estat de 315 cursos de 202 accions formatives, algunes de les quals en diverses edicions o cursos.

Accions	Cursos	Total cursos
128	1	128
37	2	74
14	3	42
1	5	5
3	6	18
1	8	8
1	16	16
1	24	24
202		315

La majoria d'accions, per tant, han constatat d'un únic curs, tot i que hi ha hagut accions amb 8, 16 i 24 cursos. Cal destacar la gran diversitat formativa oferta. Pel que fa al nombre d'hores de formació, se n'han impartit 15.494. Han rebut formació 6.301 alumnes, amb una mitjana de 20 assistents. Així, el grup mitjà ha tingut una durada de 49 hores, que es tradueix en la mateixa mitjana d'hores rebudes per cada alumne.

Característiques de l'alumnat

La formació oferta per CCOO a la ciutat de Barcelona durant l'any 2009 ha estat rebuda majoritàriament per treballadores i treballadors de més de 35 anys, de categories professionals qualificades i no qualificades, de l'àrea de producció i que pertanyen majoritàriament a pimes.

Distribució per sexe i grups d'edat

L'any 2009, a la ciutat de Barcelona han rebut més formació les dones que els homes, ja que les primeres suposen el 53,18% del total d'alumnes. Per altra banda, el grup d'edat que més formació ha rebut a CCOO a la ciutat de Barcelona ha estat el de majors de 45 anys, seguit del de 35 a 45 anys, tot i que en el cas dels homes es dona una situació inversa i rep més formació el grup de 36 a 45 anys. És important destacar que el 70% de l'alumnat tenia una edat superior a 35 anys i només prop d'un 5% menys de 25 anys.

Distribució per grups d'edat

	Dones	%	Homes	%	Total	%total
Fins a 25	168	4,58	127	4,82	295	4,68
De 26-35	936	25,53	644	24,44	1.580	25,08
De 36-45	1.158	31,59	949	36,02	2.107	33,44
Més de 45	1404	38,30	915	34,72	2.319	36,80
Totals	3.666	100	2.635	100	6.301	100

Més del 70% de l'alumnat format per CCOO ha estat personal qualificat i de baixa qualificació. Si diferenciem entre homes i dones, observem una proporció més alta d'homes amb baixa qualificació. El percentatge d'alumnes de les categories de tècnic/a, comandament intermedi o direcció no arriba al 30%, però cal destacar el 10% de dones comandaments intermedis mentre que els homes només constitueixen el 5,20%.

Distribució per categoria professional

	Dones	%	Homes	%	Total	%
Direcció	133	3,63	150	5,69	283	4,49
Comandament intermedi	383	10,45	137	5,20	520	8,25
Tècnic	555	15,14	419	15,90	974	15,46
Treballador/a qualificat	1.283	35,00	868	32,94	2.151	34,14
Treballador/a baixa qualificació	1.312	35,79	1.061	40,27	2.373	37,66
Totals	3.666	100	2.635	100	6.301	100

Distribució per àrea funcional

	Dones	%	Homes	%	Total	%
Direcció	55	1,50	105	3,98	160	2,54
Comercial	335	9,14	165	6,26	500	7,94
Administració	754	20,57	378	14,35	1.132	17,97
Manteniment	198	5,40	278	10,55	476	7,55
Producció	2.324	63,39	1.709	64,86	4.033	64,01
Totals	3.666	100	2.635	100	6.301	100

La formació impartida per CCOO a la ciutat de Barcelona durant l'any 2009 ha estat majoritàriament rebuda per treballadores i treballadors de l'àrea de producció, seguits a gran distància per personal d'administració.

Distribució per dimensions de l'empresa

	Dones	%	Homes	%	Total	%
PIME	2.475	67,51	1.820	69,07	4.295	68,16
NO PIME	1.191	32,49	815	30,93	2.006	31,84
Totals	3.666	100,00	2.635	100,00	6.301	100

Apreciem que la majoria de l'alumnat assistent als cursos de CCOO a la ciutat de Barcelona ha estat personal de petites i mitjanes empreses

Foment del Treball Nacional

Foment del Treball Nacional és la confederació d'empresaris i organitzacions empresarials de Catalunya, que agrupa tots els sectors de l'activitat econòmica: agricultura, indústria, comerç i serveis. El seu Centre de Formació, amb més de trenta anys d'experiència acumulada, té per objecte oferir activitats formatives i serveis a les empreses per tal de facilitar l'adaptació dels treballadors als canvis continus que, de forma accelerada, s'imposen en totes les àrees d'activitat i que afecten de manera transversal els llocs de treball de tots els sectors d'activitat empresarial. El coneixement privilegiat de les necessitats formatives de les empreses, tant en l'àmbit sectorial com territorial, ha permès que el Centre de Formació de Foment pugui oferir un ampli programa d'activitats formatives. Els programes es renoven permanentment per adequar-los a les necessitats de les empreses i dels mercats i potencien la vinculació amb altres organitzacions i entitats capdavanteres en formació contínua per al desenvolupament de projectes conjunts de caràcter innovador. Dins del Pla de Formació de Foment del Treball Nacional, la majoria dels grups programats són de formació presencial. El pla formatiu està integrat per les àrees següents:

Àrea economicofinancera. Aquest tipus de cursos té com a finalitat la formació de professionals de l'empresa que volen adquirir noves competències o millorar les que ja posseeixen.

Àrea de recursos humans. Els itineraris que engloba aquesta àrea s'han dissenyat per adaptar-los amb agilitat als canvis constants que es produeixen en el món laboral, cosa que exigeix a les empreses incorporar personal cada vegada més preparat i adaptat a les noves tecnologies.

Àrea d'idiomes. Actualment ofereix quatre idiomes diferents: anglès, francès, italià i alemany, cadascun amb diversos nivells. El més desenvolupat és l'anglès, amb 12 nivells diferents (el darrer és preparatori per al First Certificate).

Àrea informàtica. Foment ofereix tota la formació, des de la més bàsica fins a programes de desenvolupament web, Cisco...

Àrea de màrqueting i qualitat. Els cursos ofereixen la possibilitat de compaginar capacitats com ara creativitat, convenció, anàlisi i síntesi. Aquesta formació se centra en l'objectiu del màrqueting: crear valor per a l'empresa i per al seu client.

Dades accions formatives 2009

	Foment	Associacions
Pla intersectorial. Consorci per a la Formació Contínua a Catalunya		
<i>Nombre d'alumnes</i>	11.434	11.980
<i>Nombre de cursos</i>	519	841
Cursos per a persones desocupades		
<i>Nombre d'alumnes</i>	197	
<i>Nombre de cursos</i>	14	
Pla sectorial. Oficines i despatxos		
<i>Nombre d'alumnes</i>	1.183	1.154
<i>Nombre de cursos</i>	80	79
Plan avanza. Ministeri d'Indústria		
<i>Nombre d'alumnes</i>	293	
<i>Nombre de cursos</i>	24	

UGT de Catalunya

La intermediació laboral

La UGT de Catalunya treballa per generar més oportunitats d'accés a una ocupació per a les persones que tenen més dificultats per incorporar-se al mercat de treball. Dins de la seva oferta disposa d'un servei d'intermediació laboral de qualitat dirigit a totes les persones treballadores de la ciutat de Barcelona, creient que és d'importància vital treballar en aquest àmbit per tal d'actuar en un doble vessant: d'una banda donant un servei als treballadors i treballadores oferint-los assessorament i orientació en tècniques de recerca de feina, així com informació sobre el mercat de treball. De l'altra, col·laborant amb les empreses que requereixen aquests serveis per cobrir-hi llocs de treball vacants.

En el transcurs de l'any 2009, la UGT de Catalunya ha atès un total de 66 persones (12% del total de persones ateses a Catalunya) que han accedit als serveis d'orientació a la ciutat de Barcelona, centrat la intervenció en les persones de 26 a 35 i de 36 a 45 anys, que signifiquen el 30% i el 36% de les persones ateses, respectivament. Segons el gènere, la distribució ha estat del 57,5% en el cas dels homes i el 42,5% en el cas de les dones, fet lògic ja que els homes han resultat més afectats per la desocupació.

L'orientació professional

L'orientació professional és, per a la UGT de Catalunya, una eina necessària per tal d'acompanyar els treballadors i treballadores en aquest procés. En aquest sentit, el desenvolupament d'itineraris d'orientació professional, mitjançant la figura de tutors/ores personalitzats, el coneixement de les capacitats i actituds pròpies, així com les característiques del mercat de treball i les eines de recerca de feina per accedir-hi, són elements del tot necessaris que des dels serveis d'orientació professional s'ofereixen als ciutadans i ciutadanes de Barcelona.

En aquest sentit, en el transcurs de l'any 2009, la UGT de Catalunya, mitjançant l'Institut de Desenvolupament de Formació i l'Ocupació (IDFO), ha atès un total de 828 persones usuàries, la qual cosa significa un increment del 57% respecte a l'any anterior. D'aquest increment, cal destacar-ne que el homes han augmentat un 109%, mentre que les dones ho han fet en un 28% respecte a l'any 2008. A la taula següent podem veure la distribució per sexe i edat.

La formació

La formació és un dels elements clau per fer front a la crisi econòmica que està patint el nostre territori i a les noves característiques que presenta el mercat de treball actual, que exigeix un grau elevat de competitivitat i adaptabilitat dels treballadors i les treballadores. Des de la UGT de Catalunya, mitjançant l'Institut de Desenvolupament de la Formació i l'Ocupació (IDFO), s'imparteixen cursos per a persones treballadores ocupades i en situació de desocupació, cursos per obtenir el graduat escolar o accedir a la universitat, formació lingüística en diferents llengües i formació en noves tecnologies.

Aquesta formació té com un dels seus objectius contribuir a la reducció de les diferències socials que poden presentar les persones que no han adquirit el grau de formació necessari, per tal de possibilitar que s'integrin en la societat tenint la mateixa igualtat d'oportunitats que la resta de la població.

Formació ocupacional

L'any 2009, la UGT de Catalunya ha organitzat un total de 16 cursos de formació ocupacional per a treballadors i treballadores en situació de desocupació, amb una durada total de 1.540 hores i amb un total de 239 alumnes.

Formació contínua

Pel que fa a la formació contínua, amb relació a les edats s'observa que la majoria de l'alumnat dels cursos de formació contínua se situa en la franja d'edat d'entre 26 i 45 anys en un percentatge del 67%. Durant l'any 2009, la UGT de Catalunya ha fet un total de 418 cursos a la ciutat de Barcelona, entre formació sectorial i formació intersectorial per a treballadors i treballadores ocupats, cosa que ha suposat un total de 38.464 hores de docència i 3.997 alumnes formats. Pel que fa a la tipologia de la formació, 100 cursos pertanyien a formació intersectorial i 318 a formació sectorial.

Sexe	Formació intersectorial	%	Formació sectorial	%
Dones	1.954	69	567	49
Homes	878	31	598	51
Totals	2.832	100	1.165	100

Formació de persones adultes

La UGT de Catalunya porta a terme la formació de persones adultes al Centre d'Autoformació Maria Rúbies. L'oferta formativa engloba tant ensenyaments inicials i formació bàsica (castellà, català i graduat d'educació secundària) com ensenyaments no reglats (reciclatge de coneixements, preparació per a les proves d'accés als CFGM, preparació per a les proves d'accés als CFGS, accés a la universitat per a majors de 25 anys, informàtica bàsica d'usuari i internet, anglès i francès, activitats complementàries, Punt Òmnia, intercanvis lingüístics i voluntariat lingüístic català). Així mateix, el centre ofereix la possibilitat de continuar els estudis en la modalitat a distància a aquelles persones que tenen dificultats (per raons personals o laborals) per assistir-hi amb freqüència. Aquest any 2009 han passat pel centre Maria Rúbies un total de 850 alumnes, que alhora es beneficien del Punt Òmnia. Enguany hi ha hagut 28 persones que han estat voluntàries lingüístiques.

Formació sindical

D'altra banda, la formació sindical adreçada a delegats i delegades de comitès d'empresa, delegats i delegades de personal i delegats i delegades sindicals és fonamental a l'hora de millorar les habilitats que els representants i les representants dels treballadors i treballadores necessiten per desenvolupar les seves funcions d'una manera òptima i adequada. A Barcelona ciutat, durant el darrer any s'han fet 57 cursos, que han suposat un total de 1.348 hores lectives, amb un total de 741 alumnes.

Atenció a diferents grups de població amb més dificultats d'inserció laboral

Les dones

La UGT de Catalunya té un ampli bagatge d'accions en defensa dels drets de les dones i en la lluita contra la precarietat del mercat laboral. La nostra organització sindical dóna suport, promou i porta a terme aquelles accions que signifiquin canvis qualitius i quantitius respecte a la millora de les condicions tant d'accés com de qualitat dins el món laboral. En aquest sentit, el Servei d'Informació, Atenció i Mediació per a les Dones (SIAM), en el qual participa la UGT de Catalunya, durant l'any 2009 ha atès 109 usuàries que han formulat un total de 149 consultes, 138 de les quals han estat referides a l'àmbit laboral, xifra que suposa un 93%. Les persones usuàries potencials del SIAM són totes les dones de Catalunya, principalment les situades en la franja d'edat de 30 a 40 anys, amb especial atenció a aquelles que estan vivint una situació problemàtica en el món laboral, familiar o bé de violència de gènere, tant si estan afiliades a la UGT de Catalunya com si no ho estan. Això no obstant, els homes també poden utilitzar aquest servei. De fet, del total de persones usuàries aquest any, un 8% han estat homes.

Els joves

Els joves estan representats a la nostra organització per AVALOT - Joves de la UGT de Catalunya, que impulsa la creació de la Xarxa d'Assessorament i Mediació Sociolaboral Juvenil, EIXAM, nascuda l'any 2000 amb l'objectiu de proporcionar al jovent tots els recursos necessaris i útils per aconseguir una inserció laboral satisfactòria. En aquest línia, la col·laboració entre AVALOT i el Centre d'Informació i Assessorament per a Joves (CIAJ) de l'Ajuntament de Barcelona permet oferir un servei de qualitat i constitueix una eina per a la resolució de conflictes laborals dels joves de la nostra ciutat. Així doncs, el nombre de persones ateses aquest any 2009 ha estat de 646 joves. Pel que fa al gènere de les persones ateses aquest any, la presència d'homes ha estat lleugerament superior, ja que el 54% han estat homes i el 46% dones. El servei d'Informació i Assessorament atén joves entre 16 i 35 anys i, tant en el cas de les noies com dels nois, la franja d'edat més representativa es troba entre 26 i 30 anys, amb un 32% del total de les persones ateses, seguida per la franja d'edat de 21 a 25, amb un 26% de representació.

Les persones immigrades

El fenomen migratori, amb la consegüent arribada de persones immigrades al nostre país, és un fet que es produeix des de fa anys a Catalunya i que ha deixat de ser una situació aïllada per passar a formar part de la nostra vida quotidiana.

En aquest sentit, des de l'any 1993, la UGT de Catalunya, mitjançant l'Associació d'Ajuda Mútua d'Immigrants a Catalunya, AMIC, porta a terme iniciatives, projectes, serveis i activitats per aconseguir la integració sociolaboral de les persones immigrants que viuen a Catalunya i dóna suport i assessorament a les que es veuen afectades per les situacions problemàtiques originades per la immigració. AMIC ofereix serveis d'assessorament jurídic en matèria d'estrangeria, orientació sociolaboral, treball comunitari i mediació intercultural, sensibilització i formació. A la província de Barcelona, AMIC disposa de 30 oficines distribuïdes en nou comarques. Durant l'any 2009, AMIC ha atès un total de 1.160 visites a la ciutat de Barcelona, on s'han formulat 1.638 consultes. El nombre total d'usuaris i usuàries és de 762 perso-

nes, 397 de les quals (el 52%) han estat homes i 365 (el 48%) dones. Respecte a la nacionalitat de les persones usuàries, entre sis i set de cada deu procedeixen del continent americà, concretament de països sud-americans. Pel que fa a les franges d'edat de les persones ateses, es comprova que el 48% se situen en la franja d'entre 25 i 39 anys, seguides per les de 40 a 64 anys, amb un percentatge del 34%.

Així mateix, mitjançant el Servei d'Atenció a Immigrants, Estrangers i Refugiats (SAIER), Amic col·labora amb l'Ajuntament de Barcelona per oferir informació i orientació laboral i formativa. Amb l'objectiu d'aconseguir la integració sociolaboral de la població immigrada, l'any 2009 el SAIER va atendre un total de 1.014 usuaris i usuàries amb un total de 1.494 visites. De total de persones ateses, 627 (61,8%) han estat homes i 387 (38,2%) dones. Respecte a la procedència de les persones ateses, està molt més distribuïda. Tant el continent africà com el continent americà aporten una quantitat de persones molt similar, amb un 26% i un 37% respectivament, seguits del continent asiàtic amb un 22%. Finalment, i amb relació a les franges d'edat de la població atesa, es continua observant que la franja de 25 a 39 anys continua sent la que aglutina el nombre més elevat de persones usuàries, amb un 51%.

Valoració de les polítiques actives per a l'ocupació desenvolupades per la UGT L'any 2009 ha estat molt dur per a l'economia mundial, però molt més difícil per a les persones treballadores. Al llarg d'aquest any s'ha produït un increment desmesurat de la desocupació com feia dècades que no contemplàvem. En aquest sentit, les polítiques actives d'ocupació suposen un recurs indispensable per millorar l'ocupabilitat de les persones. En aquest escenari s'ha incrementat el nombre de persones que necessiten i demanen informació, orientació, formació o intermediació laboral, la qual cosa s'ha traduït en un increment considerable del nombre de persones usuàries que han passat pels nostres serveis d'orientació i formació professional.

És per tot això que, des de la UGT de Catalunya no s'han estalviat esforços per acostar les polítiques actives d'ocupació als treballadors i treballadores de la ciutat de Barcelona i de tot el territori català. En aquest sentit, es considera necessari modernitzar aquestes polítiques per tal d'adaptar-les als canvis del mercat de treball i al perfil de la població. Així mateix, cal aprofundir en l'actualització dels continguts i la metodologia de les polítiques actives d'ocupació, tenint en compte els nous col·lectius als quals van dirigides així com la realitat laboral actual.

D'altra banda, des de la UGT de Catalunya creu imprescindible que totes les entitats i organitzacions que gestionem i desenvolupem polítiques actives d'ocupació trebalem plegades per tal que aquestes esdevinguin un servei continuat i permanent en el temps, gratuït i universal, superant el concepte de programes que hi ha actualment.

3.3. Generalitat de Catalunya

Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC)

Les accions del SOC a la ciutat de Barcelona durant l'any 2008 es presenten a la taula adjunta. Aquestes dades són encara provisionals, donat que corresponen a dades d'atorgament.

Resum dels programes de polítiques actives d'ocupació a Barcelona 2009

	2008			2009		
	Actuacions	Beneficiari(e)s	Pressupost	Actuacions	Beneficiari(e)s	Pressupost
INFORMACIÓ I ORIENTACIÓ PROFESSIONAL						
<i>Itinerari Personal d'Inserció (IPI) (2)</i>	no disponible	5.500	1.649.743,70	no disponible	2.978	1.520.102,71
<i>Aules actives (3)</i>	no disponible	115	no disponible	no disponible	498	109.444,44
Subtotal (4)	no disponible	5.615	1.649.743,70	no disponible	3.476	1.629.547,15
FORMACIÓ PER A L'OcupACIÓ						
<i>Forma i Contracta</i>	25	344	1.140.131,32	18	247	924.096,39 €
<i>Formació d'oferta per accions formatives prioritàries a desocupats/ades</i>	202	2.985	8.164.621,96	1.725	29.094	16.665.389,40
<i>Formació en sectors prioritàris i emergents, per a treballadors/es en situació d'atur (5)</i>	234	3.362	7.312.039,35	232	3.319	7.263.886,10
<i>Programa d'e-formació (6)</i>	-	-	-	no disponible	7.740	no disponible
<i>Programa Forma't (7)</i>	233	849	274.409,11	312	2.743	1.001.866,48
<i>PQPI</i>	31	437	1.951.106,64	21	362	1.131.469,14
<i>Formació per a l'ocupació als CIFO</i>			60	884	1.714.775,20	
<i>Contracte de serveis cursos de FPO (exp. 60/08)</i>	18	270	581.477,25	-	-	-
<i>Projectes singulars (conveni INFORM)</i>	8	96	389.491,20	-	-	-
<i>Plans de formació d'oferta intersectorial (8)</i>				700	21.700	4.810.000,00
<i>Plans de formació d'oferta sectorial (8)</i>				1.164	16.333	6.075.129,00
Subtotal (9)	751	8.343	19.813.276,83	4.232	82.422	39.586.611,71
DESENVOLUPAMENT LOCAL						
<i>Cases d'Ofici</i>	-	-	-	2	40	474.540,00
<i>Escoles Taller</i>	5	240	2.765.966,40	5	240	3.469.536,00
<i>Tallers d'ocupació</i>	8	180	1.771.767,00	2	100	1.429.364,00
Subtotal	13	420	4.537.733,40	9	380	5.373.440,00
<i>Plans d'ocupació (10)</i>	213	1.334	10.440.767,80	96	646	6.021.562,25
<i>Plans d'ocupació per l'alfabetització digital per a la recerca de feina</i>				1	14	12.776,94
Subtotal	213	1.334	10.440.767,80	97	660	6.034.339,19
<i>Agents d'ocupació i desenvolupament local</i>	11	11	297.501,05	26	26	698.084,78 €
<i>Foment al desenvolupament local</i>	3	-	36.060,00	8	no aplicable	78.900,80
<i>Treball als barris</i>	31	197	1.203.123,18	61	537	2.552.969,22
<i>Programa d'empreses qualificades d'iniciatives locals d'ocupació (I+D)</i>	34	50	287.514,50 €	37	29	299.581,28
Subtotal programes de desenvolupament local	79	258	1.824.198,73	132	592	3.629.536,08
<i>Programes experimentals d'ocupació (PEMO) (11)</i>	13	1.655	2.803.558,34	no disponible	100	200.000,00
<i>Projectes innovadors (12)</i>	117	45.820	10.686.518,10	117	45.486	17.059.727,42
<i>Pactes territorials</i>	-	-	-	no disponible	no disponible	178.620,00
<i>Unitat de Promoció i Desenvolupament (UPD)</i>	6	69	122.855,34	5	67	2.405.921,50
<i>Programa Activa't (13)</i>	-	-	-	3.435	11.400	400.000,00
<i>Talent Jove</i>		451	850.107,17			
Subtotal altres projectes de dinamització territorial (14)	136	47.995	14.463.038,95	3.557	57.053	20.244.268,92
Subtotal desenvolupament local (14)	441	50.007	31.265.738,88	3.795	58.685	35.281.584,19
Total	1.192	63.965	52.728.759,41	8.027	144.583	76.497.743,05

Font: Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC). Data d'extracció de les dades: març 2010 i març de 2009.

(1) Dades provisionals, cal tenir en compte que hi ha programes que no acabaran fins al setembre de 2010.

(2) Entre els 49 tècnics (quatre a mitja jornada) hi ha 32 orientadors de les oficines de treball, i d'aquests n'hi ha sis destinats a orientar persones usuàries que reben el subsidi Programa temporal de protecció i inserció (PRODI).

(3) A l'Aula Activa hi ha un total de quatre orientadors. A partir d'aquesta informació s'ha calculat el pressupost. El 40% de les persones usuàries ha causat baixa per col·locació. L'Aula activa de Barcelona es troba a l'Oficina de Treball del Barri Gòtic.

(4) El subtotal no conté el pressupost atorgat a les aules actives ni el nombre d'actuacions dels IPI o de les aules actives.

(5) Convocatòria d'accions de formació en sectors prioritàris i emergents adreçades a treballadors/ores en situació d'atur (2008-

2009). Resolució TRE/555/2008, de 26 de febrer.

(6) El pressupost del Programa e-formació per a tot Catalunya va ser de 1.025.790,20 euros i el nombre d'accions formatives der 773. El nombre de persones beneficiàries directes s'ha calculat a partir del municipi de residència.

(7) El programa Forma't (subvencions de formació per a treballadors i treballadores) va ser una convocatòria anticipada del 2009. ORDRE TRE/486/2008, de 6 de novembre.

(8) Formació d'oferta destinada a treballadors/ores prioritàriament ocupats/ades que promou el Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya.

(9) El subtotal no conté informació del nombre d'actuacions ni el pressupost del Programa d'e-formació a Barcelona.

(10) L'any 2008, s'inclouen les convocatòries i els convenis però el 2009 només les convocatòries.

(11) La previsió d'inserció d'aquest programa a Barcelona es preveu en un 35%.

(12) El programa Projectes innovadors va ser plurianual (2008-2009) ORDRE TRE/337/2008, de 10 de juliol.

(13) En el marc del Pacte per a l'ocupació de qualitat a Barcelona es va posar en marxa el programa Activa't. La informació és l'acumulat fins a octubre de 2009. Les accions inclouen les sessions inicials d'orientació (SIO), les càpsules i les tutories.

(14) El subtotal no conté informació del nombre d'actuacions del PEMO ni dels pactes territorials. Tampoc no es disposa del nombre de persones beneficiàries directes del pacte territorial.

(15) El total no conté dades d'aquells programes en què no hi ha disponibilitat d'informació.

ACC1Ó

Durant l'any 2009, ACC1Ó s'ha consolidat com l'agència de suport a la competitivitat de l'empresa catalana. Amb l'objectiu d'enfortir al teixit empresarial català i dotar les empreses de les eines necessàries per poder diferenciar-se en un mercat cada vegada més globalitzat i exigent, l'agència ha posat en marxa en el darrer any una bateria de programes i serveis basats en l'impuls a dos vectors clau: la innovació i la internacionalització. Aquests programes s'han caracteritzat per oferir una atenció personalitzada a l'empresa catalana mitjançant els principis de proximitat i proactivitat, i han contribuït a assolir els objectius que es marquen en el Pla ACC1Ó 2009-2013 i que permetran fer de Catalunya una economia competitiva i capdavantera.

A continuació, es detallen les actuacions més rellevants d'ACC1Ó al llarg del 2009 amb l'objectiu d'impulsar l'activitat innovadora, la internacionalització i la presència a l'exterior de les empreses catalanes. En aquells casos en què es disposa de la informació, es detalla la participació d'empreses de l'àmbit metropolità de Barcelona en els programes i serveis d'ACC1Ó de l'any 2009.

Innovació empresarial

Innovació empresarial

El Programa d'innovació empresarial comprèn accions i instruments destinats a incrementar la competitivitat de les empreses catalanes mitjançant l'estímul de l'R+D i la innovació en els vessants estratègic i operatiu, en qualsevol punt de la cadena de valor i en tots els processos de l'empresa.

Objectius:

Assessorar, fomentar i donar suport a les empreses del territori català en projectes d'R+D+I.

Promoure aliances amb empreses tractoras per liderar projectes d'R+D.

Impulsar la innovació no tecnològica a les petites i mitjanes empreses (pimes).

Servei d'assessorament personalitzat (SAP)

Aquest servei ofereix assessorament tècnic personalitzat i permanent per donar suport a l'empresa en l'estructuració i el finançament dels seus projectes. Al llarg de 2009 s'han fet un total de 299 assessoraments mitjançant aquest servei, 116 dels quals han estat d'R+D i 183 projectes d'innovació.

Programa de dinamització de la innovació

Aquest programa, desenvolupat conjuntament amb la Cambra de Comerç de Barcelona i les universitats, permet formar titulats superiors en gestió de la innovació i incorporar-los a empreses catalanes durant un període de sis mesos amb l'objectiu d'impulsar la innovació en l'empresa. Durant el 2009 s'han incorporat dinamitzadors a 10 empreses.

Programa InnoEmpresa

El programa InnoEmpresa té l'objectiu de donar suport a les petites i mitjanes empreses catalanes per al desenvolupament de projectes innovadors que permetin augmentar-ne la competitivitat. Durant l'any 2009 s'han destinat 8,1 milions d'euros a finançar el desenvolupament de 290 projectes d'innovació en què han participat 176 empreses de l'AMB. El total de projectes aprovats al 2009 ha generat una inversió de 56 milions d'euros.

Assessorament tecnològic

L'equip d'assessors tecnològics ajuda les empreses a esdevenir més competitives en un entorn global per donar resposta al problemes tecnològics i els dona suport en tots els processos associats a la gestió de projectes d'R+D+I de producte, procés o servei. Durant l'any 2009, l'equip d'assessors tecnològics ha fet 633 visites a un total de 389 empreses de l'àrea metropolitana de Barcelona. Així mateix, s'han dut a terme 798 actuacions de suport a projectes a l'AMB. L'equip d'assessors tecnològics està integrat per un conjunt de professionals amb experiència i coneixement en els àmbits tecnològics següents:

Tecnologies de materials

Tecnologies energètiques

Biotecnologia i ciències de la salut

Tecnologies de la informació i la comunicació

Tecnologies de l'alimentació

Tecnologies químiques i medi ambient

Tecnologies de la producció

Cooperació tecnològica

Nuclis

El Programa de nuclis d'innovació tecnològica té l'objectiu d'afavorir projectes catalans de recerca i desenvolupament portats a terme mitjançant la col·laboració entre empreses, centres tecnològics, centres de recerca i centres universitaris que permetin situar Catalunya en posicions capdavanteres en camps de recerca aplicada. Al llarg de 2009, s'han impulsat 36 projectes de nuclis d'innovació tecnològica on han participat un total de 83 empreses de l'AMB. El total de projectes aprovats, amb un ajut atorgat de 17,5 milions d'euros, han generat una inversió de més de 53 milions d'euros.

Acompanyament a CDTI i FEDER

Al llarg de 2009, 294 empreses catalanes han rebut suport per part del Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI) per desenvolupar projectes d'R+D, 44 dels quals han estat acompanyats per ACCIÓ.

Participació en consorcis estratègics nacionals de recerca tècnica (CENIT)

Catalunya ha participat en 10 dels 18 projectes CENIT aprovats pel Ministeri de Ciència i Innovació a través del programa d'impuls al finançament de projectes integrats de recerca industrial de caràcter estratègic. De les 251 empreses que han participat en els projectes aprovats, 64 són empreses catalanes i dues han estat líders de projectes. El pressupost total dels projectes catalans és de 101.272.323 d'euros i l'aportació concedida a les empreses participants ha estat de 49.967.764 d'euros.

Transferència tecnològica

El Programa de transferència tecnològica té per objecte la millora de la competitivitat de les empreses catalanes mitjançant la incorporació sistemàtica de la tecnologia com a eix clau de diferenciació, facilitar l'accés i l'estructuració de l'oferta tecnològica existent a Catalunya i proporcionar els instruments necessaris perquè tant la tecnologia com les capacitats tecnològiques arribin al mercat.

Objectius:

Impulsar el desenvolupament del mercat tecnològic a Catalunya per permetre la incorporació de tecnologia a les empreses.

Estructurar i dinamitzar els agents oferidors de tecnologia a Catalunya per tal que satisfacin les demandes del teixit empresarial.

Oferir les eines, els instruments i els incentius necessaris per facilitar el procés d'incorporació de tecnologia a les empreses.

Generar instruments i eines que permetin la venda empaquetada de tecnologia a través del procés d'identificació, valorització i comercialització de patents.

Estructurar i dinamitzar els agents generadors de noves empreses de base tecnològica.

Professionalitzar la gestió de transferència tecnològica, com a procés de generació de valor, tant pel vessant de l'oferta com el de la demanda.

TECNIO

La creació de TECNIO respon a la voluntat d'integrar tots els agents tecnològics que aporten valor a l'empresa amb l'objectiu que es converteixin en els seus aliats tecnològics per desenvolupar projectes d'R+D+i. Al llarg de 2009, TECNIO ha estat integrada per:

Centres tecnològics avançats

Els centres tecnològics avançats (CTA) són aquells que han superat uns llindars de massa crítica i gestió de grans projectes, que es troben en fases d'expansió internacional i que tenen capacitat per elevar el seu nivell d'aspiracions per afrontar els grans reptes de país. L'objectiu d'aquests centres és elevar el nivell d'R+D i transferència de tecnologia i ser centres tecnològics d'excel·lència, situats a la frontera del coneixement aplicat i capaços de competir en el mercat global. Dels cinc centres tecnològics avançats, quatre es troben a l'AMB.

Centres tecnològics

Aquests centres, especialitzats en la transferència de tecnologia en entorns locals, presten serveis tecnològics i donen suport a difusió ràpida d'innovacions en el seu entorn. Tenen com a objectiu el foment de les economies externes de caràcter tecnològic pròpies dels districtes industrials i els sistemes productius locals amb una determinada especialització industrial existents a Catalunya. Dels 17 centres tecnològics, set es troben a l'AMB.

Centres de suport a la innovació tecnològica

Es tracta de grups de recerca, principalment universitaris, amb vocació i experiència en transferència tecnològica que tenen l'objectiu de facilitar la transferència directa dels coneixements generats a les universitats catalanes vers les empreses. La xarxa està constituïda per un total de 79 centres, 56 dels quals es troben a l'AMB. Durant l'any 2009, els 79 centres de suport a la innovació tecnològica han treballat amb 2.557 grups i han executat 623 projectes amb empreses. El 2009, els ingressos dels centres han estat de 70,3 milions d'euros, 30,5 dels quals provenen dels serveis a empreses.

Valorització tecnològica

Xarxa de trampolins tecnològics

La Xarxa de trampolins tecnològics (XTT), integrada per universitats i escoles de negocis, té com a objectiu valoritzar i transferir tecnologia mitjançant l'impuls a la creació de noves empreses de base tecnològica i l'explotació de la propietat industrial. Durant l'any 2009, la xarxa està formada per 10 unitats, set de les quals estan ubicades a l'AMB. Aquests set trampolins han atès un total de 453 projectes, han impulsat la creació de 41 noves empreses de base tecnològica i han fet possible l'explotació de 34 tecnologies.

Programa de valorització

El programa de valorització se centra en la recerca que es genera a les universitats i els centres públics o privats sense finalitat de lucre (centres tecnològics, centres de recerca, instituts hospitalaris). L'objectiu del programa és detectar les tecnologies generades en aquestes institucions que potencialment són útils per a les empreses i impulsar els processos per valoritzar algunes d'aquestes tecnologies fins a convertir-les en aplicables per a les empreses. Durant l'any 2009, a través de la línia d'ajuts d'aquest programa, s'han destinat més de 5 milions d'euros a impulsar 85 projectes de valorització en els quals han participat 67 empreses de l'AMB.

Noves empreses de base tecnològica

Ajuts Gènesi

Ajuts a fons perdut destinats a analitzar la viabilitat empresarial dels projectes de base tecnològica. Aquests ajuts se situen a l'inici de la vida del projecte, en el moment de la definició, quan cal determinar si es pot convertir en una empresa tecnològica viable. L'any 2009 s'han aprovat 37 projectes amb un import d'ajuts de prop de 600.000 euros i una inversió generada de 877.671,21 milions d'euros.

Préstecs a noves empreses de base tecnològica

Línia de préstecs per a noves empreses de base tecnològica, d'un màxim de quatre anys de vida, dirigida a impulsar la consolidació de projectes empresarials. L'any 2009, s'han destinat 4 milions d'euros a 22 projectes que han generat una inversió de 6,8 milions d'euros.

Capital Concepte

Préstec participatiu per a empreses de base tecnològica de fins a dos anys de vida, destinat a impulsar estratègies de creixement. Durant el 2009, s'han aprovat un total de 31 projectes, dels quals el 31 de desembre se n'han signat 14 i la resta estan pendents de formalitzar.

Investment Readiness

Aquest programa, impulsat pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa, el Departament de Treball i el Departament d'Economia i Finances, té com a objectiu acompanyar i ajudar les empreses innovadores catalanes en el procés de creixement, incidint en tres aspectes clau del procés: el finançament, l'equip i el model de negoci. Al llarg de 2009 s'han seleccionat 30 empreses per participar en el programa.

R+D+i internacional

L'objectiu és incrementar la capacitat innovadora de les empreses catalanes a través del foment de l'R+D col·laborativa en els àmbits europeu i internacional.

Servei de suport a la participació empresarial en el 7è Programa marc

Durant l'any 2008 s'han rebut 64 propostes per a la presentació de projectes d'R+D al 7è Programa marc, 37 de les quals s'han aprovat i han rebut un import global d'un milió d'euros d'ajut. S'han fet 125 entrevistes d'assessorament a empreses i s'han atès 274 consultes. Amb l'objectiu de fomentar la transferència tecnològica internacional, s'han organitzat tres brokerage events i s'han fet 59 cerques europees de socis que han obtingut 223 respostes. S'han acom-

panyat set projectes de nuclis d'innovació tecnològica per tal que es presentessin a la convocatòria del 7è Programa marc i afavorir-ne així la internacionalització.

Dinamització de clústers

El Programa de dinamització de clústers té com a finalitat fomentar el canvi de la base competitiva de les empreses i dels sectors productius en el territori català, a partir del canvi del model estratègic, de l'estructura dels sectors madurs i de la potenciació dels sectors emergents. Actua amb criteris de coordinació i subsidiarietat respecte a la resta d'àrees d'ACC1Ó i respecte al conjunt d'agents territorials de promoció econòmica i desenvolupament empresarial.

Objectius:

Facilitar la creació d'entorns de competitivitat.

Induir les empreses al canvi estratègic i estructural.

Identificar, ordenar i coordinar els projectes d'innovació que s'alineïn amb l'estratègia d'ACC1Ó.

Transformar les actuacions sectorials i els sistemes productius locals existents en plans integrals de competitivitat de clústers.

Transformar els plans d'innovació locals i les actuacions dels PIC en sistemes territorials d'innovació.

Ajuts a la xarxa de dinamització de clústers

Al llarg de 2009, a través de la línia d'ajuts a la xarxa de dinamització de clústers, s'han aprovat un total de 29 projectes que, amb un ajut concedit de 625.000 euros, han generat una inversió de més d'un milió d'euros. Un 62% dels projectes aprovats s'han concentrat a l'AMB.

Agrupacions empresarials innovadores (AEI)

El Programa d'agrupacions d'empreses innovadores del Ministeri d'Indústria, Turisme i Comerç és un instrument que complementa ACC1Ó amb la Secretaria d'Indústria i Empresa per donar suport econòmic tant a l'elaboració de plans estratègics com al disseny i l'execució de projectes de clúster. ACC1Ó actua com a entitat catalitzadora i acompanya i dona suport als clústers en el procés de confecció de propostes per als diferents ajuts a AEI: elaboració del pla estratègic i sol·licitud d'ajuts per a despeses d'estructura de gestió d'AEI, projectes específics i projectes consorciats. L'any 2009 s'han aprovat cinc AEI, quatre de les quals corresponen a l'AMB: logística, farmàcia i cosmètica, esport i domòtica.

Parcs tecnològics (pols d'innovació)

Amb l'objectiu de facilitar la creació d'entorns de competitivitat, el 2009 s'ha impulsat una línia de préstecs per a projectes d'implantació d'empreses en pols d'innovació, mitjançant la qual s'han destinat 5,1 milions d'euros a l'aprovació de 16 projectes que han generat una inversió associada de 8,3 milions d'euros. Un total de 10 empreses de l'AMB han participat en els projectes aprovats.

Programa de noves oportunitats de negoci

Línia d'ajuts per a projectes que permetin desenvolupar noves oportunitats de negoci amb un canvi de la base competitiva, estratègica i estructural de l'empresa per iniciar activitats no habituals i garantir-ne la viabilitat econòmica. Es dona suport tant a projectes de diversificació de producte i/o mercat, com d'integració en la cadena de valor, creació de marca, canvi tecnològic, obtenció de producte propi, creació d'spin-offs, etc. L'any 2009 s'han aprovat 99 projectes en els quals han participat 45 empreses de l'AMB. El conjunt de projectes aprovats ha rebut un import total d'ajuts de 3,9 milions d'euros i ha permès generar una inversió de 6,3 milions d'euros.

Finançament

El Programa de finançament d'ACC1Ó té com a missió impulsar la posada en marxa, el creixement i la sostenibilitat de les empreses catalanes mitjançant l'accés al finançament més adequat a les seves necessitats i la generació i difusió de pràctiques de mercat.

Objectius:

Disseny de serveis i productes financers de suport per al creixement i la sostenibilitat de l'empresa.

Creació de productes i serveis que actuïn com a punt de trobada entre les necessitats de l'empresa catalana, d'una banda, i els recursos financers i el coneixement procedents del mercat privat, de l'altra.

Difusió de la cultura emprenedora i de risc actuant indistintament sobre la demanda i l'oferta de recursos.

Finançament a la innovació

Línies de préstecs per a projectes d'R+D

Línia de préstecs per a projectes individuals d'R+D, amb un pressupost de 40 milions d'euros en la primera convocatòria (gener del 2009) i 65 milions d'euros en la segona (juny del 2009). Préstecs a partir d'1 milió d'euros a tipus d'interès 0 per finançar projectes de recerca i desenvolupament. En la primera convocatòria s'han aprovat vuit projectes amb un import de 21,8 milions d'euros. En la segona convocatòria s'han aprovat 10 projectes que sumen un total de 36,1 milions d'euros.

Línia de préstecs per a projectes col·laboratius d'R+D, amb un pressupost de 10 milions d'euros. Préstecs a partir de 150.000 euros a tipus d'interès 0 per finançar projectes conjunts de recerca i desenvolupament. La suma dels préstecs dels participants en el projecte de col·laboració ha de sumar com a mínim 1 milió d'euros. Durant l'any 2009, s'han aprovat 18 operacions amb un total de 7,4 milions d'euros.

Línia de crèdit a la innovació per a projectes estratègics individuals d'R+D

Línia de préstecs en condicions preferents destinada al finançament de projectes de recerca, desenvolupament i innovació. La línia, a càrrec d'ACC1Ó i dotada amb 57 milions d'euros, està gestionada per l'ICF i es distribueix a través de les oficines i bancs adherits al conveni. Els préstecs tenen un tipus d'interès fix de l'1,75% i sense comissions.

Línia de préstecs CIDEM-ICF per a la innovació

Línia de préstecs dirigida al finançament de projectes d'inversió que fomentin la recerca, el desenvolupament tecnològic, la innovació i la modernització tecnològica industrial. L'ICF atorga préstecs per finançar fins al 80% de la inversió, amb un import d'entre 300.000 i 5 milions d'euros. ACC1Ó hi aporta un ajut equivalent al 4% de l'import efectivament disposat. Cinc operacions pendents de formalitzar amb un import total de 13.584.000 euros i set operacions en estudi d'un total de 5.036.000 euros.

Servei d'Orientació Financera

El Servei d'Orientació Financera (SOF) assessora de forma personalitzada empreses amb necessitats de finançament per desenvolupar projectes de creixement, les orienta en la definició d'aquestes necessitats, els ofereix elements de reflexió, informació sobre els diversos instruments i contactes per facilitar l'estratègia i el mix de finançament més adient. El servei s'articula mitjançant el contacte directe amb més de cinquanta fons de capital risc, les set xarxes d'inversors privats del Programa XIP, acords de col·laboració i el coneixement de l'oferta financera existent a Catalunya. S'han atès 376 empreses, a les quals s'han facilitat 1.184 contactes de diverses fonts de finançament.

NEOTEC. Suport a les empreses que sol·liciten el préstec NEOTEC

El NEOTEC és un préstec que ofereix el CDTI a empreses de base tecnològica en fase inicial amb unes condicions molt preferencials. Des del Programa de finançament es dona suport a les empreses que sol·liciten aquest producte i se les assessora en la redacció del pla de negoci, l'acompanyament dels projectes en la negociació de la concessió del crèdit i la redacció d'un informe de suport. S'ha assessorat nou empreses. Fins ara s'han aprovat quatre projectes amb un import total de 1.324.279 euros i una inversió associada de 2.090.060 euros.

Xarxes d'inversors privats

La Xarxa d'inversors privats (XIP) impulsa l'emprenedoria i la inversió privada a Catalunya a través dels inversors privats. Canalitza aquests recursos cap a empreses innovadores i en etapes inicials per assegurar-ne el coneixement i la competitivitat. El Programa Xarxa d'inversors privats té una presència destacada a l'Associació Europea de Xarxes d'Inversors Privats (EBAN) atès que forma part del seu Consell d'Administració. Durant el 2009 s'han organitzat 44 fòrums d'inversió on s'han presentat 179 projectes. ACC1Ó ha esponsoritzat l'activitat de les XIP per un valor de 52.427 euros. Els inversors privats adscrits a les XIP han tancat 22 operacions d'inversió amb un volum total de 4,8 milions d'euros.

Escoles d'inversors privats

Jornades de formació dirigides a potencials inversors privats que inclouen tot el procés des de la inversió fins al control de les empreses participades. Fan una tasca docent amb relació al coneixement dels mecanismes de selecció i inversió en empreses innovadores amb potencial de creixement. S'han celebrat quatre escoles diferents a ESADE, l'IESE i BANC (a Girona i Tarragona). Hi han assistit més de cent inversors potencials i s'han ofert més de 84 hores lectives. L'ajut d'ACC1Ó ha estat de 24.000 euros.

XV Fòrum d'Inversió ACC10

És un dels punts de trobada més importants d'Europa entre emprenedors amb projectes de creixement, inversors privats i fons de capital risc. S'han presentat nou projectes de forma presencial i 21 més al catàleg que es va repartir entre els assistents. Un de cada dos projectes presentats ha establert un contacte amb inversors del Fòrum. També hi han participat 10 fons de capital risc i emprenedors d'èxit. Hi han assistit prop de 250 persones i s'ha repartit un catàleg amb els 30 millors projectes i els 51 principals proveïdors de finançament en capital que actuen a Catalunya en format electrònic.

Esmorzars ACC10 Eif

Trobades mensuals de treball que tenen l'objectiu d'oferir elements de reflexió al públic assistent en relació amb les seves estratègies d'inversió i de recerca de finançament. La temàtica de cadascun dels esmorzars varia segona l'evolució de la situació del mercat d'inversió en empreses no cotitzades. El 2009 s'han fet un total de set esmorzars, amb 563 assistent i una mitjana de 80 persones per esmorzar.

Capital risc

ACC10 participa, principalment de forma minoritària, en diversos fons i societats de capital risc amb l'objectiu de mobilitzar recursos d'origen privat cap a les empreses de base tecnològica o innovadores i fomentar el capital risc i altres serveis relacionats a Catalunya. Addicionalment, els fons de capital risc acaben invertint en un nombre significatiu d'empreses que prèviament han rebut suport des d'algun dels programes d'ACC10 enfocats a empreses en fase inicial.

Finançament a la internacionalització

Línia de préstecs ICF-ACC10 inversió exterior

Línia de préstecs dirigida al finançament de projectes d'inversió a l'exterior que fomentin la internacionalització i la millora competitiva de les empreses. L'ICF atorga préstecs per finançar fins al 80% de la inversió, amb un import entre 300.000 i 5.000.000 euros i un termini màxim d'amortització de 12 anys. ACC10 hi aporta un ajut equivalent al 4% de l'import efectivament disposat. S'han formalitzat tres operacions per un import total de 8 milions d'euros. Hi ha dues operacions més en estudi amb un total de 6,8 milions euros.

Línia de préstecs ACC10-internacionalització

Línia de préstecs d'actiu circulant en condicions preferents dirigida a finançar el desenvolupament d'un pla de promoció internacional a través d'entitats financeres. L'entitat financera atorga préstecs d'entre 60.000 i 1,2 milions d'euros amb condicions preferents. ACC10 hi aporta un ajut consistent en una bonificació equivalent a la reducció en 1 punt del tipus d'interès de formalització. S'han concedit 397 línies corresponents a un ajut total de 1.435.705,95 euros. Hi ha 357 operacions en tràmit i/o en estudi, corresponents a un ajut d'1.133.023,40 euros.

Programa IDE

Té com a objectiu fomentar i afavorir la realització de projectes d'inversió a l'exterior. Durant l'any 2009, s'ha assessorat 210 empreses, s'han rebut i avaluat 164 projectes i s'han atorgat un total de 5,8 milions d'euros. El 61% dels projectes eren d'implantació comercial i la resta d'implantació productiva.

Internacionalització

Assessorament internacional

La missió de l'Àrea d'Assessorament i Transferència Tecnològica Internacional és potenciar aquells elements de la cadena de valor de l'empresa que puguin millorar-ne el posicionament internacional, des de la iniciació a l'exportació fins a la consolidació de la presència en els mercats internacionals. Fa una especial incidència en els àmbits de l'estratègia, la tecnologia i el talent.

Objectius:

Incrementar el nombre d'empreses catalanes exportadores.

Oferir assessorament estratègic i de procés per potenciar les àrees cabdals de les empreses per a processos d'internacionalització: planificació, màrqueting, gestió de recursos financers i humans, estratègia...

Potenciar la transferència tecnològica entre empreses i centres tecnològics catalans i empreses d'arreu del món.

Promoure la formació i la incorporació de nou talent a l'empresa per als processos d'internacionalització.

Programa primera exportació

Programa destinat a les petites empreses catalanes que pretén incorporar la visió internacional a l'activitat diària de

l'empresa i millorar el sistema de gestió empresarial. Durant l'any 2009, 51 empreses han participat en el programa, prop del 50% de les quals han estat de l'AMB. El perfil de l'empresa usuària del programa correspon a una empresa que factura menys de 500.000 euros.

Programa de nous exportadors (NEX)

Programa orientat a les pimes en fase d'inici a la internacionalització que exporten menys del 20% de la seva xifra de negoci. Té com a objectiu principal desenvolupar, mitjançant l'ajuda d'un expert en comerç internacional, les tasques necessàries per abordar i consolidar el procés d'obertura de l'empresa exterior. Mitjançant aquest programa, durant l'any 2009 s'ha acompanyat un total de 220 empreses en els primers passos vers la internacionalització, un 65% de les quals han estat empreses de l'AMB.

2BDigital: internet com a eina de màrqueting internacional

L'objectiu del programa és impulsar la participació de les empreses catalanes en els mercats digitals i afavorir-ne la promoció mitjançant assessorament especialitzat en estratègies de màrqueting digital. L'any 2009, un 74% del total d'empreses participants en el programa, 91 empreses, han estat de l'AMB.

Programa de noves estratègies d'internacionalització (NEI)

Té com a objectiu facilitar les eines de gestió necessàries per créixer internacionalment a aquelles les empreses que operen regularment en mercats exteriors. L'any 2009 s'han ofert set tipologies de NEI diferents. En total, s'han aprovat 41 projectes amb un import total de prop de 320.000 euros. Del total de projectes aprovats, un 60% corresponen a l'AMB. A continuació, s'esmenten les diferents tipologies de projectes NEI, així com la xifra global d'empreses que han portat a terme aquests projectes el 2009:

NEI organitzatiu: facilita eines per millorar l'eficiència interna de les empreses davant el repte de la internacionalització. L'any 2009 s'ha aprovat un projecte.

NEI filials: dona suport a l'empresa en la millora de la gestió de la seva filial. L'any 2009 s'han aprovat quatre projectes.

NEI financer: millora la gestió del flux de tresoreria, gestiona el risc del canvi i racionalitza el pool bancari. L'any 2009 s'han aprovat tres projectes.

NEI d'expatriats: creació de polítiques d'assessorament en la determinació de salaris i gestió de cartes d'assignació, entre d'altres. L'any 2009 s'han aprovat quatre projectes.

NEI de propietat industrial: eines per conèixer el grau de protecció real de la cartera de la propietat industrial de l'empresa i la millora de la gestió. L'any 2009 s'han aprovat dos projectes.

NEI de fusions i adquisicions: facilita l'assessorament per dur a terme un procés internacional d'adquisició d'empreses amb garanties d'èxit. L'any 2009 s'han aprovat vuit projectes.

NEI fiscal: anàlisi dels diferents aspectes fiscals abans de fer una implantació. L'any 2009 s'han aprovat 19 projectes.

Programa de defensa de la propietat industrial

Té com a objectiu proporcionar a les empreses catalanes instruments per a la protecció i defensa legal dels títols de propietat industrial de qualsevol modalitat: invencions industrials (patents i models d'utilitat), dissenys industrials (dibuixos i models industrials) o signes distintius (marques i noms comercials). L'any 2009 s'han aprovat 64 projectes, 42 dels quals han estat de l'AMB.

Programa de suport a les marques catalanes

Té com a objectiu proporcionar a les empreses l'orientació i l'assessorament necessaris per poder crear i potenciar la seva marca en mercats internacionals. 50 projectes aprovats l'any 2009, un 56% dels quals correspon a l'AMB.

Transferència tecnològica internacional

El Servei de Transferència Tecnològica Internacional (Enterprise Europe Network, EEN) té per objecte la promoció d'ofertes i demandes tecnològiques catalanes, així com oferir el servei de vigilància tecnològica (automatic matching tool, AMT) a través de correu electrònic i el servei d'acompanyament en el procés de negociació d'acords de transferència tecnològica. Durant l'any 2009 s'han registrat 229 nous clients. S'ha assolit la xifra de 1.489 usuaris i s'ha prestat assistència individualitzada a 855 en sessions formatives, brokerage events, missions, visites i assessoraments personalitzats amb potencials clients. S'han organitzat trobades tecnològiques (brokerage events) al Mobile World Congress i al Saló del Automòbil, així com cinc missions tecnològiques. Al llarg de 2009, un 50% dels usuaris del servei han estat indústries, un 23% universitats, un 10% centres tecnològics i la resta entitats diverses. S'han gestionat 347 expressions d'interès que han permès tancar un total de 19 acords de transferència tecnològica.

Mercats internacionals

La missió de l'àrea de Mercats Internacionals és promoure la presència de les empreses catalanes en un ampli ventall de mercats internacionals, amb especial incidència en els mercats de fora de la Unió Europea. ACCIÓ estructura el seu coneixement i la seva experiència en mercats exteriors agrupant experts per àrees geogràfiques: UE i ampliació, Àfrica-Orient Mitjà, Amèrica i Àsia-Pacífic.

Objectius:

Proporcionar assessorament expert a les empreses catalanes sobre les millors estratègies en mercats específics.

Assessorar i executar els plans de treball de les empreses catalanes en els diferents mercats a través de la Xarxa de centres de promoció de negocis.

Impulsar accions cooperatives de les empreses catalanes en els mercats internacionals: missions empresarials (directes i inverses) i grups d'exportació.

Impulsar la multilocalització individual i col·lectiva de les empreses catalanes a l'exterior.

Xarxa de centres de promoció de negocis

L'any 2009, ACCIÓ disposa d'una xarxa de 35 oficines a l'exterior, situades a les grans capitals comercials de 29 països amb un àmbit d'actuació que comprèn més de 70 països. Al llarg de 2009, els centres de promoció de negocis han desenvolupat 814 projectes individuals d'internacionalització per a 510 empreses i entitats catalanes. Del total de projectes d'internacionalització, 380 corresponen a empreses de l'AMB. Entre els centres de promoció de negocis que han portat a terme un nombre més gran de projectes amb empreses de l'AMB destaquen: São Paulo, Xangai, París, Mèxic, Miami i Dubai.

Servei de Diversificació Exterior (DEX)

Té com a objectiu dotar les empreses catalanes de les eines necessàries que els permetin identificar, seleccionar i prioritzar els mercats exteriors amb més oportunitats de negoci, així com revisar i adaptar l'estratègia empresarial segons els inputs rebuts dels mercats estudiats per tal de dissenyar l'estratègia més adequada per a cadascun d'ells. Al llarg de 2009 s'han lliurat estudis a més de 231 empreses i s'han fet 42 estudis de mercats de 26 països diferents.

Servei de Plataformes Empresarials

Amb l'objectiu de potenciar la creació de multinacionals catalanes, el Servei de Plataformes Empresarials posa a disposició de l'empresa un espai físic en el mercat de destinació, així com les eines necessàries per minimitzar els costos de la implantació mitjançant el suport, l'experiència i els coneixements de la Xarxa de centres de promoció de negocis (CPN) d'ACCIÓ. Actualment hi ha 13 CPN que ofereixen aquest servei i que acullen un total de 40 empreses catalanes: Beijing, Buenos Aires, Casablanca, Dubai, el Caire, Hong Kong, Mèxic, Miami, Moscou, São Paulo, Singapur, Tòquio i Xangai.

Àrees d'aterratge

L'objectiu del Programa és fomentar la multinacionalització de les empreses catalanes i facilitar-los el procés de multiubicació, en qualsevol fase, en mercats emergents a l'exterior. Té dues àrees d'aterratge actives, l'una a Prejmer (Brasov, Romania) i l'altra a Cixi (Ningbo, Xina), amb quatre i set empreses participants, respectivament.

Cooperació internacional

L'Àrea de Cooperació Internacional té la missió de promoure el rol del sector privat com a mecanisme de desenvolupament i, en aquest sentit, fa activitats tant de forma directa com de suport perquè altres agents les protagonitzin en els àmbits de treball que es detallen a continuació.

Objectius:

Transferir el model de suport a la internacionalització i a la innovació de l'empresa catalana a països en vies de desenvolupament i a economies en transició, mitjançant projectes de cooperació finançats per organismes multilaterals i bilaterals.

Impulsar la participació empresarial en la política de cooperació al desenvolupament.

Promoure la participació de les empreses catalanes en els processos de contractació pública internacional.

Cooperació tècnica i empresarial

ACCIÓ presta serveis de consultoria internacional participant en programes d'assistència tècnica i cooperació empresarial d'organismes multilaterals per al desenvolupament en matèria de promoció del comerç exterior, promoció i captació d'inversions exteriors i millora de la competitivitat internacional de l'empresa. L'any 2009, ACCIÓ va presentar 14 expressions d'interès, 14 ofertes presentades i 10 ofertes guanyades i es van desenvolupar diferents programes de cooperació tècnica a l'Equador, Mèxic i l'Argentina.

Contractació pública internacional (CPI)

Mitjançant el Servei de Contractació Pública Internacional (CPI), ACCIÓ potencia la participació de les empreses catalanes en les oportunitats de negoci que generen els projectes amb finançament públic a l'exterior. Al llarg de 2009, vuit empreses han participat en el programa d'assessorament CPI, tres de les quals han estat empreses de l'AMB. El Fons Català de Consultoria amb la Corporació Financera Internacional ha aprovat cinc projectes.

Foment participació empresarial en la política catalana de cooperació al desenvolupament

ACCIÓ impulsa el paper de l'empresa i les associacions empresarials com a agents de la societat civil que participen en el compromís de Catalunya envers la cooperació al desenvolupament, mitjançant projectes de cooperació tècnica. ACCIÓ i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD) han concedit ajuts econòmics per al suport de 13 projectes dels 31 presentats.

Invest in Catalonia

La missió d'Invest in Catalonia és impulsar inversions empresarials d'alt impacte a Catalunya, econòmicament i tecnològicament sòlides, generadores de riquesa i d'ocupació estable i de qualitat. Invest in Catalonia ofereix assessorament adaptat a les necessitats de les empreses que estudiïn establir-se o expandir el seu negoci a Catalunya. Aquests serveis s'ofereixen de forma confidencial, gratuïta i personalitzada.

Objectius:

Promoure la instal·lació de noves inversions, reinversions i ampliacions empresarials a Catalunya.

Impulsar el desenvolupament de noves activitats empresarials que converteixin Catalunya en un pol d'atracció d'inversions d'alt valor afegit.

Potenciar les inversions empresarials tenint en compte els entorns de competitivitat de cada zona i les estratègies de desenvolupament territorial.

Donar suport a la consolidació del teixit empresarial català a través d'acords d'inversió estratègics amb empreses estrangeres.

Principals resultats d'Invest in Catalonia

L'any 2009, Invest in Catalonia ha materialitzat 33 projectes que han generat una inversió global de 544 milions d'euros i han suposat el manteniment i la creació de més de 3.000 llocs de treball. Dels 33 projectes materialitzats, 23 s'han ubicat en comarques de l'AMB, on es concentren un 69,7% dels projectes. La inversió que han generat aquests projectes supera els 329 milions d'euros i ha permès la creació de 599 llocs de treball i el manteniment de 1.500 llocs més a l'AMB.

Estudi 'La inversió estrangera a l'àrea de Barcelona i Catalunya'

Al llarg de 2009, Invest in Catalonia i l'Àrea de Promoció Econòmica Internacional de l'Ajuntament de Barcelona han elaborat la cinquena edició de l'estudi 'La inversió estrangera a l'àrea de Barcelona i Catalunya, amb la col·laboració de PriceWaterhouse Coopers. L'estudi posa l'accent en aquells aspectes diferencials de l'economia catalana que l'han convertit en un referent mundial a l'hora d'atreure projectes empresarials i fluxos d'IED d'arreu del món. Entre les conclusions del estudi destaquen:

Catalunya és la quarta localització més atractiva per ubicar un negoci i l'àrea de Barcelona ocupa el cinquè lloc en un rànquing de 33 ciutats europees de referència per fer negocis.

Els avantatges competitius de Catalunya i l'àrea de Barcelona es concentren en quatre àmbits: la preparació del capital humà, les polítiques i els incentius relacionades amb R+D+i, l'accés a infraestructures científiques i de transport i la cooperació entre els sectors públic i privat.

Catalunya i l'àrea de Barcelona disposen d'un teixit empresarial de sectors madurs que està apostant per l'R+D+i, la tecnologia i la logística. En biotecnologia, per exemple, l'àrea de Barcelona està esdevenint un referent internacional en creació de noves empreses amb un ritme de creixement del 30%, per sobre de la mitjana europea.

A Catalunya hi ha més de 3.100 empreses estrangeres instal·lades amb un flux total d'IED de més de 2.000 milions d'euros el 2008. L'àrea de Barcelona aglutina, de mitjana, al voltant del 75% dels projectes d'IED a Catalunya. El 2008 en va assolir el 87%.

En els sectors madurs l'R+D+i constitueix una estratègia de creixement del negoci per a les empreses, com també un factor de competitivitat per a l'atracció i el manteniment de l'IED a Barcelona i Catalunya.

Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses

La Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses té com un dels seus objectius prioritaris impulsar, promocionar i fomentar la creació d'empreses amb la finalitat d'afavorir l'autoocupació a Catalunya i es proposa donar suport a les experiències destinades a donar resposta a les necessitats de persones emprenedores que requereixin una atenció especialitzada, així com a accions que aportin innovació en l'àmbit de la creació d'empreses i el suport a les persones emprenedores.

El 14 de juliol de 2008 es va publicar l'ORDRE TRE/341/2008, de 9 de juliol, per la qual s'estableixen les bases reguladores que han de regir la concessió de subvencions de suport als programes dels ens locals de foment i assessorament a la creació d'empreses, als projectes singulars de suport a la creació d'empreses i als projectes experimentals de suport a la creació d'empreses. Així mateix, es va publicar la Resolució TRE/2210/2008, de 9 de juliol, per la qual s'obre la convocatòria per a l'any 2008-2009 per presentar les sol·licituds per a la concessió de subvencions de suport als programes dels ens locals de foment i assessorament a la creació d'empreses, als projectes singulars de suport a la creació d'empreses i als projectes experimentals de suport a la creació d'empreses que regula l'Ordre TRE/341/2008, de 9 de juliol. L'Ordre TRE/341/2008 estableix les línies de subvencions següents per dur a terme accions de promoció i suport a la creació d'empreses:

Línia A: programes dels ens locals de foment i assessorament a la creació d'empreses

Aquesta línia té per objecte que els ens locals disposin d'un programa local de foment i assessorament a la creació d'empreses que es porti a terme d'una forma estable, continuada, estructurada i professional. Es consideraran accions i prestacions bàsiques d'aquest programa les que tinguin les característiques següents:

Tenir com un dels eixos principals de la programació les accions de sensibilització de la població envers el foment de l'esperit emprenedor.

Disposar de mecanismes d'informació i orientació per a les persones emprenedores.

Desenvolupar programes de formació adreçats a persones emprenedores.

Proporcionar assessorament al procés de creació d'empreses.

Oferir seguiment tècnic als processos de consolidació de les empreses creades.

Línia B: projectes singulars de suport a la creació d'empreses

Aquesta línia d'ajuts té per objecte la promoció i el suport de programes específics per donar resposta a les necessitats de les persones emprenedores no prou cobertes per les accions de la línia A. En la convocatòria de cada any s'estableixen els col·lectius prioritaris al quals s'adreçaran els projectes singulars. S'entén per col·lectius prioritaris els que necessiten un suport específic per a la creació d'empreses.

Línia C: projectes experimentals de suport a la creació d'empreses

Aquesta línia d'ajuts té per objecte subvencionar les accions que aportin innovació en l'àmbit de la creació d'empreses i suport a les persones emprenedores, no prou cobertes per les accions de la línia A. Es consideraran projectes innovadors els que fan aportacions innovadores quant al tipus d'activitat, la metodologia emprada, els col·lectius destinataris, la implicació amb els agents locals, etc. A més, cada any, el Departament de Treball convoca subvencions per a la promoció de l'ocupació autònoma que tenen com a finalitat contribuir al finançament dels projectes destinats a la constitució en treballadors i treballadores autònoms o per compte propi i de persones en situació d'atur que figurin inscrites a les oficines de Treball de la Generalitat.

El 26 de març de 2009 es va publicar l'Ordre TRE/123/2009, de 9 de març, per la qual s'estableixen les bases reguladores que han de regir la concessió de subvencions per a la promoció de l'ocupació autònoma i estableix que es poden concedir els ajuts següents:

Subvenció per a l'establiment com a treballador/a autònom o per compte propi

Subvenció financera

Subvenció per a assistència tècnica

Subvenció per a formació

Així mateix, la Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses del Departament de Treball dona ajut i suport a la creació i consolidació de cooperatives i societats laborals i fomenta els projectes d'intercooperació, els programes de difusió i suport a l'economia cooperativa, a les seves entitats representatives, així com al sistema local i les seves plataformes de desenvolupament econòmic.

L'experiència recollida en els darrers anys demostra la conveniència de fomentar les empreses cooperatives i les societats laborals per diverses raons, com ara: l'aportació que aquestes entitats fan a la creació d'ocupació estable, la capacitat de donar resposta a les noves necessitats socials i el grau d'innovació que aporta el model als mercats i sectors econòmics. D'acord amb aquesta perspectiva, la nova ordre de línies d'actuació de les subvencions destinades al foment de l'economia cooperativa té com a objectiu oferir un suport integral a aquest tipus d'economia.

Entre les actuacions impulsades d'acord amb aquesta nova ordre de subvencions, es fomenten les produccions i els actes que han divulgat les bones pràctiques de l'economia cooperativa i els programes de foment del cooperativisme en el món educatiu, es dona suport a projectes d'economia cooperativa durant els dos primers anys d'existència d'aquests, es contribueix a la consolidació de les empreses de més de dos anys d'antiguitat i, finalment, s'incentiva la implicació del conjunt de la societat i del sector en el foment de l'economia cooperativa.

D'altra banda, es continua donant suport a les empreses d'economia cooperativa mitjançant els diferents productes financers específics per a aquesta tipologia d'empreses a través dels convenis de col·laboració que la Direcció General d'Economia Cooperativa i Creació d'Empreses té signats amb diverses entitats com: Avalis de Catalunya (Societat de Garantia Recíproca), l'Institut Català de Finances (ICF), l'Institut Català de Crèdit Agrari (ICCA) i SICOOP (Societat de Capital Risc per a empreses d'economia cooperativa).

Atès que algunes d'aquestes empreses es troben amb barreres per accedir a productes financers adequats a les seves necessitats per poder millorar el seu creixement sostenible, contribuir al desenvolupament social i a la creació d'ocupació, s'impulsa la millora d'aquests productes financers facilitant la màxima informació i difusió.

Informació sobre creació d'empreses a Barcelona. Inicia: per a la creació d'empreses.

L'entitat col·laboradora d'Inicia per a la línia A, programes dels ens locals de foment i assessorament a la creació d'empreses a Barcelona ciutat, és Barcelona Activa, SA SPM-Centre Iniciativa Emprenedora Glòries. Durant l'any 2009 s'han fet les actuacions següents:

S'han fet 38 accions de sensibilització de la població amb relació al foment de l'esperit emprenedor en què han participat 1.248 persones.

S'han fet 231 accions d'informació i orientació en què han participat 8.460 persones.

S'ha assessorat a 3.345 persones en el procés de creació d'empreses i s'han acabat 673 plans d'empresa. El nombre d'empreses creades a Barcelona que han disposat d'aquest assessorament és de 1.500.

S'han desenvolupat 766 programes de formació adreçats a 2.639 persones.

Així mateix, s'ha ofert seguiment tècnic al procés de consolidació a 1.449 empreses creades.

Durant l'any 2009, les entitats col·laboradores que han portat a terme projectes singulars de suport a la creació d'empreses, Línia B, a la ciutat de Barcelona són les següents: Acció Solidària Contra l'Atur (dos projectes dirigits a dones i autònoms); As. de Fed. y As. de Empresarias del Mediterráneo (AFAEMME) (dos projectes dirigits a dones); Asociación Promocional de Empleo y Desarrollo (un projecte dirigit a col·lectius específics); Associació CREAM-EMPRESA (un projecte dirigit a autònoms, economia cooperativa, joves, dones i col·lectius específics); Associació de Mentors i Emprenedors (un projecte dirigit a col·lectius específics); Associació Independent de Joves Empresaris de Catalunya (un projecte dirigit a joves); Business Angels Network Catalunya (un projecte dirigit a dones); Cámara de Comercio de Perú en España (dos projectes dirigits a col·lectius específics); Cambra de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona (un projecte dirigit a autònoms, joves, dones i col·lectius específics); Centro de Estudios de Desarrollo Local (CEDEL) (un projecte dirigit a dones); Creant, SCCL (un projecte dirigit a dones i col·lectius específics); Federació Sindical Trade (un projecte dirigit a autònoms i economia cooperativa); FESALC (dos projectes dirigits a economia cooperativa); FIDEM (un projecte dirigit a dones); Fundació Privada per a la Promoció de l'Autoocupació de Catalunya (CPAC) (un projecte dirigit a autònoms); Fundació Privada Servei Solidari per a la Inclusió Social (dos projectes dirigits a col·lectius específics); Fundació Surt (dos projectes dirigits a dones); IMPULSEM, SCCL (un projecte dirigit a col·lectius específics); Unió de Treballadors Autònoms de Catalunya (dos projectes dirigits a autònoms i col·lectius específics); Voluntaris en Assessorament Empresarial (VAE) (un projecte dirigit a col·lectius específics)

Així mateix, les entitats col·laboradores que han fet projectes experimentals de suport a la creació d'empreses, Línia C, a la ciutat de Barcelona són les següents: Club d'Inventors, FIDEM i Fundació Surt.

Subvencions per a la promoció de l'ocupació autònoma a Barcelona

Sol·licituds per sexe		Subvencions concedides per sexe	
Home	Dona	Home	Dona
210	112	178	91

Subvencions a empreses d'economia cooperativa a Barcelona. Any 2009

Nombre de societats beneficiàries per línia			
Incorporació socis	Projectes de nova creació: assistència tècnica+ inversions	Projectes de creixement i consolidació	Projectes d'intercooperació
14	24	42	6
Imports concedits per línia			
701.337,62	551.550	1.050.372	173.677

Xarxa de Parcs Científics i Tecnològics de Catalunya (XPCAT)

Segons la IASP (Associació Internacional de Parcs Científics i Tecnològics), un parc científic és una organització gestionada per professionals especialitzats que té l'objectiu fonamental d'incrementar la riquesa de la seva comunitat promovent la cultura de la innovació i la competitivitat de les empreses i institucions generadores de coneixement instal·lades o associades al parc. Amb aquest objectiu, un parc tecnològic estimula i gestiona el flux de coneixement i tecnologia entre universitats, institucions de recerca, empreses i mercats; impulsa la creació i el creixement d'empreses innovadores mitjançant mecanismes d'incubació i generació centrífuga (spin-off); i proporciona altres serveis de valor afegit així com espai i instal·lacions de gran qualitat. Per tant, els parcs científics i tecnològics tenen com a objectius principals promoure i facilitar la recerca, facilitar el contacte universitat-empresa, difondre els resultats de la recerca universitària en la societat i crear empreses tecnològicament innovadores.

A Catalunya, des de l'any 2003, hi ha una xarxa que agrupa els diferents parcs científics existents al país. La XPCAT agrupa actualment 21 grans espais de producció, transferència, difusió i ús del coneixement. S'integren al seu sistema grups i centres de recerca universitaris, centres tecnològics, incubadores d'empreses, grans empreses amb els seus centres d'I+D associats, empreses focalitzades en la innovació i noves empreses basades en el coneixement. La relació de parcs associats a 31 de desembre de 2009 és la següent: Parc Científic de Barcelona, Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida, Parc Científic i Tecnològic de la Universitat de Girona, Parc Tecnològic de Tarragona, Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB), Parc de Recerca de la UAB, Parc d'Innovació La Salle, Parc de Recerca i Innovació de la UPC (Parc UPC), Parc Tecnològic del Vallès, S.A., TecnoCampusMataró (TCM), Tecnoparc, Parc Tecnològic del Camp, 22@Barcelona, Parc Tecnològic Barcelona Nord (Barcelona Activa), Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans (Deltabcn) i Consorci Biopol'H. D'altra banda, són membres associats de la XPCAT: b_TEC Barcelona Innovació Tecnològica, Parc Tecnològic de la Catalunya Central, Esade Creapolis, Parc de Recerca UPF - Ciències Socials i Humanitats, Parc Científic i Tecnològic del Turisme i del Oci, i Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica (VITEC).

Al 2009, la XPCAT ha desenvolupat diferents projectes, en els quals han col·laborat alguns dels parcs associats, juntament amb institucions públiques i privades:

Health Challenge Systems.- *La seva principal missió és definir els reptes que permetin grans millores en el Sistema de Salut envers les grans malalties actuals, construir un Sistema de Salut sostenible, potenciar el sector de les Tecnologies mèdiques a Catalunya i millorar el posicionament del Sistema de Salut català i de les empreses catalanes dins del sector sanitari. La segona fase pretén posar en marxa mecanismes capaços de definir i impulsar projectes amb el propòsit de superar-los.*

CATEPI.- *El seu objectiu és convertir els parcs científics i tecnològics en dinamitzadors del desenvolupament tecnològic de la seva àrea geogràfica a través de la transferència de coneixement i tecnologia, la promoció de la col·laboració empresarial, la utilització de les infraestructures d'I+D existents i la creació d'un sistema de comunicació entre els agents per tal de fomentar el treball en xarxa.*

EVALPARC i EVAL-XPCAT.- *La seva missió és revisar i avaluar l'estoc de coneixement acumulat en l'entorn dels parcs científics i tecnològics de Catalunya, identificant-ne les tecnologies prioritàries i els fulls de ruta corresponents.*

fem.talent.- *Pretén enfortir el perfil i la posició de les dones en els àmbits de la ciència, la tecnologia i l'empresa, i generar espais proclius i oberts a la igualtat en el conjunt de la xarxa de parcs. Es volen enfortir l'esperit empresarial i el perfil tècnic i directiu de les dones empresàries, científiques i tecnòlogues que treballen a les empreses i entitats ubicades als parcs de la XPCAT, potenciant així el desplegament de tot el seu talent.*

World Atlas for Innovation.- *És una iniciativa de la IASP que pretén crear un directori internacional amb dades, estadístiques i informació de tots els parcs associats. Aquest atlas recollirà totes les entitats relacionades amb la innovació arreu del món, i així la XPCAT i totes els seus membres estaran representats en una publicació de difusió internacional.*

Projecte VALUEPARC.- *Pretén recolzar estratègies de comercialització per ajudar els grups i les empreses a portar la seva tecnologia al mercat.*

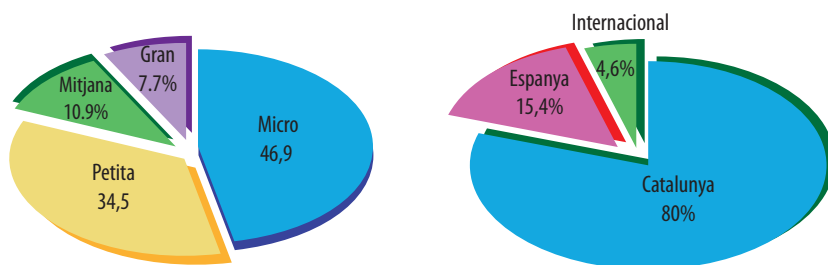
La XPCAT també ha fet, al llarg de l'any 2009, congressos, jornades, seminaris i cursos de formació sobre temàtiques relacionades amb la gestió diària dels parcs, la promoció de la innovació, etcètera.

Nombre d'empreses als parcs. 2009

	2008	2009	Var. 2008/09
Parc Tecnològic del Vallès	170	150	
Parc Científic de Barcelona	50	60	
Parc de Recerca de la UAB	23	34	
22@Barcelona	1.063	1.441	
Parc d'Innovació La Salle	86	78	
Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (prbb)	2	1	
Parc de Recerca i Innovació de la UPC	28	39	
Parc Tecnològic Barcelona Nord	116	116	
b-TEC Barcelona Innovació Tecnològica	10	60	
ESADE- Creapolis Campus	----	57	
Parc de Recerca UPF (Ciències Socials i Humanitats)			
Deltabcn - Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans		1	
Biopol'H		0	
Total àrea de Barcelona	1.548	2.037	31,6%
Tecnocampus Mataró (TCM)	12	19	
Parc Tecnològic de la Catalunya Central			
Parc Científic i Tecnològic de la UDG	36	41	
Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida	38	49	
Parc Tecnològic de Tarragona			
Parc Científic i Tecnològic del Turisme i l'Oci			
Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica			
Parc Tecnològic del Parc Tecnop@rc	16	19	
Total empreses	1.650	2.165	31,2%
% àrea de Barcelona / total	93,8	94,1	

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria 2009 de la XPCAT.

Grandària i origen de les empreses als parcs. 2009

Tipologia d'empreses als parcs. 2009

	Grandària de l'empresa. % sobre total				Origen de l'empresa . % sobre total		
	Micro	Petita	Mitjana	Gran	Catalunya	Espanya	Internacional
Parc Tecnològic del Vallès	63,7%	18,5%	16,8%	1,0%	73%	13%	14%
Parc Científic de Barcelona	73,0%	27,0%	0,0%	0,0%	82%	15%	3%
Parc de Recerca UAB	80,0%	20,0%	0,0%	0,0%	100%	0%	0%
22@Barcelona	65,0%	24,0%	8,4%	2,7%	90%	3%	7%
Parc d'Innovació La Salle	45,0%	40,0%	5,0%	10,0%	85%	10%	5%
Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (prbb)	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100%	0%	0%
Parc de Recerca i Innovació de la UPC	75,0%	15,0%	5,0%	5,0%	80%	15%	5%
Parc Científic i Tecnològic de la UDG	20,0%	30,0%	30,0%	20,0%	70%	20%	10%
Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida	27,0%	61,0%	8,0%	4,0%	80%	20%	0%
Parc Científic i Tecnològic de Tarragona							
Parc Tecnològic del Parc Tecnop@rc	0,0%	90,0%	10,0%	0,0%	100%	0%	0%
Parc Tecnològic Barcelona Nord	62,0%	38,0%	0,0%	0,0%	100%	0%	0%
Tecnocampus Mataró (TCM)	73,3%	13,3%	0,0%	13,3%	100%	0%	0%
BTEC_ Barcelona Innovació Tecnològica	0,0%	20,0%	40,0%	40,0%	50%	30%	20%
Parc Tecnològic de la Catalunya Central					n.d		
ESADE- Creapolis Campus	20,0%	20,0%	40,0%	20,0%	40%	55%	5%
Parc de Recerca UPF (Ciències Socials i Humanes)					n.d		
Parc Científic i Tecnològic del Turisme i l'Oci							
Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica							
Deltabcn - Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	50%	50%	0%
Biopol'H					n.d		
Mitjana conjunt parcs	46,9%	34,5%	10,9%	7,7%	80,0%	15,4%	4,6%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria 2009 de la XPCAT.

Grandària empreses: **Micro:** menys de 10 treballadors **Petita:** entre 10 i 49 treballadors **Mitja:** entre 50 i 249 treballadors **Gran:** més de 250 treballadors

Nombre de treballadors i de centres de recerca. 2009

L'any 2009 als parcs científics de Catalunya treballen més de 64.000 persones, amb un increment respecte l'any 2008 de 28,2%. El 55,4% d'aquest total treballa en centres d'R&D.

Evolució del nombre de treballadors als parcs

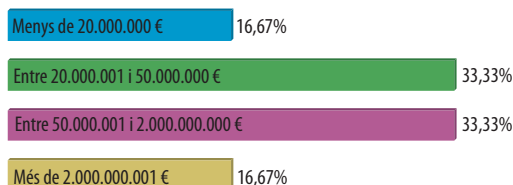
	2008	2009
Parc Tecnològic del Vallès	3.260	3.442
Parc Científic de Barcelona	2.200	2.250
Parc de Recerca UAB	7.500	7.500
22@Barcelona	31.982	42.000
Parc d'Innovació La Salle	300	300
Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (prbb)	1.300	1.300
Parc de Recerca i Innovació de la UPC	264	280
Parc Científic i Tecnològic de la UDG	868	900
Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida	1.000	760
Parc Científic i Tecnològic de Tarragona		
Parc Tecnològic del Parc Tecnop@rc	3	480
Parc Tecnològic Barcelona Nord		756
Tecnocampus Mataró (TCM)		187
BTEC_ Barcelona Innovació Tecnològica	750	1.000
Parc Tecnològic de la Catalunya Central	630	n.d
ESADE- Creapolis Campus	1	500
Parc de Recerca UPF (Ciències Socials i Humanes)		n.d
Parc Científic i Tecnològic del Turisme i l'Oci		
Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica		
Deltabcn - Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans		30
Biopol'H		2.500
Totals	50.058	64.185

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de la Memòria 2008 de la XPCAT

Facturació de les empreses

L'any 2009, la suma de la facturació de les empreses ubicades als parcs científics que han donat dades puja a un total de 6.635.406.652,00 euros.

Tipologia de les empreses segons la seva facturació (2009)

Sectors d'activitat als parcs. 2009

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Parc Tecnològic del Vallès				X								X	X							X	X		X					
Parc Científic de Barcelona		X		X					X							X					X							X
Parc de Recerca UAB				X												X			X		X		X					
22@Barcelona						X	X														X	X	X					
Parc d'Innovació La Salle													X							X			X					
Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona				X					X														X					
Parc de Recerca i Innovació de la UPC			X			X																		X				
Parc Científic i Tecnològic de la UDG		X		X		X	X					X	X						X			X				X		
Parc Científic i Tecnològic Agroalimentari de Lleida		X				X																X		X				X
Parc Tecnològic de Tarragona**																				X					X			X
Parc Tecnològic del Parc Tecnop@rc**		X		X		X			X				X				X				X			X		X	X	
Parc Tecnològic Barcelona Nord						X							X											X				
Tecnocampus Mataró (TCM)																X					X			X	X	X		
BTEC_ Barcelona Innovació Tecnològica											X				X					X		X						
Parc Tecnològic de la Catalunya Central		n.d																										
ESADE- Creapolis Campus																												
Parc de Recerca UPF (Ciències Socials i Humanitats)					X						X																	
Parc Científic i Tecnològic de la Indústria Enològica								X													X							
Parc Científic i Tecnològic del Turisme i l'Oci																										X		
Deltabcn- Parc Aeroespacial i de la Mobilitat de Viladecans	X															X												
Biopol'H									X							X											X	

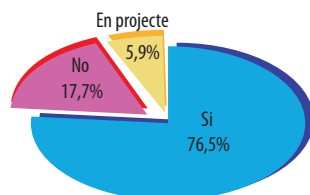
Font: Memòria 2009 de la XPCAT

1 Aeronàutica Aeroespacial 2 Agroalimentari 3 Arquitectura 4 Biotecnologia i ciències de la vida 5 Ciències Humanes i Socials 6 Disseny i Serveis d'Enginyeria 7 Electrònica Microelectrònica 8 Enologia 9 Farmàcia 10 Finances 11 Formació Educació 12 Industrial Sist. Manufactura 13 Informàtica Software 14 Metall Metal·lúrgic 15 Mobilitat 16 Nanobioenginyeria Nanotecnologia 17 Òptica 18 Serveis a l'Empresa 19 Tecnologies dels aliments 20 Tecnologia de l'energia 21 Tecnologia dels materials 22 Tecnologies mediambientals 23 Tecnologies mèdiques 24 TIC Telecomunicacions Media 25 Turisme Oci 26 Salut 27 Seg. alimentària i nutrició 28 Química

Incubadores als parcs. 2009

Hi ha 18 parcs amb incubadores d'empreses, amb un total de 315 empreses.

Distribució dels parcs segons l'existència d'incubadores

Mediació laboral, negociació col·lectiva i intermediació laboral a Catalunya

Aquest apartat presenta tres articles. El primer, elaborat per Foment del Treball Nacional (FTN), tracta sobre la mediació. El segon, que presenta les dades de negociació col·lectiva, ha estat redactat per Comissions Obreres del Barcelonès. Finalment, incorpora com a novetat un article sobre la intermediació laboral, presentat per la UGT de Catalunya.

La mediació laboral. FTN

Fruit de l'Acord Interprofessional de Catalunya (Foment del Treball Nacional, Comissió Obrera Nacional de Catalunya i Unió General de Treballadors de Catalunya) que es va signar el 7 de novembre de 1990, va néixer el Tribunal Laboral de Catalunya, que va ser constituït formalment el 21 de febrer de 1992 i que funciona regularment des del maig de 1992. Els resultats de l'experiència iniciada el 1992 amb la instauració del Tribunal Laboral de Catalunya són altament significatius:

Pel que fa als conflictes col·lectius, l'any 2009 s'han desconvocat 18 vagues, que han suposat 13.946 hores desconvocades.

L'any 2009 s'han presentat 995 expedients, entre conciliacions i arbitratges.

Pel que fa a les conciliacions (978), 801 són tramitacions efectives de conciliacions que han afectat 1.346 empreses i 274.050 treballadors. Amb relació a les tramitacions efectives, el 48,69% han resultat amb avenença i afecten 457 empreses i 48.664 treballadors. L'1,50% de les conciliacions efectives han acabat amb avenença parcial.

Per províncies, a la de Barcelona s'han gestionat el 86% del total de procediments, amb 856 expedients que afectaven 1.059 empreses i 253.781 treballadors.

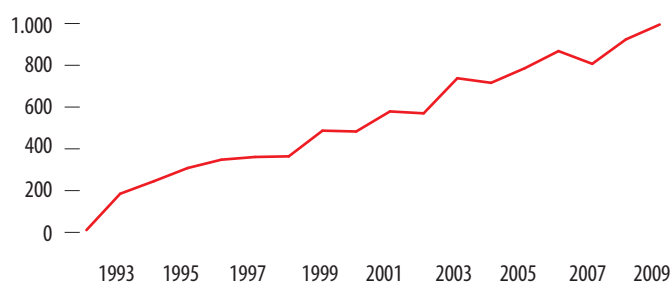
Per comarques, el barcelonès ha generat el 38% dels procediments de tot Catalunya, amb 379 expedients, per davant del Vallès Occidental (amb un 17%) i del Baix Llobregat (amb un 13%).

I, finalment, a la ciutat de Barcelona, 231 (84,62%) de les 273 conciliacions presentades van acabar amb tramitació efectiva i 42 (15,38%) van ser tramitacions no efectives. De les conciliacions efectivament tramitades, el 41,13% (95 conciliacions) van acabar amb el resultat d'avenença (l'any 2005 van ser el 50%, l'any 2006 el 51,10%, l'any 2007 el 50,5% i l'any 2008 el 52%).

Totes les delegacions. 2009

Concepte	Nombre	Empreses	Treballadors
Expedients presentats	995	1.363	275.704
Arbitratges	17	1,71%	17
Conciliacions	978	98,29%	1.346
Tramitacions efectives	801	80,50%	1.157
<i>Amb avenença</i>	390	48,69%	457
<i>Avenença parcial</i>	12	1,50%	13
<i>Sense avenença</i>	399	49,81%	687
Tramitacions no efectives	177	18,10%	189
<i>Intentat sense efecte</i>	132	74,58%	142
<i>Desistits</i>	23	12,99%	25
<i>Arxiu</i>	22	12,43%	22

Evolució del nombre de procediments

Procediments per províncies. 2009

Àmbit provincial	Nombre procediments	Empreses afectades	Treballadors afectats
Barcelona	856	1.059	253.781
Girona	70	72	8.186
Lleida	14	15	1307
Tarragona	55	217	12.430
Total	995	1.363	275.704

Procediments a la ciutat de Barcelona. 2009

Total expedients	276
Arbitratges	3
Conciliacions	273
<i>Tramitacions efectives</i>	231
<i>Amb avinença</i>	95
<i>Sense avinença</i>	136
<i>Tramitacions no efectives</i>	42
<i>Intentats sense efecte</i>	32
<i>Desistits</i>	6
<i>Arxivats</i>	4

Hores de vaga desconvocades

Vagues desconvocades		Hores desconvocades(*)		Convocatòries indefinides desconvocades		Valor mensual hores desconvocades (**)	
2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
24	18	45.752	13.946	4	5	645.103,20 €	196.638,60 €

(*) No inclou les corresponents a vagues indefinides desconvocades. (**) Hores desconvocades a 14,10 euros/hora (cost salarial mitjà per hora efectiva, per comunitat autònoma). Font: anuari del Ministeri de Treball i Immigració

La negociació col·lectiva. CCOO del Barcelonés

L'any 2009 ha estat el de la generalització i l'aprofundiment de la crisi econòmica a escala global, crisi que ha marcat de manera molt severa l'economia del nostre país i, naturalment, ha condicionat profundament la negociació col·lectiva, no tant en els aspectes salarials com en tota la resta d'àmbits de negociació: condicions socials, temps de treball, etc.

En termes interanuals, la població activa experimenta una reducció de -2,1%. La taxa d'activitat (77,1%) també es redueix, la taxa d'ocupació (63,8%) perd més de 5 punts, l'atur arriba al 17,2% i es produeix un important descens de la contractació, del 17,64% respecte al mateix període de l'any anterior.

És en aquest context objectivament difícil, i sens dubte com a conseqüència de nombrosos processos de negociació que tenen dinàmiques pactades que van més enllà de l'any natural, on la negociació col·lectiva en l'àmbit de Catalunya ofereix uns resultats econòmics que encara superen el creixement dels preus i permeten recuperar poder adquisitiu als treballadors i treballadores afectats.

En el període de gener a desembre de 2009 s'han pactat, en termes generals, increments salarials del 2,47% de mitjana, notablement inferiors als de l'any anterior, que van ser del 3,7%, però per sobre del creixement dels preus, que a Catalunya va ser de l'1,2%. Els acords de sector incorporen augments del 2,50%, lleugerament superiors (en 3 dècimes) als que es van pactar en els acords d'empresa, que arriben al 2,20%.

Durant l'any 2009 s'han signat 951 convenis col·lectius amb efectes sobre Catalunya. 774 són acords d'empresa, que afecten 166.113 treballadors i treballadores, i 177 de sector, que n'afecten 1.796.849. Segons la dinàmica consolidada en els darrers anys, una vegada més, la negociació col·lectiva sectorial representa el gruix fonamental i la massa significativa de la negociació a Catalunya.

Cal esmentar que durant l'any 2009, 913 convenis han situat els seus increments salarials per sobre de l'IPC real, amb un 2,52% de mitjana i un total d'1.919.458 treballadors/es.

Dels 951 convenis signats, 500 incorporen clàusules de revisió salarial que afecten 1.593.711 treballadors, el 81,9% del total. Un cop aplicades les clàusules, els salaris s'han establert en el 2,54%. En els convenis sense clàusula, els salaris han quedat en el 2,21%.

La durada de la jornada laboral és de 1.742,9 hores i es redueix lleugerament respecte a la de l'any 2008, que era de 1.749,2 hores.

Des del punt de vista dels sectors productius, la construcció és el que registra un increment salarial més alt (3,43%), mentre que el sector amb menys increment és l'agricultura, que se situa en l'1,76% i és l'únic que queda per sota del l'IPC, tot i que només afecta 14.045 treballadors a Catalunya i un percentatge ínfim a Barcelona. El segon sector més baix ha estat el dels serveis (2,32%), seguit en tercera posició per la indústria (2,38%), tot i que ambdós han recuperat poder adquisitiu.

Segons la vigència, 767 convenis són de caràcter plurianual i afecten 1.864.287 treballadors i treballadores, amb un 2,51% d'increment salarial. 184 convenis són de nova signatura, amb un increment de l'1,71%; 57 són anuals, amb un 1,55% d'augment, i 127 són plurianuals però es troben en el primer any de vigència i presenten un augment de l'1,78%. Aquestes dades diferencien clarament els resultats obtinguts pels convenis que procedeixen d'una dinàmica de negociació anterior a l'esclat de la crisi i els posteriors.

Un any més, la negociació col·lectiva ha experimentat molt pocs avenços en matèria de prevenció de riscos laborals, una escassa reducció de la jornada laboral i millores pràcticament inapreciables en altres aspectes com ara l'organització del treball, la mobilitat i les condicions socioambientals, etcètera.

La intermediació laboral. UGT de Catalunya

La Llei 56/2003, de 16 de desembre, d'ocupació, defineix la intermediació laboral com el conjunt d'accions que tenen com a objectiu posar en contacte les ofertes de treball amb les persones demandants d'ocupació. Així mateix, estableix que la finalitat de la intermediació laboral és proporcionar als treballadors i treballadores una ocupació adequada a les seves característiques i facilitar als ocupadors els treballadors més apropiats per als seus requeriments i les seves necessitats.

D'altra banda, la Llei també determina quins són els agents que han de portar a terme la intermediació en el mercat de treball amb relació al Sistema Nacional d'Ocupació: els serveis públics d'ocupació o les entitats que col·laborin amb aquests, les agències de col·locació degudament autoritzades i aquells altres serveis que reglamentàriament es determinin per als treballadors a l'exterior.

A Catalunya és la Generalitat, mitjançant el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), qui té assumides les competències, des de l'any 1997, en matèria d'intermediació en el mercat de treball. En aquest sentit, una de les funcions del SOC, segons estipula la Llei 17/2002, de 5 de juliol, d'ordenació del sistema d'ocupació i de creació del Servei d'Ocupació de Catalunya, és la de gestionar la intermediació laboral pel que fa a les ofertes i demandes en el mercat de treball mitjançant una única xarxa pública a Catalunya, i executar les competències en matèria d'agències de col·locació.

En aquest sentit, la Llei del SOC estableix que la intermediació en el mercat de treball té com a objectiu la gestió de les ofertes de treball presentades per les empreses, les entitats i les persones que ofereixen ocupació a fi de proveir-les de persones candidates escollides entre les persones demandants d'ocupació inscrites en el Servei d'Ocupació de Catalunya.

Així mateix, la Llei també determina que la intermediació en el mercat de treball s'ha d'exercir per mitjà d'una xarxa bàsica integrada per totes les oficines del Servei d'Ocupació de Catalunya d'arreu del territori, amb la participació de les entitats expressament autoritzades amb aquesta finalitat, amb un sistema d'informació únic, compatible i coherent amb els sistemes de gestió de la col·locació estatal i europeu.

Si analitzem la realitat de la intermediació laboral a Catalunya, l'any 2009, el servei públic d'ocupació va assolir una taxa d'intermediació de només un 0,8%, mentre que les empreses de treball temporal arribaven a una taxa d'intermediació del 15,2% (segons dades de l'Informe regional del mercat de treball del quart trimestre de 2009 de l'Associació de Grans Empreses de Treball Temporal, AGETT, publicat al mes de febrer d'aquest 2010). A la ciutat de Barcelona, durant aquest mateix període, els contractes formalitzats mitjançant ETT van suposar el 13,15% del total.

Del mateix Informe regional de l'AGETT es pot deduir que la resta de la intermediació laboral a Catalunya, un 84%, es porta a terme per altres vies: contactes personals, internet, premsa, borses de treball, pràctiques en empreses, autocandidatura, autoocupació, etc.

Podem comprovar que la taxa d'intermediació laboral dels serveis públics d'ocupació a Catalunya és la més baixa de tot l'Estat espanyol, on la mitjana es del 2,7%, i que ja en els anys immediatament anteriors a l'inici de la crisi, la taxa d'intermediació dels serveis públics d'ocupació a Catalunya no assolía uns resultats gaire més positius: un 1,4% el 2006, i un 2% el 2007.

Fins i tot, en el col·lectiu dels joves de 15 a 34 anys, per posar un exemple, aquesta taxa d'intermediació encara era inferior: l'1,3% l'any 2007. És a dir, del total d'insercions laborals de les persones joves durant l'any 2007, trobem que només entre 1 i 2 persones de cada 100 van trobar una feina mitjançant els serveis públics d'ocupació.

En aquest sentit, i contràriament al que seria desitjable, la intermediació laboral dels serveis públics d'ocupació té menys incidència en el col·lectiu de joves, per la qual cosa aquests es veuen abocats a l'ús d'altres sistemes d'intermediació laboral (ETT, Internet...), en els quals els criteris de qualitat de l'ocupació no sempre estan garantits.

Vies d'inserció laboral de la població ocupada de 15 a 34 anys. Catalunya 2007

Amics o coneguts propis	23,7%	Per pràctiques en empresa	6,3%
Família o coneguts de la família	20,3%	Altres vies	6,2%
Buscant personalment (visites, currículums, ...)	19,5%	ETT	5,8%
Borsa de treball, diari, etc.	10,2%	Serveis públics d'ocupació	1,3%
Establert per compte propi	6,6%		

Font: Observatori Català de Joventut de la Generalitat de Catalunya: Enquesta a la joventut de Catalunya 2007

Aquestes dades posen de manifest l'escassa participació dels serveis públics d'ocupació en la intermediació laboral, i evidencien el fet que ni els treballadors i treballadores, ni les empreses de Catalunya, perceben els serveis públics d'ocupació com el seu canal preferent per accedir al mercat de treball o trobar personal adequat, respectivament. Així mateix, també podem treure la conclusió que els serveis públics d'ocupació no tenen la intermediació laboral entre les seves prioritats.

D'altra banda, la situació de crisi actual i la consegüent pèrdua de llocs de treball han suposat un increment important del nombre de persones treballadores en situació d'atur que s'acosten als serveis públics d'ocupació per demanar ocupació, gestionar prestacions i també sol·licitar informació, orientació i formació. Aquest fet provoca que es posin de manifest mancances o problemàtiques no resoltes en moments de bonança econòmica, en les quals es podrien haver posat els mitjans per millorar aquests sistemes.

En el cas de la intermediació en el mercat de treball s'evidencien de manera més acusada les mancances dels serveis públics d'intermediació laboral per facilitar l'encaix de les demandes d'ocupació i les ofertes de treball, que no assoleixen un índex d'intermediació laboral desitjable.

En aquest escenari, és inajornable que els serveis públics d'ocupació assumeixin la seva funció com a principal interlocutor en la intermediació laboral i adoptin un paper molt més actiu per possibilitar el contacte entre els llocs de treball oferts per les empreses i les persones demandants de feina capacitades per ocupar aquests llocs de treball i convertir-se així en el principal interlocutor amb el teixit empresarial al nostre país.

En aquesta mateixa línia, cal garantir una intermediació pública, gratuïta i universal, que vetlli per la igualtat d'oportunitats en l'accés al mercat de treball i la no-discriminació, sota paràmetres de qualitat, quantitat, eficiència i transparència, amb l'objectiu d'incrementar les taxes actuals d'intermediació dels serveis públics d'ocupació.

D'altra banda, la intermediació laboral pública ha de ser capaç de cobrir ofertes de feina de tota mena de qualificacions. En aquest sentit, els serveis públics d'ocupació han de tenir entre les seves prioritats la qualitat de les ocupacions ofertes, de manera que aquests serveis esdevinguin el referent com a agent responsable de la intermediació laboral per a les persones que busquen feina, sigui quina sigui la seva qualificació professional, i de les empreses que necessiten personal.

Un dels valors afegits de la intermediació dels serveis públics d'ocupació és que, a més a més de gestionar ofertes de qualitat, puguin prioritzar col·lectius als quals els pot resultar més difícil inserir-se a través d'altres mitjans d'intermediació (ETT, agències de col·locació, portals d'Internet...). Així, els serveis públics, a més de gestionar ocupacions de qualitat, la gestionen per a persones que es podrien acabar trobant en situacions de risc d'exclusió laboral i social.

Un altre factor que influeix directament en la qualitat de la intermediació laboral pública es concreta en els recursos econòmics i humans que un país inverteix en polítiques d'ocupació.

En aquest sentit, si analitzem les darreres dades d'Eurostat sobre el tipus de despesa total en polítiques actives d'ocupació l'any 2007, es pot confirmar la important diferència existent entre la despesa en serveis públics d'ocupació a l'Estat espanyol, que és del 12,7%, i el 29,2% de mitjana de la Unió Europea dels 27.

Tipus de despesa. 2007

	% UE – 27	% Espanya
Serveis públics d'ocupació	29,2	12,7
Polítiques de formació	27,2	19,3
Incentius a l'ocupació	18,3	43,4
Creació directa d'ocupació	10,4	8,7

Font: dades 2007, Eurostat. (Aquestes xifres varien de manera molt poc significativa a Catalunya)

D'altra banda, Espanya també se situa a la cua dels països de la Unió Europea respecte als efectius disponibles en els serveis públics d'ocupació, amb 4,4 efectius per cada 1.000 persones en situació de desocupació, xifra que queda molt lluny de la d'altres països europeus.

Països	Efectius per cada 1.000 persones desocupades	Països	Efectius per cada 1.000 persones desocupades
Dinamarca	56,2	Àustria	22,2
Regne Unit	42,9	Alemanya	17,4
Suècia	33,3	Espanya	4,44

Font: dades 2006, segons OIT, PES Administrative Statistics 2006 i Eurostat

Si féssim una estimació d'aquestes dades a Catalunya, tenint en compte que hi ha 643.100 persones en situació de desocupació (dades de l'EPA del quart trimestre de 2009) i que els efectius de què disposen les oficines de treball del SOC són d'uns 950 treballadors/ores, obtenim una ràtio d'1,48 treballadors/ores de les oficines de treball per cada 1.000 persones en situació d'atur.

El CESB, al llarg de l'any 2009, va analitzar de prop la crisi i les seves repercussions socioeconòmiques, i tant en el dictamen que va elaborar sobre l'addenda al Pacte per a l'ocupació de qualitat a Barcelona 2008-2011, com en el dictamen sobre les polítiques actives per a l'ocupació 2009 de l'Ajuntament de Barcelona, va coincidir en la necessitat que les administracions públiques assoleixin uns recursos econòmics estables per a aquestes polítiques. El CESB va instar a redimensionar els pressupostos i els serveis d'ocupació d'acord amb la situació d'atur, així com en la necessitat de millorar la coordinació entre administracions i el treball en xarxa amb la participació dels agents econòmics i socials.

Amb tot això, i per garantir una veritable intermediació laboral pública, és imprescindible aprofundir en els aspectes següents:

Configurar un servei d'ocupació públic, gratuït i universal, on la intermediació laboral assumeixi la importància que realment té, és a dir, vetllar per la qualitat de les ofertes de treball i millorar-ne la gestió per reduir terminis i enviar candidats idonis contrastats.

Potenciar itineraris professionals personalitzats per a les persones usuàries i adaptar els programes i les accions de les polítiques actives a les necessitats reals del mercat de treball.

Reorganitzar la despesa de les polítiques actives d'ocupació i acostar-nos a les mitjanes de la Unió Europea, per a la qual cosa caldrà incrementar els recursos humans i econòmics, així com apostar per la necessària formació permanent de les persones treballadores dels serveis públics d'ocupació amb l'objectiu que puguin portar a terme la seva tasca amb eficàcia i oferir un servei de qualitat a les persones usuàries.

Difondre la funció d'intermediació de qualitat dels serveis públics d'ocupació i sensibilitzar les empreses per tal d'augmentar la utilització d'aquests serveis públics com a agents d'intermediació laboral.

4 | Qualitat de vida

4.1 Població

La població oficial al gener del 2009 era de 1.621.537 persones, és a dir un 0,3% més que l'any anterior, mantenint la tendència al creixement continuat de la dècada a excepció de la lleugera disminució de l'any 2007.

Població total

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1.496.266	1.505.325	1.527.190	1.582.738	1.578.546	1.593.075	1.605.602	1.595.110	1.615.908	1.621.537

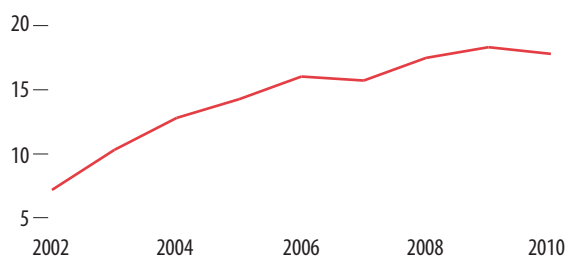
Nota: xifres oficials de població l'1 de gener de cada any

La darrera lectura del padró continu de la ciutat (gener 2010) recull una caiguda de la població estrangera de 10.000 persones amb relació al gener del 2009. Aquesta disminució del 3,5% es tradueix en una reducció de la proporció dels immigrants respecte a la població de la ciutat, que passa del 18,1% al 17,6% actual.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Població estrangera	163.046	202.489	230.942	260.058	250.789	280.817	294.918	284.632
% pob. estrangera/total	10,4	12,8	14,2	15,9	15,6	17,3	18,1	17,6

Nota: població l'1 de gener de cada any.

Pes de la població estrangera s/ població total (%)

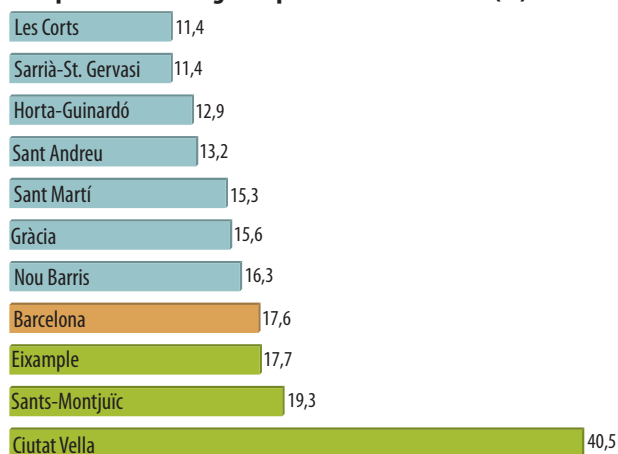

Malgrat la tendència de la població immigrada a distribuir-se en el conjunt del territori, la meitat dels estrangers es concentren en quatre dels deu districtes de la ciutat: l'Eixample, Ciutat Vella, Sant Martí i Sants-Montjuïc.

Població estrangera als districtes

	Pes s/total estrangers	Pes s/ població del districte		Pes s/total estrangers	Pes s/ població del districte
Ciutat Vella	14,5%	40,5%	Eixample	16,5%	17,7%
Sants-Montjuïc	12,3%	19,3%	Les Corts	3,3%	11,4%
Sarrià-Sant Gervasi	5,7%	11,4%	Gràcia	6,7%	15,6%
Horta-Guinardó	7,7%	12,9%	Nou Barris	9,5%	16,3%
Sant Andreu	6,7%	13,2%	Sant Martí	12,3%	15,3%
Barcelona	100%	17,6%			

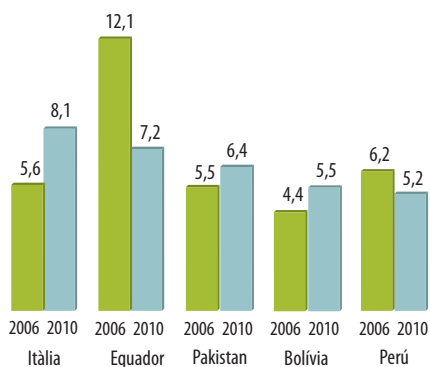
Pes població estrangera / població del districte (%)

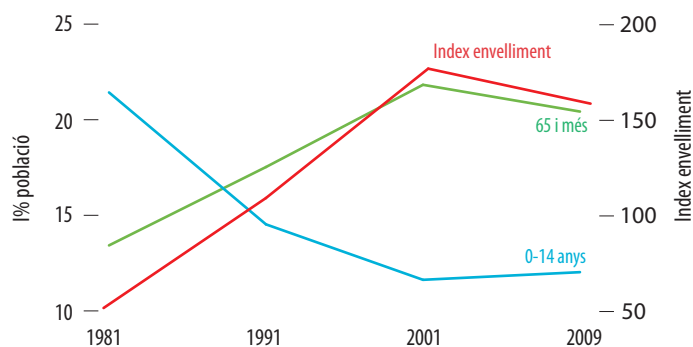
Ciutat Vella, Sants-Montjuïc i l'Eixample continuen sent els districtes on el pes de la població estrangera sobre la població total és superior a la mitjana de la ciutat (17,6%).

Un total de 167 nacionalitats conviuen a la ciutat. Les cinc principals són la italiana, l'equatoriana, la pakistanesa, la boliviana i la peruana. Cal recordar que una part dels estrangers amb nacionalitat italiana corresponen a persones que provenen d'Amèrica del Sud però que tenen dret a aquesta nacionalitat. En conjunt, el pes d'Itàlia com a primera nacionalitat representa el 8,1% del conjunt d'estrangers, seguit del 7,2% de l'Equador, que ha disminuït el seu pes relatiu perquè aquest col·lectiu fa més temps que és a la ciutat i una part ja han aconseguit la nacionalitat espanyola. Els pakistanesos han passat a ser la tercera nacionalitat i representen el 6,4% dels estrangers.

Pes de les principals nacionalitats s/total estrangers (%)

La forta onada migratòria del començament d'aquest segle, així com els anys de bonança econòmica, han tingut un impacte en la recuperació de la natalitat que ha suposat un lleuger increment de la població més jove i una disminució relativa del pes dels majors de 65 anys. Així, l'índex d'envelliment que relaciona els dos percentatges ha anat disminuint des del 2000 i se situa en el 170% (el màxim es va assolir el 2001 amb el 188%).

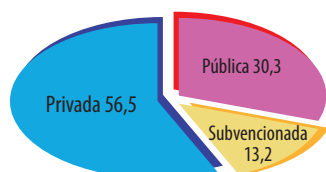
Tanmateix, els barris on la proporció de joves és més important no són sempre els que tenen més percentatge de població immigrada. Sembla que la variable socioeconòmica és més explicativa d'un increment de la natalitat i, per tant, de més població jove dins d'un barri. Així, la Vila Olímpica és el barri de Barcelona que mostra el percentatge de població menor de 14 anys més alt, quasi un 20%, i també és el de menys població de més de 65 anys (8,1%). El segueixen Vallvidrera, el Tibidabo i les Planes amb el 18,7% de nens, Diagonal Mar amb el 17,8% les i Tres Torres amb el 17,7%.

4.2 Qualitat de vida

Educació i formació

Durant el curs 2009-2010 van entrar en funcionament quatre noves escoles bressol als districtes de l'Eixample, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia i Sants-Montjuïc. El nombre de centres públics de la ciutat se situa en 68 i cobreix el 30% dels alumnes entre 0-3 anys. Tanmateix, malgrat l'increment de places, la demanda es va incrementar més que l'oferta i més de 5.000 sol·licituds no van poder ser ateses per l'oferta pública.

Alumnes matriculats de 0-3 anys

El nombre d'alumnes entre 3-18 anys matriculats era superior a 219.000, un 39% dels quals en centres de titularitat pública i el 61% restant en centres privats/concertats. Així, es confirma la tendència a l'increment de l'escolarització en centres públics, que també coincideix amb un augment de l'oferta. Durant el darrer curs van entrar en funcionament tres noves escoles a l'Eixample, Gràcia i Sant Andreu.

A més de les noves construccions, en 170 centres públics de la ciutat s'han fet actuacions de reforma, ampliació i millora, amb una inversió finançada en un 45% pel Fons d'Inversió Local de l'Estat. En alguns dels centres s'han portat a terme rehabilitacions integrals, com a l'escola Castella de Ciutat Vella o la Ramon Berenguer III de Sant Andreu.

Aquest curs s'ha impulsat la primera fase del "Projecte 1:1", l'adaptació a Catalunya del projecte estatal "Escola 2.0", associat a la utilització de llibres de text en format digital. A la ciutat, s'ha endegat a 30 centres, 21 de públics i nou de privats/concertats.

Pel que fa al Pla experimental de llengües estrangeres 2009-2012, un total de 107 centres de la ciutat hi participen aquest curs, 95 de públics i 12 de privats/concertats.

Cultura, lleure i esports

Les biblioteques de Barcelona han rebut més de sis milions de visites, un 8% més que l'any anterior. Tot i que el nombre de nous carnets ha disminuït un 9%, el nombre de documents prestats ha pujat un 2%.

El 2009 es van inaugurar les biblioteques del Poblenou-Manuel Arranz, la Sagrera-Marina Clotet i la de la Zona Nord, un equipament cultural per als veïns dels barris de Vallbona, Torre Baró i Ciutat Meridiana. Amb aquests nous equipaments, l'oferta de biblioteques públiques a la ciutat arriba a 35, amb una superfície total de més de 48.000 m².

Tot i la crisi, el nombre d'espectadors de teatre s'ha incrementat un 1,4% amb relació a l'any anterior i supera els 2,6 milions. En canvi, ha disminuït força el nombre d'espectadors dels grans auditoris musicals. Altres esdeveniments també han tingut un èxit de convocatòria important a. Així la 6a edició del Barcelona VisualSound, el festival audiovisual de creació jove celebrat al mes de febrer, va superar els 2.800 participants, durant deu dies, en 58 activitats gratuïtes distribuïdes en vuit escenaris diferents de la ciutat.

Les festes de la Mercè van tenir una gran afluència de públic, amb més d'1,6 milions de persones. L'any 2008 es va iniciar un model de descentralització d'escenaris i diversificació de l'oferta que va continuar durant el 2009 i ha confirmat el seu èxit, atès que l'espai del circ del castell de Montjuïc va concentrar més de 40.000 espectadors, els espectacles al recinte de la Fabra i Coats més de 30.000 i més de 32.000 ciutadans van passar pel districte de l'Eixample. Altres recintes van ser el del Fòrum, dedicat als concerts més multitudinaris, el parc de la Ciutadella, els voltants del Museu Marítim i el Palauet Albéniz, que va celebrar per primer cop una jornada de portes obertes.

Una altra de les grans atraccions de la ciutat, el Zoo, va superar un any més el milió de visitants i el nombre de socis ha crescut un 2,5% i és de més de 110.000.

Nombre de socis de Zoo Club

	2006	2007	2008	2009
Socis per any	91.232	99.854	107.788	110.431

Finalment, cal esmentar els grans esdeveniments esportius que van tenir lloc a la ciutat durant el 2009 per la gran projecció internacional que suposen per a Barcelona. Al mes de juny, el pas del Tour de France per terres catalanes, amb final d'etapa a la ciutat i, al desembre, la celebració de la final de la copa Davis 2009 al Palau Sant Jordi. Els dos esdeveniments van tenir un èxit de públic notable i, sobretot el primer, va posar de manifest una vegada més la col·laboració de la ciutadania davant dels grans reptes organitzatius de la ciutat.

Medi ambient i sostenibilitat

La intensitat de la crisi econòmica i la reducció del consum expliquen el descens del volum de residus sòlids urbans durant el 2009, un 3,6% amb relació al 2008.

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Residus recollits (tones)	833.455	848.771	858.867	849.364	865.095	861.620	832.484
% recollida selectiva	24,7	27,3	29,6	31,4	33,2	33,6	33,6

Les recollides de vidre i de matèria orgànica s'han mantingut al mateix nivell que l'any anterior, mentre que la de paper ha caigut un 11%. La d'envasos s'ha incrementat un 1,6% i d'altres relacionades amb els punts verds, Mercabarna, etc. també han registrat un augment de l'1,1%.

El pes de la recollida selectiva s'ha mantingut en el 33,6% del total de la recollida de residus i les visites als punts verds s'han incrementat un 5,7% amb relació al 2008.

Punts verds

	2005	2006	2007	2008	2009
Visites	210.054	238.208	354.416	452.735	478.322

El 44% de les visites als punts verds corresponen a punts verds de barri, un 36% a punts verds mòbils i un 20% a punts verds de zona.

A partir del mes de novembre es va iniciar la nova etapa de neteja i gestió de residus a Barcelona, on la recollida de la matèria orgànica és l'element principal. Aquest tipus de recollida s'estén a tots els barris de la ciutat i s'hi destinen 5.400 nous contenidors. A més d'aquesta novetat, la nova contracta ha suposat el reforçament del servei amb un augment de treballadors directes d'un 7,5% i la incorporació de nous contenidors adaptats a tothom. Igualment, s'ha incrementat el nombre de contenidors de recollida selectiva, que passa a una ràtio d'un contenidor per cada 500 habitants, amb una millora sobre la ràtio existent que era d'un per cada 700 habitants.

La renovació dels contenidors ha anat acompanyada d'una renovació del parc mòbil dels vehicles que ha representat un augment del 20% de les unitats en servei. La flota incorpora tecnologies més respectuoses amb el medi ambient, el 35% dels vehicles funcionen amb bio dièsel, un 35% amb gas i un 30% corresponen a vehicles elèctrics. En l'anterior contracta, aquests dos darrers tipus tenien una presència molt més petita (8% i 3%, respectivament). Aquest important canvi suposarà una reducció de les emissions de gasos contaminants i del soroll del servei de recollida i neteja de la ciutat.

Mobilitat

La mobilitat s'ha reduït com a conseqüència de la crisi econòmica, tant la que es fa amb vehicle privat com amb transport públic. Els accessos a la ciutat han registrat quasi un 4% menys de vehicles en dia feiner i les principals vies de la ciutat un 1,7% menys, de manera semblant a la caiguda de la ronda Litoral. En canvi, el trànsit per la ronda de Dalt s'ha mantingut força estable.

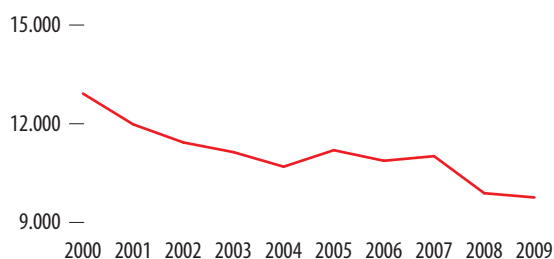
El nombre de passatgers que han utilitzat el transport públic ha disminuït un 2,2% amb relació l'any anterior i són els viatgers del metro i de Renfe Rodalies els que més han baixat, mentre que el nombre de viatgers de l'autobús s'ha mantingut pràcticament. De fet, el tramvia ha estat l'únic mitjà de transport públic on el nombre de viatges ha crescut.

	2007	2008	2009	Var. 2008/09
Intensitat de trànsit (vehicles en dia feiner)				
<i>Principals vies de la ciutat (mostreig 17 carrers)</i>	884.397	869.630	846.799	-1,7%
<i>Accessos de Barcelona</i>	1.218.934	1.166.382	1.120.823	-3,9%
<i>Ronda Litoral (Poblenou)</i>	108.968	108.456	106.481	-1,8%
<i>Ronda de Dalt (Collserola)</i>	167.559	166.611	165.319	-0,8%
Nombre viatgers transport públic (milions)	934,8	934,5	914,0	-2,2%
<i>Metro</i>	366,4	376,4	361,6	-3,9%
<i>Autobús</i>	351,3	339,5	338,6	-0,3%
<i>FGC</i>	79,1	80,9	79,8	-1,4%
<i>Renfe rodalies</i>	117,1	114,4	110,1	-3,8%
<i>Tamvia</i>	20,9	23,2	23,9	3,0%

El nombre d'usuaris del Bicing s'ha continuat incrementant, amb una mitjana diària de 35.000 d'usuaris durant l'hivern i 45.000 a l'estiu. L'èxit d'aquest sistema també ha estat afavorit per l'increment de la xarxa de carril bici, que actualment disposa de 147 quilòmetres, així com altres mesures de pacificació del trànsit com les zones 30, que fan que circular amb bicicleta sigui una alternativa més viable i segura.

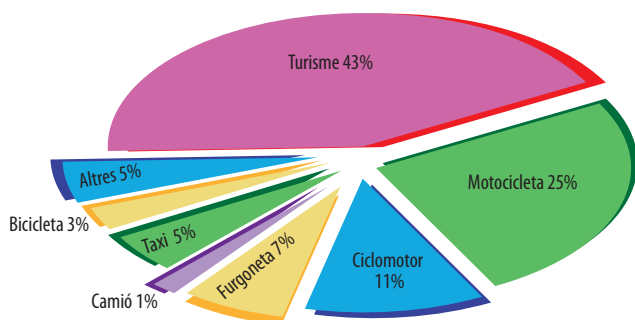
L'accidentalitat a la ciutat ha estat un 1,4% més baixa que la de l'any 2008. En total es van registrar 9.760 accidents, la xifra més baixa dels darrers 20 anys. També han disminuït el nombre d'accidents amb víctimes i el nombre de ferits, mentre que el nombre de morts ha pujat de 31 el 2008 a 40 el 2009, 16 dels quals vianants.

Evolució del nombre d'accidents a Barcelona

El nombre de vehicles implicats en accidents ha estat un 2,2% més baix que el 2008. Dels 18.526 vehicles implicats, un 43% han estat turismes i un 25% motocicletes. Aquestes darreres mostren una tendència creixent a l'accidentalitat, mentre que la dels ciclomotors ha disminuït.

Tipus de vehicles implicats en accidents

La mobilitat urbana dels vianants ha continuat avançant durant aquest any amb la construcció i renovació d'escales mecàniques i ascensors, que registren més de 625.000 viatges mensuals. El nombre d'ascensors és de 29, mentre que l'any 2008 era de 20. Hi ha 33 grups d'escales mecàniques, que han millorat en algun cas amb la introducció d'escales reversibles.

Salut

Tant el fenomen migratori dels darrers anys com l'arribada de les generacions del baby boom a l'edat fèrtil expliquen al tendència creixent de la natalitat. El nombre de naixements és superior a 15.000 i la taxa de natalitat és de 9,4 per 1.000 habitants. La taxa de fecunditat és de 38 per cada 1.000 dones i arriba al 56 per 1.000 entre les dones de països en vies de desenvolupament. Gairebé en el 24% dels naixements els dos progenitors són estrangers.

També es registra un augment en el nombre d'embarassos, que se situa en més de 21.000 en dones en edat fèrtil, i també del nombre d'interrupcions voluntàries de l'embaràs, que suposen el 29% del total d'embarassos. Aquesta xifra arriba fins al 72% dels embarassos entre dones adolescents. L'augment del nombre d'interrupcions de l'embaràs al llarg dels darrers anys posa en evidència l'escàs èxit de les polítiques de prevenció de l'embaràs no planificat, especialment entre la població més jove, en la qual cal millorar l'accés a l'ús de la contracepció.

La incidència de la tuberculosi a la ciutat ha anat disminuint gradualment i se situa en 25 casos per 100.000 habitants, amb una reducció important del percentatge de persones coinfectades amb el VIH, una infecció molt relacionada amb aquesta malaltia. També es continua detectant una incidència més gran de la tuberculosi entre persones immigrants. El 51% dels casos corresponen a persones estrangeres, fet que ha alentit el declivi anual de la malaltia perquè la gestió del control i el seguiment ha esdevingut més complexa.

Pel que fa a la infecció per VIH-sida, també creix la proporció de casos de persones nascudes fora de l'Estat, com a conseqüència de l'augment de la població estrangera que hi ha a Barcelona. Des del primer cas de sida detectat l'any 1981 fins ara s'han registrat 6.700 casos de residents a la ciutat, i la malaltia es troba als nivells d'abans d'iniciar-se l'epidèmia en els anys noranta. Malgrat que la incidència entre les dones ha anat pujant, els homes són els més afectats.

Percepció de la ciutat

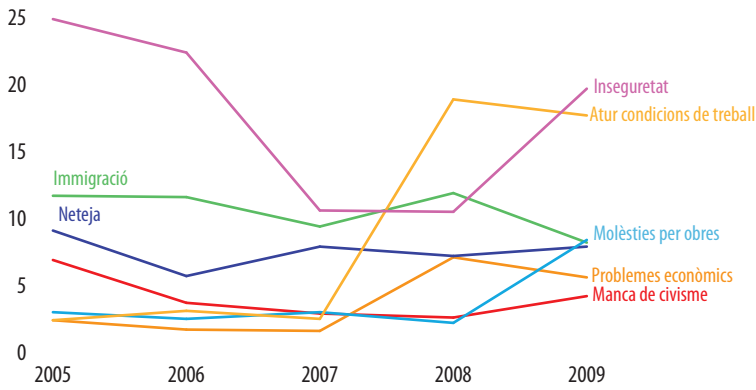
La principal preocupació dels ciutadans de Barcelona durant el 2009 torna a ser la inseguretat. Queden en segona posició les condicions del mercat de treball, tot i que aquestes dues preocupacions destaquen força amb relació a les altres.

Principals problemes que pateixen Barcelona i Catalunya, segons els ciutadans de Barcelona

	2005	2006	2007	2008	2009
Barcelona					
Inseguretat	24,8	22,3	10,5	10,4	19,6
Atur/condicions de treball	2,3	3,0	2,4	18,8	17,6
Molèsties per obres	2,9	2,4	2,9	2,1	8,3
Immigració	11,6	11,5	9,3	11,88,1	
Neteja	9,0	5,6	7,8	7,1	7,8
Problemes econòmics	2,3	1,6	1,5	7,05,5	
Manca de civisme	6,8	3,6	2,8	2,5	4,1
Circulació	7,4	9,3	8,3	5,8	3,5
Transports, infraestructures i comunicacions	4,3	4,5	16,6	7,1	3,0
Aspectes polítics	2,1	2,6	3,5	3,0	3,0
Accés a l'habitatge	8,4	18,8	14,6	3,8	2,8
Catalunya					
Atur/condicions de treball	6,4	7,5	5,1	29,4	27,8
Problemes econòmics	7,6	4,3	6,0	12,6	11,8
Encaix Catalunya-Espanya	12,3	5,9	8,4	9,5	9,9
Immigració	12,8	10,3	7,5	10,8	5,9
Aspectes polítics	5,3	6,3	6,6	4,9	4,8
Inseguretat	8,4	14,1	4,4	3,3	4,0
Nou Estatut	2,1	0,4	0,4	0,6	3,5
Gestió de la Generalitat	2,1	2,6	3,0	2,8	3,4
Transports, infraestructures i comunicacions	7,6	7,3	18,9	4,5	3,1
Manca de civisme	1,8	0,8	1,1	0,1	1,4
Equipaments i serveis	1,8	1,0	2,4	1,5	1,4

En canvi, els barcelonins consideren l'atur i les condicions laborals com el primer problema de Catalunya, igual que l'any anterior. La segona preocupació són les condicions econòmiques. Per tant, la situació de crisi és molt acusada a escala de país, mentre que dins de l'àmbit de la ciutat els residents consideren les qüestions de seguretat com a prioritàries.

Principals problemes que pateixen Barcelona, segons els ciutadans de Barcelona

4.3 Habitatge

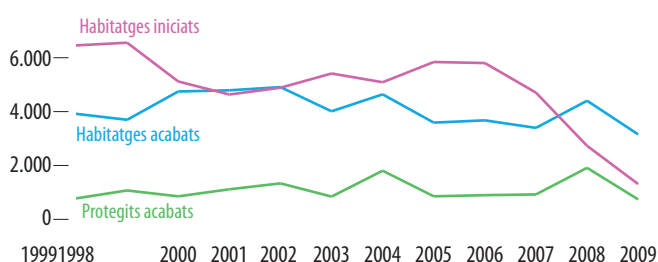
Durant l'any 2009, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya, el sector de la construcció ha acusat la fase recessiva del cicle econòmic amb molta intensitat, amb unes davallades del PIB respectives del 6,6% i 6,3% en taxa interanual, només superades per les que ha patit el sector de la indústria i l'energia.

Després d'anys de creixement ininterromput, aquest és el segon any consecutiu de contracció del volum d'activitat que ha afectat tot el sector de la construcció, fins i tot la licitació d'obra pública, si bé el subsector més recessiu està sent un any més la construcció residencial.

La situació de paràlisi de l'activitat al mercat lliure ha estat generalitzada a tot el territori. A Espanya, amb només 159.284 habitatges iniciats durant el 2009 (entre lliures i protegits), s'ha tancat l'any amb una caiguda del 51,5% respecte a l'any anterior, cosa que ha fet pujar la quota de protecció notablement, fins al 50%. De forma semblant, a Catalunya, el nombre d'obres començades presenta una davallada del 55% el 2009 (el 53% en el cas de la Regió Metropolitana) i assoleix el llindar més baix de la sèrie històrica, amb només 12.358 unitats que no arriben ni al 10% del màxim cíclic del 2006, i amb una intensitat mitjana de només 1,65 habitatges iniciats per cada 1.000 habitants.

A la ciutat de Barcelona, el ritme de caiguda dels inicis d'obres ha estat d'una magnitud semblant, tal com mostra el gràfic, amb només 1.309 unitats que representen un 52% menys que el 2008 i una intensitat de la construcció de només 0,8 habitatges per 1.000 habitants. Això ha fet que el pes relatiu dels habitatges iniciats a Barcelona sobre el total de Catalunya s'hagi mantingut gairebé estable i el 2009 se situï en el 10,6%.

Construcció d'habitatges a Barcelona

Mentre no es produeixi l'ajust entre oferta i demanda, amb l'absorció de l'estoc d'oferta, les previsions apunten al manteniment de la producció residencial en aquests nivells tan baixos. Pel que fa al volum de l'acabament d'obres, la xifra de 3.154 unitats a Barcelona encara recull restes de les iniciades en l'última fase del cicle expansiu, però amb tot, presenta una davallada del 28% respecte a l'any anterior. La recessió del mercat de l'habitatge del període 2007-2009 ha estat marcada per la forta contracció d'una demanda, molt debilitada per la inestabilitat del mercat de treball i per les dificultats d'accés al crèdit, que no absorbeix l'excés d'oferta existent tot i els nivells mínims a què han arribat els tipus d'interès, tot esperant que els preus baixin de forma més contundent del que les fonts oficials han anunciat fins ara.

En aquest context s'inscriu el paper de la política pública, amb mesures orientades a reduir els estocs, estimular les compravendes i desenvolupar especialment la rehabilitació i el mercat de lloguer, per tal que els habitatges ja acabats passin a aquest segment de mercat o al lloguer amb opció de compra.

Construcció d'habitatge protegit

L'anàlisi dels habitatges iniciats a Barcelona al llarg dels dos darrers quinquennis (2000-2004 i 2005-2009) mostra un augment important tant del nombre d'habitatges protegits (23%) com de la quota que representen sobre el total d'iniciats, que puja fins al 38% de mitjana en els darrers cinc anys. D'altra banda, el pes de l'habitatge protegit iniciat a Barcelona sobre el total de Catalunya s'ha reduït 2 punts, fins a representar el 18% en el període 2005-2009 per raó del fort increment que ha experimentat la promoció d'habitatge amb algun tipus de protecció oficial en el conjunt de Catalunya respecte al quinquenni anterior (37%).

Pel que fa als habitatges protegits acabats a la ciutat, tot i que les 5.330 unitats del període 2005-2009 representen una disminució del 10% respecte al quinquenni anterior, la reducció del nombre total d'habitatges acabats ha estat

molt més gran (-21%), cosa que ha fet créixer la quota de protecció 3,5 punts, fins al 29%. D'altra banda, i d'acord amb la línia d'actuació recollida al Pla d'habitatge de Barcelona 2008-2016 a favor d'augmentar el parc públic de lloguer social, el 45% dels habitatges protegits acabats a la ciutat en els darrers cinc anys han estat en règim de lloguer.

Habitatges iniciats i acabats i % d'habitatges protegits

	Habitatges iniciats			Habitatges acabats		
	2000-04	2005-09	Variació	2000-04	2005-09	Variació
Barcelona (ciutat)						
Total protegits (1)	6.263	7.704	23,0%	5.957	5.330	-10,5%
Total habitatges (2)	25.144	20.386	-18,9%	23.099	18.220	-21,1%
Protegits (1)/(2)	24,9%	37,8%	12,9*	25,8%	29,3%	3,5*
Catalunya						
Total protegits (1)	31.672	43.294	36,7%	27.787	25.334	-8,8%
Total habitatges (2)	405.941	360.393	-11,2%	328.631	340.473	3,6%
Protegits (1)/(2)	7,8%	12,0%	4,2*	8,5%	7,4%	-1,1*

(*) Variació en punts percentuals. (1) Habitatges protegits: qualificacions provisionals i definitives de protecció oficial de la DGAH i habitatges del programa de remodelació de barris. (2) Habitatges iniciats i acabats: visats d'obra nova i certificats finals d'obra dels col·legis d'aparelladors. Habitatges lliures i protegits. Font: Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona, amb dades de la Direcció General d'Habitatge de la Generalitat.

Evolució dels preus

Durant l'any 2009 els preus de l'habitatge han continuat el procés de desacceleració iniciat el 2007, amb uns descensos generalitzats en tots els àmbits, tant a Barcelona com a la resta de Catalunya i Espanya, i tant per als de nova construcció com per als de segona mà.

Preus del mercat de l'habitatge de Barcelona

A Barcelona, en el segon semestre de 2009, el preu mitjà d'oferta dels habitatges lliures de nova construcció s'ha situat en 5.442 euros/m², xifra que suposa una reducció del 8% amb relació a l'any anterior, més petita que l'observada en el conjunt de Catalunya, on ha arribat al 10%. Pel que fa al segment de segona mà, el 2009, a Barcelona, el preu mitjà d'oferta ha experimentat un descens de gairebé el 10% nominal respecte al 2008 perquè hi ha hagut una oferta més àmplia i disponible.

Tot i les reduccions de preus dels darrers dos anys, aquestes es poden considerar moderades si es comparen amb els forts increments que hi va haver al llarg del cicle expansiu, especialment entre 1999 i 2006. Amb tot, cal tenir en compte que aquestes dades corresponen a preus d'oferta, i és més que probable que, en moments com l'actual, els preus efectius de transacció, tant els de nova planta com, especialment, els de segona mà, siguin inferiors, i per tant els descensos estiguin sent en realitat superiors als que reflecteixen les dades.

En termes nominals els preus en euros/m² retrocedeixen a nivells inferiors als de l'any 2006 pel que fa a la nova planta i queden per sota dels valors de 2005 pel que fa a la segona mà. Amb tot, analitzant l'evolució al llarg de la darrera dècada, els preus del segment de nova planta s'han multiplicat per 2,8 vegades en el conjunt del període 1999-2009, per sobre dels de segona mà (2,4).

El preu mitjà de l'oferta nova disponible el 2009 en termes absoluts es redueix uns 30.000 euros respecte a l'any anterior i se situa en 550.000 euros, mentre que el preu mitjà de l'oferta de segona mà es corregeix uns 10.000 euros amb relació a 2008 i se situa en 350.000 euros.

La feblesa de la demanda, a causa de la incertesa del mercat laboral, les dificultats de finançament i el moderat retrocés de les rendes familiars després d'anys de creixements continuats, ha estat el gran condicionant de la conjuntura del segment residencial durant l'any 2009. Tot i la sensible millora de l'accessibilitat derivada de l'ajust a la baixa dels preus i els nivells mínims assolits pels tipus d'interès, les decisions de compravenda s'han ajornat tot esperant descensos dels preus més considerables.

En aquest sentit, l'estadística d'hipoteques d'habitatges registrades a Barcelona ciutat en el conjunt de l'any 2009 presenta un descens del 21% respecte a l'any anterior, gairebé idèntic a l'experimentat en el conjunt de Catalunya i Espanya. En total, a la ciutat es van formalitzar 13.989 hipoteques, amb un import mitjà de 170.000 euros, sensiblement més baix que el d'anys anteriors.

No obstant això, al mes de desembre de 2009 s'observa un fort increment, proper al 30%, en el nombre d'hipoteques registrades, cosa que sembla indicar que s'ha superat el punt més baix de la restricció creditícia i que durant el 2010 el mercat immobiliari residencial de Barcelona pot començar a mostrar indicis de recuperació, ja que l'estoc d'habitatges disponibles per càpita no ha assolit mai volums tan elevats com a la resta d'àmbits territorials, incloent-hi l'àrea metropolitana.

Preu mitjà de l'habitatge lliure

	€/m ² 2008	€/m ² 2009	Variació
San Sebastià	3.982,70	3.869,90	-2,83%
Barcelona	3.811,13	3.511,40	-7,86%
Madrid	3.774,60	3.421,90	-9,34%
AMB (*)	3.421,26	3.185,00	-6,91%
Catalunya	2.463,35	2.303,15	-6,50%
Espanya	2.071,08	1.918,53	-7,37%

(*) 20 municipis de l'AMB, incloent-hi Barcelona. Font: Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de Barcelona, amb dades del Ministeri d'Habitatge. Nota: els valors anuals corresponen a la mitjana de 4 trimestres

Les dades relatives als valors de taxació dels habitatges lliures publicades pel Ministeri de l'Habitatge, que engloben tant els habitatges nous com els de segona mà, permeten comparar el nivell de preus de Barcelona dins del context espanyol.

D'acord amb aquestes dades, i tenint en compte que el segment de segona mà és el més important dins el conjunt –especialment a Barcelona, on representa el 87% del nombre de taxacions–, l'any 2009 els preus han presentat descensos generalitzats en tots els àmbits. A Barcelona, la reducció ha estat semblant a la del conjunt d'Espanya, però inferior a l'experimentada a Madrid. Els preus més alts, com els darrers anys, es continuen trobant al municipi de Sant Sebastià, on han baixat menys que a la resta d'àmbits.

Pel que fa al mercat de lloguer, el 2009 aquest segment també ha experimentat una primera retallada de preus, al voltant del 4% d'acord amb les dades publicades per la Secretaria d'Habitatge, després d'anys d'augment sostingut. La incorporació a l'oferta dels habitatges que no aconsegueixen ser venuts per les dificultats d'accedir a la propietat és la causa d'aquesta reducció moderada que ha situat el lloguer mitjà a la ciutat en 1.040 euros/mes al quart trimestre de 2009, mentre que el nombre de contractes formalitzats ha superat els 32.000, amb un augment del 17% respecte a l'any anterior, seguint la forta tendència expansiva detectada a partir de 2007.

Política d'habitatge protegit

La complicada situació del mercat laboral, juntament amb les restriccions creditícies existents durant l'any 2009, ha accentuat les dificultats per accedir a un habitatge de compra, no només al mercat lliure, sinó també de protecció pública, especialment per als col·lectius de renda baixa i també els joves, que pateixen amb més intensitat el problema de l'atur. Això ha obligat a adaptar la política pública a favor del lloguer, davant la més tradicional orientada a la compravenda.

Preus màxims dels habitatges amb protecció oficial destinats a la venda

Promoció d'habitatges amb protecció oficial destinats a la venda

(euros/m ²)	2009
Habitatge concertat de Catalunya	4.000,00
Preu concertat	3.001,68
Règim general	1.940,48
Règim especial	1.705,50

També cal tenir en compte que la reducció dels preus en el mercat lliure ha escurçat les distàncies amb els preus de venda de l'habitatge protegit, que s'han mantingut durant l'any 2009 amb els límits màxims vigents l'any anterior en totes les modalitats. El límit de 4.000 euros/m² de la nova modalitat d'habitatge concertat de Catalunya, que va néixer el 2008 a mig camí entre el de preu concertat i el de mercat lliure, s'ha situat fins i tot per sobre el valor de taxació mitjà de l'habitatge lliure a la ciutat, la qual cosa ha afavorit que l'estoc d'habitatge existent no venut s'hagi orientat més cap al mercat de lloguer que cap a aquesta nova forma d'habitatge protegit.

Des del Govern de la Generalitat, i amb la finalitat d'actualitzar el Pla d'habitatge 2004-07 encara vigent el 2009, es

va aprovar el Decret 50/2009 per establir algunes mesures immediates per fer front a la conjuntura econòmica del sector i gestionar els recursos del Pla estatal d'habitatge 2009-2012.

Per donar suport a les famílies amb més dificultats davant la crisi, durant el 2009 es van instaurar mesures com la garantia de recompra per part de la Generalitat als compradors d'habitatges amb protecció oficial amb problemes de pagament, i es va ampliar el pressupost dels ajuts d'emergència per evitar desnonaments, tant per a llars que viuen de lloguer com per a les que tenen una hipoteca.

A escala local, al maig de 2009 es va aprovar el Pla de l'habitatge de Barcelona 2008-2016, davant la necessitat de fer un pas endavant respecte del Pla de l'habitatge 2004-2010. El nou Pla suposa un salt qualitatiu perquè entén les polítiques d'habitatge més enllà de la construcció, prioritza el dret a l'allotjament per sobre del dret a la propietat i s'estructura en set línies de treball entre les quals destaquen la rehabilitació, el lloguer, la innovació, la sostenibilitat, la proximitat i l'atenció al ciutadà.

Per tal de gestionar de forma activa i coordinada les polítiques d'habitatge a Barcelona, durant l'any 2009 es va reforçar el paper del Consorci de l'Habitatge, format per la Generalitat i l'Ajuntament, amb l'ampliació de les seves competències i assumint més funcions en matèria de rehabilitació, ajuts al lloguer i gestió de les bosses d'habitatge social.

El foment del lloguer és precisament una de les principals línies d'actuació del Pla 2008-2016 que s'ha reforçat durant l'any 2009. Així, el parc d'habitatges de lloguer gestionats pel Patronat Municipal de l'Habitatge, juntament amb les cesions del dret de superfície, han crescut el 6% el darrer any i arriben a 5.869 unitats el 31 de desembre de 2009.

A més, durant l'any 2009 un total de 19.156 residents han rebut ajuts al pagament del lloguer, el 30% més que l'any anterior. L'import total dels ajuts ha arribat a 45,2 milions d'euros i els destinataris són fonamentalment joves (renda bàsica d'emancipació) i famílies amb risc d'exclusió social.

Addicionalment, el nombre de nous contractes de lloguer signats pels propietaris arrendadors amb la cobertura de l'avalloguer ha anat progressant durant el 2009 fins a més 3.800, que representen el 12% del total de nous contractes signats a la ciutat.

En el marc del Consorci de l'Habitatge, al febrer de 2009 es va posar en marxa el Registre de sol·licitants d'habitatge amb protecció oficial de Barcelona, que garanteix la màxima transparència en els processos per a l'adjudicació i transmissió del parc d'habitatge protegit i alhora és un instrument eficaç per conèixer la demanda real d'aquest tipus d'habitatge i poder ajustar correctament l'oferta. Al llarg del primer any, el volum d'inscripcions al Registre ha anat augmentant fins a prop de 20.000 unitats de convivència, que representen més de 33.500 persones inscrites (1,68 membres per unitat de convivència).

El perfil del sol·licitant correspon a persones de rendes inferiors a 2,5 vegades l'IPREM (equivalent a 24.122 euros per a un membre), d'edat compresa entre 18 i 35 anys, i amb lleuger predomini de les dones (55%). El règim de lloguer i el lloguer amb opció de compra són les tipologies més sol·licitades, si bé el dret de superfície, la nova modalitat que s'està impulsant, ja té prop de 5.000 sol·licituds.

Amb la finalitat de dotar la política d'habitatge de la màxima agilitat i proximitat al ciutadà, el Consorci de l'Habitatge ha anat ampliant la xarxa d'oficines locals d'habitatge a la ciutat. El 2009, amb l'obertura de les oficines de les Corts i Sarrià-Sant Gervasi, Barcelona completa la xarxa de forma que cadascun dels 10 districtes de la ciutat ja disposa d'una oficina propera als ciutadans.

Política de rehabilitació

Un dels eixos bàsics del Pla d'habitatge de Barcelona 2008-2016 i una de les prioritats de les polítiques municipals impulsades pel Consorci de l'Habitatge és el foment de la conservació i rehabilitació del parc d'edificis i habitatges, per tal de garantir el dret a un habitatge digne i de qualitat.

Amb l'aprovació de les Bases reguladores d'ajuts a la rehabilitació específiques per a Barcelona, al desembre de 2009, se simplifiquen els processos de sol·licitud de subvencions i se'n facilita la tramitació al ciutadà. A través de la finestra única de la Xarxa d'Oficines d'Habitatge es poden sol·licitar, en una única gestió i amb un procediment unificat, qualsevol de les cinc tipologies d'ajuts a les quals es pot accedir (àrees de rehabilitació integral, àrees especials de rehabilitació integral, ajuts generalistes, Llei de barris i programa Barcelona Posa't guapa), corresponents a les tres administracions (Estat, Generalitat i Ajuntament).

La Xarxa d'Oficines d'Habitatge és la porta d'entrada per a totes les gestions de la ciutadania en general, mentre que per al col·lectiu professional és l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida (IMPUQV); la gestió dels expedients la farà l'IMPUQV, mentre que el Consorci, com a ens gestor dels ajuts, és qui els resol i concedeix.

Al novembre de 2009, l'Ajuntament de Barcelona va signar un nou conveni amb el Ministeri de l'Habitatge i la Generalitat de Catalunya pel qual les diferents ARI de la ciutat van passar a formar una única ARI que inclou prop de 215.000 habitatges. A més de les zones ja existents fins llavors (Ciutat Vella, Poble Sec, els nuclis antics de Sants, Gràcia, Horta, Sant Andreu, el Clot, Poblenou i el barri de la Prosperitat) s'hi afegeixen quatre noves zones que també podran gaudir d'aquests ajuts especials, que són el centre històric de Sarrià i els nuclis antics de Sant Gervasi de Cassoles, el Putget-Farró i les Corts. L'acord, que estableix una aportació estatal de 5 milions d'euros per al període 2009-2012 per a la nova ARI de Barcelona, preveu la rehabilitació de 1.000 habitatges i els ajuts permeten finançar fins al 40% del cost de les obres en elements estructurals dels edificis, elements comuns i millora de l'accessibilitat i l'habitabilitat.

La col·laboració entre les administracions ha contribuït a impulsar les actuacions en matèria de rehabilitació. El balanç dels dos primers anys (2008-2009) del Pla de l'habitatge de Barcelona pel que fa als ajuts a la rehabilitació presenta un total de 57.161 habitatges que han rebut algun tipus de subvenció pública per un import total de 74,5 milions d'euros, i una inversió generada total de gairebé 279 milions d'euros.

Balanç 2009 dels ajuts a la rehabilitació

Projecte	Habitatges	Inversió	Subvenció
ARI	13.001	69.285.260	19.476.704
AERI de Sants	547	1.241.216	615.142
AERI del Carmel	2.667	11.070.844	6.486.255
Generalitat (Decret 455/04)	9.036	59.884.755	18.623.737
Generalitat (Decret 455/05)	1.565	8.546.323	2.632.730
Llei de barris	1.294	6.357.009	3.124.783
IMPU i QV	25.128	103.640.965	14.661.203
Pla d'ascensors	3.923	18.540.576	8.888.049
Total	57.161	278.566.946 €	74.508.603 €

Només durant el 2009, un total de 22.218 habitatges del parc privat s'han beneficiat dels ajuts a la rehabilitació, ja sigui per formar part de l'ARI de Barcelona, dels AERI, del Programa de barris, per haver-se acollit a les ajudes ordinàries de la Generalitat (Decret 455/04), a la convocatòria extraordinària del Pla contra la crisi del Govern Central (Decret 455/05) o al programa Posa't Guapa de l'IMPUQV.

Pel que fa al Pla d'ascensors, que es va posar en marxa al final de 2008 i preveu ajuts que poden arribar fins al 60% del cost, el 2009 s'han iniciat instal·lacions que donaran servei a 3.167 habitatges, amb una inversió total de 13,8 milions d'euros, gairebé el 50% dels quals han estat subvencions.

Als polígons d'habitatge on la instal·lació de l'ascensor només és possible si s'ubica a l'exterior, amb la corresponent ocupació de l'espai públic, l'Ajuntament ha de redactar el corresponent Pla especial de millora urbana (PEMU) que aprovi l'actuació. Als dos existents de la Pau i Trinitat Nova s'hi han incorporat durant el 2009 quatre nous plans als barris del Besòs-Maresme, Ciutat Meridiana, Navas i Congrés-Indians, amb un potencial que aplega 5.100 habitatges.

Pel que fa a la Llei de barris de la Generalitat, amb l'aprovació dins la convocatòria de 2009 del projecte del Bon Pastor i el Baró de Viver, al districte de Sant Andreu, ja arriben a deu les àrees d'atenció especial de Barcelona que amb motiu d'aquest programa rebran una inversió total de 156 milions d'euros.

A més de la rehabilitació dels elements comuns dels edificis, la inversió prevista en la Llei de barris preveu altres partides com ara la millora de l'accessibilitat i la supressió de barreres arquitectòniques, la millora de l'espai públic i la dotació d'espais verds o la provisió d'equipaments per a ús col·lectiu.

A banda dels ajuts a la rehabilitació privada hi ha intervencions en el parc públic d'habitatges per part del Patronat Municipal de l'Habitatge i Adigsa. En aquest sentit, cal destacar l'acord de 2009 de l'Ajuntament amb el Ministeri de l'Habitatge i la Generalitat, que inclou la signatura de l'Àrea de Remodelació Urbana del Bon Pastor, per a la remodelació de 190 habitatges.

Balanç de la Llei de barris a Barcelona

Convocatòria	Projecte	Pressupost total	Executat 31/12/2009	%
2004	Santa Caterina i Sant Pere	14.616.000 €	14.616.000 €	100%
	Roquetes	11.054.445 €	9.619.800 €	87%
2005	Poble Sec	16.915.500 €	14.633.801 €	87%
2006	Torre Baró - Ciutat Meridiana	18.042.000 €	6.564.326 €	36%
	Trinitat Vella	17.442.986 €	8.484.755 €	49%
2007	La Bordeta	14.765.003 €	1.254.500 €	8%
	El Coll	15.724.370 €	1.488.566 €	9%
2008	Maresme-Besòs	14.083.472 €	4.100.256 €	29%
	Barceloneta	16.106.746 €	1.976.350 €	12%
2009	Bon Pastor - Baró de Viver	17.250.000 €	2.100.000 €	12%
		156.000.522 €	62.738.354 €	40

4.4 Salut pública a Barcelona

Diversos estudis situen l'estat de salut percebut com un fort predictor de mortalitat i/o malaltia. Els homes residents a Barcelona presenten uns nivells de bona salut superiors a les dones (82,7% i 71,2%, respectivament). Des del començament dels anys noranta s'observa un increment de la presència de persones amb trastorns crònics i restricció de l'activitat.

Les darreres dades existents sobre salut a la ciutat són de l'any 2008. Aquell any, la incidència de tuberculosi va ser de 25,4 casos/100.000 habitants (414 casos), amb un descens mitjà anual des de l'any 2000 del 3,7%. La majoria d'aquests casos són autòctons. El 46% dels casos corresponen a persones nascudes fora de l'Estat espanyol, amb una gran variabilitat de països.

El primer cas de sida detectat a Barcelona és de l'any 1981 i des de llavors la malaltia s'ha registrat en 6.722 casos de residents a la ciutat (fins al 31 de desembre 2008). Actualment, la malaltia es troba en nivells comparables als d'abans d'iniciar-se l'epidèmia als anys noranta. La infecció per VIH-sida continua sent un problema de salut pública important que afecta de manera desigual homes i dones; els homes amb pràctiques de sexe no segur són els que es troben més exposats a la infecció.

Durant el 2008 a Barcelona hi va haver 8.914 col·lisions de trànsit, amb 11.576 lesionats i 31 morts, xifres que suposen una reducció general respecte a 2007. El 64% dels homes lesionats eren usuaris de moto o ciclomotor, el 20,6% usuaris de turismes, el 8,8% vianants i el 3,8% ciclistes. Al final dels anys vuitanta, a Barcelona, es produïen cada any més de 15.000 ferits i més de 90 morts per col·lisió, mentre que actualment el nombre de lesionats s'ha reduït al voltant del 20% i la mortalitat el 65%.

El consum de tabac és un dels principals factors de risc de mortalitat cardiovascular, càncer i malalties respiratòries. El consum de tabac ha disminuït entre els homes des de 1983, però no així entre les dones, que han passat d'una prevalença de fumadores de 21,4% el 1983 a 24,5% el 2006. Actualment es calcula que el 28,9% de la població barcelonina és fumadora habitual. Respecte a la pràctica d'exercici físic en temps de lleure, un 26,8% dels homes en fa, mentre que entre les dones aquest percentatge és del 18,9%. En general, el 50% de la població camina més de 30 minuts al dia (incloent-hi desplaçaments i feina). L'excés de pes, factor de risc per a malalties cardiovasculars, se situa en el 27,6% dels homes i el 36,7% de les dones.

L'alcohol és la droga que ocasiona un nombre més gran de primeres visites a la xarxa d'atenció (1.256 durant el 2008), malgrat que l'heroïna continua sent la droga il·legal que més activitat genera a centres d'atenció i seguiment (83.418 visites successives, no-metadona). Quant a les urgències per consum de drogues, 3.295 van ser per consum de cocaïna, 2.140 per consum de cànnabis i 1.820 per consum d'opiàcis. Les morts per sobredosi o reacció aguda al consum de drogues han baixat de forma significativa els últims anys.

Durant anys, la mortalitat ha presentat una tendència descendent, amb augment de la supervivència de la població i també de l'esperança de vida (vegeu Error: No se encuentra la fuente de referencia). Les malalties de l'aparell circulatori són les principals causes de mort, però presenten una tendència decreixent, igual que la sida i les lesions per causes externes (principals causes de mort en els més joves). Així doncs, durant els darrers anys, el càncer de pulmó en homes i el càncer de mama en dones han passat a ser les primeres causes de mortalitat prematura.

Evolució de les taxes de mortalitat, mortalitat prematura i esperança de vida

Homes	2000 ¹	2001	2002	2003 ²	2004	2005	2006	2007
Taxa bruta x 100.000 habitants	1.150,20	1.137,20	1.107,40	1.116,40	1.024,30	1.087,90	989,5	1.020,40
Taxa estandarditzada³ x 100.000 hab.	1.369,20	1.347,20	1.316,90	1.330,80	1.219,70	1.300,80	1.165,70	1.185,90
Esperança de vida en néixer	76,1	76,4	76,7	76,9	77,7	77,1	78,3	78,3
Dones								
Taxa bruta x 100.000 habitants	1.043,10	1.040,70	1.029,70	1.057,20	942,2	1.014,50	932,8	964,6
Taxa estandarditzada³ x 100.000 habitants	743,4	740	724,4	728,2	651,2	692,1	617,1	626,8
Esperança de vida en néixer	83,6	83,4	83,7	83,8	84,8	84,4	85,4	85,2

Font: Registre de mortalitat, Agència de Salut Pública de Barcelona. Notes: 1 Fins a l'any 1999, les causes de mort eren codificades amb la classificació internacional de malalties, 9a revisió; a partir de l'any 2000 s'ha utilitzat la 10a revisió. 2 A partir de l'any 2003, les dades provenen del Departament de Salut. 3 La població de referència per estandarditzar les taxes ha estat la població de Barcelona (d'homes i dones), segons el padró municipal d'habitants de 1996.

4.5 Polítiques de Benestar Social a Barcelona

L'Àrea d'Acció Social i Ciutadania va posar en marxa, l'any 2005, el Pla municipal d'inclusió social, en compliment dels compromisos adoptats en el Programa d'actuació municipal 2004-2007. El Programa d'actuació municipal 2008-2011 continua apostant per una Barcelona més inclusiva i solidària.

El Pla articula el conjunt de polítiques municipals orientades a prevenir les dinàmiques d'exclusió social, atendre les persones i els col·lectius més vulnerables i promoure els itineraris d'inserció que permetin la recuperació de l'autonomia i dels vincles socials de les persones.

Situa l'estratègia d'inclusió de Barcelona en el marc de l'agenda social de la UE, definida a Lisboa, i s'estructura en sis línies estratègiques com a eixos normatius del treball que cal portar a terme. El conjunt de línies estratègiques es concreta en 12 objectius operatius i 37 accions.

Pel que fa al marc conceptual, el Pla aposta per la idea d'inclusió perquè té capacitat de descriure realitats de vulnerabilitat i desigualtat noves i complexes. Entén que l'exclusió va més enllà del concepte de pobresa, ja que incorpora noves dimensions de risc a la dimensió econòmica de la pobresa.

Defineix l'exclusió social com el procés pel qual determinades persones i grups socials veuen sistemàticament bloquejat el seu accés a posicions que els permetrien una vida autònoma i digna. Aquesta definició mostra l'exclusió com un fenomen dinàmic, que pot afectar col·lectius diferents en diferents moments de la seva trajectòria vital. La definició també posa en relleu la importància de l'acció social i política per assolir societats cohesionades i amb benestar.

Elements de balanç de caràcter general del Pla Municipal per a la Inclusió Social

Enfortiment de les polítiques socials i noves respostes

La situació de crisi econòmica presenta impactes socials en forma d'increment de l'atur i de necessitats emergents que estan afectant diversos col·lectius de població. Per fer front a aquesta nova situació, els recursos municipals han crescut substancialment al llarg dels anys 2008 i 2009.

Per intensificar les polítiques d'inclusió social en moments de crisi econòmica i d'impacte d'aquesta en les persones més vulnerables s'han enfortit els dispositius del Pla municipal per a la inclusió social i els que es deriven del desplegament de la Llei de serveis socials i de la Llei d'autonomia personal i atenció a la dependència, s'han definit noves respostes directament vinculades a la situació de crisi econòmica (en el marc del Programa d'acció contra la pobresa) i s'ha incrementat el treball en xarxa amb les entitats (en el marc de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva).

Instrumentes de les polítiques d'inclusió: Despesa, equipaments, professionals i suport a entitats

El 2009 el pressupost vinculat als serveis del Pla d'inclusió ha estat de més 140 milions, xifra que representa un increment del 17% respecte a l'any 2008 i d'un 40% respecte al 2007.

Cal destacar la incorporació de 30 nous professionals integrats en equips bàsics d'atenció social i en equips d'infància en risc per tal d'arribar a les ràtios que marca la Llei de serveis socials. Des de 2007, el total de professionals s'ha incrementat un 24%. Els equipaments d'atenció social, per la seva banda, també s'han incrementat i dels 97 que hi havia l'any 2008 s'ha passat a 103 l'any 2009, amb una inversió de 7.663.587 euros en obres i 1.900.000 euros en adquisicions, davant dels 558.590 euros d'obres i 5.244.323 d'adquisicions de l'any 2009. També ha augmentat el pressupost del lloguer d'equipaments, que ha passat de 42.129 l'any 2008 a 225.000 l'any 2010.

Pel que fa al suport a les entitats, el 2009 acaba amb una despesa de 6,3 milions d'euros en concerts i convenis d'inclusió, amb un increment de més del 10% respecte a l'any 2008 que dobla la despesa de l'any 2007. També s'han incrementat les entitats adherides a l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva i les iniciatives d'acció comunitària, la qual cosa representa un increment del 67% dels recursos, 157 noves entitats adherides a l'Acord i 23 noves pràctiques comunitàries a la ciutat (en total ja hi ha 80 iniciatives) respecte als moments inicials de la crisi, a la fi de 2007.

Recursos econòmics: Despesa social

	2008	2009
Despesa social Ajuntament	547.385.154	560.569.274
Despesa social per càpita	336,21	342,21
Despesa social relativa (1)	29,10%	27,57%

(1) Despesa social sobre despesa municipal. Font: Acció Social i Ciutadania. Ajuntament de Barcelona

Despesa de l'Ajuntament vinculada al Pla d'Inclusió, equipaments i professionals

	2008	2009
Despesa vinculada al Pla d'Inclusió	120.618.818	140.342.959
Nombre d'equipaments d'atenció social	97	103
Nombre de professionals dels serveis bàsics i dels EAIA	889	951

Font: Acció Social i Ciutadania. Ajuntament de Barcelona

Despesa de suport a les entitats d'acció social

	2008	2009
Despesa de suport a les entitats d'acció social	5.731.269	6.310.440
Entitats signants de l'Acord Ciutadà per una Barcelona inclusiva	375	419
Nombre de plans comunitaris i xarxes d'intercanvi solidari	63	80

Professionals i equipaments

	2008	2009
Despesa	5.731.269	6.310.440
Entitats signants de l'Acord Ciutadà per una Barcelona inclusiva	375	419
Nombre de plans comunitaris i xarxes d'intercanvi solidari	63	80

Perfils socials i evolució de les persones ateses

Cada cop hi ha més persones i col·lectius que resulten afectats per la crisi econòmica. Així, aquest any, els centres de serveis socials han atès 5.000 persones més que l'any anterior. També hi ha hagut un increment significatiu de les persones que perceben la renda mínima d'inserció, que han passat de 5.072 perceptors a 6.640. Pel que fa a l'atenció a les persones grans, cal destacar l'esforç de l'Ajuntament en el servei de teleassistència, que ha augmentat el 15% respecte a l'any 2008 i més del 45% respecte a l'any 2007. L'atenció social a les persones nouvingudes ha experimentat un decrement del 17% de persones ateses, fet que confirma la davallada de l'entrada de persones immigrades a la ciutat. D'altra banda, hi ha un increment de persones inscrites en cursos de català.

Avui hi ha sis perfils de població que presenten els riscos més elevats de vulnerabilitat i exclusió social:

Persones i famílies socialment vulnerables. Les famílies monoparentals són un col·lectiu amb un risc de vulnerabilitat important: dues de cada tres persones perceptores de la renda mínima d'inserció (RMI) són dones i un 32% dels beneficiaris de l'RMI són mares soles amb fills.

Persones en exclusió social severa. Són persones amb múltiples factors d'exclusió material i social: pobresa, manca d'autonomia, absència de vincles interpersonals. Presenten dificultats serioses de cobertura de les necessitats bàsiques, fet que comporta sovint la pèrdua de l'habitatge.

Infants i adolescents en risc d'exclusió. Presenten un perfil de vulnerabilitat lligat a situacions de manca d'atenció, en contextos quotidians d'exclusió afectiva i emocional. A més, solen viure en àmbits familiars de rendes baixes, sovint per sota del llindar de la pobresa.

Persones nouvingudes en risc d'exclusió. Les persones nouvingudes procedents de la immigració d'arrel social presenten situacions de fragilitat que fan vulnerable el seu procés d'establiment a la ciutat.

Persones en situació de dependència i discapacitat. És un col·lectiu de població que necessita suports socials per a la vida quotidiana a fi d'assolir nivells dignes d'autonomia personal. L'accés a serveis i prestacions com a dret subjectiu ha quedat garantit amb el desplegament de les noves lleis socials.

Persones grans fràgils. Són persones d'edat en les quals conflueixen situacions de pobresa relativa (pensions baixes), solitud, dependència i condicions degradades d'habitatge.

En els quatre primers perfils es presenten necessitats emergents, moltes de les quals vinculades als impactes socials de la crisi. En aquest sentit, les polítiques d'inclusió i acció contra la pobresa han operat de manera prioritària. En els dos darrers perfils, les necessitats que presenten estan més vinculades a l'accés universal als serveis de suport.

Perceptors de pensions no contributives

	2008	2009
Perceptors	20.623	21.872
Pensions no contributives (PNC)	15.551	15.232
Renda mínima d'inserció (RMI)	5.072	6.640
Despesa en ajuts econòmics de serveis socials	6.913.694	nd

Persones ateses

	2008	2009
Persones ateses als CSS	50.658	55.188
Persones grans fràgils i en situació de dependència		
<i>Centres de Serveis Socials (CSS)</i>	24.894	24.804
<i>Atenció domiciliària</i>	11.640	10.524
<i>Teleassistència</i>	38.525	42.153
Persones amb alta vulnerabilitat		
<i>Centres d'acollida</i>	4.307	3.566
<i>Habitatges d'inclusió</i>	178	162
Persones nouvingudes		
<i>Serveis d'acollida</i>	21.103	17.889
<i>Serveis d'interculturalitat</i>	2.405	2.341
Infància en risc		
<i>Centres de Serveis Socials (CSS)</i>	6.090	5.947
<i>Equips atenció infància i adolescència (EAIA)</i>	3.2073.361	
Persones amb discapacitat	22.363	25.097

Atenció a les persones sense sostre i cobertura de necessitats bàsiques

	2008	2009
Centres d'acollida	738	738
Habitatges d'inclusió	114	114
Centres de dia	315	235
Serveis d'alimentació	942	942
Total	2.109	2.029

Atenció a persones grans

	2008	2009
Persones grans amb resolució de grau i nivell de dependència	11.072	17.743
Persones grans ateses amb teleassistència	36.598	42.153
Persones grans ateses amb SAD	9.312	10.524
Persones grans ateses pel programa de RESPIR	551	517
Persones grans acollides d'urgència	519	490
Persones grans en habitatges amb serveis	968	1.085

Atenció a les persones nouvingudes

	2008	2009
Serveis d'acollida (SAIER)		
<i>Persones ateses</i>	21.103	17.889
<i>Unitats d'atenció</i>	49.773	49.767
Servei de mediació intercultural		
<i>Intervencions de mediació interpersonal</i>	2.292	2.341
<i>Intervencions de mediació veïnal i comunitària</i>	47	61
Serveis lingüístics		
<i>Nouvinguts inscrits en cursos de català</i>	27.600	28.771
<i>Intervencions de traducció telefònica</i>	635	697
<i>Intervencions de traducció presencial</i>	4.074	1.097

(*) A l'any 2008 el indicador "Intervencions de mediació veïnal i comunitària" recull el nombre de sessions

Promoció Social i Acció Comunitària per la inclusió social

Les persones i els col·lectius en situació de vulnerabilitat presenten un vincles socials i afectius molt febles que n'impedeixen la inclusió social. El Pla d'inclusió també preveu accions preventives en la línia de crear espais relacionals per augmentar els vincles socials de les persones en el seu cicle vital i augmentar així la seva inclusió social. I també considera la promoció de projectes de proximitat i accions comunitàries amb el teixit associatiu, que possibiliten una ciutat més vertebrada, solidària i inclusiva.

L'acció comunitària vol transformar i construir ciutadania a trav

és de processos cooperatius i de construcció de vincles solidaris per tal d'assolir resultats de millora social. Les accions comunitàries que es fan a Barcelona es poden classificar en tres tipologies: a) plans comunitaris i projectes que es desenvolupen en el marc dels plans; b) accions comunitàries d'intercanvi (bancs de temps i d'intercanvi, cooperatives de consum agroecològic), i c) accions comunitàries de solidaritat (programes de voluntariat social i de bon veïnatge).

En els quadres següents es dona informació sobre les accions esmentades.

Promoció social

	2008	2009
Infància i adolescència		
<i>Casals i ludoteques municipals (usos)</i>	nd	nd
<i>Programa d'estiu (lleure socioeducatiu)</i>	54.268	44.094
Persones grans		
<i>Casals de gent gran municipals</i>	nd	58
<i>Targeta rosa (nombre de targetes)</i>	253.691	251.970
Inclusió relacional de persones vulnerables		
Infància i adolescència		
<i>Infants atesos pels EAIA's</i>	3.207	3.361
<i>Infants a la xarxa de centres oberts i ludoteques</i>	1.031	2.673
Joves		
<i>Espais d'intervenció</i>	66	59
<i>Grups de joves en els quals s'ha intervingut</i>	215	159
<i>Joves en activitats vinculades al programa</i>	2.802	2.094
Dones		
<i>Dones ateses per l'EAD</i>	1.035	1.106

Acció comunitària

	Plans i projectes comunitaris	Accions d'intercanvi	Accions de solidaritat
Ciutat Vella	9	7	4
Eixample	4	6	1
Sants-Montjuïc	5	5	3
Les Corts	3	1	1
Sarrià-Sant Gervasi	3	3	1
Gràcia	6	10	2
Horta-Guinardó	5	3	3
Nou Barris	13	2	4
Sant Andreu	7	3	1
Sant Martí	9	6	3
Total	64	46	23

Participació Social: els consells de participació social i l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva

Els consells de participació social són òrgans consultius i de participació ciutadana que tenen com a objectiu contribuir a fer de Barcelona una ciutat més inclusiva i solidària. Validen les línies d'actuació de l'Ajuntament de Barcelona en política social i fomenten la concertació entre tots els agents implicats. Els consells estan organitzats en grups de treball o comissions per tractar un tema específic, la permanent i el plenari. Actualment hi ha quatre consells de participació social:

Consell Municipal de Benestar Social (CMBS). En formen part quatre-centes entitats i organitzacions socials de Barcelona. El CMBS s'organitza en vuit grups de treball que corresponen a vuit àmbits temàtics: acció comunitària, dona, drogodependències, famílies, gent gran, infància, pobresa i salut. El total de participants ha estat de 413 persones.

Consell Assessor de la Gent Gran (CAGG). En formen part noranta entitats i organitzacions. També funciona mit-

jançant comissions o grups de treball, però aquestes es constitueixen anualment segons el programa d'actuació. Un total 1.156 persones han participat en les diferents activitats.

Consell Municipal del Poble Gitano (CMPG). *Amb 19 organitzacions i entitats, actua com a plataforma estable de debat i interlocució per a les qüestions referents a la millora del benestar dels gitanos i gitanes de Barcelona. Cal destacar la celebració del Dia Internacional del Poble Gitano, amb una participació de 350 assistents.*

Consell Municipal de Gais, Lesbianes i Homes i Dones Transsexuals (CMGLLiHDT). *Amb 59 organitzacions i entitats membres, té com a missió fomentar la igualtat de drets i llibertats, així com el reconeixement social d'aquests col·lectius. Enguany cal destacar que ha intervingut en l'elaboració del Pla municipal LGBT i en el projecte europeu de polítiques locals contra l'homofòbia. En total hi han participat 163 persones.*

Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva (ACBI). Aquest any, l'Acord s'ha dotat d'una nova organització per tal d'enfortir la seva capacitat d'acció contra la pobresa i l'exclusió social. S'ha creat el Consell de Govern, com a òrgan de govern de l'Acord, que ha integrat les entitats de l'anterior comissió de l'Acord i de l'associació Barcelona per l'Acció Social. I s'ha treballat per a la creació de dues noves xarxes d'acció: la Xarxa de cultura per a la inclusió i la Xarxa d'habitatges per a la inclusió, que enforteixen la capacitat de les entitats de cooperació i treball conjunt i possibiliten respostes a les diferents necessitats actuals per tal de reforçar la inclusió i la cohesió social de la ciutat.

Actualment hi ha 402 entitats i organitzacions adherides i dues xarxes d'acció més, les ja esmentades Xarxa d'habitatges per a la inclusió social i Xarxa de cultura per a la inclusió social. En total, unes 200 entitats participen en la xarxes. Com a activitat més destacada podem assenyalar l'elaboració del Pla director i la realització de la Jornada anual "Les respostes davant d'una economia i una societat en transformació. Més enllà de la crisi: nous valors i noves pràctiques per una Barcelona Inclusiva", a la qual van assistir 130 persones. Actualment, les Xarxes de l'ACBI són: Xarxa d'atenció a les persones sense sostre, Xarxa de centres oberts d'atenció a la infància i adolescència, Xarxa d'entitats de suport a famílies cuidadores, Xarxa d'inserció sociolaboral, Xarxa d'acollida, Xarxa d'empreses amb projectes de responsabilitat social, Xarxa d'habitatges d'inclusió social i la Xarxa de cultura per a la inclusió social.

5 | Perspectives

La crisi actual torna a ser l'eix vertebrador dels articles d'aquest capítol. El CESB considera que és el moment de valorar les propostes dels agents socials i d'un seguit d'experts per tal de sortir de la situació actual. En primer lloc, s'inclou un article del conseller d'economia sobre el paper de l'acord estratègic per fer front a les repercussions de la crisi actual. A continuació es presenta les propostes de sindicats, patronal i Ajuntament de Barcelona en aquest sentit. Finalment, un seguit d'experts analitzaran des de diferents perspectives (salut, educació, innovació) les vies per minvar els efectes de la crisi i per donar-li respostes efectives.

L'Acord estratègic, el full de ruta per sortir reforçats de la crisi

Antoni Castells, Conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya

Catalunya es troba immersa en plena transformació del seu patró de creixement. Un procés que no es produeix d'un dia per l'altre ja que suposa canvis profunds en els factors que condicionen i determinen la nostra competitivitat com ara la innovació, les infraestructures, la internacionalització de la nostra economia o la qualitat de l'ocupació. Si volem ser competitius en un món cada cop més globalitzat, la nostra competitivitat no es pot basar en costos laborals baixos, treball precari i poc qualificat i produccions de poc valor afegit. Hem d'apostar per la incorporació del coneixement, per dirigir la nostra producció cap a segments d'alta tecnologia i potenciar els serveis vinculats a la societat del coneixement. Dit d'una altra manera, la paraula clau per fer front a aquesta transformació del nostre model productiu és: productivitat.

En un context econòmic com l'actual, aquesta transformació del nostre model és més necessària que mai. Perquè la crisi fa imprescindible allò que en altres moments és només desitjable. És a dir, Catalunya només sortirà realment d'aquesta etapa de recessió, que ha estat la pitjor que ha viscut l'economia mundial des de la Gran Depressió dels anys 30, si a més de fer front als problemes més immediats, som capaços de recuperar la competitivitat de la nostra economia. I això requereix dur a terme reformes estructurals orientades a la millora de la competitivitat i la productivitat. I, per aconseguir-ho, a Catalunya disposem d'un instrument molt valuós com és l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Un document impulsat pel Govern de la Generalitat i consensuat amb les principals organitzacions econòmiques i socials del país –Foment del Treball, Pimec, Fepime, CCOO i UGT– que, amb mesures detallades i partides pressupostàries concretes, incideix en les actuacions de caràcter estructural que condicionen la nostra competitivitat. L'Acord és, sens dubte, el nostre full de ruta per sortir reforçats de la crisi.

L'any 2004, quan vam començar a treballar en l'Acord, poc després de la presa de possessió del president Maragall, ens vam reunir amb els representants dels sindicats i dels empresaris. Aleshores, la nostra economia creixia considerablement, amb taxes per sobre del 3%. També és cert, però, que en aquells moments ja es començava a detectar un problema bàsic de competitivitat.

Partint d'aquesta diagnosi compartida que cal impulsar la transformació del nostre model de competitivitat, i després d'un any d'intens treball, el 17 de febrer de 2005, el Govern i els principals agents econòmics i socials de Catalunya vam arribar a un acord històric, sense precedents, per consensuar un conjunt de mesures de caràcter estructural amb el propòsit d'orientar el futur de l'economia catalana. Això volia dir avançar cap a una transformació de l'aparell productiu, aprofundir en el grau d'internacionalització, millorar la qualitat de l'ocupació i progressar en la necessària cohesió social. Així, l'Acord estratègic 2004-2007 inclou un total de 86 mesures que giren al voltant de vuit grans eixos, com ara les infraestructures, les polítiques d'ocupació i formació, l'R+D+i, les polítiques socials, el finançament de l'activitat econòmica, l'entorn afavoridor de l'activitat empresarial i la internacionalització.

Un conjunt de mesures que, quatre anys després, i en un escenari marcat ja clarament per la desacceleració de l'economia, es va voler actualitzar per continuar aprofundint en el canvi del model productiu. Així, gràcies a l'empenta del president Montilla i el compromís i la implicació de tots els membres del Consell d'Institucions –el màxim òrgan de govern de l'Acord, del qual formen part els màxims representants de les organitzacions empresarials i sindicals–, al juliol de 2008 tenia lloc l'acte de signatura de la revisió i impuls de l'Acord estratègic 2008-2011. Un document més ampli i ambiciós que l'anterior que inclou un total de 102 actuacions i posa l'accent en una sèrie d'àmbits considerats prioritaris com ara la innovació i la transferència tecnològica; la formació professional; l'èxit escolar; l'anglès; les infraestructures energètiques; la regulació, la competència, la simplificació administrativa i la contractació pública; l'activitat econòmica i el medi ambient; la immigració, i el mercat laboral. A banda d'aquestes línies més estratègiques, la revisió de l'Acord introdueix altres novetats importants pel que fa a l'actualització del discurs de competitivitat res-

pecte al text de 2004, com per exemple les polítiques d'atracció i retenció de talent, les polítiques de dimensionament i clústers empresarials o la política energètica.

Però més enllà del seu contingut concret, com a guia per orientar el futur de l'economia catalana, l'Acord estratègic té una significació molt especial que el fa únic i el converteix en un referent a l'Estat espanyol. En primer lloc, pel procés de concertació, consens i diàleg que l'ha fet possible. L'Acord és un document fruit d'un procés singular d'implicació mútua. Un acord és sempre el resultat d'un pacte, i un pacte només és possible si totes les parts cedeixen en les seves aspiracions. I és precisament aquesta voluntat d'acord, aquest exercici de coresponsabilització tant per part dels empresaris com per part dels treballadors, el que fa més valuós l'Acord estratègic. No només per fer l'esforç de tots a definir quins han de ser els grans objectius per millorar la competitivitat del nostre país, sinó per comprometre's a tirar-los endavant. I també per part del Govern, per a qui l'Acord ha esdevingut un procés d'una complexitat molt gran i una eina exigent ja que s'hi ha compromès fins al punt de concertar amb els agents econòmics i socials gairebé el 30% del pressupost de la Generalitat. I, en segon lloc: pel contingut.

L'Acord no és un document de principis o de formulacions generals, és un document que recull mesures concretes –un total de 86 mesures en l'Acord 2004-2007 i de 102 per al període 2008-2011– amb traducció pressupostària –més de 7.000 milions d'euros anuals–, terminis d'aplicació, i indicadors de seguiment que permeten avaluar-ne el grau de compliment. Així mateix, preveu tot un seguit de mecanismes d'autoavaluació i millora contínua a través del diàleg social que eviten que es quedi desfasat.

L'Acord també és un marc flexible i dinàmic que s'adapta a l'anàlisi de la realitat que fan tots els signants. Per exemple, al març del 2009 en el si de l'Acord es va crear una comissió d'anàlisi de mesures contra la crisi, delegada de la Comissió de Seguiment, màxim òrgan de seguiment de l'Acord, amb l'objectiu d'analitzar la situació actual de crisi econòmica i proposar noves actuacions per fer-hi front. Aquesta comissió va voler recollir l'esperit de concertació i diàleg de l'Acord i la seva metodologia de treball per reflexionar i trobar solucions a curt termini per fer front a l'actual context de recessió econòmica.

Després de tots aquests anys, i vist amb perspectiva, podem dir que l'Acord estratègic ha resultat sens dubte premonitori. D'una banda, perquè s'ha convertit en el full de ruta, en la guia, per establir les polítiques i les mesures que són imprescindibles per crear les condicions de competitivitat de l'economia catalana. De l'altra, perquè ha esdevingut un marc de concertació de consens i diàleg entre l'Administració i els agents econòmics i socials que pot servir ara com a model per abordar les mesures que Catalunya, però també Espanya, necessiten per fer front a la crisi.

Catalunya és i ha estat el motor econòmic d'Espanya i com a tal ens correspon exercir un paper de lideratge en aquesta matèria. L'Acord estratègic, com a fòrum de concertació i diàleg, ens ha de servir d'exemple per poder avançar en la transformació del model de competitivitat. També ens avala a l'hora de fer propostes constructives a Espanya per trobar solucions als seus problemes de competitivitat. Perquè ara més que mai, el que necessitem és lideratge, projecte, pactes i consensos per transmetre confiança a la societat. Perquè a banda d'un projecte clar, ambicions i engrescador de país per sortir de la crisi calen i caldran sacrificis, per part de tots. I si no som capaços d'explicar cap a on anem, cap ciutadà no estarà disposat a acceptar canvis, a fer cap sacrifici encara que sigui pel bé de l'interès general. I és a partir d'aquest projecte comú, que hem de ser capaços de trobar espais de diàleg i consensos entre els qui tenim responsabilitats de país: els polítics, els empresaris i els treballadors.

Per això, avui és el moment de Catalunya. La nostra economia té avui uns fonaments magnífics per fer front a la crisi. Des que vam entrar a la Unió Europea, el nostre PIB per càpita ha passat d'estar 16 punts per sota de la mitjana, a situar-se 12 punts per sobre, la nostra economia s'ha internacionalitzat gràcies a la bona feina feta per les nostres empreses que han superat amb bona nota el repte de competir als mercats exteriors, disposem d'una base industrial sòlida, un teixit empresarial potent i un esperit emprenedor fortament arrelat en la nostra societat.

Catalunya està fent els deures i està vivint la transformació del seu model de competitivitat. És un procés lent i gradual, que no es fa d'avui per demà. Però aquest procés ja és un fet com ho demostren l'eclosió de centres de primer nivell que hi ha avui a Catalunya en àmbits com la biomedicina, l'existència d'universitats i d'escoles de negocis que s'han convertit en centres de referència o l'atractiu de ciutats com Barcelona, que sintetitza en una de sola tres factors de l'activitat productiva: empresa, qualitat de vida i capacitat artística.

Catalunya disposa, doncs, d'unes bones bases per poder mirar cap al futur amb optimisme. Tenim un projecte de país i l'Acord estratègic és el full de ruta que ens marca el camí. Però ens cal lideratge per portar la nau fins a port. El

lideratge que en moments d'incertesa hem d'exercir, en primer lloc els governs, per arribar als consensos necessaris per fer aquelles reformes que calen per construir un país on competitivitat i cohesió social siguin les dues cares d'una mateixa moneda. I en segon lloc, els empresaris i els treballadors, els quals han de recuperar el lideratge social que han exercit històricament, arriscant, invertint i liderant nous projectes. Aquest és el repte que ens llancen els ciutadans per construir la Catalunya del futur. Aconseguir-ho és a les nostres mans.

Propostes des de l'Ajuntament de Barcelona per sortir de la crisi

Jordi W. Carnes. Tinent d'alcalde Promoció Econòmica de l'Ajuntament de Barcelona

Combatre els efectes de la crisi econòmica impulsant la reactivació de l'activitat econòmica i del mercat laboral de Barcelona és la principal prioritat de l'Ajuntament de Barcelona. Som conscients de l'actual situació econòmica i de les dificultats que estan afrontant molts barcelonins i barcelonines i moltes empreses de la ciutat.

En aquest sentit, encarem la sortida de la crisi confiant en l'important conjunt d'actius d'alt valor de què disposa Barcelona i que són d'especial rellevància per avançar, alhora, cap a la necessària transformació del nostre model productiu. Barcelona és una ciutat oberta i global, amb una estructura econòmica sòlida i diversificada, una àmplia base emprenedora i importants dinàmiques de cooperació entre els sectors públic i privat per a l'assoliment de reptes i compromisos compartits. Elements, tots ells, que constitueixen una base ferma sobre la qual construir el nostre futur col·lectiu, amb més activitat econòmica competitiva i més oportunitats de desenvolupament per a tots i totes.

En aquest context, l'Ajuntament aposta per una estratègia integral per afrontar la sortida de la crisi. Una estratègia adreçada a aconseguir el màxim impacte en múltiples àmbits d'actuació, des de l'acció pal·liativa amb una atenció ràpida i de qualitat a ciutadans i empreses afectats per la crisi a actuacions de caràcter estructural necessàries per avançar cap a un model de creixement econòmic sostenible i competitiu que garanteixi més i millor ocupació i nivells de benestar i cohesió social més elevats.

Les prioritats de l'estratègia de l'Ajuntament de Barcelona per sortir de la crisi són clares i compartides amb els agents socioeconòmics de la ciutat mitjançant el Pacte per a l'ocupació de qualitat a Barcelona 2008-2011. La dinamització de la nostra economia, impulsant l'activitat empresarial i innovadora, i la millora del nostre capital humà, juntament amb l'orientació i formació de les persones aturades en sectors amb futur, la millora de l'ocupabilitat dels joves i les joves i el reforç de la cohesió social i territorial són elements clau en l'estratègia d'aquest govern municipal per sortir de la crisi i avançar cap a la construcció sòlida d'un model de creixement sostenible, d'alta competitivitat i d'alts nivells de cohesió i benestar. Una estratègia que, des de l'àmbit local, reforça, impulsa i complementa actuacions d'ampli abast promogudes des de les administracions autonòmica i estatal.

Es tracta d'una estratègia que es fonamenta en un ampli consens i una gran coordinació amb les diferents forces que actuen al territori, com ara la Generalitat de Catalunya, els sindicats i les organitzacions empresarials més representatives, el teixit associatiu, el sistema d'innovació i el sector financer, entre d'altres, i té el màxim desplegament de múltiples àrees de govern i organismes municipals i/o participats per l'Ajuntament de Barcelona.

He d'expressar, en aquest punt, la satisfacció del govern municipal pel conveni de col·laboració acordat entre Ajuntament i Generalitat de Catalunya, que defineix un marc de treball estable, consensuat i planificat de polítiques actives d'ocupació i desenvolupament a la ciutat de Barcelona per als anys 2010 i 2011. Destaco, doncs, la voluntat, coresponsabilitat i implicació dels diferents agents en l'estratègia liderada des de l'Ajuntament de Barcelona per treballar plegats per la recuperació econòmica a la ciutat.

Per tant, parlem d'un conjunt d'actuacions estratègiques alineades amb els principis reconeguts pel programa LEED de l'OCDE com a factors d'impuls de les economies locals per a la recuperació econòmica. Entre aquests principis, coneguts com els principis Barcelona, destaquen: una estratègia clara cap a un nou model de creixement econòmic amb impacte a curt, mitjà i llarg termini, la potenciació de l'obertura internacional, l'atracció d'inversió estrangera, activitat econòmica i talent, un clar model de cooperació entre administracions, agents socioeconòmics i sector privat, uns serveis públics pròxims i de qualitat i una gestió financera encertada.

L'Ajuntament és al costat d'aquells que necessiten suport per afrontar l'impacte de la crisi. Per això, ampliem el suport a les persones aturades de la ciutat per tal que millorin la seva ocupabilitat present i futura: estem contractant més de 2.000 persones aturades amb més de sis mesos a l'atur –magnitud inèdita quan, el 2009, parlàvem de 278 places– per a la formació i adquisició d'experiència en ocupacions amb futur, com ara les noves tecnologies i l'eficiència energètica, ampliem les oportunitats de formació incrementant un 80% el nombre de places en sectors amb futur per a més de 6.000 persones aturades, orientarem i reorientarem professionalment més de 20.000 persones aturades i, mitjançant el Fons Estatal per a l'Ocupació i la Sostenibilitat Local (FEOSL), contribuïrem a dinamitzar l'ocupació amb més de 5.000 nous llocs de treball.

L'Ajuntament no oblidarà els més vulnerables, aquells que més risc d'exclusió pateixen, així com els territoris de la ciutat més vulnerables. És per això que, conjuntament amb les 50 entitats d'inclusió social i laboral de la ciutat, disposem

dels recursos necessaris per atendre les 150.000 persones beneficiàries dels programes d'inserció social i laboral que estem duent a terme, o els programes a mida per inserir laboralment 770 aturats amb gran vulnerabilitat i 500 aturats amb discapacitat.

En un moment com l'actual, intens en desocupació, l'Ajuntament potencia l'impuls a la iniciativa emprenedora i l'activitat empresarial com els grans motors globals de creació d'ocupació, alt valor afegit i innovació. Necessitem més activitat econòmica amb capacitat per prendre posicions i competir en mercats locals però també internacionals.

I la necessitem en tots els sectors: en els més tradicionals que es renoven perquè formen part de l'ADN de la ciutat i volen avançar al seu ritme, com ara el comerç i els serveis de proximitat, en els industrials en què la ciutat i la seva àrea d'influència tenen una expertise històrica i una posició consolidada als mercats, com molts sectors industrials, i també en els sectors intensius en coneixement en què estem assolint avantatges competitiu importants i obren àmplies oportunitats de creixement i creació d'ocupació de qualitat.

Per això, estem treballant per facilitar l'entorn econòmic empresarial, no només avançant en la simplificació administrativa, sinó també continuant la millora dels mecanismes d'accés al finançament. Fomentem que més ciutadans i ciutadanes triïn l'opció de crear empreses com a opció professional de futur, alhora que impulsem més serveis per facilitar la creació d'empreses i promovem el creixement de les ja existents amb millores de dimensionament, competitivitat i projecció global.

En aquest sentit, fomentem el desenvolupament de sectors de futur i pols de competitivitat per al creixement econòmic i de l'ocupació, com ara els clústers urbans ja consolidats (energia, tecnologies mèdiques, tecnologies de la informació i la comunicació, indústries creatives, agroalimentària i aeronàutica i espacial) i nous sectors amb potencial de posicionament i atracció global, com ara el sector de l'educació superior, i amb alt impacte a la nostra economia, com el vehicle elèctric o el sector de la moda.

Des de l'Ajuntament de Barcelona estem reforçant el desenvolupament econòmic lligat a l'impuls de noves infraestructures i dinamitzant el nou espai disponible per a activitat econòmica, potenciem el districte innovador 22@ i impulsem el Barcelona Zona Innovació (BZI) com a parc de tecnologia en els sectors de l'alimentació, la tecnologia i el món audiovisual, i els territoris de la Sagrera, la Zona Franca o l'eix Besòs, entre d'altres focus d'actuació.

Reforçem, així mateix, el suport al sector comercial de la ciutat, un dels pilars de la nostra economia i un element dinamitzador i cohesionador dels nostres barris, amb actuacions que beneficiaran 50.000 comerços de la ciutat. Estem potenciant, així mateix, la competitivitat i la qualitat de la nostra xarxa de mercats municipals continuant el desplegament del més gran projecte inversor en aquest àmbit amb més de 18 milions d'euros. Igualment, l'Ajuntament promou, en el marc del Pla estratègic de turisme de Barcelona 2015, el creixement sostenible i equilibrat de l'activitat turística i dels beneficis en termes econòmics i d'ocupació que reporta a la ciutat.

El suport a la recerca i la innovació és una peça clau en l'estratègia de Barcelona per a la sortida de la crisi, estratègia compartida a escala metropolitana. En aquest sentit, l'Ajuntament contribueix a potenciar la recerca que es porta a terme a la ciutat i a millorar el sistema d'innovació i d'interconnexió entre el món de la recerca i el món de l'empresa, treballant la coordinació amb els centres de recerca i els parcs tecnològics de Barcelona. Així mateix, treballa per incrementar l'atracció d'activitat econòmica internacional com a motor de reactivació de l'economia a la ciutat i de generació d'ocupació, atraient talent emprenedor, innovador i creatiu.

La millora del nostre capital humà és un altre factor que ha d'impulsar la sortida de la crisi i la transformació en una economia competitiva basada en activitats d'alt valor afegit. En aquest sentit, l'Ajuntament de Barcelona complementa l'impuls dels sectors educatius públics i privats reforçant la millora competencial del capital humà, així com l'adaptació constant a l'avenç tecnològic.

En aquesta línia, i en el marc del Pla d'Alfabetització i Capacitació Digital a Barcelona 2010-2015, l'Ajuntament de Barcelona està impulsant la millora de les competències tecnològiques per part dels ciutadans i ciutadanes de la ciutat, així com dels seus professionals per tal de promoure l'ús de les TIC com una eina de millora de la competitivitat de les persones i de les empreses.

Els joves, el nostre futur, aquells que més estan patint en els seus primers anys d'experiència laboral els efectes de la crisi, són subjecte prioritari de la nostra actuació i és per això que, a través del dispositiu "Activa't per l'Ocupació", que

hem ampliat, podrem atendre el 80% dels joves de la ciutat en situació d'atur. Al mateix temps, hem reforçat les accions d'orientació acadèmica i professional per atendre el 100% dels alumnes (22.000 joves) dels darrers cursos d'ensenyaments secundaris dels centres públics i concertats de Barcelona per preparar-los millor per al mercat de treball.

També estem fomentant la dinamització econòmica als barris, amb especial atenció a aquells que són més vulnerables, impulsant actuacions segons les necessitats de cada territori amb l'objectiu de millorar l'ocupació dels seus residents, el teixit comercial, el desenvolupament econòmic i la cohesió dels barris i de la ciutat en conjunt.

Es tracta, com he dit, d'una estratègia integral amb polítiques multifocals interrelacionades, amb un exercici de cooperació dels sectors públic i privat sense precedents que, sens dubte, contribuirà a fer que sortim de la crisi reforçats per avançar cap a un creixement sostenible que generi més oportunitats de progrés i benestar per a tothom.

Propostes dels agents socials davant la crisi econòmica. CCOO

Joan Carles Gallego Herrera. Secretari general de CCOO de Catalunya

La crisi econòmica castiga amb duresa els diferents sectors d'activitat. Va començar amb duresa en la construcció, conseqüència de la fallida del sistema financer que va punxar una bombolla en bona part inflada amb capital especulatiu; va continuar en la indústria, afectada per la caiguda de la demanda exterior i el consum intern derivat de la crisi internacional i el fre al crèdit, i s'ha traslladat de forma generalitzada al sector serveis, afectat per la dinàmica econòmica, amb davallades del comerç, l'hoteleria i el turisme. Des del començament de 2008, la recessió destrueix gran nombre de llocs de treball, més de 350.000 a tot Catalunya, una part important dels quals es localitzen a l'àrea metropolitana i a la ciutat de Barcelona. Una crisi que arriba després d'un període en què les desigualtats han crescut i han augmentat les desregulacions en tots els àmbits (laboral, fiscal, financer...).

Bona part dels llocs de treball destruïts corresponen a sectors industrials de baix valor afegit, que a la ciutat de Barcelona tenen una presència escassa, però no així en el conjunt de l'àrea metropolitana. Sectors que no tornaran a ser com els coneixíem i que viuen processos de reconversió industrial profunda –per tal de guanyar productivitat i competitivitat– i que necessitaran l'empenta de sectors industrials més competitius i de les empreses de serveis a la nova indústria per generar l'ocupació necessària per absorbir l'ocupació destruïda. La recuperació dependrà en bona part de l'evolució del mercat internacional, però sobretot de la disponibilitat del crèdit per facilitar la inversió i promoure la demanda.

El sector de la construcció difícilment recuperarà les taxes d'activitat dels darrers anys, que obeïen al tractament de l'habitatge com a bé especulatiu, amb valor de canvi, més que no pas com a bé de necessitat, amb valor d'ús. L'enorme activitat del sector va contribuir a generar una part important del creixement d'aquests anys i ara s'haurà d'orientar cap a activitats amb més valor afegit. Les taxes d'activitat i d'ocupació dels darrers anys no es recuperaran. La modernització del sector passarà per la contribució a l'adequació i rehabilitació del parc d'habitatge existent, per dotar-lo d'elements de més eficiència energètica i millor habitabilitat, sense oblidar, però, que encara tenim dèficits importants en l'accés a l'habitatge d'extensos sectors de població, la qual cosa comportarà mantenir l'activitat de construcció d'habitatge residencial, però a preus més assequibles, i possiblement apostant per una cultura del lloguer que faciliti als col·lectius joves els processos d'emancipació i maduració personal.

El sector serveis, heterogeni pel que fa a composició interna, té una afectació de la crisi diferent i que varia en funció del grau de dependència de sectors d'activitat més o menys propensos a traslladar els costos de la crisi o del grau d'elasticitat de la demanda del servei a la variació de la renda disponible. Així hi ha afectació en el sector del comerç minorista i l'hoteleria en general, afectats en un primer moment per l'impacte internacional de la crisi, que té efectes sobre el turisme i el consum general. Els serveis a les empreses, amb gran dependència del que passa en el sector industrial i de la construcció, responen en la mateixa tònica. En aquest sector, l'impacte de la feble qualitat de l'ocupació (temporalitat, sous baixos, jornades llargues...) creada en aquests darrers anys (especialment en el sector turisme) és una dificultat afegida.

En una realitat com aquesta, de crisi econòmica, la ciutat ha de desplegar totes les potencialitats per contribuir activament, tant a aturar la sangonera de la destrucció d'ocupació, com a generar nova activitat que s'orienti vers el canvi de model productiu, i fer-ho garantint la necessària cohesió social.

La ciutat és l'espai físic i polític més proper a les persones i les empreses, de manera que bona part de les iniciatives que es posen en marxa incideixen en les unes i en les altres. Evidentment, n'hem de relativitzar la incidència, ja que la ciutat forma part d'un tot que és un sistema d'interdependències en què actuem i al qual responem i, per tant, les actuacions que es facin a la ciutat han de ser coherents amb un marc d'iniciativa en política econòmica d'àmbit català i estatal, però sobretot europeu. Malauradament, ens trobem amb la manca d'un marc de polítiques econòmiques a la Unió Europea, coordinades i comunes, que actuïn en la mateixa direcció i que facilitin la capacitat d'actuació en el territori proper a les persones i a les empreses.

Mentre continuïn la dificultat per a l'accés al crèdit, l'atonía de la inversió privada i la feblesa de la demanda exterior i del consum intern, serà difícil recuperar els nivells d'activitat necessaris per crear l'ocupació suficient per absorbir l'atur. En aquest context, cal insistir en la necessitat de mantenir els estímuls fiscals en l'economia, amb un increment de la capacitat inversora dels poders públics, orientant la despesa en la lògica d'unes polítiques industrials i sectorials que modernitzin l'aparell productiu, per fer-lo més competitiu i productiu, i amb un reforçament de les polítiques socials, per garantir els nivells de convivència i cohesió social.

Dos dels elements estratègics a entomar, i sobre els quals hi ha un grau de coincidència elevat, són l'educació i la formació, claus per assolir el canvi de model productiu que faci més competitiva i estable l'economia catalana. La capacitat de disposar d'una economia més competitiva i productiva dependrà de la capacitat d'innovació en producte i en processos, de la capacitat per interactuar amb les noves tecnologies, de la capacitat de recerca per desenvolupar noves solucions als problemes productius i socials existents. I això requereix una millor capacitat i formació de les persones, començant per una educació infantil capaç de detectar i estimular les capacitats cognitives dels infants, dotar dels recursos necessaris els processos d'aprenentatge per tal d'assolir l'èxit necessari i disposar de mecanismes que lluitin contra l'abandó escolar prematur. I amb una relació més estreta entre la formació professional i la realitat del món del treball, que integri aquesta amb els diferents subsistemes formatius i la formació continuada, per tal de facilitar les carreres professionals en la vida activa i posant en valor la qualificació, com un element que facilita el trànsit al treball, la permanència i la mobilitat.

Si hi ha coincidència que l'educació i la formació són una aposta estratègica, que és imprescindible per assolir l'objectiu principal i que no es pot supeditar ni limitar, cal començar ja. Per fer-ho possible caldrà disposar dels recursos materials i humans necessaris. No parlem de despesa educativa, hem de parlar d'inversió en educació i formació, que té un rendiment llarg en el temps, però segur i estable un cop s'assoleix i s'aplica.

Però mentre aquesta inversió dóna fruits cal actuar, també, amb mesures que incideixin en la reactivació econòmica. I la ciutat té una capacitat enorme per generar idees i projectes per ajudar a promoure activitat i ocupació. Hi ha coincidència que alguns dels dèficits de la nostra economia es troben en les insuficiències i ineficiències energètiques, en les dificultats d'accés a les infraestructures tecnològiques, en els costos logístics i de mobilitat, en les dificultats d'accés al primer habitatge. Camps en els quals la ciutat pot liderar projectes i iniciatives capaços de posar les bases per al canvi de model productiu i, al mateix temps, generar activitat i ocupació i contribuir, així, a la recuperació.

Iniciatives com la reforma de la Diagonal i l'aposta decidida per la connexió amb tramvia del Besòs i el Baix Llobregat, o d'altres amb relació a la millora del servei ferroviari o del transport i la mobilitat urbana, són positives en la mesura que donen més connectivitat a la ciutat, faciliten la mobilitat de les persones, aposten per mitjans de transport poc contaminants. Però també són iniciatives generadores d'alta activitat econòmica que regeneren les vies urbanes i el seu mobiliari, construeixen nous tramvies i autobusos, etc.

O iniciatives lligades a la rehabilitació d'edificis i espais urbans, que adequin les instal·lacions comunitàries, que promoguin l'estalvi i l'eficiència energètica dels edificis, que eliminin les barreres arquitectòniques existents, són iniciatives ben valorades i necessàries, atesa l'edat mitjana dels edificis i equipaments de la ciutat. Però també són activitats generadores d'ocupació i amb un fort component de modernització productiva en els sectors de la construcció, de les energies renovables, sectors industrials i amb un clar efecte multiplicador sobre el conjunt de l'activitat econòmica.

O apostar per mantenir el sòl industrial encara existent a la ciutat (Bon Pastor, Zona Franca) i promoure iniciatives que afavoreixin el seu futur industrial, especialment relacionat amb sectors emergents i dinàmics de l'economia, d'alt valor afegit, també és una mesura que facilita l'atracció i l'arrelament d'inversions generadores d'activitat i ocupació. Mesures que s'han d'acompanyar d'accions positives per dotar de dimensió les empreses, que millorin la posició competitiva en un mercat internacionalitzat (formació, R+D+i...).

O mesures amb relació al sector turístic, que n'evitin la degradació i promoguin la competitivitat del sector per mantenir l'atractiu de la ciutat com a destinació turística, no com a parc temàtic. Mesures que han de permetre la capacitat de generació de riquesa del sector però sense que això comporti l'expulsió o l'ofec de la ciutadania.

I mentre eduquem i formem, i invertim per reactivar l'economia, cal que la ciutat garanteixi les necessitats socials de les persones, per a la qual cosa caldrà disposar dels serveis socials necessaris per garantir-ne la cohesió social, la salut, i la seguretat.

Certament, des dels poders públics és possible incidir en positiu per trobar una sortida a la crisi, que posi en el centre les persones i que orienti les actuacions vers un canvi de model productiu. Però per fer-ho calen els recursos públics suficients que sustentin les polítiques públiques necessàries. L'augment dels ingressos públics ha de venir de la mà de la recuperació econòmica i la creació d'ocupació, però també d'un increment de la pressió fiscal.

És per això que ara cal mantenir els estímuls fiscals a l'economia, amb inversió pública per fer actuacions que dinamitzin l'economia, i això vol dir que durant un temps encara haurem d'assumir un nivell de dèficit fiscal i deute públic compatibles amb la càrrega que en el moment de creixement haurem de suportar. I, al mateix temps, caldria algun nivell de reforma fiscal que vehiculés l'estalvi privat existent i inactiu en aquests moments, a causa de la contracció de la demanda que genera la lògica desconfiança en la situació, i introduís una progressivitat més gran en la contribució de les rendes més altes, especialment les grans fortunes i les rendes de capital, sense obviar la necessitat de lluitar contra el frau fiscal i l'economia submergida. D'aquesta manera es podria disposar de més ingressos públics per a la reactivació econòmica.

De segur que caldrà racionalitzar la despesa pública, però racionalitzar no pot significar en cap cas retallar els serveis que reben els ciutadans i que estan en relació directa amb els nivells de cohesió social, tan necessària per garantir el marc de convivència i seguretat que facilita l'atracció i l'arrelament d'inversions.

Racionalitzar la despesa és també establir quin nivell d'administració és més efectiu per executar la despesa que s'orienti als objectius, que han de ser coherents i coordinats, combatre els efectes de la crisi, reactivar i dinamitzar l'economia i crear ocupació. I aquí la ciutat, l'àrea metropolitana en bona mesura, pot racionalitzar i fer més efectiva la despesa des de la proximitat i el servei de les persones, complementant les polítiques dels altres nivells d'administració. I això és parlar de la millora del finançament local i de la necessària racionalització de les administracions que actuen en el territori.

Propostes dels agents socials davant la crisi econòmica. FTN

Joan Rosell Lastortras, president de Foment del Treball Nacional

La situació conjuntural que afecta les economies espanyola i catalana es mantindrà aquest 2010. Estem en crisi, és evident, però com va passar en les anteriors –i en les futures– ens en sortirem. L'economia és cíclica, i ara mateix ens trobem a la part baixa del cicle. Això no obstant, el fet de ser en aquesta fase del cicle no vol dir que ens haguem de quedar amb els braços plegats, ans el contrari. És moment d'aplicar reformes, d'aportar solucions concretes a la problemàtica, actuant de manera ràpida i no deixant res per fer més endavant.

Reformes que hagués estat millor dur a terme en períodes de bonança econòmica, per tal de millorar la competitivitat i la productivitat del nostre país. I és ara, en temps de crisi, quan s'han de fer els canvis imprescindibles si volem que la nostra economia surti d'aquesta situació de bloqueig. En molts casos aquestes mesures han estat aparcades perquè no s'ha tingut coratge polític per endegar-les, o bé perquè s'ha considerat que no tocava. Malauradament, ara ens trobem en una conjuntura difícil i, a més, hem de fer els deures que hem anat ajornant entre tots.

La competitivitat de la nostra economia és la base per garantir la sostenibilitat de l'Estat del benestar, d'un Estat del benestar que cal tornar a dissenyar i que cal estructurar d'acord amb la realitat dels propers anys. De la mateixa manera, es necessita un debat serè i aprofundit en l'àmbit de les relacions laborals i de la definició dels principals paràmetres en què es troba el nostre mercat de treball. El fet diferencial del nostre país amb la resta d'Europa ha estat el fort creixement de l'atur i el ritme amb què ho ha fet.

Per tant, hem de ser conscients que hi ha un mercat dual que cal redreçar, i potenciar aquells instruments que –dins d'aquest– vagin encaminats a la millora de la productivitat i de la qualitat de l'ocupació.

També és imprescindible fer una reflexió sobre el paper que poden desplegar el conjunt de les administracions públiques. Aquestes necessiten una gestió més acurada, amb una definició molt més nítida dels diferents àmbits competencials i amb més lleialtat institucional. No es pot deixar una altra vegada de banda la reforma de l'Administració pública, amb un pes destacat en l'ocupació del país. Cal aprofitar acuradament els seus recursos, així com assolir un millor desplegament de les activitats de col·laboració entre els sectors públic i privat per a la prestació de serveis públics. És moment de ser eficients i aprofitar adequadament cada cèntim d'euro.

Els empresaris som conscients de les potencialitats que té la nostra economia i, per tant, que la recuperació –que presumiblement arribarà una mica més tard a casa nostra– serà una realitat properament. Però aquest fet no pot servir d'excusa en cap cas per tornar a ajornar els problemes i amagar-los sota la catifa. Cal prendre decisions, treballar tots plegats, i fer-ho sense dilacions perquè es pugui anar cap a la plena ocupació, potenciar l'esperit emprenedor i el desplegament de les capacitats que sempre ha tingut la nostra societat.

En aquests moments hem de ser conscients que no es pot arribar a tot arreu ni a tots els qui pateixen aquesta recessió, però sí que podem i hem de focalitzar els escassos recursos que disposem per tal d'avançar cap a un model més competitiu, alhora que també cal atendre aquells sectors i àmbits en què la incidència de la crisi hagi tingut un gran impacte, tenint en compte que no només hem d'aplicar mesures de caràcter pal·liatiu –cosa que també hem de fer– sinó mesures que vagin canalitzades a aprofitar el moment de la reactivació econòmica.

Es veu amb preocupació –entre d'altres qüestions– que les administracions no hagin tingut cura de la despesa en inversió, la despesa que realment és prioritària. Que la despesa corrent es desboqui i se suporti en una disminució de les inversions o en un augment de l'endeutament no és viable. Per aquest i els altres motius exposats, des de Foment del Treball sempre hem prioritzat la necessitat de donar suport a aquelles accions que afavoreixin la inversió pública, i en aquells moments en què les restriccions pressupostàries els afectin, desplegar elements de cooperació entre els sectors públic i privat que permetin fer la corresponent dotació de capital públic, que és una de les mancances que ha patit l'economia catalana, com ho palesa que en l'Estatut de Catalunya es prevegi aquest fet a través de la Disposició addicional tercera.

Som un país que, malgrat no tenir recursos naturals, ha sabut aprofitar els recursos dels homes i les dones que han estat importants tant en el passat com ara, en el present, i que ho continuaran sent en el futur. L'element diferencial en una societat del coneixement com l'actual és la formació de les persones: cal que l'educació en general, i la formació professional en particular, siguin eixos estratègics –en els quals ens hem implicat i hem de continuar fent-ho– per impulsar la capacitat emprenedora de la nostra gent, per donar suport a aquells que puguin esdevenir els empresaris del futur, creadors de riquesa i ocupació, generadors –en definitiva– de benestar per al conjunt de la societat.

Propostes dels agents socials davant la crisi econòmica. UGT

Josep M. Àlvarez i Suàrez, Secretari General de l'UGT de Catalunya

En aquests moments, les projeccions dels organismes internacionals coincideixen a afirmar que la sortida de la crisi arribarà al conjunt de la Unió Europea el 2010. També coincideixen, però, a assegurar que a Espanya (i a Catalunya) la recuperació arribarà molt més tard i que serà un dels darrers països a sortir-ne. Però el repte al qual ens enfrontem ara no és només el de sortir com més aviat possible de la crisi generant ocupació, sinó el de sortir-ne bé generant ocupació de qualitat. I per aconseguir-ho no s'ha de caure en els mateixos errors comesos en el passat; errors que van originar el col·lapse financer que més endavant es traduiria en col·lapse econòmic generador de necessitats socials.

Ara bé, hem de distingir clarament entre els errors i les trampes propis del sistema econòmic i financer global que ens van dur a la crisi i la deficient estructura productiva de casa nostra que va fer que aquesta crisi d'origen global tingués uns efectes locals molt més greus i duradors aquí que als països del nostre voltant.

Durant els primers mesos de crisi econòmica es van sentir veus oficials que parlaven d'una necessària "refundació del capitalisme", però després de diverses cimeres del G20 no hi ha hagut cap voluntat d'establir normes que permetin controlar veritablement els mercats financers, els seus abusos, i que dibuixin un nou marc econòmic més just. Des de la UGT de Catalunya hem denunciat que s'hagin deixat enrere les anàlisis que identificaven les veritables causes de la crisi, com ara l'acumulació i l'augment de beneficis davant l'empobriment dels salaris o la falta d'inversió productiva a favor d'un excés d'inversió especulativa i que, per tant, tampoc s'estiguin prenent les mesures adequades que ens permetin sortir-ne enfortits.

Sembla que hi ha unanimitat a considerar que és imprescindible millorar la nostra competitivitat per poder sortir millor de la crisi. Ara bé, on no hi ha consens és en la manera com hem d'assolir una millor posició en els mercats internacionals que permeti combinar creixement i cohesió social. De fet, la UE va definir el 2005, a través de l'estratègia de Lisboa renovada, l'objectiu de convertir-se en "l'economia basada en el coneixement més competitiva i dinàmica del món, capaç de créixer econòmicament de manera sostenible amb més i millor ocupació i amb més cohesió social", tot respectant el medi ambient. De quina manera podem augmentar la nostra competitivitat? Les receptes tradicionals ens haguessin dut, molt probablement, a una devaluació de la moneda nacional per fer que els nostres productes fossin més competitius en els mercats internacionals, tal com es va fer en la crisi anterior. Però l'entrada en vigor de l'euro, al gener de 2002 i l'assumpció total de les competències en matèria de política monetària per part del Banc Central Europeu, han deixat una capacitat nul·la als estats membres en aquesta matèria. Així, la solució proposada per les parts interessades passa per la reducció dels salaris, és a dir, reduir costos per abaratir els nostres productes.

És aquesta la via que ens portarà a un augment de la competitivitat amb més cohesió social? Òbviament, no. I aquests són alguns dels arguments que donen suport al nostre posicionament. Primerament, perquè hem tingut molts anys seguits de creixement econòmic, on es va donar el fenomen de l'anomenat "miracle econòmic espanyol", en què la participació dels salaris en el PIB nacional va disminuir a favor d'un augment de la participació global dels beneficis. El creixement econòmic dels darrers anys, per tant, ha estat absorbit pels beneficis empresarials. Uns beneficis que si haguessin estat reinvertits en formació, recerca i innovació segurament haurien fet que no estiguéssim patint la crisi de la manera com ho estem fent ara. Per tant, no ens poden demanar que ens estremem el cinturó, com si ens l'haguéssim descordat durant l'anterior etapa. En segon lloc, abaixar salaris podria abaratir el cost de producció dels nostres productes; però si aquesta és l'estratègia a seguir per fer-nos més competitius en els mercats internacionals, hem d'acceptar que volem jugar en la mateixa lliga que la Xina i altres països que basen el seu avantatge competitiu en el cost de producció i que hipotequen així la cohesió i la qualitat de vida dels treballadors i les treballadores. És això el que realment volem? El que la majoria volem i demanem, fins i tot molt abans de l'esclat de la crisi, és l'augment de la productivitat de les nostres empreses a través de la inversió productiva i la formació dels treballadors i les treballadores.

L'augment de la competitivitat de les nostres economies no ha de topiar amb la construcció de l'Europa social. Hem de ser conscients que no podem competir en la globalització promovent el deteriorament de les condicions de treball, sinó que ho hem de fer promovent l'avenç tecnològic i l'increment de la productivitat. D'altra banda, les inversions i les polítiques governamentals també han d'anar dirigides a les millores d'eficiència a través de les infraestructures, les polítiques energètiques, etc. És a dir, la millora de la productivitat no ha de passar pel deteriorament de les condicions laborals dels treballadors i les treballadores.

Ben al contrari, les mesures a curt termini han d'anar encaminades a protegir les persones i, sobretot, al manteniment de les mesures de reactivació econòmica. En aquest sentit, des de la UGT de Catalunya hem manifestat el nostre desacord amb la sacralització de l'estabilitat pressupostària que està impregnant les actuacions i orientacions de la política econòmica de tots els nivells de l'Administració. Els plans d'austeritat i racionalització de la despesa, presos abans de veure la llum al final del túnel, fan córrer el perill de parilitzar la recuperació econòmica i, sobretot, minvar la molt perjudicada capacitat adquisitiva i la qualitat de vida de la classe treballadora. Si bé en situacions de normalitat és desitjable un nivell baix d'endeutament, l'excepcionalitat de la crisi fa necessària la implicació activa i sostenible de l'Estat en l'economia, i més quan el nivell d'endeutament públic està 20 punts per sota de la mitjana europea. Tot indica que la voluntat del Govern ha estat sobretot aconseguir i tranquil·litzar els mercats financers, d'esquena a les necessitats reals de la ciutadania.

A mitjà i llarg termini, hem d'assolir el tantes vegades anomenat canvi de model productiu que, a Catalunya, passa pel compliment de les mesures i actuacions signades a través de l'Acord estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. El canvi del model productiu, basat en la inversió productiva, el coneixement, la formació dels treballadors i les treballadores i el manteniment de la cohesió social, canviarà la fisonomia del nostre mercat de treball i de la qualitat de l'ocupació i revertirà en la qualitat de vida de la ciutadania catalana. Per tant, el full de ruta ja està escrit, ara falta executar les polítiques de manera decidida i coordinada per tal que aquest canvi esdevingui realitat.

Alguns dels aspectes necessaris per al canvi de model productiu no donaran fruits de forma immediata, requereixen consens social i polític, però s'han d'abordar de manera prioritària. Millorar les taxes i la qualitat de l'ocupació –per poder abordar amb garanties d'èxit els nous reptes de la societat del coneixement– requereix l'adopció de polítiques decidides en l'àmbit de la formació i la qualificació professional de la població activa i dels joves que s'han d'incorporar al mercat de treball.

En aquest sentit, en línia amb les previsions dels estudis internacionals que ens indiquen que a les societats desenvolupades, en l'horitzó dels anys 2020-2025, només el 15% dels llocs de treball seran per a persones sense qualificació, cal que a Catalunya, amb la finalitat d'incrementar les possibilitats d'ocupabilitat de la població, es fixin uns objectius específics que responguin a les necessitats que tenen tant els joves en edat escolar com la població adulta per poder disposar dels instruments necessaris per al desenvolupament personal i professional.

Per donar resposta a aquestes previsions necessitaríem que a Catalunya, en uns 10-15 anys, el 85% de la població hagués cursat i/o acreditat una formació postobligatòria equivalent a formació professional de grau mitjà o a batxillerat, que s'assolís a través de les diferents ofertes del sistema educatiu o de les ofertes de formació per a l'ocupació.

En un escenari global de creixent competitivitat entre els països, tenir una població qualificada professionalment es converteix en una prioritat estratègica. Aquest objectiu implica prioritzar polítiques que garanteixin l'impuls de la formació i l'aprenentatge al llarg de la vida i adoptar mesures que, adreçades al conjunt de la població, facilitin la formació inicial dels joves i la millora de la qualificació professional de la població adulta.

Un altre aspecte inajornable és la reducció de la nostra dependència energètica, molt superior a la mitjana europea (segons les dades d'Eurostat de 2006: Espanya 81,4% / EU-27 53,8%), juntament amb les insuficients infraestructures energètiques. Incrementar la capacitat de producció de les nostres empreses per millorar la competitivitat, sense oblidar l'estalvi i l'eficiència, requereix xarxes de distribució d'alta qualitat amb un mínim impacte sobre el medi, però amb garantia de qualitat del subministrament. Assolir la interconnexió de xarxes espanyoles i europees per garantir el subministrament d'energia en qualsevol situació de risc ha de ser un eix prioritari en la política energètica del nostre país.

L'elevat creixement de la demanda energètica i el deteriorament mediambiental produït pels sistemes de generació actuals aconsellen impulsar un desenvolupament tecnològic que permeti assolir un nou model menys intensiu en l'ús d'energia i altres recursos materials, així com diversificar la producció i impulsar les energies renovables per donar resposta a un nou model de subministrament energètic net, sostenible, autòcton i, alhora, generador de llocs de treball.

Hem de desenvolupar un model energètic que conciliï l'augment de la demanda i la competitivitat econòmica, els beneficis socials i la preservació del medi. Per això és imprescindible l'actuació pública, a través d'un pla de promoció econòmica de les energies renovables. Els instruments de política industrial i financera del país s'han de posar al servei de la diversificació de la composició del mix energètic per tenir menys dependència energètica i més sostenibilitat i competitivitat econòmica. Creiem que, en el context de revitalització del nostre teixit industrial, Catalunya ha de

desenvolupar plans industrials d'implantació i creixement d'empreses fabricants d'equips de tecnologia energètica i promoció de l'exportació de tecnologia i buscar en el nostre teixit industrial empreses que comparteixin sinergies productives en aquest sentit.

Amb l'aparició de la crisi amb tota la seva cruesa, és a dir creixement de l'atur i restricció del crèdit per a les empreses, des de la UGT de Catalunya hem volgut posar en valor el diàleg social i l'assoliment d'acords amb el Govern i el conjunt de forces parlamentàries atès el que això pot significar per a la nostra economia i la nostra cohesió social. Així, vam arribar a un nou acord amb el Govern i la resta d'agents socials i econòmics, la signatura, el 18 de desembre de 2009, dels 30 compromisos per a l'ocupació, el teixit econòmic i el desenvolupament social de Catalunya, que suposen una actuació complementària de l'Acord estratègic per tal de fer front a la situació de crisi.

Però des de la UGT de Catalunya també hem denunciat les mentides de la crisi. Com deia al principi, els responsables de la crisi no són els treballadors ni les treballadores, ni els salaris o les suposades rigideses del mercat de treball. Els treballadors i les treballadores estan patint els efectes d'una crisi que no han provocat, i ara en podem sortir, però no a costa de retallar els drets ni la cohesió social. No és cert que no es puguin mantenir les polítiques socials.

En aquest sentit, cal una reforma a fons del nostre sistema fiscal, cada vegada més regressiu i més insuficient. Hi ha una clara discriminació entre la fiscalitat que suporten les rendes del treball i les del capital, per la qual cosa creiem que és imprescindible i urgent fer un debat global sobre la política fiscal. Hem de sortir de la crisi sense oblidar els objectius que, com a país, ens hem marcat: la construcció d'una societat justa i el sosteniment d'uns serveis públics forts com a garantia per a l'exercici real dels drets, per a la cohesió social i per encarar amb garanties els reptes que tenim plantejats.

El sistema de formació professional reglada de Catalunya, avaluat

Jorge Calero, President del Consell Superior d'Avaluació de Catalunya

Característiques de l'avaluació

Voldria dedicar aquest article a exposar el procés i alguns resultats i conclusions de l'avaluació de la formació professional reglada (FPR a partir d'ara) que ha portat a terme, durant el període 2007 a 2010, el Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya.¹

La difusió d'aquesta iniciativa d'avaluació té un interès especial si tenim en compte que es tracta de l'avaluació d'abast més gran, en termes pressupostaris i d'activitat, que ha portat a terme el Consell i, també, que els processos i mètodes d'avaluació han estat innovadors en l'àmbit de Catalunya i del conjunt de l'Estat.

L'avaluació ha abordat tant els recursos com els processos i resultats del subsistema d'FPR, de manera que estem parlant d'una avaluació sistèmica, substancialment diferent de les avaluacions més freqüents, centrades en el rendiment dels estudiants, en els centres o en el professorat, per exemple. El model d'avaluació que s'ha utilitzat ha estat complex i, també, innovador. Entre les seves característiques més destacades assenyalaré les tres següents: en primer lloc, es tracta d'una avaluació participativa, atès que s'ha donat veu a un ampli ventall d'actors, organitzats en grups de treball.² En segon lloc, en l'avaluació s'ha aplicat, de forma combinada, una diversitat de tècniques qualitatives i quantitatives. En tercer lloc, una part de l'avaluació s'ha portat a terme per mitjà de tècniques avançades, destinades a analitzar l'impacte de l'FPR sobre la inserció laboral i la continuïtat formativa.

Un procés complex i innovador com el que estic descrivint té, com és lògic, un marge per a la millora. Al meu entendre, es podria haver millorat l'avaluació de l'FPR almenys en dos aspectes. D'una banda, hauria estat convenient fer una avaluació integrada dels tres subsistemes de formació professional incorporant-hi la formació professional contínua i l'ocupacional. Després d'explorar diferents col·laboracions institucionals, aquesta avaluació integrada no es va poder portar a terme. D'altra banda, el procés d'avaluació ha estat més lent del previst inicialment, amb una durada total de tres anys, en funció de diverses dificultats d'implementació pràctica del projecte.

Línies d'avaluació i objectius

L'ambició nivell establert a l'hora de fixar objectius per a l'avaluació ha fet necessària la determinació de cinc línies d'avaluació diferenciades, en les quals s'han estructurat els objectius, juntament amb els mecanismes utilitzats per aconseguir-los. Descric aquestes línies a continuació:

Línia 1. El marc normatiu de l'FPR i la seva aplicació. L'objectiu d'aquesta línia consisteix a avaluar el marc normatiu en el qual és desenvolupa avui l'FPR a Catalunya. En aquesta línia també es plantegen una sèrie de recomanacions destinades a l'adequació del sistema d'FPR de Catalunya als acords i les recomanacions internacionals.

Línia 2. Anàlisi comparada amb els sistemes de formació professional d'àmbit espanyol i internacional. En aquesta línia, l'objectiu consisteix a valorar l'adequació de la política d'FPR a les necessitats de qualificació i a les demandes d'ocupació, tal com han estat plasmades a les diferents directrius. Un objectiu adicional d'aquesta línia és la formulació de propostes de millora de l'articulació del sistema.

Línia 3. En aquesta línia s'aborda l'estructura orgànica del sistema d'FPR a Catalunya. Específicament, s'avalua el rol del Departament d'Educació en la gestió i administració de l'FPR. D'aquesta avaluació es desprenen propostes de millora de les estructures orgàniques del subsistema.

Línia 4. La quarta línia centra l'atenció de l'avaluació en l'estructura funcional del sistema d'FPR i, en concret, en el rol dels centres. Els sistemes, mecanismes i recursos d'organització i gestió dels centres d'FPR són analitzats en aquesta línia. Com a les línies anteriors, també el contingut d'aquesta permet elaborar propostes per a la millora dels instruments i recursos dels centres.

Línia 5. L'objectiu específic de la cinquena línia de l'avaluació està centrat en la inserció professional i en la continuïtat formativa dels graduats en formació professional reglada. Aquesta línia es desenvolupa mitjançant una sèrie d'anàlisis d'impacte on és pretén aïllar l'efecte "net" de l'FPR sobre les trajectòries laborals i formatives dels graduats. A partir dels resultats d'aquestes anàlisis es plantegen propostes per a la millora de la relació entre FPR i mercat de

treball. Un altre producte d'aquesta línia d'avaluació és el disseny d'un baròmetre de l'FP al qual s'incorporaran una sèrie d'indicadors orientats a descriure, en cada moment del temps, els efectes de l'FP sobre les trajectòries laborals i formatives.

Conclusions i recomanacions de l'avaluació del subsistema d'FP

En aquest article no resulta possible fer una presentació exhaustiva de totes les conclusions i recomanacions d'una avaluació de la magnitud que ja he esmentat, per la qual cosa a continuació només exposaré una breu selecció de les més rellevants. Cal tenir en compte, també, que en el moment d'escriure aquest text no estan completament acabats els treballs corresponents a la línia cinquena, de manera que em centraré exclusivament en les quatre primeres i tractaré per separat les corresponents a les línies 1 i 2 i a les línies 3 i 4.

Línies 1 i 2

Hi destaquen tres elements principals de conclusió i recomanació:

A Catalunya s'està construint progressivament un marc comú de directrius i polítiques educatives específiques de l'FP que té presents els principis de la formació al llarg de la vida, però que sovint oblida les directrius i orientacions comunitàries i el marc normatiu estatal.

Cal generar mecanismes més eficaços per assolir els objectius d'“Educatió i formació 2020” establerts per la Unió Europea amb relació a la reducció de la taxa d'abandonament en els ensenyaments postobligatoris. En aquesta línia, cal introduir estratègies que simplifiquin el sistema de reconeixement i d'acreditació i generar consens amb els agents socioeconòmics.

Davant la desconexió entre les administracions educativa i laboral, que dificulta la integració dels diferents subsistemes d'FP, a partir de l'avaluació es recomanen les mesures següents: 1) Crear un organisme únic d'integració i gestió. 2) Potenciar els mecanismes conjunts d'informació i orientació, fins ara insuficientment evolucionats i que limiten el potencial de l'FP com a eina de desenvolupament econòmic i social. 3) Articular un mapa territorial de l'FP amb una distribució adequada i operativa.

Línies 3 i 4

Recordem que aquestes línies es refereixen a l'estructura orgànica i funcional del sistema d'FP. Algunes de les conclusions i recomanacions més rellevants de l'avaluació en aquests àmbits són les següents:

Es considera que el sistema de formació professional reglada de Catalunya té una consistència important i que està contribuint positivament a la cohesió social. Se n'està “normalitzant” el component sociodemogràfic, mitjançant la incorporació de persones provinents de sectors socials que durant temps n'han estat allunyats (persones amb formació universitària, persones provinents de la formació d'adults, persones immigrades, treballadors i treballadores en actiu, etc.).

Hi ha tensions no resoltes, en el si del Departament d'Educació, entre una tendència centralitzadora que es contraposa a una tendència descentralitzadora. Aquestes tensions es projecten sobre l'organització funcional.

Hi ha una clara distància entre allò que s'estableix des de l'estructura orgànica (Departament d'Educació) i allò que s'acaba plasmant en l'estructura funcional (centres), conseqüència d'una manca de mecanismes òptims de seguiment, avaluació i bases de dades, que perjudica la comunicació bidireccional i obstaculitza les millores sistèmiques.

Es dona un difícil equilibri dels centres davant d'una dinàmica que afavoreix en ocasions l'especialització i en altres la multidisciplinarietat.

S'està produint una tendència a la incorporació de nous perfils de professorat sense experiència professional vinculada a la família o especialitat de docència. Per tant, és imprescindible l'ajustament dels perfils del professorat mitjançant una formació específica i basada en estades en centres de treball. A partir de l'avaluació es recomana, també, crear figures contractuals flexibles que permetin incorporar al sistema docents amb experiència professional pràctica.

Hi ha una percepció de suficiència dels recursos materials i didàctics, sobretot gràcies a l'aportació de finançament realitzat per empreses i institucions privades. La manca de finançament per a la despesa corrent és, però, un fet persistent.

L'avaluació ha detectat la necessitat de millora dels sistemes d'informació, des de la perspectiva de la gestió i l'administració dels centres. Es detecta, també, la urgència de formació dels equips directius des d'una perspectiva de gestió integral.

Hi ha llacunes importants en el paper que han de tenir els centres amb relació al seu context social, econòmic i cultural. En aquesta línia, es necessita una vinculació real dels centres amb el conjunt de l'entorn educatiu i laboral.

Hi ha un grau d'eficàcia raonable en el desenvolupament de les funcions dels centres, tot i que amb algunes debilitats estructurals: hi ha processos administratius i de gestió amb una configuració i uns recursos difícils de mantenir a mitjà i llarg termini; la sostenibilitat del sistema és qüestionable des de la perspectiva de l'adaptació als canvis de l'entorn socioeconòmic.

Els centres no participen en l'elaboració dels plans estratègics de l'FP i tampoc reben una comunicació estructurada de les seves conseqüències. En aquest sentit, el paper, les funcions i l'impacte en la docència de l'Institut Català de les Qualificacions Professionals (ICQP) són desconeguts pel professorat.

La Inspecció d'Educació ha perdut el seu rol de suport actiu als centres i és urgent especialitzar-la en allò que afecta l'FP. Igualment, com a recurs clau en el suport als centres, cal impulsar la professionalització i integració de la figura de la coordinació d'FP dins de l'estructura de gestió dels centres.

Cal dur a terme un enfocament de carrera professional en la gestió del professorat i afavorir una implicació més gran dels equips de direcció a l'hora de valorar la qualitat de la tasca docent.

L'avaluació ha detectat la necessitat urgent de millorar la coordinació dels centres amb els diversos dispositius d'informació, anàlisi, orientació, intermediació i riscos laborals existents en els diferents territoris, tant els propis de l'Administració com els generats pels mons local, sindical i empresarial.

Atesa la magnitud de l'avaluació de l'FP de Catalunya duta a terme pel Consell Superior d'Avaluació, en aquestes poques pàgines només es pot traslladar al lector una primera introducció al procés i els seus resultats. La documentació extensa es troba disponible a les publicacions electròniques i convencionals del Consell i voldria animar els interessats a revisar-la per tal que tinguin un coneixement més profund d'aquesta experiència avançada en l'àmbit de l'avaluació educativa.

Impacte de la crisi sobre la salut pública

Lucía Artazcoz i Imma Cortès. Agència de Salut Pública de Barcelona

L'any 2009, el New England Journal of Medicine, el Lancet i el British Medical Journal, tres de les revistes biomèdiques més prestigioses del món, van publicar editorials sobre l'impacte de la crisi en la salut pública, cosa que il·lustra la rellevància d'aquest tema.

Des del punt de vista de la salut pública, el problema més preocupant de la crisi econòmica és l'augment de l'atur, que a Barcelona ciutat ha passat d'una taxa del 6,5% el quart trimestre de 2007 al 16,9% el mateix trimestre de 2009, i la millor manera d'anticipar els possibles efectes sobre la salut d'uns augments tan significatius de les taxes d'atur és revisar els estudis sobre el que va passar en situacions similars anteriors. Per exemple, a Gran Bretanya, al final de la dècada dels setanta del segle passat, es va observar que entre els homes de 40 a 59 anys que feia almenys cinc anys que estaven en atur, la mortalitat es va duplicar en els cinc anys següents a la pèrdua de la feina en comparació amb els qui treballaven. A més, això no s'explicava pel consum de tabac o alcohol o pel sobrepès. L'impacte de l'atur sobre la salut és ocasionat per la pèrdua d'ingressos però també per d'altres factors no econòmics com ara l'estatus, l'estructura temporal del dia, l'autoestima, l'activitat física o mental o els contactes interpersonals

Nombrosos estudis documenten que perdre la feina s'associa a problemes de salut mental. Com s'ha assenyalat, això pot ser degut a diverses raons, però en el nostre entorn sembla que la pèrdua d'ingressos és el factor més important. Un estudi fet a Catalunya mostrava que quedar-se en atur no tenia impacte en la salut mental quan les persones percebien prestacions econòmiques d'atur, independentment del sexe i la qualificació.

En canvi, entre les que no rebien prestacions econòmiques d'atur, l'efecte més alt es donava entre els homes treballadors manuals casats o que conviuen en parella, cosa que es relacionava, probablement, amb el seu paper com a sustentadors econòmics principals, amb freqüència únics, de la llar. Contràriament, conviure amb fills o filles actuava com a element protector entre les dones de qualsevol qualificació que perdien la feina i no rebien prestacions econòmiques d'atur. Els autors explicaven aquesta troballa pel fet que probablement la majoria d'elles conviuen amb una parella que aportava ingressos econòmics a la llar i que, a més, la cura dels fills o filles substituïa amb èxit els beneficis en salut que els proporcionava abans la feina remunerada.

S'ha documentat que les persones que creuen que han perdut la feina o els ingressos per raons que no tenen a veure amb la seva productivitat se senten frustrades i, amb freqüència, aquesta frustració s'afronta augmentant el consum d'alcohol o amb conductes violentes contra les persones que els causen ansietat. Alguns investigadors han atribuït a aquest binomi frustració-agressió els relativament alts nivells de violència entre les persones que han quedat aturades. La crisi no només ha suposat un increment espectacular del nombre de persones en atur, sinó que també ha augmentat la incertesa sobre el futur laboral entre les persones ocupades. Encara que la contractació temporal s'ha reduït, i a Catalunya ha passat del 23,4% en el quart trimestre de 2007 al 17,2% en el mateix trimestre de 2009, el grau d'incertesa ha augmentat.

Segons dades de l'Observatori del Treball, a la província de Barcelona, l'any 2007, 20.046 treballadors van ser afectats per expedients de regulació d'ocupació (ERO); el 2008, la xifra quasi es va duplicar, amb 37.210, i durant els primers 10 mesos de 2009 el nombre de treballadors afectats per ERO va arribar a 98.675. S'ha descrit que en els ERO no només pateixen les persones que perden la feina, sinó també les que continuen treballant. Entre aquestes s'ha observat un increment de trastorns ansiosos depressius relacionats amb la incertesa sobre el futur laboral, l'augment de conflictes entre companys i l'increment del volum de feina en reduir-se habitualment més la mà d'obra que les exigències del treball.

En els últims mesos s'ha reduït l'absentisme laboral, però encara que en alguns casos això ha estat interpretat com una conseqüència positiva de la crisi, la lectura no és tan simple i el fenomen s'explica per mecanismes que operen de manera oposada des del punt de vista dels resultats en salut. S'ha assenyalat que els treballadors i treballadores amb una història d'absentisme per motius de salut han de competir amb persones sense aquesta història quan les oportunitats de trobar feina disminueixen, i que poden respondre a aquesta situació de dues maneres. Els treballadors amb un absentisme explicat per conductes de risc, com ara l'abús de consum d'alcohol, poden intentar controlar més el consum i, consegüentment, millorar la seva salut. Per contra, persones amb malalties cròniques poden anar a treballar encara que estiguin malaltes i això empitjoraria la seva salut. Aquest últim fenomen, molt conegut entre els treballadors amb contractes temporals, és conegut com a presentisme.

Un estudi presentat al novembre de 2009 al XXIX Congrés Nacional de la Societat Espanyola de Medicina de Família i Comunitària (semFYC) documentava que entre els cinc primers mesos de 2008 i el mateix període de 2009 les baixes laborals s'havien reduït un 39% i la durada mitjana d'aquestes havia passat de 28 a 15 dies. Els autors, professionals sanitaris de l'atenció primària, assenyalaven que en la seva experiència diària molts pacients els comenten el temor a perdre la feina i a allargar la baixa. També comentaven l'increment dels casos d'ansietat relacionats amb el treball per raó, segons ells, de la pressió de l'entorn laboral actual, més exigent.

Lligat al presentisme, es podria produir un creixement de situacions d'explotació en un context de dificultats d'ocupació i alt endeutament de les famílies lligat al boom immobiliari. Dos estudis publicats recentment per l'Agència de Salut Pública de Barcelona documentaven que en determinades circumstàncies l'allargament moderat de la jornada laboral, entre 40 i 60 hores setmanals, s'associa a més risc de trastorns ansiosos depressius, hipertensió arterial, insatisfacció laboral, tabaquisme, poques hores de son i sedentarisme en el temps de lleure. Les autores explicaven aquestes troballes pel fet que en situació de dificultats econòmiques de la unitat familiar, la persona sustentadora econòmica principal de la llar pot veure's obligada a allargar la seva jornada per augmentar els ingressos, però, a més, la situació de vulnerabilitat econòmica en què es troben, endeutades i en un context de dificultats d'ocupació, les pot forçar a acceptar condicions de treball dures, una de les quals són les jornades de treball llargues, amb efectes negatius sobre la salut. Els dos mecanismes explicarien aquests resultats tan consistents en dos estudis, tots dos fets amb població assalariada de Catalunya, i amb sis indicadors de salut diferents.

Durant la crisi actual han disminuït els accidents de treball, de manera que a Barcelona ciutat el nombre d'accidents greus i mortals en jornada laboral va passar de 448 l'any 2008 a 392 el 2009. Una altra vegada, aquestes xifres no es poden llegir en clau positiva sinó com a conseqüència de la caiguda de l'ocupació en els sectors de la indústria i de la construcció, en els quals es concentren la majoria dels accidents.

Com és habitual, la majoria de les solucions als problemes de salut associats a la crisi econòmica estan fora del sistema sanitari. Els professionals sanitaris que atenen persones amb problemes de salut relacionats amb la crisi fan recomanacions generals, com ara adoptar conductes saludables o cercar suport social, però el prioritari és reduir l'atur i no a costa de polítiques que danyin la salut de la població treballadora. Els sous baixos, la precarietat laboral, l'excessiva pressió del treball, la temporalitat o la incertesa laboral, que es poden donar com a conseqüència de mesures contra la crisi que es discuteixen en l'actualitat, tenen un impacte negatiu sobre la salut.

Per exemple, durant la crisi del començament dels anys noranta, al Regne Unit es van portar a terme diferents iniciatives per reduir l'atur entre els joves. Des del punt de vista de l'efecte en la salut, es va observar un continuïtat, que va de pitjor a millor, des d'estar en atur, en programes d'oportunitats per als joves (bé en projectes específics o amb contractes temporals), tenir un contracte d'aprenent/a de qualitat, tenir una feina fixa o anar a la universitat.

També és important desenvolupar programes formatius per a aquelles persones amb més risc d'exclusió social com les menys qualificades o les aturades de llarga durada, així com incrementar els recursos públics per a la cura de les persones dependents –escoles infantils, centres de dia, atenció domiciliària, residències per a les persones grans... – per evitar que les dones que han perdut la feina abandonin definitivament el mercat laboral a causa de la dificultat de compaginar la vida laboral i familiar amb la cerca de feina. No s'ha d'oblidar el risc que tornin a aparèixer conceptes sexistes en el mercat laboral que, davant les dificultats d'ocupació i a causa de la divisió sexual del treball, prioritzin el treball remunerat per als homes. L'evidència de l'impacte positiu del treball remunerat sobre la salut de les dones és contundent.

En definitiva, es tracta d'incloure la salut en totes les polítiques relacionades amb la crisi econòmica. Tenint en compte que les intervencions en el mercat laboral poden tenir efecte en la salut de la població treballadora, és fonamental incorporar la salut a les polítiques econòmiques i de treball, cosa que passa per avaluar l'impacte en la salut de les intervencions proposades abans d'implantar-les, ja que mesures que poden tenir un efecte positiu des del punt de vista econòmic també poden danyar la salut.

Per què parlem d'innovació quan volem dir competitivitat?

Xavier Testar. Director del programa Barcelona, Recerca i Innovació

La necessitat de renovar el model productiu del país, o de canviar-lo, com sovint es diu, ha aflorat amb força en els darrers temps. L'experiència viscuda en els darrers anys, en què el creixement econòmic s'ha vist acompanyat d'un estancament, o fins i tot una disminució, de les taxes de productivitat i ha desembocat en la situació de crisi econòmica actual, amb l'esclat de la "bombolla" de la construcció, un altíssim nivell d'atur i un gran deute extern, tan per part del sector públic com del privat, tot això entrelaçat amb els efectes de la crisi financera mundial, ha posat clarament de manifest la vulnerabilitat del model actual.

La plasmació més clara de la necessitat de canvi de model productiu és el projecte de Llei d'economia sostenible (LES) que va ser aprovat pel Consell de Ministres el passat 19 de març i que ara es troba pendent de començar la tramitació a les Corts. L'objectiu de la LES és establir els fonaments que han de fer possible la modernització de l'economia espanyola per tal de millorar-ne la competitivitat en un món global i en un marc sostenible, tant des del punt de vista mediambiental com social.

Però la generalització i simplificació de la defensa d'aquesta necessitat ha portat en alguns moments a situacions en què, d'una banda, semblava que es tractava d'apostar exclusivament per activitats econòmiques d'alt valor afegit, com és el cas del sectors intensius en coneixement, i de l'altre, que algú hagués interpretat, de vegades de forma interessada, que els que es pretenia era acabar amb els anomenats "sectors tradicionals", com ara el turisme o la construcció. Òbviament no es tracta d'això. Ni les activitats econòmiques lligades al coneixement poden ser, per si soles, la solució a la nostra economia, ni seria realista prescindir dels sectors tradicionals de la nostra economia. O és que algú s'imagina Califòrnia, paradigma de l'economia del coneixement, amb Silicon Valley al capdavant, renunciant al turisme, tant el que li aporten les platges com els nombrosos parcs naturals? O també, és que a Califòrnia tot el mercat de treball està format per persones amb un títol superior? És clar que no és així.

Llavors, què es vol expressar quan es parla de canvi de model productiu? Doncs de modificar el que en podríem dir la composició de la "cistella" de la nostra economia, del pes relatiu dels diferents sectors i àmbits en el conjunt de l'economia, en el PIB del país. De la mateixa manera que, en general, quan anem a comprar ho fem pensant que volem tenir diferents tipus d'aliments a la nevera o, en el camp financer, els inversors procuren tenir una "cartera" d'actius suficientment diversificada, també la "cistella" de l'economia d'una ciutat, regió o país és, i ha de ser, diversa.

Precisament, l'estructura diversa de l'economia de la ciutat de Barcelona ha estat tradicionalment, i també ho està sent ara, un factor de protecció contra la cruada de la crisi. En efecte, Barcelona té un mix d'activitats productives que la fan menys vulnerable davant els cicles econòmics, tal com ho mostra la taxa d'atur dels seus habitants o el fet que, fins i tot en plena crisi, indicadors tan diversos com el nombre de visitants que hi arriben en creuer o l'ocupació en els sectors intensius en coneixement presenten evolucions positives.

Per tant, el repte és "reformular" la composició relativa de la "cistella" de l'economia del país fent que augmenti el pes relatiu de les activitats econòmiques de més valor afegit i incrementant-ne la productivitat. Ara bé, l'altre aspecte que també s'ha vist sotmès a una certa, de vegades excessiva, simplificació és el factor temporal d'aquest canvi. En alguns moments ha arribat a semblar que n'hi havia prou amb anar repetint, com si es tractés d'una mena de mantra, que el canvi era necessari perquè aquest es fes realitat. Però és clar que no és així. La recomposició del sistema productiu d'un país o regió requereix temps, però també que es donin les condicions adequades perquè sigui possible, ja que l'objectiu últim del procés és poder disposar d'una economia plenament competitiva. Però, per a una societat desenvolupada, aconseguir que l'economia d'una ciutat, regió o país sigui competitiva en un entorn global, i que aquesta competitivitat no es fonamenti en uns costos salarials baixos, passa per la innovació.

En efecte, actualment, al nostre país, una competitivitat basada en els costos laborals, fet que repercuteix en el nivell de vida dels ciutadans i compromet el seu benestar social, no és viable ni socialment ni econòmicament, a més de no ser sostenible en el temps. Per tant, el camí de la competitivitat passa per impulsar activitats econòmiques amb un valor afegit elevat, activitats que es caracteritzen per requerir un teixit empresarial amb capacitat d'innovar.

Així, l'element cabdal per assolir el canvi en el mix d'activitats econòmiques que configura el nostre PIB i aconseguir la competitivitat desitjada no és altre que la innovació. És a dir, la capacitat de transformar en desenvolupament econòmic la generació de nous productes i serveis, o de millorar-los, per donar resposta a les necessitats dels consumidors i, directament o indirectament, dels ciutadans en general.

Però la innovació té una dimensió multifactorial: perquè la innovació es pugui donar, perquè les empreses puguin innovar, cal disposar d'una sèrie d'elements tal com mostra el gràfic que acompanya aquestes línies. Aquests elements, en conjunt, són els que constitueixen el que s'anomena "sistema d'innovació". Seguint amb els símil·ls vinculats al món de la cuina, podem dir que per poder innovar, i fer-ho amb èxit, cal tenir una sèrie d'ingredients, tots necessaris, com ho són els d'un plat o una recepta concreta. Si no disposem dels ingredients requerits, o d'algun no en tenim la quantitat adequada, potser podem preparar igualment la recepta, però el plat que en resultarà segurament no satisfarà les expectatives. Amb la innovació passa el mateix.

Per això, sovint es parla de la innovació en termes d'ecosistema: la innovació requereix disposar d'un conjunt d'elements o factors, que han d'interactuar entre si i, si és possible, sense que n'hi hagi cap que actuï com a factor limitant. Per tant, el repte no és sols disposar dels elements que formen l'"ecosistema de la innovació", sinó que aquests es combinin adequadament, que hi hagi una bona articulació entre ells. Llavors, quina és la situació a Catalunya? I a Barcelona i l'àrea metropolitana en particular? Podem dir que en els darrers anys s'ha avançat notablement i que avui dia l'"ecosistema" disposa de tots els ingredients, però amb alguns colls d'ampolla i una certa manca d'interacció entre els diferents elements, la qual cosa dona com a resultat una certa feblesa global del sistema d'innovació i la seva efectivitat.

En efecte, s'ha avançat de forma important en R+D, especialment en el sector públic, però no tant en el món de l'empresa, que és on, en darrer terme, es genera la innovació. La producció científica de les nostres universitats i centres de recerca ha augmentat, en quantitat i també en qualitat, en els darrers anys, però en canvi el nombre de patents generades encara és baix, malgrat que té una evolució també positiva. Tenim xarxa d'incubadores i parcs científics i tecnològics important, actius cabdals del procés de transformació del nou coneixement generat en innovació, però en canvi no sempre és fàcil aconseguir el volum necessari de capital llavor o risc per impulsar projectes innovadors basats en el coneixement. Fins i tot per a aquells que, en altres entorns amb ecosistemes innovadors més madurs, segurament aconseguirien més finançament i en menys temps, aspecte també important especialment en les etapes inicials de les noves iniciatives empresarials.

Com sovint es diu, disposem de les generacions de joves més preparats de la història, però sovint no acaben de trobar l'encaix adequat per aportar al sector productiu les capacitats adquirides durant l'etapa de formació. Ara bé, aquesta fet conviu amb un cert desajust entre la formació dels titulats i els requeriments de les empreses i, en particular, amb un dèficit de tècnics mitjans que són els que, en bona part, haurien de proveir els diferents nivells de la formació professional. També hi ha, però, mancances de determinats perfils professionals d'alt nivell d'especialització, com en la negociació de compravenda de patents o la valoració d'empreses de base tecnològica. Perfils crítics per disposar d'un ecosistema d'innovació plenament desenvolupat.

Pel que fa a l'emprenedoria, si bé Barcelona i Catalunya han estat i són de tradició emprenedora, amb unes taxes d'activitat emprenedora que es mantenen per sobre de les del conjunt de l'Estat i de la mitjana de la UE, cal impulsar l'esperit emprenedor en el conjunt de la societat i d'una manera molt particular en el món de la universitat, tan pel que fa als graus com, especialment, als postgraus i màsters. En efecte, malgrat que en els darrers 10 anys la creació d'empreses de base tecnològica relacionades, de forma directa o indirecta, amb el món de la recerca, tant en el camp públic com en el privat, hagi augmentat de manera important, cal tenir present que partíem pràcticament de zero i que, per tant, el camí que hem de recórrer encara és molt llarg. Globalment, podem dir que hem millorat més en la generació de nou coneixement, tan per part de les universitats com dels centres de recerca d'alt nivell de què disposem, que en la capacitat de transformació d'aquest coneixement en innovació, que és el que aporta bona part del potencial de creixement a l'economia d'un país.

Precisament per millorar el funcionament de l'ecosistema de la innovació, Barcelona ha impulsat en els darrers anys una sèrie d'iniciatives dirigides a millorar la capacitat d'innovació de les nostres empreses i a accelerar la connexió entre recerca i empresa. Entre aquestes iniciatives destaca el suport a la creació i desenvolupament de clusters d'empreses en els àmbits TIC, media, tecnologies mèdiques, disseny i eficiència energètica, als quals aviat s'uniran altres sectors com el de l'alimentació o la formació superior de màsters i postgraus. Aquesta tasca, impulsada en un principi en el marc del 22@, el districte de la innovació, ara ja ha superat els límits del districte per esdevenir un element cabdal de l'estratègia de promoció econòmica del conjunt de la ciutat.

Un dels instruments utilitzats per a la promoció dels clusters és el foment de les anomenades agrupacions empresarials innovadores (AEI), actuació que té com a finalitat la posada en marxa d'accions d'innovació dissenyades i desenvolupades per part de grups d'empreses d'un mateix sector. A més, aquestes accions possibiliten que empreses que,

en principi, competeixen en un mateix mercat, explorin vies de col·laboració en benefici de totes elles. Precisament, la manca de tradició en la col·laboració entre empreses es considera una de les barreres a la innovació, especialment en els sectors considerats “tradicionals” però que també tenen un potencial d’innovació important. D’aquesta manera s’estimula l’articulació en el funcionament del sistema de la innovació i se n’augmenta l’eficàcia.

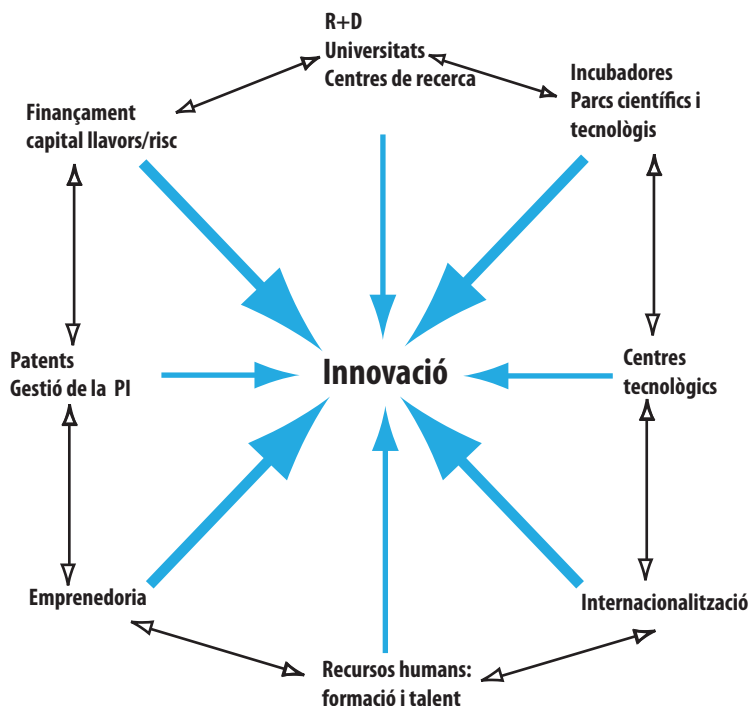
Només un bon funcionament global de l’ecosistema que fa possible la innovació permetrà avançar cap al canvi de model productiu desitjat i possibilitarà una millora de la competitivitat que sigui sostenible, i també sostinguda, en el temps. Així doncs, podem dir que, si bé l’objectiu últim és la competitivitat, com que actualment la innovació és un instrument imprescindible per fer-la possible, la innovació també es pot considerar un fi en si mateixa. Per tant, aconseguir millorar l’eficiència i l’eficàcia del sistema d’innovació és especialment rellevant en uns moments com els actuals en què la nostra economia, però també la del conjunt d’Europa i de bona part del món, es troba en una situació greu que fa difícil predir-ne l’evolució a mitjà termini.

En efecte, en aquest marc d’incertesa, nombrosos analistes plantegen que, un cop acabi, la crisi econòmica pot deixar com a herència un afebliment d’alguns dels elements que han configurat els principis bàsics de l’anomenat Estat del benestar. I malgrat presentar un nivell de desenvolupament molt divers en els diferents països europeus, l’Estat del benestar ha constituït la base de l’economia social de mercat que ha caracteritzat en les darreres dècades el patró del desenvolupament econòmic i ha inspirat la progressiva construcció d’Europa.

Desenvolupament econòmic i cohesió social ha estat, doncs, un binomi inseparable del procés de construcció europea, però aquest binomi es pot veure compromès segons quina sigui l’evolució de la crisi actual. No és per casualitat que els fons destinats a fer possible la “convergència” del grau de desenvolupament dels diferents països europeus s’anomenin fons de cohesió. Aquests fons han estat els que en bona mesura han fet possible arribar a la UE dels 27 i a la implantació, en 16 països, de l’euro, la viabilitat del qual ha arribat a posar en qüestió l’actual crisi econòmica i financera mundial.

Per això és important que el conjunt d’Europa trobi de nou el camí d’un desenvolupament econòmic global que permeti continuar fent de la cohesió social un element bàsic del seu futur. I per això, l’aposta de l’àrea metropolitana de Barcelona per tenir un teixit econòmic amb capacitat d’innovació, com a factor cabdal per a la seva competitivitat, és imprescindible per assegurar el desenvolupament sostenible, tant econòmic com social, del país. L’opció de Barcelona per esdevenir la ciutat del coneixement és una manifestació clara d’aquesta aposta, des del convenciment de la importància de l’impuls de les activitats econòmiques de base tecnològica com una de les forces motrius principals de la innovació del territori. Alhora, cal treballar per estendre al conjunt dels sectors econòmics de la ciutat les possibilitats que la innovació ofereix per millorar la seva competitivitat, perquè per a Barcelona és una gran riquesa disposar d’un teixit econòmic diversificat.

Una visió de l’ecosistema de la innovació

6 | Prospectives

Aquest capítol reflecteix les valoracions i recomanacions del Consell Econòmic i Social de Barcelona sobre els temes desenvolupats en cadascun dels capítols d'aquesta memòria. Cal fer esment que han estat aprovades per consens.

Sobre l'activitat econòmica

A l'escenari econòmic internacional, després de superar la fase recessiva al 2009, les perspectives econòmiques a curt termini indiquen que 2010 i 2011 seran anys d'expansió relativament generalitzada per a l'economia mundial.

En canvi, a nivell estatal, la recuperació serà més llunyana que en el cas de l'economia nord-americana o la de molts dels veïns europeus, encara que un bon nombre d'indicadors sembla que ens confirma que ja s'ha tocat fons. Tot això, després de pràcticament tres quinquennis de creixement intens i sostingut, l'alentiment iniciat el 2007 va donar pas a una forta crisi que es va manifestar amb cruïra al llarg de 2009, i per tant, 2009 ha sigut un any molt complicat per a l'economia espanyola.

A Catalunya els primers resultats oficials i provisionals referits a l'evolució de l'activitat econòmica durant el 2009 estimen un retrocés del PIB del 4%. Com ha succeït a la resta d'Espanya i a la major part de les economies més desenvolupades, la catalana ha viscut un any de recessió econòmica sense precedents en la història recent.

La gran crisi econòmica i financera que ha sacsejat la major part dels països desenvolupats al llarg de 2009 també ha fet escala al nostre país. No obstant, la comarca del Barcelonès, i especialment Barcelona, han patit amb menys intensitat els efectes de la recessió gràcies a al fet que la seva estructura productiva, molt polaritzada al voltant del terciari, és menys dependent de la construcció i de l'activitat industrial que la de la resta del país.

D'aquest escenari econòmic podem afirmar que al 2009 s'ha estabilitzat, és a dir, que s'inicia una recuperació, però que de ben segur, serà lenta i força gradual, per la qual cosa, aquesta no anirà acompanyada, almenys a curt termini, per una recuperació de l'ocupació encara que es reduirà substancialment la seva destrucció.

Si es vol que l'ocupació sigui un objectiu, o millor que sigui el principal objectiu, cal endegar accions per capgirar el baix creixement de la productivitat. En aquest sentit, mesures com la millora de la formació o l'increment de les inversions productives resulten imprescindibles.

Entre tots, des del consens i la concertació, hem de centrar les nostres energies cap a la recuperació, millorant l'eficàcia i eficiència dels mercats, ja sigui el financer, l'energètic, el productiu, l'immobiliari o el de treball, i, fins i tot, de l'administració pública.

Tots els agents econòmics, empreses, sindicats i administracions públiques, han de trobar sinèrgies per defugir del malbaratament de recursos, tot evitant mesures de caire lineal. L'aplicació de mesures de tipus lineal no és suficient ni equitativa, sinó que cal incidir en la reducció dels desequilibris econòmics i socials.

Cal una revisió aprofundida del model productiu per tal d'enfortir el creixement econòmic –ja que no es tracta només d'una situació conjuntural–, cosa que permetrà, per una banda, la recuperació de l'ocupació, i possibilitarà, el finançament i la consolidació de l'Estat del Benestar.

Barcelona s'ha destacat per saber assumir els seus reptes, i per aprofitar les oportunitats. Les grans transformacions de Barcelona, obra de la seva gent, ha estat gràcies al fet que ha canalitzat tota la seva energia cap a aprofitar les oportunitats, sent una ciutat referent en molts àmbits, i amb una envejable qualitat de vida. I això també ha estat possible pel consens polític i del món econòmic i social, per empènyer conjuntament aquestes iniciatives que han fet ciutat, i han augmentat la seva brillantor al mapa mundi.

L'escenari econòmic ha millorat, però no és suficient, cal empènyer entre tots per aprofitar les oportunitats i accelerar el procés de recuperació, com hem fet en el passat.

Sobre el mercat de treball

Durant l'any 2009 els efectes de la crisi econòmica sobre el mercat de treball a la ciutat de Barcelona han continuat evolucionant en una clara tendència negativa que ja s'albirava des del 2008.

L'increment dels aturats ha estat important al llarg dels darrers dos anys, i segons les dades de l'EPA la ciutat va aca-

bar l'any 2009 amb 123.000 aturats. Al quart trimestre de 2008 la població activa a Barcelona suposava el 60,5% de la població, un 55,5% estava ocupada i un 5% a l'atur. Un any després ha crescut el percentatge de població activa, fins a arribar al 61,4% del total, però aquest creixement no s'ha traslladat a un augment de l'ocupació, sinó que es concentra en un increment dels aturats, que ja arriben al 9,3% de la població activa i els ocupats baixen el seu pes més de tres punts percentuals, fins al 52,1%.

Les dades de l'EPA al 2009, ens permeten fer una aproximació al perfil de la persona aturada a la ciutat, com el d'un home (53,9% del total d'aturats), d'entre 25 i 54 anys (71,2% dels aturats estan en aquesta franja d'edat), ocupats anteriorment al sector serveis (45,6% del total) i que porta a l'atur entre 3 i 11 mesos (40,7% de les persones en situació d'atur). Algunes dades més ens indiquen el fort increment dels aturats procedents dels sectors industrial (204,7%)

Els contractes formalitzats a Barcelona han experimentat una reducció del 15% en relació a l'any anterior. Els contractes indefinits, els que garanteixen una certa estabilitat laboral, disminueixen més d'un 31% i representen només el 13% dels contractes realitzats durant l'any. Els contractes temporals disminueixen també en més d'un 11%.

Les tendències negatives afecten a la totalitat de les dades sobre el mercat de treball (sexe, formació, estrangers, sectors de la producció), i no hi han indicis que permetin afirmar que en matèria de contractació haguem arribat a tocar fons en el procés de destrucció de llocs de treball.

Malgrat això, mantenim a Barcelona una taxa d'activitat més elevada que a Catalunya i que a Espanya, tant la total, com la masculina i especialment la femenina, dada que indica el nivell d'incorporació al mercat de treball que la ciutat havia assolit, i que en les actuals circumstàncies integren les llistes de l'atur.

En termes de població ocupada, Barcelona presenta una reducció mitja de -7,5%. Igualment observem una reducció en l'afiliació a la Seguretat Social, d'un 4% en el règim general i d'un 4,3% en el cas dels autònoms. És significatiu que els règims especials presentin un petit increment a Barcelona, que no passa de l'1,6%.

En aquesta situació, de greu contracció del mercat de treball, es poden esperar efectes a la ciutat que, malgrat de disposar de poques dades estadístiques, que potser seran significatives en els propers anys, auguren un increment de les taxes de pobresa, un augment de l'economia submergida a la ciutat, amb el que això representa de subocupació i pèrdua de drets, i, probablement una baixada del consum.

Totes aquestes situacions haurien d'esperonar la previsió futura de la demanda de polítiques de protecció social, una necessitat evident de la inversió pública que generi llocs de treball normalitzats, la definició de polítiques, no totes elles de responsabilitat municipal, en relació al frau fiscal i a l'augment dels ingressos per aquesta via.

Qüestió apart la constitueixen les polítiques fiscals, que hores d'ara no han estat reformades, i que podrien tenir efectes positius a l'hora de repartir el pes dels costos de la crisi de manera proporcional a les taxes de riquesa de la població, també a la ciutat de Barcelona, que pot veure en un futur molt proper com el desenvolupament del "model Barcelona", en benestar social, creixement econòmic i qualitat urbana es vegi seriosament compromès si fem cas al risc de dualització social que la realitat del mercat de treball sembla assenyalar.

En la memòria de l'any 2008 apareixien les propostes del CESB en relació a les mesures que calia prendre per assegurar les expectatives de creixement futur de l'ocupació, superar aquest etapa de crisi i recuperar l'impuls de Barcelona. Parlàvem d'inversió productiva, model de ciutat, construcció d'infraestructures pel seus efectes sobre l'activitat econòmica, i aposta clara per la inversió i la contractació pública com a motors econòmics i de generació d'ocupació.

Avui podríem dir el mateix i sembla que seria una aposta racional en l'actual situació que la memòria d'enguany exposa ben palesament, però potser caldrà ser més agosarats perquè no sembla que les tendències ni públiques ni privades que s'expressen des dels Governos i des dels fòrums d'opinió econòmica i empresarial apuntin en aquesta direcció.

Sobre les polítiques actives d'ocupació

La crisi financera i econòmica dels dos últims anys, i de la que encara no ens hem sortit, ha tingut greus efectes en el mercat de treball i l'ocupació a la ciutat de Barcelona i el seu entorn metropolità. Tot i que les particularitats del teixit productiu de la ciutat han permès que els efectes de la crisi es patissin amb menys intensitat que la resta de Catalunya, el mercat laboral de la ciutat, molt integrat en el metropolità, ha sofert un fort ajustament i la destrucció de llocs de treball ha portat moltes persones a una situació de desocupació, de la qual no és fàcil sortir-ne.

De fet, una de les característiques que comencen a presentar els perfils de les persones aturades es la cronicitat de la situació d'atur i les polítiques actives d'ocupació han de ser un dels instruments imprescindibles per fer-hi front, si bé cal reorientar-les i posar-les al dia per adaptar-les a les noves realitats i necessitats del mercat de treball i de les persones aturades. Els joves, les persones immigrants, les que treballen per compte propi, les que tenen un baix nivell de qualificació, cada cop presenten unes necessitats més concretes que no es poden resoldre amb unes polítiques que no han variat gens des dels anys 80.

Les polítiques actives, en general, continuen sotmeses a una sèrie de convocatòries molt rígides que no afavoreixen la modulació envers les necessitats actuals, i no són serveis permanents al llarg de l'any, sinó programes amb una vigència determinada. En aquest sentit, només si s'avança cap a un procés de reforma, que flexibilitzi l'execució de les polítiques actives d'ocupació superant el concepte de programa i consolidant el de servei, amb actuacions plurianuals que garanteixin l'atenció a les persones al llarg de tot l'any, es podrà obtenir una millora dels resultats de la seva implementació.

La aprovació per part del SOC del Pla de Desenvolupament de Politiques Actives d'Ocupació, ha de permetre avançar en la definició d'un model clar de descentralització de les polítiques d'ocupació, i que en el cas de la ciutat de Barcelona ha de contribuir a l'impuls i consolidació dels mecanismes estables entre la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona per al desplegament de les polítiques actives d'ocupació i de desenvolupament local.

Les dades referides al nivell formatiu de les persones aturades a Barcelona, ens mostren que el 70% de les persones en atur són persones sense estudis, estudis primaris i secundaris d'educació general. Es imprescindible avançar en mesures de millora dels nivells formatius dels treballadors i treballadores, i especialment potenciar la formació professional com una opció de qualitat en les possibilitats educatives dels i les joves. Tanmateix, es fonamental la coordinació de la formació professional amb la formació ocupacional i contínua, així com el foment de la cultura emprendedora.

Cal desenvolupar una formació professional adequada i compatible amb les necessitats derivades del teixit econòmic i de la cohesió social a Barcelona i l'Àrea Metropolitana. Hem de continuar millorant la planificació de l'oferta, intentant que la demanda de places escolars de l'alumnat i la demanda de qualificacions professionals de les empreses puguin situar-se en una mateixa lògica i eviti els desencaixos. Cal continuar potenciant els programes de qualificació professional inicial (PQPI) i augmentar la flexibilitat dels itineraris formatius, facilitant el pas dels cicles de grau mig al grau superior i vinculant els cicles de grau superiors amb determinats cicles universitaris.

La formació ocupacional ha d'adreçar-se prioritàriament a aquells sectors que són o poden ser generadors d'ocupació, i ser més flexible i adaptable als perfils de les persones que hi accedeixen. També, les accions que combinen la formació i el treball esdevenen fonamentals per aquells col·lectius amb baix nivell de qualificació, joves, majors de 45 anys o persones que porten llargs períodes en situació de desocupació, ja que no disposen de les habilitats, formació i experiència laboral necessaris per incorporar-se amb èxit al mercat de treball.

Pel que fa a l'orientació professional, cal que es construeixin autèntics itineraris professionalitzadors, amb una atenció molt més personalitzada que fins ara. Per fer-ho possible calen més recursos humans i econòmics i una coordinació efectiva entre el servei públic autonòmic i els serveis locals d'ocupació, compartint informació, mitjans i experiències.

Des de el CESB continuen posant en valor els processos de concertació i de diàleg, com el Pacte per a l'ocupació de qualitat a Barcelona 2008-2011. La renovació del Pacte i la signatura de l'addenda al Pacte feta el 28 d'octubre de 2009 ha contribuït a reforçar el seu sentit estratègic i a definir accions que reforcessin les mesures dirigides a donar solucions als treballadors més afectats per la crisi, els autònoms, els col·lectius més vulnerables, les persones aturades de llarga durada, els joves, etc.

Valorarem també la signatura, el passat 21 de desembre, del document de "30 compromisos per a l'ocupació, el teixit econòmic i el desenvolupament social a Catalunya" entre el Govern de la Generalitat i els agents econòmics i socials més representatius de Catalunya que amb diverses mesures per impulsar les polítiques d'ocupació (Plans d'ocupació local, pressupost addicional per la formació a persones aturades, ajuts temporals pels treballadors autònoms, més orientadors per a la atenció de persones desocupades, integració de la FP) hauran de permetre donar un servei personalitzat i adaptat a la realitat de cada persona i col·lectiu afectat.

A l'hora d'elaborar aquest capítol de prospectives, ens troben davant un context de retallades de despesa pública, que obliga al conjunt d'administracions públiques, i amb l'aprovació del Real Decret-Llei 10/2010, de 16 de juny, de mesures urgents per a la reforma del mercat de treball, que també ha introduït diverses modificacions que afecten al paper de la intermediació i els serveis públics d'ocupació.

El CESB creu que cal millorar la capacitat d'intermediació dels serveis d'ocupació públics que en l'actualitat es situa en uns nivells gairebé testimonials i és imprescindible que existeixi un control i tutela dels serveis públics en relació a les agències, que garanteixi la igualtat d'oportunitat en el accés al mercat de treball i a l'hora eviti que la intermediació dels serveis públics es redueixi a la d'ocupacions de baixa qualificació o per a persones amb escasses possibilitats d'inserció.

Les polítiques actives d'ocupació han de continuar, per tant, sent l'eix central en la lluita contra l'atur i la millora de l'ocupabilitat de les persones, amb l'objectiu de promoure un mercat de treball de qualitat, inclusiu, amb alta productivitat, generant oportunitats professionals per a tothom, apostant per un creixement econòmic amb més valor afegit i innovació i augmentar les quotes de benestar i cohesió social. I en aquest sentit reiterem la necessitat de dimensionar els pressupostos, els serveis i els programes d'ocupació d'acord amb la situació actual.

Sobre la qualitat de vida

És un fet inqüestionable que la crisi econòmica impacta directament i de forma negativa en la qualitat de vida de la ciutadania. L'atur, com a expressió més dura de la crisi, acaba per deteriorar les expectatives dels individus afectats, alterant determinades dinàmiques socials i repercutint en el benestar material de la societat en el seu conjunt.

Es confirma que la família és l'àmbit bàsic on es generen estratègies de defensa davant del efectes immediats de l'atur. No s'entén com es poden suportar socialment els nivells actuals d'atur jove sense prendre en consideració el paper integrador i cohesionador que hi juguen les famílies.

Tanmateix, cal posar de relleu que en molts casos, segurament els més extrems, aquest efecte benefactor de les famílies no seria possible sense l'acció dels instruments amb què s'han dotat les societats avançades: el conjunt de polítiques públiques que configuren l'Estat del Benestar.

Cal valorar positivament el consens existent quant a la necessitat de mantenir l'Estat del Benestar en els seus àmbits bàsics: La seguretat social i les prestacions a la desocupació, la salut, l'educació, els serveis socials i l'accés a l'habitatge. Aquest consens, almenys a nivell europeu, sembla que, de moment, està per sobre de discrepàncies entre els agents econòmics i socials quant a la política econòmica contracíclica més convenient: estímuls fiscals versus ajust fiscal.

En línia amb el consens indicat i en relació a les mesures d'ajust pressupostari a aplicar per contribuir a la reducció del dèficit de les Administracions públiques a l'Estat espanyol, l'Ajuntament de Barcelona manifesta la seva voluntat de prioritzar els programes de serveis socials, de l'espai públic (seguretat i neteja) i de promoció econòmica.

Convenim a donar per bo tot allò que des de les diferents Administracions s'instrumenti per contribuir a la cohesió social. Tot garantint uns mínims dignes i suficients en tots els àmbits i, d'aquesta manera contribuir a reduir el risc de fractura social o d'exclusió al que pot abocar periòdicament el creixement econòmic .

En relació al model de creixement creiem que els poders públics hi han de propiciar un canvi. La correcció ha de tenir en compte la inconsistència del model social de creixement durant la primera dècada dels 2000, basat en un endeutament excessiu de les famílies, que permeté viure per sobre de les possibilitats i que actualment està actuant com a llast sobre el consum. El desenvolupament d'aquest model, però, no fou exclusiva responsabilitat de les famílies, sinó que fou la conseqüència, d'una banda, d'una política de crèdit fàcil per part de les institucions financeres, i d'altra banda, d'una política fiscal poc restrictiva.

En resum doncs, convenim a considerar necessària la continuïtat de l'Estat del Benestar i la correcció del model de creixement. El que ha d'aportar guanys futurs en qualitat de vida és la potenciació de sectors econòmics nous i de tradicionals susceptibles d'augment de productivitat, donant-hi a la formació la rellevància que mereix, tot afavorint la recerca i la innovació.

Les estratègies a desenvolupar per a la sortida de la crisi des de l'òptica dels agents socials representats en aquest Consell ja s'han tractat abastament en aquestes pàgines. Correspon aquí donar compte del posicionament del CESB davant l'evolució dels indicadors de qualitat de vida a la ciutat.

En termes generals, observem un nivell positiu dels indicadors de qualitat de vida a la ciutat de Barcelona. És així en considerar aspectes com la mobilitat i l'accessibilitat, la participació en activitats culturals, de lleure o d'esport per part de la ciutadania, i la gestió del medi ambient i la sostenibilitat urbana. Les preocupacions expressades per la ciutadania són la inseguretat i les condicions del mercat de treball.

Amb una població en la que ha disminuït el nombre de nouvinguts, però que encara manté la recuperació de la natalitat, s'ha de valorar positivament l'esforç en la dotació d'escoles bressol, l'increment d'oferta en centres d'ensenyament públics i el nivell dels indicadors de salut pública.

Constatem que l'accés a l'habitatge continua sent problemàtic, encara que conjunturalment, no es manifesti com una preocupació prioritària de la ciutadania. Atès que les condicions de mercat per a l'habitatge en propietat no són idònies, creiem que correspon al sector públic afavorir-ne l'accés al mercat de lloguer, amb fórmules flexibles, com el lloguer amb opció de compra o l'existència d'un parc públic de lloguer assequible. En aquest sentit, valorem positivament que el vigent Pla d'habitatge de Barcelona prioritzi el dret a l'allotjament per sobre del dret a la propietat i, el fet que s'hagi reforçat el Consorci de l'habitatge, tot incidint en la rehabilitació, en els ajuts al lloguer i en la gestió de bosses d'habitatge social.

Pel que fa a les polítiques de benestar social, ja hem indicat que el CESB comparteix la decisió manifestada pel govern municipal de prioritzar els serveis socials, en un escenari d'ajustament pressupostari per als propers exercicis, i en farà un seguiment atent d'aquesta priorització. En aquest sentit, es valoren positivament, malgrat que en la majoria dels casos amb la necessitat de potenciar-les encara més, actuacions municipals com la gestió del Pla de Barris, la lluita contra el fracàs escolar o els programes formatius per a joves que no han finalitzat els seus estudis.

Les dades posen de manifest que cada cop hi ha més persones afectades per la crisi econòmica (increment considerable de les persones ateses a centres de serveis socials i de les persones que perceben la renda mínima d'inserció), que s'ha reduït l'atenció social a persones nouvingudes, i que s'han incrementat les inscripcions a cursos de català.

Destaquem la creixent vulnerabilitat de determinats col·lectius, en algun cas accentuat per la crisi econòmica. És aquí on creiem que cal incidir en assegurar els nivells de recursos pressupostaris públics, i en garantir operativament l'accés universal als serveis de suport.

Finalment, valorem positivament les accions preventives comunitàries portades a terme entre l'Ajuntament de Barcelona i el teixit associatiu. En la mateixa línia de valoració, cal fer esment de les xarxes que es configuren al voltant de l'Acord ciutadà per una Barcelona inclusiva, que ha arribat a sumar un nombre molt elevat d'entitats, i que enforteixen la capacitat de cooperació i de treball conjunt amb l'Ajuntament.